

Suha krajina 76

V štirih izmenah naj bi delalo okoli 700 brigadirjev

Na četrti seji republiške konference Zveze socialistične mladine — imeli so jo zadnjo soboto v Ljubljani — so se pogovarjali tudi o okvirnem programu mladinskih delovnih akcij v Sloveniji za prihodnje leto.

V naši republiki bodo po programu pripravili eno zvezno akcijo, in sicer na Kozjanskem, kjer naj bi v petih izmenah delalo okoli 800 brigadirjev. V Sloveniji se bodo ponovile letošnje akcije republiškega značaja, in sicer v Haložah (600 brigadirjev), v Brkinih (600) in Suhi krajini, kjer naj bi se v štirih izmenah kalilo kar 700 parov mladih rok, sad mladinskega dela pa naj bi okusili vaščani iz Lazin, Lopate in Vneja. Mladina bo po prvih načrtih zgradila 5 kilometrov vodovoda. Brigadirski horuk se bo prihodnje leto slišal tudi v kočevskem delu Suhe krajine, kjer naj bi na dokaj težkem terenu izkopali 7 kilometrov dolg jarek, po katerem bodo dobili zdravilo vodo občani iz krajevne skupnosti Struga. Udeleženci prihodnjih brigadirskih akcij naj bi poskrbeli tudi za udarniške akcije pri ingradnji vodovoda v delu Suhe krajine v trebanjski občini.

Ob koncu seje so predstavniki konference povedali, da so v letošnjem letu posvetili mladinskim delovnim akcijam zelo veliko pozornost. Lani je v brigadah delalo okoli tisoč mladih, letos je bilo na delovnih 2400 brigadirjev, prihodnje leto pa se naj bi z brigadirskim življenjem seznanilo še 400 mladincev in mladink več, se pravi 3000.

V soncu jesenskem vihrajo zastave!

„In tovariš Tito, če boš nekoč prišel v Slovenijo — in slovensko ljudstvo te čaka — te bomo dočakali z cvetjem, ljudstvo te bo nosilo na rokah, saj se zaveda, kaj si storil za naš slovenski narod, ki je bil obsojen na smrt.“ In na drugem zasedanju protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije v Jajcu poudaril slovenski delegat dr. Metod Mikuš. Kljub temu, da je od tedaj, ko so bile te besede izgovorjene, pa do danes, ko so več kot uresničeni sklepi in naloge drugega zasedanja AVNOJ, preteklo veliko časa, ne moremo mimo tega, da jih ne bi ponovno napisali. So namreč simbolično voščilo Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in njenemu tvorcu, ki je pred 32 leti na preprosti klopi v Jajcu pisal zgodovinski referat, ki ga je začel z besedami: „Tovariši svetniki AVNOJ!“

Pomlajena stara bolnišnica

V Brežicah so za 5.533.000 din modernizirali centralno bolniško poslopje

Z otvoritvijo prenovljenega devetdeset let starega centralnega poslopja splošne bolnišnice v Brežicah se je kolektiv tega zdravstvenega zavoda pridružil praznovanju 30-letnice osvoboditve, občinskega praznika Brežic in dneva republike. Slovesnost je bila 20. novembra.

V starem poslopju so obnovili in preuredili 1.642 kvadratnih metrov površine. Pregradili so velike, nefunkcionalne bolniške sobe, uredili dnevne prostore za paciente, knjižnico za zdravnike, in druge prostore, potrebne za normalno delo. Regionalna zdravstvena skupnost Celje je prispevala za obnovo 3 milijone dinarjev, druge stroške pa so poravnali s premostitvenimi posojili, ki jih bodo vračali prihodnje leto iz vsote, planirane za naložbe v zdravstvu.

Brežiška bolnišnica ima zdaj 270 standardnih bolniških postelj. Po osvoboditvi so delali v njej le trije zdravniki, danes pa jih je že 25. Vseh zaposlenih je 250 ali štirikrat več kot prva povojna leta.

Kljub temu da je doživela bolnišnica že nekaj dozidav, in da je

končno preurejeno tudi centralno poslopje, je prostora še vedno premalo. Najbolj v zadrugi je specialistična ambulantna služba. Tako na primer okulistična ambulanta gostuje v prostorih za fizioterapijo v kleti, kjer pacienti čakajo na hodniku pred kurilnico. Pediatrska ambulanta ima prostor v preurejeni direktorjevi pisarni, čakalnica pa je prav tako na hodniku, kjer čakajo hkrati številni pacienti rentgenološke ambulante. Tudi laboratorij je zelo utesnjen. Prostorsko krizo nameravajo prebroditi do 1980, rešitev pa je nakazana v osnutku srednjeročnega razvojnega načrta zdravstvenega varstva. V njem predvidevajo dograditev ambulantnopolikliničnega trakta.

JOZICA TEPEPY

Donitov posluh za manj razvite

V petek so v Veliki Loki pri Trebnjem izročili namenu novo tovarno

Vrata nove tovarne je odklenil najstarejši delavec Donita iz Medvod Janko Drešar. V kulturnem programu so poleg okteta Jelovica nastopile kar tri godbe: razen trebanjske in medvoške še slovaška godba, s katero so pobrateni, in recitator inž. Jože Falkner iz Trebnjega.

Glavni direktor Donita inž. Bojan Gogača se je zahvalil vsem, ki so sodelovali pri tem, da so zgradili tovarno avtomobilskih tesnil v Veliki Loki. Predsednik trebanjske občinske skupščine Slavko Kržan je pridobitev pozdravil kot prispevek k enakomernemu razvoju republike.

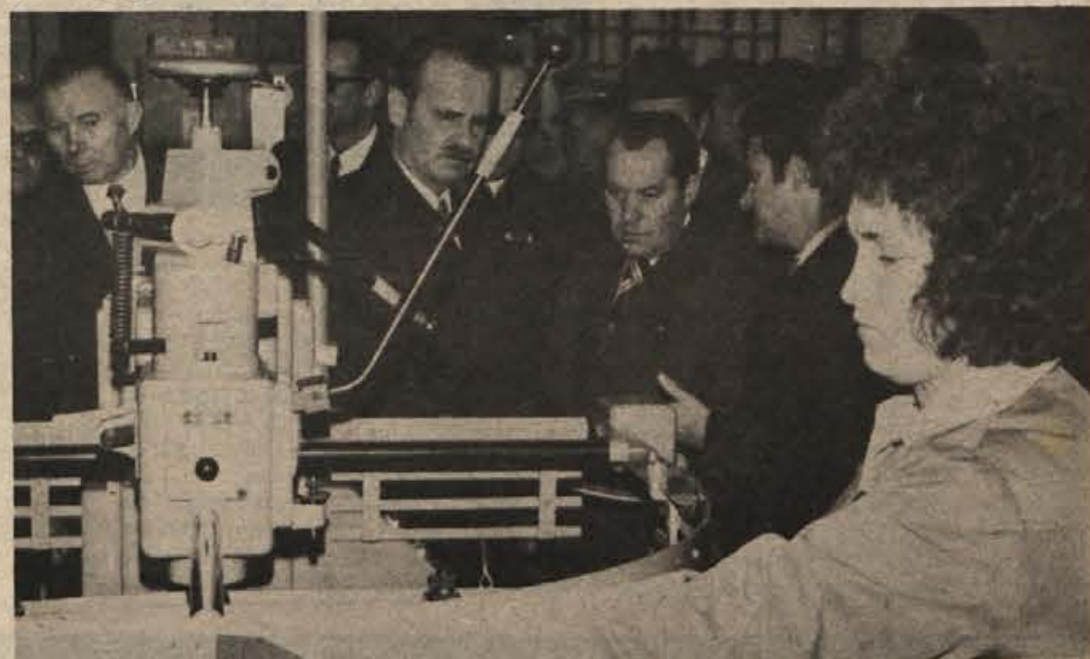
Inž. Ivo Klemenčič, republiški sekretar za industrijo, je v svojem govoru ugodno ocenil petletna prizadevanja v republiki za hitrejši razvoj manj razvitih. „Ta družbena usmeritev je v zadnjih petih letih pripomogla k vidnim uspehom v trebanjski občini. Vrednost naložb v trebanjski občini je v petih letih znašala 338 milijonov, pri čemer je šlo iz republiškega proračuna 28 milijonov dinarjev za beneficirano

obrestno mero. Zaostajanje občine se je zaježilo, saj je znašala stopnja industrijske rasti v trebanjski občini 33,5 odst. (v republiki 26,5 odst.), stopnja zaposlovanja pa je bila dvakrat višja od

republiške. Pri tem je inž. Klemenčič pohvalil delovne kolektive iz bolj razvitih občin (Elma, Iskra, Novoles, Donit), ki so se pridružile tem prizadevanjem.

Tovarna avtomobilskih tesnil v Veliki Loki bo predelovala svoj v svetu priznani tesnilni material. Nova tovarna naj bi ustvarila 110 milijonov dinarjev celotnega dohodka na leto.

A. ZELENKIN

V Donitovi tovarni v Veliki Loki je trenutno zaposlenih 107 delavcev, ob polni zmogljivosti pa bo v njej lahko delalo 200 delavcev. Na sliki: gostje med ogledom sodobne opreme. (Foto: Zeleznik)

TOVARNA AKRILA BO TOZD

Na zboru delavcev tovarne akrila v Trebnjem 22. novembra so sklenili, da se bodo v okviru Novolesa organizirali kot temeljna organizacija združenega dela. Nov tozd straškega lesnega kombinata se bo imenoval tovarna akrilnih proizvodov v Trebnjem.

NAČELNI „DA“ ZA ŠOLSKO TELEVIIZIJO

Dasi ni bil prisoten vabljeni predstavnik RTV Ljubljana, ki bi lahko pojasnil precej stvari, je bil 25. novembra v Novem mestu posvet članov sveta za vzgojo in izobraževanje pri OK SZDL in ravnateljev osnovnih šol iz novomeške občine, na katerem so razpravljali o predlogu razvoja šolske televizije v SR Sloveniji v letih 1976 — 1980. Razprava, ki jo je vodil Veljko Troha, je pokazala, da se Novomeščani okvirno strinjajo s predlogom omenjenega načrta, o njihovih tehničnih pripombah pa bomo podrobneje pisali prihodnjic.

PRIZNANJA ZA PRAZNIK

Proslave dneva republike v ribniški občini bodo 28. novembra zvečer v Dolenji vasi, Ribnici in Sodražici v Loškem potoku bo proslava 29. novembra zvečer. Na teh praznikih bodo podelili tudi priznanja OF za dolgoletno delo v OF in SZDL, ki jih bo dobilo skupno 86 občanov.

Nova pekarna v Črnomlju

Za praznik republike so odprli novo pekarno Žita iz Ljubljane, ki bo Belokranjcem spekla na dan več kot 5 ton kruha in peciva

V ponedeljek dopoldne so v Črnomlju odprli novo pekarno živilskega kombinata Žito iz Ljubljane, ki bo s kruhom in s

Gostje si ogledujejo nove pekarske stroje.

pecivom oskrbovala prebivalce v metliški in črnomljski občini. Na dan bodo spekli več kot 5 ton kruha in peciva, zmogljivosti pekarnice v eni izmeni pa so 8,5 tone.

Na slavnosti ob otvoritvi je govoril predsednik delavskega sveta Pekarne in slaščičarne „Dolenjska“ iz Novega mesta Tone Rems, ki je dejal, da je pekarna darilo 1.900-članskega delovnega kolektiva Žita Beli krajini ob letošnjem prazniku republike.

Novo pekarno si je ogledalo veliko število gostov iz Dolenjske in tudi od drugod; ob tej priložnosti pa so pripravili tudi priložnostno razstavo izdelkov desetih TOZD Žita.

S. D.

BREŽICE: NOVA VINSKA KLET

Danes dopoldne bodo delavci Slovina — tozd Bizeljsko Brežice izročili namenu novo vinsko klet v Brežicah. S to veliko pridobitvijo za nadaljnji razvoj vinogradništva v Posavju bodo počastili 30-letnico osvoboditve in dan republike — 29. november. Na slovesnosti bo govoril sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Šetinc.

Z otvoritve prenovljenega centralnega poslopja splošne bolnišnice v Brežicah. Slovesnosti so se udeležili: republiški sekretar za zdravstvo dr. Anton Fazarinc, predstavniki celjske in novomeške bolnišnice, regionalne zdravstvene skupnosti Celje, skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij SRS, posavskih zdravstvenih domov, brežiške občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij. (Foto: Tepepy)

Že šesti tečaj zaključen

Doslej je politične tečaje na Jasnici uspešno končalo že 227 sindikalnih in mladinskih delavcev

Na Jasnici pri Kočevju je bil 21. novembra zaključen že šesti politični tečaj za mladinske in sindikalne delavce. Obiskovalo ga je 29 tečajnikov iz vse Slovenije, od tega 8 iz občine Krško, eden pa iz občine Ribnica. Vsi so tečaj, ki je trajal dva meseca

oziroma 348 ur, uspešno končali in prejeli na zaključni svečanosti diplome. Na zaključni prireditvi so nastopili vokalna skupina Doremi iz Kočevja in vojaki iz Ribnice.

Vodja tečaja Leon Mokotar nam je povedal, da je prejšnjih pet tečajev uspešno končalo skupno 198 sindikalnih in mladinskih delavcev. Vsi izmed njih se vračajo iz tečaja na svoja delovna mesta, vendar prevzamejo nekatere dolžnosti v sindikalnih oziroma mladinskih organizacijah.

Nadalje je povedal, da se naslednji, sedmi tečaj začne že 8. decembra in bo prav tako trajal dva meseca. Tudi ta bo, kot vsi dosedanji, na Jasnici. Za njim pa bo 8. tečaj, ki bo namenjen le mladinskim političnim delavcem. Za ta tečaj pa ni gotovo, če bo še na Jasnici.

J. P.

SLAK SLUŠATELJ KUMROVSKE SOLE „JOSIP BROZ TITO“

Med 70 slušatelji (in le sedmimi iz naše republike) nove politične šole ZKJ „Josip Broz Tito“ v Kumrovcu je tudi trebanjski delavec Igor Slak. Šola je minuli četrtek odprl Edvard Kardelj. Igor Slak je zaposlen v Novolesovi tovarni akrila v Trebnjem kot električar. Med drugim je bil tudi prvi sekretar aktiva komunistov neposrednih proizvajalcev v trebanjski občini.

VREME

Po lepem in zelo hladnem vremenu se bo vreme v drugi polovici tedna ponovno poslabšalo. Temperature ne bodo več tako nizke kot doslej, v nižinah bo deloma dež, deloma sneg.

Te dni prihaja v javno razpravo osnutek družbenega dogovora o minimalnih standardih za življenjske in kulturne pogoje pri zaposlovanju delavcev, ki so ga predložili Zveza sindikatov Slovenije, skupnost za zaposlovanje, gospodarska zbornica in izvršni svet.

Njegov namen je predvsem v tem, da bi z dogovorom omogočili lažje in hitrejše vključevanje delavcev v novo delovno okolje, da bi imeli zaradi urejenih življenjskih, kulturnih in socialnih

razmer večje delovne uspehe in tudi uresničevali svoje samoupravne pravice in dolžnosti in da bi nasploh v družbi uveljavili boljše izkoriščanje delovnih zmogljivosti.

Nobena skrivnost ni, da so mnoge delovne organizacije doslej vse preveč mačehovsko gledale na življenjske razmere delavcev. Teško je bilo reševati zlasti njihova stanovanjska vprašanja, enako je bilo glede redne prehrane in nemalokrat jim novo okolje ni zagotavljalo nikakršnih možnosti za enakovrednejše vključevanje v življenje. Nemalokrat so v njih nekateri videli predvsem ljudi, ki naj bi zapolnili vrzeli glede potreb po delovni sili.

Tako predlog dogovora med drugim opredeljuje, naj bi temeljne in druge organizacije združenega dela morale delavcu, ki nima urejenega stanovanjskega vprašanja, zagotoviti najmanj 15 kv. m prostornine oziroma 5 kv. m za uporabo ustreznih pritliklin, zagotoviti obvezen topel obrok med delom in celodnevno prehrano, nadalje zadovoljevanje kulturnih, izobraževalnih, vzgojnovarstvenih, zdravstvenih in drugih uslug in aktivnosti in skratka družbeno dogovorjeno raven osebnega in družbenega standarda. In ker naj ne bi šlo samo za podpisane

WASHINGTON – Predsednik Združenih držav Amerike Gerald Ford je v ovalnem kabinetu Bele hiše sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika v ZDA Dimče Belovskega, ki mu je predal svoje poverilnico. Ob tem je ameriški predsednik v krajšem razgovoru poudaril tradicionalne vezi med obema deželama. Na sliki: predsednik ZDA Gerald Ford in novi jugoslovanski veleposlanik Dimče Belovski. (Telefoto: UPI)

TELEGRAMI

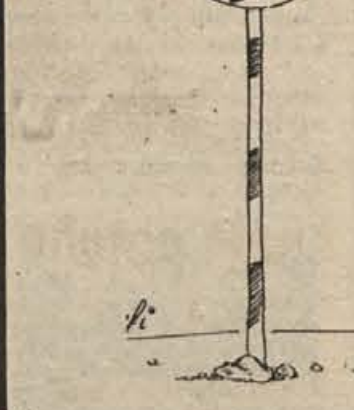
SYDNEY – Odstavljeni avstralski premier Gough Whitlam je v imenu laburistične stranke uradno začel predvolilno kampanjo in pozval Avstralce, naj „popravijo veliko napako“, ki so jo storili, ko so zamenjali njegovo vlado. Poudaril je, da na prihodnjih volitvah 13. decembra ne bodo volili zgolj poslancev, temveč bo šlo za prihodnost parlamentarnih institucij v državi.

ANKARA – V Anakri je bil tretji krog turško-ameriških pogajanj, na katerih obravnavajo ponovno nastanitev ameriških vojaških oporišč v Turčiji. Turški radio je prvi dan pogovorov poročal, da sta obe strani „poudarili odločenost, da se pogajanja končajo čim hitreje.“ Turški tisk pa trdi, da Ankara od ZDA na teh pogajanjih zahteva ustrezno finančno odškodnino za uporabo ozemlja, kjer so postavljene ameriške vojaške naprave.

BEOGRAD – Podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić bo v začetku prihodnjega meseca uradno obiskal kraljevino Nizozemsko, na povabilo nizozemskega ministra za zunanje zadeve Maxa van der Stoela.

AMAN – Organizacija arabskih držav izvoznic nafte je končala dvodnevni sestanek v Riadu in sklenila, da bodo ustanovili storitveno naftno družbo, ki bo imela 300 milijonov dolarjev kapitala.

IZ ZADNEGA PAVLIHE
KAM PO DIPLOMI

besede, temveč predvsem za dejanja, naj bi družbenopolitične institucije in še posebej banke omejevale možnosti za nove investicije povsod tam, kjer ne bi skladno s tovarno in stroji načrtovali tudi kadrovske politike zaposlovanja in vseh tistih pogojev, ki jih določa dogovor.

Njegov namen moramo torej videti predvsem v tem, da bi skušali zmanjševati neupravičene socialne razlike in omejiti tiste investicije, ki ne upoštevajo človeka – delavca z njegovimi osnovnimi potrebami, temveč samo kot delovno silo, ki jo potrebujejo. Z vsem tem pa bi tudi omejili koncentracijo investiranja v industrijskih središčih, kjer je zaposlenost že velika, in preusmerili naložbe v kraje, kjer bi se ljudje radi zaposlili in imajo že urejene osnovne življenjske potrebe. Ob upoštevanju zahtev dogovora bi bile namreč mnoge nove industrijske gradnje cenejše v oddaljenih in manj razvitih predelih.

Če smo uvodoma še posebej poudarili, da prihaja predlog dogovora v javno razpravo, smo hoteli zlasti opozoriti, da bo treba nujno spregovoriti še o mnogih stvareh, ki jih ta dokument odpira v širšem družbenem pogledu. Ne glede na to pa je upravičen, če ne celo nujen, saj bi morali v naši družbi nekatera od teh vprašanj že zdavnaj urediti.

JANEZ KOROŠEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Juan Carlos je zaprisegel kot novi španski kralj potem ko so v Dolini padlih pokopali 83-letnega diktatorja generala Francisa Franca, toda svet se še vedno sprašuje, kaj se bo sedaj zgodilo v Španiji. Ali bo dežela vendarle z veliko zamudo stopila na pot demokratičnega napredka ali pa bo Juan Carlos samo nadaljeval ustaljeno pot, ki jo je začrtal Španiji pokojni diktator?

Možnosti sta v bistvu samo dve: ali bo novi kralj pretrgal s preteklostjo – ali pa bo ostal njen suženj. Če se bo zgodilo slednje, bi bila to za Španijo tragedija, toda tragedija, ki najbrž ne bi trajala dolgo, zakaj po odhodu generala žalostnega slovesa je nastala v duši španskega ljudstva neka nevidna prelomnica, saj se zdi skoraj nemogoče, da bi se mračnijaštvo lahko nadaljevalo mimo volje večine.

Prvi odmevi na razmeroma zadržan nastopni govor (trajal je samo petnajst minut) novega španskega voditelja so zelo deljeni. Medtem, ko so nekateri videli v tej izjavi sledove upanja za boljše prihodnost, so bili spet drugi mnenja, da se Juan Carlos na začetku svoje vladavine ni opredelil za spremembo.

Del opozicije je izjavil, da ne sprejema Carlosa za voditelja, drugi del pa je bil nekoliko previdnejši in je s pridržkom sicer, toda vseeno z neko manjšo mero optimizma, sklenil počakati nadaljnji razvoj.

Slednje se zdi v tem trenutku tudi najbolj primerno: tudi če bi namreč novi kralj resnično želel spremembe in demokracijo, je čisto nemogoče pričakovati, da bi jo začel uresničevati takoj na začetku.

ANGOLA: ZAUSTAVLJENA OFENZIVA

V Angoli se je medtem silam MPLA, ki jih vodi Agostino Neto (ta je tudi proglasil neodvisnost dežele) posrečilo zaustaviti ofenzivo drugih dveh gibanj (namreč UNITA in FNLA) ter ponekde celo začeti z nasprotnimi napadi.

Tako se je položaj za trenutek stabiliziral, toda koliko časa bo trajalo to ravnovesje, je zelo težko reči, zakaj na straneh nasprotnikov MPLA se borijo tudi beli plačanci iz Rodezije in nekateri nekdanji oficirji ter vojski portugalske armade, ki so po proglasitvi neodvisnosti ostali v Angoli – kajpak ne na strani MPLA.

O napadu belih plačancev so medtem razpravljali tudi v Združenih narodih, kjer je vdr te tuje vojske doživel (neformalno za zdaj sicer) hudo obsodbo.

LIBANON: BREZ SPREMEMBE

Sporazumov o premirju v Libanonu skoraj nihče več ne jemlje resno, zakaj po vsakem

se boji znova vnaumejo s se večjo divjostjo. Tako je bilo tudi po zadnjem, že dvanajstem, ki so ga sklenili v začetku tega tedna. Medtem so sporočili tudi žalostno bilanco bojevanja: več kot 4000 mrtvih in vsaj trikotnik toliko ranjenih, materialna škoda pa je že presegla vsoto 4 milijard dolarjev.

V posredovalno misijo se vključil tudi nekdanji francoski premier Couve de Murville (Libanon je bil nekoč pod francoskim vplivom in celo oblastjo), toda tudi to kaj malo obeta. Morija se nadaljuje.

Španija: Kaj prinaša Carlos?

Vodja Palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat je odletel v Moskvo s približno istim namenom, toda tudi glede tega se zdi, da ne bi kazalo hiteti s preveč optimističnimi izjavami. Eno k drugemu: Libanon je še vedno v krepkih državljanskih vojn, ki pa se lahko (in tem so usodne razsežnosti libanonske drame) kaj hitro razširijo tudi na druge dežele na tem tako dovolj obremenjenem polročju Bliznjega vzhoda.

WALDHEIM NA BLIŽNJEM VZHODU

Generalni sekretar Združenih narodov dr. Kurt Waldheim se še tačas v sosesčini trudi doseči podaljšanje mandata mirovnih silam na Golanu. Obiskal je Kairo, Tel Aviv in Damask, toda za zdaj še ni povsem jasno, kakšni so rezultati njegove misije.

Sirija je sicer v načelu voljna pristati na podaljšanje mandata, toda pod pogojem, da bo to resničen uvod v nadaljevanje nevske mirovne konference. To pa Izraelci nasprotujejo, če bi na njej sodelovali tudi Palestinci.

TELEGRAMI

BANGKOK – Radio Hanoi je sporočil, da so Hanoi določili glavno mesto združenega Vietnamskega ista radio je tudi sporočil, da je ista sestanek 300 funkcionarjev Hanoi na katerem so sklenili, da bodo pred formalno združitvijo dokončno ločene države začeli z akcijo za obnovitev mesta, zato da bi bilo glavno mesto socialističnega Vietnama vse lepše in lepše.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Razvojne resolucije za prihodnje leto – tako zvezna kot tiste po republikah – so v zadnjem času prav gotovo najbolj izčrpna tema raznih razprav in vseh ravneh. Tudi v naši republici je seveda pripravljene osnutek zvezne resolucije doživel skrbno razčlemba; tako so o njem prejšnji teden razpravljali na seji republiškega ekonomskega sveta. Če bi izhajali iz napačne ocene našega sedanjega družbenoekonomskega položaja – so ob tem poudarili – bi se nam negativni učinki v prihodnjem letu vsekakor še pomnožili. Poudarili so, da je zaradi tega potrebna zares celovita ocena vsega, kar smo oziroma česar nismo letos uspeli uresničiti, in iz tega mora izhajati zvezna razvojna resolucija za prihodnje leto, prav tako pa seveda tudi naša, republiška razvojna resolucija za leto 1976.

To je vsekakor nujno, saj bi bile v nasprotnem primeru lahko predpostavke začrtane ekonomske politike za prihodnje leto napačne. Zato je – po mnenju, ki so ga izrazili člani republiškega ekonomskega sveta – pravilna razporeditev in pretehtanje ciljev ekonomske politike za prihodnje leto ena najpomembnejših nalog. V zvezni resoluciji oziroma v sedanjem osnutku bodo vsekakor nujni določeni popravki, so še menili, in to predvsem na področju zunanje trgovinske menjave, kjer je predvidene še vse premalo spodbude za naš nadaljnji izvoz.

Sredi prejšnjega tedna je zasedala republiška skupščina – zasedala sta pravzaprav samo dva njena zbora, zbor združenega dela in zbor občin – ki je obravnavala in sprejela vrsto novih zakonskih osnutkov. Med posebej pomembnimi oziroma vsaj takšnimi zakonskimi osnutki, ki ljudi najbolj zanimajo, omenimo na tem mestu dva: to je utek zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb in pa osnutek zakona o spremembi dosedanje davčne obremenitve obča-

nov (tistega dela obdavčitve, ki se nanaša na skupni letni dohodek občanov).

Glede prvega od omenjenih zakonskih osnutkov poudarimo, da nova ustava terja posebno družbeno varstvo za invalide, da terja določitev ustreznih pogojev za delovno, medicinsko in socialno rehabilitacijo ter za primerno zaposlitev vseh invalidnih oseb brez izjeme, ne glede na njihov status. Resda

je bilo področje socialne varnosti za invalide pri nas že doslej zakonsko urejeno, vendar ne za vse kategorije invalidov. Kljub dosedanjim predpisom je v naši republici – tako računajo – kakšnih 30.000 invalidnih oseb, ki še niso deležni posebnega družbenega varstva in ki jim še nismo nudili usposabljanja ter ustreznega zaposlovanja. Vse to naj bi poslej urejal novi republiški zakon, katerega osnutek je skupščina že sprejela.

Letošnja obdavčitev celokupnega dohodka občanov naj bi se primerno ublažila, tako kot to terja porast osebnih dohodkov sočasno z rastjo splošnih življenjskih stro-

škov. Predvideno je (to vsebuje osnutek zakona, ki ga je skupščina tudi že sprejela), da bi letošnji neobdavčeni del celokupnega dohodka občanov povišali od dosedanjih 40.000 na 50.000 dinarjev, nadalje naj bi se zvišale olajšave za družinske člane (npr. za vsakega otroka olajšava 20.000 dinarjev namesto dosedanjih 16.000 dinarjev) in tudi obdavčitvena lestvica naj bi bila nekoliko blažja kot je bilo predpisano doslej.

S tem naj bi se torej letošnja davčna obremenitev občanov nekoliko zmanjšala – kar pomeni, če tako rečemo, tudi ustrezno valorizacijo davčnih obremenitev glede na siceršnje gibanje cen in življenjskih stroškov in dohodkov pri nas v letošnjem letu.

Prejšnji teden je republiški izvršni svet sklenil, naj bi s posebnim zakonom določili nov prispevek za potrebe elektrogosudarstva – bolje rečeno, za pokrivanje njegovih izgub, ki so tudi v naši republici zares precejšnje. Letos bodo namreč izgube elektrogosudarstva Slovenije znašale kar 533 milijonov dinarjev (to pravzaprav niso izgube, ampak primanjkljaj potrebnih dohodkov za planirane potrebe elektrogosudarstva) in del tega naj bi pokrili tisti porabniki, ki niso zajeti z že veljavnim samoupravnim sporazumom – z izjemo gospodinjstev, ki so pri tem izvezta. Novi zakon bo zajel kakšnih 40.000 prebivalcev v Sloveniji, predvsem privatne obrtnike, društva, vse negospodarske OZD itd. Tako pa bo mogoče pokriti le majhen del omenjenega primanjkljaja – komaj 7 odstotkov – vse ostalo pa bo kajpak moralo kriti gospodarstvo kot poglavitni porabnik električne energije.

Člani zveznega komiteja za kmetijstvo so se prejšnji teden zavzeli za to, da bi prihodnje leto ostale v veljavi premije za mleko, junce, teleta in janjetino, kakor tudi nadomestila pri porabi več vrst svežega mesa. Tako bi prihodnje leto zaščitili rejo govodi, so poudarili – in se niso strinjali s predlogom zveznega sekretariata za trg in cene, češ naj bi premije za meso ukiniteli, namesto tega pa uvedli nadomestila.

Sklenjeno je bilo tudi, naj bi odkupna cena za kravje mleko (0,78 din za liter) prihodnje leto ostalo hkrati s premijo (0,12 din za maščobno enoto), posebej pa so poudarili, da bi celokupni dohodek od premij morali dobiti proizvajalci mleka.

KULTURA V TOZDIH ŽIVI. To je dokazal tudi sobotni dogodek v Novem mestu, kjer so v okviru Labodovega kviza znanja nastopile tudi kulturno umetniške skupine iz tozdov Ločna, Libna in Delta (Ptuj). Na sliki je ženski pevski zbor, v katerem pojo delavke tozda Libna iz Krškega. Tam uspešno dela tudi folklorna skupina, v Novem mestu pa so delavke dokazale, da jim tudi predstavitev umetniške besede ni tuja. Recitacijske in folklorne skupine imajo prav tako v ptujski Delti ter v tozdu Ločna, kjer so še posebno delavni folkloristi iz Adlešičev.

Park med restavracijo in hotelom v Dolenjskih Toplicah ni več tak, kakršnega so bili vajeni gostje in obiskovalci. Posekali so drevesa, grede s tulipani in drugim cvetjem je zamenjal beton; park je dobil sodobnejšo obliko, ki mnogim ni tako pri srcu kot je bila stara. (Foto: Markelj)

V ribnik na Prilipah so iz Draganičev pri Karlovcu minuli teden pripeljali 2 tona krapov, težkih od 0,5 do 2,5 kg. V Krko so jih te dni vložili 3,5 tone, v mokriški ribnik pa 500 kg. Ribiška družina Brežice je odštela za ribe 120 novih tisočakov. (Foto: J. TEPPEY)

BOLJŠA POŠTA IN TELEFON

Podjetje za PTT promet Novo mesto je pripravilo program razvoja PTT prometa v trebanjski občini za naslednje srednjeročno obdobje. Pomožno pošto v Velikem Gabru naj bi zaradi večjega prometa spet spremenili v redno pošto. Izboljšali naj bi pošto dostavo, povečali poštne prostore v Trebnjem, preuredili stare prostore ali zgradili nove na Mirni, v Mokronogu, Dobriču in Velikem Gabru. Obetajo se nove telegrafске naprave v Trebnjem. Na območju občine naj bi vključili na novo 300 novih telefonskih naročnikov. Nove avtomatske centrale v Dobriču in Velikem Gabru naj bi imele 40 priključkov.

Sejmišča

NOVO MESTO: ker zaradi ne-nadnega mraza iz oddaljenih krajev izkrat ni bilo kupcev, je bil ponedeljkov sejem kaj klavern. Naprodaj je bilo 535 pujskov in 47 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa je bilo skupno le 222 živali. Zaradi nezorazmerja v ponudbi in prodaji so bile cene nekaj nižje; do tri mesece stari pujski so veljali od 400 do 520 din, nad tri mesece stari prašiči 530 do 800 din.

BREŽICE: na sobotni sejem so teji pripeljali 509 prašičev, od tega 27 starih nad tri mesece. Pujskov so prodali 365, starejših prašičev pa 19. Prvi so veljali 26 do 27 din, drugi pa 20 din za en kilogram žive teže. Prihodnji sejem bo že v petek, 28. novembra.

Kmetijski nasveti

Prvi hlevi za prosto rejo

Čas gre naprej in treba je z njim, sicer nas povozí. Tudi pri gradnji hlevov, ki se je zadnja leta v naših vaseh precej razmahnila in ki jo žal spremlja veliko napak. Lastniki jih že ali jih še bodo obžalovali.

Strokovnjaki posebej opozarjajo, da je treba misliti predvsem na porabo delovnega časa za prirejo kilograma mesa ali litra mleka. Težiti je treba k stalnemu krajsanju tega časa, zakaj prav v tem je največja pocenitev. Iz tega razloga se je rodila tudi zamisel o gradnji hlevov proste reje, ki se v razvitem svetu že močno uveljavlja, pri nas pa dela prve, še negotove korake.

Znani kmetijski strokovnjak za gradnjo hlevov inž. Bertoncej navaja v enem izmed svojih strokovnih sestavkov, da se porabi v hlevu proste reje ena tretjina manj dela kot v hlevu, v katerem so krave privezane. To je velik prihranek, ki odtehta nekaj večje stroške gradnje hleva na eno stojišče. V hlevu s prosto rejo, kjer je treba urediti dva prostora (počivalne bokse in izmolzišče), potrebujemo namreč približno tretjino več prostora za eno žival.

To pa je tudi edina pomanjkljivost novosti, ki se bo tudi pri nas uveljavila, če bodo kmetje videli njene prednosti. Prednosti je več: delo je enostavnejše, živali bolj zdrave, molza manj naporna. To je pomembno zlasti pri dobrih molznicah, kjer pogostni primeri poškodovanih nog, sklepov in vimenca zmanjšujejo gospodarski učinek reje.

Razen hlevov odprte reje priporočajo zadnje čase vse bolj tudi graditev lesenih hlevov. Na kmetijah, ki imajo dovolj lesa, manjka pa dragega gradbenega materiala, in predvsem zaradi dragih obrtnikov je že sedaj gospodarno več delati z lesom. Nasploh je vredno misliti predvsem na cenenost in funkcionalnost pri kmetijskih gradnjah, ki take, kot zdaj večinoma so, odjedajo kmetu preveč dohodka.

Inž. M. L.

Po jubileju lepši časi za tehnično kulturo?

Se bo položaj Ljudske tehnike oziroma Zveze organizacij za tehnično kulturo izboljšal vsaj ob njenem jubileju - 30-letnici ustanovitve, ki bo prihodnje leto? Bo ta jubilej tudi prelomnica za organizacijo, ki združuje na tisoče članov najrazličnejših sekcij, klubov in društev za tehnično kulturo? Bo naposled tudi konec mačehovskega odnosa do te dejavnosti? Se bo premaknilo vsaj zdaj, ko se je tudi Zveza komunistov začela bolj zanimati, kaj je s to organizacijo, kakšne gnotne temelje ima, kakšna je njena programska usmeritev?

30-letnici, bližnji konferenci republiške Zveze organizacij za tehnično kulturo in prilaganju delovnega načelom nove ustave je bil namenjen medobčinski posvet za črnomaljsko, metliško, novomeško in trebanjsko občino 20. novembra v Novem mestu. Ko so pretresali najrazličnejša vprašanja, je prišlo na dan, da Črnomelj in Metlika še vedno nimata občinske organizacije, da v Beli krajini niti družbenopolitične organizacije do zdaj niso imele pravih načelom do tehnične kulture (v metliškem statutu je menda le mimogrede in celo v oklepaju), da so na splošno v vseh občinah večkrat bolj neradi kot radi odprli možno za to dejavnost itd.

Poslej naj bi bilo tudi na Dolenjskem drugače tako pri organiziranosti kot pri financiranju. V Novem mestu so se dogovorili, da bosta Črnomelj in Metlika občinsko organizacijo dobila v nekaj tednih, glede financiranja pa so menili, da bo Zveza organizacij za tehnično kulturo

lahko prišla do denarja tudi na ta način, da bo interesnim skupnostim ponudila v odkup programe svojih dejavnosti. Podobno, kot je ponekod v Sloveniji že urejeno, bo imela tudi Dolenjska medobčinski svet, saj je želja, da bi tudi to dejavnost enotno urejevali.

I. ZORAN

Kakor bomo sejali (beri: gnojili), tako bomo želi... Posnetek je s polj ZKGP Kočevje.

Narobe varčnost

Kakor da pozablamo staro resnico, da je zemlja kot morje glede na stalno pritekajočo dobrin. Varčujemo tam, kjer bi najmanj smeli; odtegujemo ji hrano, gnojila, brez katerih ne more biti velikih pridelkov, ne more biti toliko želene večje stopnje rasti kmetijske proizvodnje.

Pravočasno so kmetijci opozarjali, kam vodijo skokovite podražitve umetnih gnojil - v zmanjšano porabo, ki je že tako in tako skromna v primerjavi s porabo v kmetijsko razvitih deželah. Posebno neugodno je delovala podražitev v letu 1974, ko se je do takrat naraščajoča krivulja povprečne porabe na hektar obdelovalne površine naglo zasukala navzdol. Drugače tudi ni moglo biti, zakaj razmerje med cenami pridelkov in umetnih gnojil se je zelo poslabšalo za pridelke. Samo primer: nekaj je bilo mogoče kupiti za kilogram pšenice do pet kilogramov umetnih gnojil, koliko pa zdaj?

Ker poraba umetnih gnojil (tudi na Dolenjskem), kot ugotavljajo kmetijske organizacije, zaostaja, se pri izdelovalcih gnojil kopičijo neprodane zaloge. V Novem Sadu so tovarno, kot poročajo, morali celo zapreti, toliko se je nabralo neprodanih zalog. Ob takih razmerah bi pričakovali, da bodo izdelovalci znižali cene, zlasti še, ker so se na svetovnem trgu pocenile nekatere

surovine (na primer maroški fosfat). Vendar za zdaj še ni nič slišati, da bomo tako pocenitev zares doživeli. Vtis je, da proizvajalci gnojil čakajo, da jih bo „država“ s silo, ki jo ima na voljo, pripravila do tega koraka. Naši izdelovalci sledijo svetovni ceni takrat, ko gre navzgor, ko pa se cene zasukajo v drugo smer, pa o tem nečjo nič slišati. Čudno, toda resnično.

M. L.

Potujoča regija

Posavje imenujejo nekateri potujoča regija. Vzdevek skriva v sebi veliko grenkih resnic in neizpoljenih obljub. Vse to daje regiji svojevrsten pečat tudi pri njenem sedanjem razvoju. Manjka ji ustvarjalni zagon, manjka ji strokovnjakov, včasih pa tudi pripravljenosti za tvorno sodelovanje.

Posavje je preživelo šest okrajev. Kot obrobna pokrajina je bilo navadno na koncu seznama, kadar so odločali o investicijah v splošni in gospodarski napredek. Okraj se je vsakokrat menjal prej, preden so prišli na vrsto občine ob Savi. V sodelovanju z drugimi regijami v Posavju se danes pogreškaj načrtnost. Razvijalo se je, kot ga je narokovala sedanjost, na prihodnost se niso veliko zanašali. Bilo je nekaj ponesrečenih poizkusov, ki so samo povečevali nezaupanje.

SAMOZAŠČITA

Tako so v Posavju pogosto potegnili kratek konec pri cestah, saj se danes pričajo o tem neasfaltirani kraki na mejah s sosednjimi regijami. Brežičani so imeli na primer slabe izkušnje s celjskim Merksom, ki ni izpolnil obljub za gradnjo pekarnice in tako spravi občino v zadrego pri preskrbi s kruhom. Tudi sodelovanje kmetijske zdruge na Bizeljskem s Styrio ni šlo po pravi poti. Težave so se pojavile še pri sprejemanju otrok v celjske in novomeške srednje šole, kjer so odklanjali celo učence z odličnimi uspe-

hom. Sicer pa dovolj naštevanja. Kar je bilo, je mimo, in pomembneje je to, kar bo. Regija se bo še povezovala s sosedji, predvsem zaradi racionalizacije in trenutne kadrovske suše. Seveda pa je prej nujno potrebno medsebojno spoznavanje in seznanjanje z načrti sosedov na obeh straneh. Včasih se bodo morale srečati tudi v troje, vendar brez ljubosumja in želje po prestižu.

J. TEPPEY

Kaj nam pa morejo, morejo...

Imajo potuho

Za večino kolektivov velja, kot da bi podpisali samoupravni sporazum o tišini, ob alkoholike se ne obregajo. Vsi vedo za tiste, ki že jutraj pred službo zvrnejo deci žganega, pa za tiste, ki steklenico „domačega“ prinese kar s seboj za malico. Da pa iz pisarn nekateri večkrat na dan uidejo na kavico, h kateri pa obvezno spada konjak, je splošno znano. Pa vendar - je vse tiho.

Alkoholika obravnava v delovni organizaciji takrat, ko je že nereden v službi, žal je takrat navadno prepozno. Ravno o teh stvareh je prejšnji teden tekla beseda na seji koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri Republiški konferenci SZDL, potem pa so na resnost tega problema opozorili tudi novinarje.

Kot so poudarjali ugledni slovenski strokovnjaki in predstavniki raznih institucij, alkoholizma in narkomanije, kamor sodi tudi preveliko splošno uživanje tablet in zdravil, ne bo moč zaježiti, dokler se boj ne prenese v delovne kolektive in v krajevne skupnosti. V okolju, kjer za take primere najprej izvedo, bi morali tudi takoj ukrepati.

V delovnih organizacijah naj bi posebno sindikat začel resneje gledati na te stvari, polno podporo pa bi moral imeti tudi v samoupravnih organih, kajti boj proti alkoholizmu je hkrati boj za večjo produktivnost in tudi za stabilizacijo.

November, ki velja za mesec boja proti alkoholizmu, naj bi bil začetnik in spodbudnik boja proti temu zlu, vendar ga ne bi smeli odpraviti z enim sestankom, na katerem bi morda celo sprejeli načrt, naprej pa bi se ravnali po nenapisanem „sporazumu o tišini“.

R. BAČER

ZANIMANJE ZA PLOŠČE

Za izdelke nove Trimove tovarne fasadnih in strešnih plošč vlada veliko zanimanje. Zaenkrat se kupci bolj zanimajo za fasadne plošče, tako da morajo preiti s to proizvodnjo že v drugo izmeno: Prvotno so računali na večje zanimanje za strešne plošče, za kar so pripravljene tudi večje strojne zmogljivosti. Plošče tudi izvažajo, predvsem v vzhodne države.

Ali ne bi raje načrtovali s temle merilom? (Karikatura: Marjan Bregar)

credno je zapisati...

Za uvod bi rekel, da smo se po vseslovenskem posvetu o aktualnih vprašanjih obveščanja v delegatskem sistemu in o utanavljanju tako imenovanih INDOK (informativno dokumentacijskih) centrov novinarji, vsaj kar zadeva našo hišo, pravzaprav oddahnili. Jasnejše so postale nekatere stvari, tudi kar zadeva vlogo časnika, denimo Dolenjskega lista v naši pokrajini.

Doslej si nismo bili povsem na čistem, kako naj združimo pravila novinarskega poročanja, ki naj bo - ponovimo - razumljivo, kratko, aktualno in objektivno, s potrebo po vseobsežnejšem obveščanju delegatov in delegatske baze. Oboje ne gre skupaj, zakaj po prvi zahtevi je nujno, da oklestimo vse nebitveno in ponudimo bralcu samo „kost“, po drugi pa povprečnega bralca obremenjujemo s

INDOK prihaja

podrobnostmi in s tem tvegamo, da novinarskega prispevka sploh ne bo prebral. Če pa ljudje članka ne preberejo, je ves pisčev trud zaman: informacija ne doseže svojega namena, z njo pa tudi ne časopis.

Izhod je - in to stališče se vse bolj utrjuje - v različnih nivojih poročanja: v splošnem, kakršno je novinarsko, nadalje v nekoliko specializiranim in tretjič: v najbolj obširnem, konkretnem in nadrobnejšem informiranju. Že splošna informacija naj bo posredovana tako, da spodbuja zanimanje in želje kar največ bralcev po spoznavanju globljih vzrokov posameznih pojavov in podrobnosti, ki so povezane z njimi.

Drugače rečeno: časnik ostane časnik, ki ni dolžan (in ki tudi ne zmore) nositi vsega bremena obveščanja. Zatorej ne moremo vsega pričakovati od njega; nujno morajo na tem področju sodelovati vsi. Informativsko dokumentacijske centre v občinah, ki ne bodo nekaka nova, konkurenčna uredništva obstoječim sredstvom informiranja, kar zmotno mislijo nekateri, temveč zakladnica uporabnih informacij za različne naročnike, čaka pri tem izredno pomembna, pa tudi zahtevna naloga.

MARJAN LEGAN

Libni pokal po podajških

Labodovi tozdi prvič tekmovali med seboj

Prvo mesto in prehodni pokal prvega tekmovanja Labodovih tozdvov v športnih disciplinah, gasilskih spretnostih in znanju so dobile delavke TOZD Libna iz Krškega. Zmagovalca je odločilo šele več podajškov na sobotnem kvizu znanja, ko so se za prvo mesto povsem enakovredno potegovali tudi predstavnice TOZD Delta iz Ptuja. Ekipa TOZD Ločna je v tem boju zaostala.

Kviz znanja in nastop kulturnih skupin iz Labodovih tozdvov je v soboto v dvorano novomeškega Doma kulture privabil veliko obiskovalcev, da so komaj dobili sedež. Kajpak je bilo največ delavk in delavcev iz tekmovalnih tozdvov, ki priredili, s katero so počastili 30-letnico osvoboditve in dan republike, pa so prišli tudi člani Labodovega kolektiva iz Ljubljane in Idrije (TIP-TOP).

V kulturnem delu so nastopile folklorne skupine iz Adlešičev, Krškega in Ptuja, pevski zbor tozda Libna in recitatorji in vseh Labodovih tozdvov. Prireditev je potrdila, da skrbi v Labodu tudi za duhovno kulturo zaposlenih, to pa je bilo zla-

sti za obiskovalce, ki niso člani tega več kot 1000-članskega kolektiva, prijeto odkritje. Za razvedrilo v tekmovalnem delu spoređa je poskrbel črnomaljski zabavni ansambel Abadoni.

Novomeška prireditev bo prav gotovo spodbudila tudi druge zaposlene v Labodu, da se bodo v prostem času ukvarjali z dejavnostmi, kakršne je letos gojilo nad 250 delavk in delavcev. Ker bo tekmovanje, kakor so najavili, tudi prihodnje leto, v Labodu najbrž tudi v prihodnje ne bo težko sestaviti tako zanimivega spoređa, kot smo mu sledili v soboto v Novem mestu.

I. ZORAN

Poslušalci so v petek zvečer napolnili dvorano gimnazije v Kočevju. (Foto: Princ)

Zelo uspel literarni večer v Kočevju

Prisrčen stik med književniki in poslušalci

V popolnoma zasedeni dvorani kočevske gimnazije je bil 21. novembra literarni večer, ki ga je priredilo uredništvo založbe Borec iz Ljubljane. Na njem so brali svoja dela književniki te založbe Marička Znidaršič, Jože Šmit, Leopold Suhodolčan in Tone Ožbolt, ki so vsi dobitniki raznih literarnih nagrad.

Direktor Vladimir Kavčič je poslušalcem spregovoril o dosedanjem delu založbe Borec. Tone Ožbolt pa je orisal lik heroja Ljuba Serčerja in deželo Petra Klepca, „kjer žive pridni ljudje, ki bi radi živeli in delali brez tujih gospodarjev, pa naj

bo z zahoda ali vzhoda.“ Književnik in glavni urednik književnih izdaj Ivo Zorman je poudaril, da bo človeštvo, dokler bo živelo, potrebovalo kulturo, saj brez kulture ne more obstajati.

Na literarnem večeru je nonet iz

Željz ubrano zapel več partizanskih pesmi. Po končanem literarnem večeru so poslušalci zastavili književnikom več vprašanj, oni pa so odgovarjali. Literarni večer je organiziral klub kočevskih kulturnih delavcev.

Književniki založbe Borec so imeli isti dan literarno popoldne tudi za učence osnovne šole Kočevje, na katerem so prav tako odgovarjali na vprašanja. Razen tega je bila v knjigarni odprta razstava knjig založbe Borec, ki bo trajala še do dneva republike.

J. P.

List za vsakogar »Dolenjski list«

Stanko Kusljan, šentjernejski prvoborec, govori sredi malega tabora na eni izmed javorovskih košenec tabornikom novomeške občine (Foto: Marjan Moškón)

Taborniški pohod na Javorovico

V soboto, 22. novembra, je 186 tabornikov počastilo dan republike s tradicionalnim pohodom k partizanskim spomenikom. Lani so bili na Frati, letos so se vzpeli do Javorovice na Gorjancih.

Pohoda so se udeležili taborniki enot iz Straže, Bršlina, Šentjerneja in Novoga mesta. Z avtobusom so se peljali do pleterskega samostana, tam sestavili kolono ter skozi Drčo in gozd v enournem pohodu prišli do prijazne Zagorčeve hiše na Javorovici, kjer sta jih že čakala topel čaj in svež domači kruh. Pri spomeniku 146 padlim borcem 4. bataljona Cankarjeve brigade so poslušali nagovor starešine Odreda gorjanskih tabornikov Toneta Gošnika, ki je

pozdravil prvi tako množični letošnji zbor tabornikov novomeške občine, obudil spomine na padle borce in na letošnje jubileje: 30-letnico osvoboditve, 25-letnico Zveze tabornikov Slovenije ter 50-letnico taborništva v Sloveniji.

O razvoju OF, o Komunistični partiji, vstaji pod Gorjanci in usodi 4. bataljona Cankarjeve brigade je tabornikom potem zanimivo pripovedoval šentjernejski prvoborec Stanko Kusljan v taboru, ki so ga

postavili člani OGT nad vajo. Taborniki so prizgali tudi lep pagodni ogenj in se nato pomerili v spoznavanju prirode, zadevanju cilja, navpičnem metu žoge in drugih taborniških veščinah. Zmagali so taborniki z OŠ Grm, slede jim OŠ Katja Rupena, Šentjerneja, Bršlina, Straža in četa porečanov iz Novoga mesta.

Po programu jih je pri Zagorčevih čakala malica: klobasa in čaj, potem pa se je pojoča brigada spet spustila do vzhodja, kjer so jo že čakali avtobusi. Pohod na Javorovico bo vsem ostal v lepem spominu, marsikaj pa so si zapomnili tudi o največjih dneih naše zgodovine.

M. MOŠKON

RAZVEJENA DEJAVNOST

Avto-moto zveza Slovenije bo prihodnje leto proslavila dva pomembna jubileja: 30 let svojega delovanja in 20 let izhajanja Motorevije.

AMZS je danes ena najbolj množičnih družbenih organizacij, saj šteje že blizu 69.000 članov, njena dejavnost pa je zelo razvejena: šola voznike amaterje, izvaja prometno vzgojo med člani in šolsko mladino, ima organizirano službo pomoči na cesti, tehnično in informativno službo, izdaja mednarodna vozniška dovoljenja, prireja športna tekmovanja itd.

V Sloveniji je danes že 80 avto-moto društev, le v eni sami občini ni tega društva. Vso dejavnost avto-moto zveze v glavnem financirajo iz članarine; leta 1976 bo znašala le-ta za člane avtomobiliste 150 dinarjev, za motocikliste pa 80 dinarjev. Omeniti velja, da dobijo člani članarino v glavnem povrnjeno s članskim materialom in popusti pri storitvah.

SEMINAR ZA VODSTVA ZPM

Konec prejšnjega tedna je Zveza prijateljev mladine Slovenije pripravila v Izoli tridnevni seminar za občinska vodstva ZPM. Na srečanju mentorjev in občanov, ki delajo z mladimi, je sodelovalo več kot sto predstavnikov občinskih ZPM in poslušalo zanimiva predavanja.

Edvard Kardelj:

Teorija - delavčevo duhovno orožje

Za sedanji trenutek je bistveno vprašanje, v kakšni meri imajo vodilno vlogo v družbi tiste sile, ki po svojem razrednem interesu edine lahko usmerjajo razvoj družbe k zastavljenim ciljem. Vsa aktualna vprašanja se zlivajo v osnovno vprašanje o poteh in ciljih osvobajanja delavskega razreda oziroma delovnega človeka od vseh oblik podrejanja tistim razredom oziroma družbenim silam, ki so si prisvojile monopol nad odločanjem. In prav v delavskem razredu je Marx odkril edino možno materialno silo za uresničenje marksistične teorije. Glava osvobajanja, je dejal Marx, je filozofija, pričemer je misli predvsem na socialistično teorijo, a njegovo srce je proletariati. Kot je za socialistično teorijo delavski razred materialno orožje, torej njena materialna sila, tako je za delavski razred teorija njegovo duhovno orožje, torej sila njegove zavesti. Toda znanost lahko obvladuje zavest ljudi oziroma zavest razreda samo takrat, kadar izraža nje same v družbeni praksi, torej ko odraža njihove objektivno dane zgodovinske potrebe in interese v tej praksi.

(Član predsedstva CK ZKJ in predsedstva SFRJ ob odpiranju politične šole ZKJ v Kumrovcu)

Kiro Gligorov:

Prav vse se gradi na delegaciji

Delegacija je v središču našega zanimanja. Vse se gradi na njej. Od njene življenjske sile, interesov in participacije v družbenem odločanju bo odvisen celotni novi mehanizem družbenega odločanja. Kakšno novo vsebino bodo imeli sveti v občinskih, pokrajinskih in republiških skupščinah in v skupščini SFRJ, če skozi ne bodo prosegala stališča, interese in predlogi, ki imajo svoj izvir v temeljnih organizacijah? Neuspeh v zvezi s tem bi ogrozil celotno nadgradnjo delegatskega sistema, predstaviški značaj skupščin bi v prejšnji meri prišel do izraza, od delegatskega sistema pa bi ostal samo še naziv delegata. Čeprav nekatera poročila o delu delegacij v bazi ohrabrujejo pa moram ugotoviti, ne le da smo na začetku, ampak da nismo ustvarili niti vseh pogojev, ki so za uspešno delo delegacij neizogibni, in to v političnem in organizacijskem pogledu. Ali se lahko pohvalimo, da so programi dela skupščin res takšni, da obravnavajo predvsem prioriteta vprašanja, povezana z delom in življenjem samoupravnih celic?

(Predsednik zvezne skupščine na posvetovanju v Cavtatu)

Franc Šetinc:

Komu služi takšna abstraktnost?

Marsikje na eni strani terjajo od centralnega komiteja, da je v svojih dokumentih konkreten, na drugi strani pa so sklepi, ki jih sami sprejemajo, še bolj abstraktni, čeprav bi morali biti, ker so pri izvoru življenja, najbolj konkretni. Podobno velja tudi za nekatere komiteje občinskih konferenc ZK. Vprašati se je treba, komu služi takšna abstraktnost. To je namreč pogosto beg od diferenciacije, od nje, da spregovorimo o napakah, ovirah in nosilcih, da identificiramo pojave brezbriznosti, nemarnosti in sovražnega delovanja. Tudi tukaj je vprašanje vzgojnih ukrepov. Dosti je užaljenosti in občutljivosti tudi takrat, ko gre za ukrepe oziroma razsodbe častnega razsodišča, čeprav je že čutili preobrat na boljše.

(Sekretar IK CK ZKS na seji častnega razsodišča ZKS)

Alkoholizem

6

Piše: dr. JANEZ RUGELJ

njih zahtevamo zdravljenje in vsestransko rehabilitacijo. Sami si ne morejo pomagati, običajno prepričevanje in spodbujanje tudi ne zaleže.

Izkušnje na stotine zdravilencev, ki abstinentno več let in so se rehabilitirali, potrjujejo staro resnico, da si mora vsak človek priboriti svoj prostor pod soncem in da mora družba omogočiti vsakomur, da razvije svoje sposobnosti.

Od tega, ali bo zdravljeni alkoholik razvil svoje zavrte, zamrle sposobnosti, je pač odvisen njegov položaj v družini, v družbenem delu in v družbi nasploh. Ustreznega položaja mu ne more dati nihče s strani, lahko pa mu pomagamo in ga spodbujamo, da si ga pridobi sam.

morajo pomagovati. Omenili bomo samo nekatere:

Kot smo že rekli, zdravljeni alkoholik s svojim obstojem ogroža alkoholike, ker jim ga dajejo za zgled in zahtevajo, naj se grede tudi oni zdraviti. Nevoščljivci so mu, ker živi srečneje in se vzpenja na družbeni lestevici. Dovolj vzrokov je, da mu nagajajo in da ga čimprej spravijo v recidivo, ker se le tako lahko znebijo neprijetnega zgleda. Če so alkoholiki med nadrejenimi, potem lahko odpori proti zdravljenemu alkoholiku dobijo zelo rafinirane oblike.

Tisti, ki so z alkoholikom grobo ravnali in ga preganjali, preden se je šel zdraviti, imajo do zdravljenca odpor zaradi občutkov krivde.

Kadarkoli v delovnih organizacijah kaj proslavljajo, tudi popivajo. Pivci v prisotnih zdraviljenih vidijo neprijetne priče svojega obnašanja v alkoholnem opoju.

Navedeni in še nekateri drugi odpori so trajno prisotni. Ni se jim moč povsem izogniti, še manj pa jih je moč odstraniti. Vsak zdraviljenc

jih mora premagovati. To je njegov davek nekdanjemu alkoholizmu. Mora ga plačati, pa čeprav je včasih krivčin.

Kako naj zdravljeni alkoholik premaga navedene odpore? S pridnostjo, vestnostjo, vztrajnostjo. Če bo imel oporo v družini in v klubu, bo laže vztrajal, saj mu bodo starejši člani kluba lahko povedali, da so tudi sami šli skozi podobne težave.

Tisti, ki vztraja in dosega pri svoji rehabilitaciji uspehe, postaja čedalje bolj samozavesten, okolje pa ga za črna spoštovati in ceniti. Kdor omaga, se pač vključi v armado tisočev neuspešnih in propadlih ljudi. Na današnji stopnji družbenega razvoja lahko samo nekateremu izmed propadajočih res pomagamo. In še dolgo bo tako.

In spet smo pri bistvu našega problema: samo z rezultati dela si bo zdravljeni alkoholik priboril svoje mesto v družbi, kar velja za slehernega občana, ter se tako obvaroval pred recidivo, pred propadom, v katerega dirja vsak alkoholik. Če se uspešno ne zdravi. O recidivu alkoholizma in njenih posledicah pa bomo spregovorili pozneje.

BOLEZENSKA LJUBOSUMNOST ALKOHOLIKOV

Pri razpravljanju o ljubosumnosti alkoholikov bomo imeli v mislih tipičnega predstavnika alkoholikov, ki pride zaradi posledic alkoholizma v takšno stisko, da začne razmišljati

o zdravljenju. Pri nas je to moški štiridesetih let, poročen, z mladoletnimi otroki, običajno še vsaj občasn timer zaposlen. Seveda so od alkohola zaslužjeni tudi starejši in mlajši, celo otroci niso več redkost, pa tudi številno žensk med alkoholiki narasča.

Da bi nastanek bolezenske ljubosumnosti razumeli, si moramo najprej ogledati spolno življenje pri alkoholikih nasploh.

Spolno življenje pri alkoholikih je lahko moteno v vseh smereh, najpogosteje pa opazamo surovost, nasilnost, sebičnost, sadizem, perversnosti; potenčne težave in, seveda, bolezensko ljubosumnost. Med vzroki za zverženo spolnost so najpogosteje naslednji:

Alkoholiziranost (tudi pri nealkoholikih) otmrtvi, izključi iz funkcije tiste možganske centre, ki so sedež za moralno-etične zadržke. Ko zaradi vpliva alkohola zavore popustijo, „pusti“ vinjeni človek z uzde svoje gone, zahteve, želje. Tako se uveljavljajo morebitne perversne želje, homoseksualni nagibi, ki so v treznem stanju trdno na uzdah. Tovrstne, pa tudi „normalne“ nagone bo vinjeni moški uveljavil bolj egoistično in nasilno kot sicer. Kako se ob tem počuti žena, si zlahka predstavljamo.

Poglavitna značilnost alkoholne bolezni je stopnjevanje alkoholne odvisnosti in pojemanje vseh življenjskih interesov, razen želje po alkoholu. S pojemanjem interesov usiha tudi ljubezenska čustva, saj ima alkoholik že v zgodnejših obdobjih alkoholizma rajši alkohol kot ženo,

kajti iz ljubezni do žene nikakor ni pripravljen (pravzaprav zaradi odvisnosti ni zmožen) za trajno se odpovedati alkoholu. Domov prihaja pijan, zasržen od alkohola, tobaka (vse beznice so zakajene) in telesne nesnage (saj alkoholik čedalje manj skrbi za osebno higieno), zoprno se obnaša. Takšen sili k ženi v posteljo. Kje je sploh kakšna ženska, ki bi se takšnemu človeku dala z ljubeznijo? Nismo je še videli, izjema se morda samo alkoholizirane in prostitutke, ki se za svoje usluge pijanim moškim praviloma tudi same poprej alkoholno drogirajo. Žena pa ima po izsiljenem spolnem razmerju s pijanim možem občutek, da je bila spolno zlorabljena. Globoka čustvena rana se ne bo kar tako zacelila, kar pomeni, da bo minil lep čas, preden ga bo spet lahko vzljubila, pod edinim pogojem seveda, če bi se začel zdraviti in bi ostal trajno trezen in urejen, kar pomeni poleg ostalega tudi kultiviranost in ljubezenskih in spolnih odnosih.

Organizem alkoholika postopoma slabi zaradi razkrojevalnega učinka alkohola na vse organe, pa tudi zaradi nezadostne prehrane in sploh nezdravega načina življenja. Zaradi tega začne spolna moč pešati tja do impotence. Celotna alkoholikova spolnost (ne samo potenca) je torej opredeljena tudi z njegovim doživljanjem postopnega vestranskega propadanja. Zaradi zavedanja, da je suženj alkohola, se ga loteva občutek nemoči, ki ga preseže samo z opojem. Žena ga ne more več imeti rada (kvečjemu se ji lahko še

smili), ga pijanega spolno odklanja (ker postaja skrajno zoprna), venomer poskuša spolno razmerje, ki ga pa ne zmore več. Tudi treznemu se zlepa več ne more sproščeno dati. Zaradi brez zaceljnih ran to ne gre. Zaradi opisanih okoliščin postane alkoholikova žena prej ali slej frigidna (v spolnosti hladna). In kot smo že rekli: nedojemljivo bi bilo, če bi se z alkoholikim možem (posebej v poznejših obdobjih alkoholne bolezni) še lahko v spolnosti sprostil.

VZROKI ZA BOLEZENSKO LJUBOSUMNOST

Postopno usihanje spolne moči pri alkoholiku in odklonilen odnos žene do spolnih (pogosto perversnih) želja in poskusov alkoholikovega moža sproži v njegovem doživljanju (najprej tiho) sumnjo, da morda žena najde kje nadomestilo. Ta sumnja se polagoma utrjuje in razrašča v prepričanje, da je vsena kriva njena živčnost.

Kot nasploh moški v primeru, da pri poskusu spolnega odnosa odgovor, najraje vrača krivdo na partnerico (češ da je nespretna, živčna ali da se ji kaj posebno ne ljubi, ker se bo verjetno izživlja z drugim), se bo alkoholik še raje oprjel podobne razlage. Tako si ne bo ženine ljubosumnosti in odbijajočega obnašanja razlagal z kakšno preteklostjo in svojim vedenjem do nje, temveč bo spričo ljubosumnosti sklepal, da gre za ženino nezvestobo.

MAČKE RES NISO ŠKODLJIVCI

V Dolenjskem listu z dne 13. novembra sem prebrala članek o tem, kako v Dobovi lovci streljajo mačke blizu vaških hiš. Početje lovcev me je zelo ogorčilo. Kdor obdeluje zemljo, dobro ve, koliko koristi naredijo mačke, ki po njih uničujejo razne škodljivce, od miši do voluharjev, zato se strinjam z Marijo Preskar iz Dobove, ki to početje dobovskih lovcev ostro obsoja. Mislim, da bi take ljudi morali kaznovati in jim vzeti lovske pravice. Mačke streljajo, koliko škode dela divjad na njih, tega pa nočejo videti!

NEŽKA KLEMENČIČ
Smihel pri Novem mestu

SPET OD ZAČETKA

Minili so časi, ko so cestarji prišli na predvideni kraj, nekaj malega zakoličili, pogledali sem in tja, in že je bilo pribito, da bo cesta tekla tod in tod. Danes mora biti vse naprej izmerjeno, predokrajca, idejni načrti... Naneslo je, da so bile stvari za sodobnejšo cesto Lakenci — Zbure že daleč. Narejen je bil namreč že projekt za cestišče, široko 5,5 metra. Zakon pa govori le o šest metrih širokih cestah, zato republiška skupnost ni dala svojega podpisa na te papirje. Najhuje pri tem je, da gre vse spet kot od začetka. Na staro cesto morajo spet zemljemerci, da zrišejo potrebne podlage, kako bi bilo, če bi bila cesta le široka pol metra več. Zemljemerci bodo spet imeli tri tedne dela, ekonomska utemeljitev, zakaj je bila predvidena ožja cesta, tudi lahko vzame dva meseca in pol, kratkaje vse kaže, da letos s cesto še ne bo nič.

TRGOVINO BI RADI

V mestih so trgovine za vsakim vogalom, drugače pa je na vasi. Čeprav tudi tam živijo ljudje, ki jedo kruh in druga živila, ki jih lahko kupimo v trgovini. Teh pa, žal, po naših vaseh večkrat sploh ni. Nekdo so ljudje na vasi živeli v glavnem od tega, kar so pridelali na polju in skuhalih ter spekli doma. Danes so se stvari spremenile, zato naj bo trgovina povsod tam, kjer živijo ljudje. Trgovina vsaj v vsaki vasi bi v vsakomur omogočila preskrbo z osnovnimi živili.

Vaščani Bregovi si že daleč časa želijo imeti trgovino. Takoj po vojni so jo imeli, danes, po toliko letih pa... Kako naj pridejo do nje? Kdo odloča o tem? Žal, trgovine ni moč kupiti ali narediti s prostovoljnim delom. Seveda bi vsi pomagali, če bi se kakšna trgovska organizacija odločila, da v Bregih odpre trgovino.

IVAN ŠKOFLJANEC

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. — K prijateljem, ki jih pošiljate za objavo v našem tedniku, pripišite svoj celoten naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisati ga bomo s kratkimi ali kakšno drugo), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisanega odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

MALO Odstrelijo

Tudi v letošnjem poročilu o gospodarjenju lovskih družin beremo, da je odstrel divjadi po posameznih loviščih slab. Lovci so, kot kaže, preveč dobrodušni do divjih prašičev, fazanov in urjadi. Izgovarjajo se, da ocene o staležu divjadi niso realne, po drugi strani pa spomladanske pritožbe kmetov o narejeni škodi potrjujejo, da je še celo več. Lovski družini Mirna in Veliki Gaber kmetovalcem niti ne povrnejo povzročene škode, kot jim to nalaga odlok. Čudno, če lovne družine bi si z večjim odstrelom lahko povečale dohodek, nedvomno bi bila tudi storjena škoda na posevkih manjša.

Na posnetku so člani literarnega krožka osnovne šole Katje Rupene pri urejanju prve številke „Utrinkov“ v letošnjem letu. V glasilu je poudarek na doživetjih med NOB, objavljeni pa so tudi zanimivi sestavki učencev o njihovem doživljanju sveta. (Foto: fotokrožek OŠ Katja Rupena iz Novega mesta)

Vzajemno do zdravstvene postaje

Prihodnje leto odprta zdravstvena postaja v Ločni bo veljala okoli 8 milijonov

18. novembra so Pionirjevi delavci začeli graditi v Ločni sodobno zdravstveno postajo in lekarno.

To je plod podružničnih prizadevanj, ki so dobila določne oblike 25. maja lani. Tedaj so predstavniki Zdravstvenega doma, Lekarne, Krke, Laboda in KS Novo mesto podpisali samoupravni sporazum o izgradnji zdravstvene postaje in lekarni v Ločni. Hkrati so imenovali tudi odbor, ki je po enoletnem delu ob sodelovanju strokovnih služb zdravstvene operativne in lekarni pri-

pravil osnovne podatke in zagotovil izdelavo glavnega projekta v predvidenem roku, sodeloval pri razpravah o lokacijski in gradbeni dokumentaciji ter pomagal pri izbiri izvajalca del. V ospredju pa je bila skrb za zagotovitev potrebnih finančnih sredstev, saj bodo gradbena, obrtniška in instalacijska dela veljala kar 6,7 milijona, zunanja ureditev pa še milijon dinarjev.

transformatorsko postajo, kanalizacijo in prometno ureditev s parkiriščem.

Glavni projekt, ki je bil izdelan v dogovorjenem roku avgusta letos, predvideva oddelke splošne medicine, zobozdravstva in medicine dela, zgrajeni pa bodo tudi prostori za tehnične laboratorije, laboratorij za odvzem vzorcev in rentgen. Na začetku bo poslovala samo lekarniška postaja, ki bo imela vse potrebne prostore za kasnejšo popolno lekarno.

Za novomeške razmere prepotrebna zdravstvena postaja in lekarna v Ločni bo zgrajena od 1. julija 1976.

DRAGICA ROME

IMAMO PIONIRSKO HRANILNICO

Odkar sem pred leti dobila svoj prvi hranilnik in hranilno knjižico, vsekoli pridno varčujem. Rada poslušam cingljanje kovancev v hranilniku. Ko so v banki prvi odprli moj hranilnik, sem bila presenečena, da se je nabralo toliko denarja.

Lani so na naši šoli odprli pionirsko hranilnico, ki jo je lepo opremila banka. Imam knjižico številka 89, kamor učenke višjih razredov, ki v tej hranilnici delajo, vpisujejo vloge. Pridno varčujem in mi je žal vsakega dinarja, ki ga nepremišljeno zapravim. Tudi z majhnimi zneski se mnogo privarčuje. Tako piše v hranilni knjižici.

DAMJANA GOMILŠEK
OŠ Jurij Dalmatin, Krško

Učenec naj loči zrno od plev

Da bi bil med predvajanjem filma mir, je treba film razumeti — K temu pa naj bi pripomogla filmska vzgoja na šolah

Konec oktobra smo si učenci osnovne šole Grm ogledali v tem šolskem letu že četrti film, tokrat film „Deček in violina“. Ob tej priliki sem se pogovarjala o filmski vzgoji s tovariščo Kocuvanovo.

„Po učnem načrtu si morajo učenci 6., 7., 8. in po možnosti tudi 5. razredov ogledati na leto vsaj tri filme. V Novem mestu izbira filme za učence poseben svet za filmsko vzgojo. Najbolje bi bilo, da bi učenci gledali filme v šoli, ker pa to ni mogoče, je na voljo kinodvorana. Po ogledu filma se o njem v šoli pogovorimo, po razmišljanju o filmu pa učenci doma napišejo spis.“

Tako je tovarišica odgovorila na prvo vprašanje in dodala, da bodo skušali ob predvajanju filmov povabiti tudi režiserje, tako kot ob filmu „Dolina miru“, ko smo se pogovarjali s Francetom Štiglicem.

„Letos smo si ogledali že štiri filme.“ je nadaljevala tov. Kocuvanová, „torej že več, kot predvideva učni načrt. Če si bo vredno ogledati še kakšnega, bo ravnatelj gotovo imel razumevanje. Nikakor ni odveč tudi stenešas, na katerem se menja-

ELEKTRARNA OBVEŠČA ZAPOSLENE

Kolektiv brestaniške elektrarne je dobil svoje „Glasilo“. Izhajalo bo občasno, po potrebi tudi vsak teden. Delavce bo obveščalo o dogodkih v podjetju in krajinski skupnosti. Glasilo Elektrarne ureja Stašo Čuber.

spet goje pero!

Nekajkrat smo že razpisali nagradni natečaj za najboljše leposlovne sestavke naših bralcev — in vedno smo bili presenečeni tako nad kakovostjo poslanih prispevkov kot tudi nad številom sodelujočih: v zadnjem natečaju je sodelovalo nekaj sto ustvarjalcev najrazličnejših starosti in poklicev.

Mnogi potem, ko so zapustili šolske klopi, napišejo samo še prošnjo za zaposlitev — in ničesar več v življenju! Mnogi zaradi tega nikoli ne izkoristijo svojega talenta!

Zares je roki, ki sicer ni vajena pisanja, težko spraviti na papir vse tisto, kar občuti srce. Vendar — poskusite, ne bo vam žal... Morebiti sploh ne veste, da se v vas skriva košček pisatelja ali novinarja ali globoko čutečega človeka.

POKUSITE IN NAPIŠITE

Od vas pričakujemo, da nam boste napisali pripovedi o odnosih med ljudmi, doživetjih in razočaranjih, o ljubezenskih zgodbah. Vaše pripovedi naj temelje na resničnih doživetjih, lahko pa so tudi izmišljene.

PONUJAMO VAM NAGRADE

Za najboljših pet zgodb smo pripravili:

Pet nagrad po 700 dinarjev!

Razen tega bomo vse v letu 1976 objavljene zgodbe pod zaglavjem „Gosje pero“ nagradili s po 159 dinarji. Posebna komisija bo ocenila kvaliteto poslanih prispevkov. Naj vas ne moti, če vam gre pisanje težko od rok; slovnico bo popravil naš strokovnjak — nagrade so namenjene dobri vsebini vaših pripovedi!

KAKŠNI SO RAZPISNI POGOJI?

V poštev prihajajo le izvirni in še nikjer objavljeni prispevki. Zgodbe ne smejo biti daljše od 80 tipkanih vrst oziroma ne smejo imeti več kot 800 besed, če so napisane z roko.

V natečaju lahko sodelujejo vsi. Rokopise pošljite na Dolenjski list, 68001 Novo mesto, p. p. 33, z oznako GOSJE PERO v levem spodnjem kotu kuverte. Zgodbe morajo biti v našem uredništvu do 30. decembra 1975. Poslane prispevke označite s šifro, na posebej priloženem papirju pa napišite še enkrat šifro, zraven nje pa svoj natančni naslov. Hkrati pripišite še, ali naj ob morebitni objavi napišemo vaše ime in priimek ali samo šifro. V komisiji, ki bo ocenila vaše prispevke, bodo trije člani, ki jih bo imenoval Dolenjski list.

Izid razpisa bo objavljen v Dolenjskem listu 22. januarja 1976.

Pogovor s tovariščo Kocuvanovo naj zaključim z mislijo, da je filmska vzgoja v osnovni šoli potrebna. Da pa bi bila še bolj učinkovita, so potrebni tudi dobri filmi.

MARJANCA BOŽIČ
lit.-nov. krožek
OŠ „GRM“, NOVO MESTO

DIVJAD DELA ŠKODO

Kmetje v Hudem Brezju in tudi Hubajnici to jesen niso bili nič kaj navdušeni nad divjadjo. Marsikomu je namreč naredila kar precej škode po koruznih njivah in drugih posevkih. Kmetje pričakujejo več od novega zakona o lovstvu.

Kaj naj zdaj še naredim?

Sem mali kmet, od 1937 lastnik zemlje, pa ne dobim kmečke pokojnine. Še sreča, da sem zdravstveno zavarovan po ženi, ki je upokojena, vendar že od vojne hudo bolna in veliko v bolnišnici.

Lani novembra me je poklicala socialna delavka v Metliki; dal sem vse podatke, ki so potrebni, da bi dobil starostno pokojnino, vendar se eno leto po tistem ni še nič uredilo.

JANKO POPOVIČ
Hrast 15, p. Suhor

Pridelovalci dolenjskega cvička!

Odbor društva vinogradnikov v Novem mestu je na seji te dni sklenil, da bosta ocenjevanje in razstava dolenjskega cvička v marcu 1976, torej v mesecu, v katerem je vsako leto ta tradicionalna prireditelja. Vse vinogradnike, ki nameravajo dati vzorce pristnega dolenjskega cvička v ocenjevanje in ki bodo z njimi nastopali na razstavi, obveščamo, naj vzorce pripravijo že v začetku februarja. Zbirali jih bodo poverljivi člani društva vinogradnikov — vsak na svojem območju, za krško-gorjanski vinorodni okoliš pa jih bo zbiral Agro-kombinat v Krškem.

PRIMOŠKI OBCAN

IVANKA AHLIN
novinarski krožek OŠ
Sentrupert

Denar, ki smo ga zaslužili, bomo imeli za končni izlet.

UČENCI SO POGOZDOVALI

Konec novembra smo se učenci 8. razreda osnovne šole Sentrupert dogovorili z Gozdnim gospodarstvom, da bomo na Hrastnem pri Sentrupertu posadili 300 smrečic. Na delo smo se odpravili takoj po pouku. Fantje so pred dekletji v bregu z rovniki kopali jame, me pa smo nosile smrečice in jih zakrivale. Sadržili sva po dve dekletji skupaj: ena je držala drevesce, druga pa je z motiko zasula jamo. Tako smo delali do mraka. Z nami sta bila tov. učitelj Roman Šiško in uslužbenec Gozdnega gospodarstva Anton Zidar; ta nas je za naše dobro delo pohvalil in se nam zahvalil v imenu Gozdnega gospodarstva. Objubil je, da nam bodo do pomladi našli še kakšno delo, ker smo se tako izkazali.

Nihče ni pričakoval, da bo ekonomska migracija zaradi nerazvitosti krajevne skupnosti povzročila tako občuten padec rojstev, da bodo morali otroke usmeriti k pouku na podružnično osnovno šolo Telče oziroma na osemletko v Trzišče. Šolska stavba na Primožu pa da bi bila spomenik preteklosti! Tukajšnji prebivalci še zmeraj upajo, da se bodo kmetom nasmehnila lepši časi in da se bo število rojstev dvignilo za toliko, da bo na Primožu spet moč začeti s poukom. Ker segajo niti gospodarskega, kulturnega in drugega razvoja Spodnjega Posavja tudi na območje KS Primož, njihovo upanje ni iz trte zvito.

Šolska stavba zdaj služi svetu in delegaciji krajevne skupnosti, SZDL in ZSMS, za zborni delovnih ljudi in občanov ter razne prireditve. Zato ne daje stavba nobenega dobička TIS Sevnica, ta bi imela dobiček le s prodajo. Toda šolska stavba ni bila zgrajena le z družbenim denarjem, vanjo so občani primoške KS vložili več tisoč prostovoljnih delovnih ur, da o denarnih prispevkih niti ne govorimo.

Zato so družbenopolitične organizacije in občani KS Primož mnenja, da bi prazno šolsko stavbo prevzela v upravljanje krajevna skupnost, ko pa bi bili dani pogoji za ponovni začetek pouka, bi jo naprej upravljala TIS Sevnica. Do tedaj pa bi stavba služila krajevnomu kulturno-prosvetnemu in telesno-kulturnemu razvoju občanov krajevne skupnosti Primož.

Ko si je narod pisal sodbo sam

32 LET MINEVA OD ZGODOVINSKEGA 29. IN 30. NOVEMBRA 1943, KO JE BILA NA II. ZASEDANJU AVNOJ ROJENA NOVA JUGOSLAVIJA – PONATISKUJEMO ODLOMEK IZ REFERATA VRHOVNEGA KOMANDANTA NOV IN POJ TOVARISA TITA, KI JE BIL ZARADI SVOJE POMEMBNOСТИ, ODLOČNOSTI IN REVOLUCIONARNE DALJNOVIDNOSTI POSEBNO VIHARNO POZDRAVLJEN NA ZASEDANJU AVNOJ V JAJCU

V letu dni, odkar je bil ustanovljen Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, so nastale velike spremembe ne samo pri nas doma, ampak tudi po vsem svetu. Posebno v tem letu smo imeli težke in krvave boje z okupatorjem. Pred našo narodnoosvobodilno vojsko so bile velike, toda častne naloge. V šestih mesecih, od januarja pa do julija leta 1943, smo

skala vlada je več kot dve leti varala ves svet, ko je govorila, da vodi borbo v Jugoslaviji njen minister Draža Mihailović. In da bi bila ironija še večja, so četniške tolpe s tem ministrom izdajalcem na čelu ves ta čas vodile boje, kakor jih vodijo še danes proti Narodnoosvobodilni vojski in partizanskim odredom Jugoslavije na strani okupatorja. Toda teh pokvarjencev ni

slavije, kar se kaže v množičnem pritoku novih borcev v našo narodnoosvobodilno vojsko, kar se kaže v tem, da se v našo narodnoosvobodilno borbo vključujejo mnogi vidni politični, kulturni in javni delavci v vseh pokrajinah Jugoslavije. Vse to na drugi strani vpliva na vse hitrejšo razpadanje marionetnih državnih aparatov Pavelića in Nedića in tako tudi na slabitev

ka izdajalske begunske vlade, ki je sedaj v Kairu in pred našimi zavezniki še vedno velja za zakonitega predstavnika narodov Jugoslavije. V tem kratkem poročilu ne mislim razglabljati o tem, zakaj je tako; zakaj zavezniki prenašajo to vlado, ki nima nikakršne opore v našem ljudstvu, ker prek svojega ministra Draže Mihailovića že dve in pol leti sodeluje z okupatorji proti naši narodnoosvobodilni vojski oziroma proti narodom Jugoslavije; ki je izzarito reakcionarna in velikosrbska, kar je posebno očitno iz njene sestave, saj so v njej takšni ljudje, kot je znani šestojanuarec Pera Živković in drugi.

Toda eno lahko rečem: v našo narodnoosvobodilno vojski in partizanskih odredih ni nobenega borca, ki bi ne občutil globoke bolečine v srcu, ki bi ne občutil ogorčenja vsakokrat, kadar pomisli, da ta vlada, ki ima na vesti toliko zločinov in katere mesto je na listi vojnih krivcev, še vedno sedi in uživa gostoljubnost naših zaveznikov. (Burno odobravanje. Aplavz.) Zelo dobro vemo, da ta vlada počne vse, kar more, da bi se na kakršenkoli način vtihotapila v našo državo (isto velja tudi za kralja), preden bi ljudstvo izreklo svojo odločilno besedo o njeni usodi. Vemo tudi, da so v inozemstvu določeni reakcionarni krogi, ki podpirajo to vlado in kralja v njihovih naklepih. Toda vemo tudi, da velika večina naprednih demokratičnih elementov v zaveznikih državah iskreno želi, da naš narod sam odloči o svoji usodi in si ustvari takšno državno ureditev, kakršna se mu bo zdela dobra. (Vzkliki: „Tako je!“ – Burno odobravanje. Aplavz.)...

...V zvezi z vsem tem, predvsem pa z razvojem splošne ljudske vstaje, z osvoboditvijo vedno večjega ozemlja, v zvezi z vedno večjimi nalogami, ki se postavljajo pred naše narode, in v zvezi z razvojem dogodkov v inozemstvu, je potrebno pravočasno storiti vse ukrepe za nadaljnji uspešni razvoj narodnoosvobodilnega boja, potrebno je storiti vse, da si naši narodi zagotovijo takšno državno ureditev, ki bo temeljila na bratstvu in enakopravnosti vseh narodov Jugoslavije in ki bo zagotavljala resnično svobodo in demokracijo vsem družbenim slojem. (Burno, dolgotrajno odobravanje. Vzkliki: „Tako je!“)...

Zgodovinsko mesto

Jajce. Prestolnica poslednjega bosanskega kralja, poleg Beograda najbolj izpostavljena trdjava evropskega protiturškega zidu, središče kadiluka, izpostava dubrovniških in beneških trgovcev, mestece karavanserajev, hanov, kujundžij, aščinic, kalajdžij, prva prestolnica nove Jugoslavije, največji izvoznik ferosilicija v Evropi, celinski Dubrovnik.

Tu si podajata roko vzhod in zahod. Tu so 1461 svečano ustoličili poslednjega bosanskega kralja Stefana Tomaševića, prisoten je bil osebni odposlanec papeža Pija II. Tu je isti Stefan dve leti kasneje izgubil glavo in pred zamahom krvnikov meča predal željo sultanu Muhamedu II., ki se mu je za razliko od naslednikov še zdelo vredno neposredno ukazovati janičarskim odredom.

Jez, na katerem so se stoletja lomili valovi turške konjenice, je popustil.

Pred tem so se v igro za Jajce, se prvi Bosno, vmešali Matija Korvin, Vladislav Češki, portin podanik Husrefbeg ter množica krščanskih in islamskih viteзов in vojščakov. Po bitki na Mohačkem polju je ostalo Jajce dokončno islamsko in ostalo vse do avstroogrske okupacije.

Medtem je umiralo in cvetelo, se upiralo ali uklanjalo, krščanske trdnjave so postale turške, srednjeveški zvonik svetega Luke je postal minaret. Ajo Sofijo so v Konstantinopolu predelali v džamijo, mavrsko džamijo v Kordovi pa v krščansko cerkev. Ta borih 23 metrov in 15 centimetrov visoki zvonik sv. Luke je bil po zemljepisni pomembnosti nekje na sredini.

Val Selimovih in Abdulmedžičevih reform je butnil tudi ob Jajce, kjer je Omar Paša Latas, v narodnih pesmih krvnik Bosne, strl upor bosenskih begov in ag, ki so mislili, da je že napočil čas samostojnosti. In tako je moral vodja upornikov Ali paša Rizvanbegović v znamenje pokore in poraza na starem oslu in s hrbotom naprej jahati skozi Jajce – poslednje prizorišče te drame.

Z avstroogrske okupacije 1878 je islamski polmesec spet zamenjal križ. Poslej govori zgodovina o industrializaciji, kolonializmu, izkoriščanju, prebujanju delavstva. Potem o partiji, narodnoosvobodilnem boju in – svobodi.

Popotnik, ki obišče Jajce, stoji, tako se zdi, na mestu. Mimo njega, kot pod kakšnim slavalokom, mimo hod stoletij. Spomenik za spomenikom. Tu je rimski hram indoiranskega boga Mitre, tu je znamenita trdnjava, ki je bila v sivih stoletjih takoj za zadrsko.

Se do danes se znanstveniki niso nehali pripraviti, ali je okrogli Medvedji stolp, katerega spodnji del zidov je debel več kot pet metrov, pozidal ustanovitelj Jajca vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić, ali pa je bil stolp že od prej, še dandanašnji se ne ve, ali je v tako imenovanem kraljevskem grobu zares pokopan nesrečni Stefan Poslednji. Legende. Sokaki, turška kaldrma, Šamića džamija, Tušikov hanin, džamija Esme Sultanije so zrasli s srednjeveškim obzidjem, kraljevske grobnice, katakombami, zvonikom sv. Luke, frančiškanskim samostanom in dvajset metrov visokim slapom Plive, ki se prek sv. Izlehajka že tisočletja ženi z Vrbasom. Luksuzni avtomobil s hanom (gospo) v dimijah, konjska vprega pred tovarno ferosilicija, lepota v minici kupuje starodavni filigran in lak za lase v razpršilniku. Staro z novim, novo s stari.

Tu je tudi muzej AVNOJ – nekdanji sokolski dom. Resnobno poslojpe, ki ga je leta 1969 omajal potres. Ta učilnica zgodovine jugoslovanskih narodov, ki jo vsako leto obišče več kot 80.000 ljudi, ima prav tako podobo, kot jo je imel tiste novembrske noči pred 32 leti, ko še ni bil muzej, ampak prizorišče utemeljitve nove jugoslovanske državnosti.

Kako tesno se v Jajcu prepleta zgodovina. Katakomba, kjer stoletja leže kosti Hrvatinićev, so novembra 1943 nudile zavetje pred nemškimi bombami Titu in njegovemu štabu, v zaklonišču Elektrobosne, tovarne, kjer je bila 1905 ustanovljena prva sindikalna organizacija, je Božidar Jakac risal tisti znameniti portret maršala Tita. V Jajcu, od koder so glasniki po vsej srednjeveški Bosni raznesli vest o porazu sultana Mehmeda, je Moša Pijade – Čiča Janko ustanovil agencijo Tanjug, ki je z glasom radijske postaje Svobodna Jugoslavija urbi et orbi sporočila, da so v nekem bosanskem mestecu po imenu Jajce delegati vseh jugoslovanskih narodov ustanovili novo Jugoslavijo.

MARJAN BAUFER

BOŽIDAR JAKAC: MED TITOVIM GOVOROM NA ZASEDANJU AVNOJ V

prebrodili dve velikí sovražni ofenzivi, ki so jih sovražniki začeli zato, da bi uničili našo narodnoosvobodilno vojsko in zopet zavzeli naše osvobojeno ozemlje. To so bile težke preizkušnje za našo narodnoosvobodilno vojsko. Vzdržali smo velikanske napore, v katerih so sinovi naših narodov pokazali tako nezasišano junaštvo in samoodpovedovanje, da bodo nanj še dolgo ponosni prihodnji rodovi naših narodov. Kljub temu da so sovražniki imeli ogromno premoč, številčno in tehnično, jim ni uspelo uničiti jedra naše narodnoosvobodilne vojske. (Vzkliki: „Živela naša vojska!“)

Nasprotno, sami so imeli ogromne izgube, mi pa smo s tem težkim in krvavim bojem pridobili velike simpatije in občudovanje vsega naprednega sveta na eni strani, na drugi strani pa so zavezniki prvi priznali našo narodnoosvobodilno vojsko s tem, da so poslali v Vrhovni štab Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije svojo vojaško misijo.

V teh velikih bojih smo pretrpeli velike izgube, padli so tisoči najboljših sinov naših narodov. Med njimi so tudi člani izvršnega odbora Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije Nurija Pozderac, Veselin Masleša, Sima Milošević in več članov AVNOJ. To so težke in nenadomestljive izgube. Izkazimo čast tem slavim sinovom našega ljudstva, ki so dali svoja dragocena življenja za boljšo in srečnejšo prihodnost narodov Jugoslavije. (Navzoči vstanejo in z molkom izkažejo čast padlim borcem. Vzkliki: „Slava jim!“)

Potrebno je bilo prelití potoke dragocene človeške krvi, desetisoči naših najboljših sinov so morali dati svoja življenja v dveletnem neenakem boju s sovražnikom, da bi si navsezadnje resnica o dejanskem položaju utrla pot v svet. Morda še nikoli noben majhen narod ni toliko žrtvoval, da bi pripeljal svetovno javnost, da je kri, ki je bila prelita v Jugoslaviji, njegova kri, in ne kri tistih sramotnih izdajalcev, katerih voditelji uživajo gostoljubnost v zaveznikih državah.

HOTELI SO NAM ZADATI SMRTNI UDAREC

V razdobju tega leta je bila razkrita nezasišana prevara vse poštene svetovne javnosti. Izdajalska london-

nič motilo in so hkrati prikazovali uspehe narodnoosvobodilne vojske kot svoje uspehe. (Vzkliki nezadovoljstva, nemir med delegati.) V četrti ofenzivi je izdajalec Draža Mihailović (Vzkliki: „Dol z izdajalci!“) sklenil sporazum z Nemci, Italijani in ustaši, da bi skupaj zadali smrtni udarec naši narodnoosvobodilni vojski. Številni dokumenti, ki so nam prišli v roke v ofenzivi proti četnikom Draže Mihailovića, jasno razkrivajo ta pekleni načrt in nezasišano izdajalstvo vseh narodnih izrodov. Kakor je naši javnosti že znano, je Draža Mihailović v času naših velikih in slavim bojov na reki Neretvi in pri Gorinem Vakufu zbral vsó svojo vojsko iz Srbije, Sandžaka, Črne gore, Hercegovine in Vzhodne Bosne, skupaj okrog 18.000 ljudi, in jih pripeljal na Neretvo, da bi nam tu zabili nož v hrbet. Toda naše slavne I., II., III. in VII. divizija in enote IX. dalmatinske divizije so na Neretvi razbile ne samo Nemce, ustaše in Italijane, temveč so prešle tudi v odločilno ofenzivo proti četnikom Draže Mihailovića in jih pognale od Neretve do Kolašina, kjer so jim zadale končni udarec in tako likvidirale četnike kot resno vojaško silo.

Vse to so dejstva, ki jih izdajalska londonska vlada ni mogla prikriti pred svetovno javnostjo. Tako je bila prevara končno odkrita ...

ZAUPANJE V BLIŽNJO ZMAGO

Kakor je videti iz povedanega, se je zlasti zadnje leto položaj v Jugoslaviji in v svetu popolnoma spremenil. Po zaslugi uspehov Rdeče armade je Hitlerjev vojaški stroj pred katastrofo, zmaga nad tem največjim sovražnikom človeštva pa ni več daleč. V tem letu je razpadel fašistični blok. Italija je razdejana. Pri Hitlerjevih satelitih vlada še večja zaskrbljenost in razpadanje. Odnosi med zavezniki – Sovjetsko zvezo, Anglijo in Ameriko – pa postajajo vedno trdnejši (aplavz), kar se je pokazalo predvsem na moskovski konferenci predstavnikov treh velikih zaveznikih sil. Vsa ta dejstva so pomembna tudi za našo narodnoosvobodilno borbo. Zaupanje v skorajšnjo zmago in dokončno osvoboditev naših narodov izpod okupatorjevega jarma prevzema vedno širše sloje narodov Jugo-

okupatorjevih pozicij v naši deželi. (Aplavz.)

Nekaj pa se tudi v tem zadnjem času ni spremenilo, kljub vsem dejstvom, ki smo jih navedli. To je politi-

Občutenje ponosa in sreče

Tovariši, stara Jugoslavija je s svojim zlomom povzročila, da se je slovenski narod znašel sam, prepuščen svoji usodi. Slovenski narod je bil prepuščen sam sebi in se je sam zoperstavil dvema fašizmom v obliki velesil Italije in Nemčije. 27. aprila leta 1941 je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Mesec dni pozneje je v Sloveniji počila prva partizanska puška. Od tedaj se slovenski ljudje, veliki in majhni, borijo na morda najbolj težavnem ozemlju Jugoslavije, stisnjeni med dvema velikima evropskima fašizmom, med Italijo in Nemčijo in vrh tega še Madžarsko. V tem boju je slovenski narod dvakrat sam sebi osvajal prostrano ozemlje svoje domovine in v trenutku italijanske kapitulacije je na svojem prostoru razorožil šest italijanskih divizij. O tem delu Slovencev ne govorim zato, da bi se z njim hvalil, temveč zato, da bi utemeljil nekaj drugega. S tem delom je slovenski narod dokončno dobil zase pravico, da zdaj in vedno odloča o svoji usodi. V vsej tej borbi se je slovenski narod zavedal, da je bil takšen odpor v njegovem

boju zoper okupatorja mogoč samo zaradi velike pomoči, ki mu jo je po eni strani dajal junaški boj zaveznikov in med njimi predvsem velike bratske Sovjetske zveze pod vodstvom maršala Stalina. Skoraj enako pomoč je dal boju slovenskega naroda odpor bratskih narodov Jugoslavije in njihove narodnoosvobodilne vojske pod vodstvom našega drugega junaškega, legendarno junaškega tovariša Tita. (Buren in dolgotrajen aplavz!) Zavest o tej pomoči nas je vedno spremljala in spremlja nas tudi zdaj, ko se ta boj bliža svojemu koncu. Pravica, ki smo jih zase priborili v teh bojih, teh pravica ne bomo zlorabili. Že od prvega trenutka smo jih posvetili ti stemu, o čemer danes lahko in jasno govorimo – enotnosti in bratstvu jugoslovanskih narodov. Nas Slovence so v bivši Jugoslaviji nečestokrat obsojali, da smo separatisti. Toda enotnost jugoslovanskega ljudstva je bila za nas vedno enotnost in bratstvo suverenih, enakopravnih jugoslovanskih narodov. Takšno stališče dobiva danes na tem zboru svoj konkretni državotvorni pomen.

Tovariši, mi Slovenci smo živeli v suženstvu, podjarmljeni, izkoriščani, pod velikim nemškim jarmom. Danes, nočoj, po tisoč tristo letih slovenski narod prvič nastopa kot enakopraven, samostojen in suveren narod, ko ustvarja državno tvorbo v skupnosti z bratskimi narodi Jugoslavije. Mislim, da boste mogli razumeti to občutenje ponosa in sreče, ki ga v nas, predstavnikov slovenskega naroda na tem čudovitem zboru, izživa trenutek, ko slovenski narod prvič sam, suvereno ustvarja svojo zgodovino in svojo prihodnost. Lahko vam zagotovim, da bo slovenski narod to svojo tvorbo, ki jo danes na ta način tukaj ustanavlja, da bo to svojo tvorbo, našo skupno tvorbo, branil še bolj kot doslej v tej osvobodilni borbi, branil bo svojo svobodo, branil do zadnje kaplje krvi in do končne zmage nad vsemi sovražniki, notranjimi in zunanji.

(Nagovor Josipa Vidmarja, predsednika Osvobodilne fronte slovenskega naroda)

Božidar Jakac: Josip Vidmar, Jajce 1943

„POD STREHO HIŠE ENE“

Z njimi se srečujemo, pozdravljamo, pogovarjamo, skupaj sedemo k skodelici črne kave. Stojimo v vrsti pred blagajno v samopostrežni trgovini ali pred blagajno za filmsko ali gledališko predstavo. Skupaj nervozni čakamo, da se razredči avtomobilska kolona ob prometnih konicah. Stanujemo v istih blokih in pošiljamo otroke v iste vrtnice in šole.

Skupaj delamo, upravljamo, samoupravljamo in odločamo. Smo za samoprispevke, participacije pri zdravniku, skupaj smo za in skupaj proti. Skupaj gradimo samoupravni socializem, lepši jutri in vse nas veseli napredek in boljše krivice in pomanjkljivosti.

Vsak dan je naš skupni delavnik, vsak praznik naše skupno veselje. Smo eno in hočemo ostati eno, v širšem pomenu besede družina, v kateri ima vsak član enake pravice in tudi enake dolžnosti.

Skupaj živimo in delamo v Novem mestu, Trebnjem, Brežicah, Črnomlju, Kočevju, Ribnici, povsod na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini, povsod v Sloveniji in Jugoslaviji.

Samo mimogrede smo malo bolj pozorni na to, kako kdo govori, v kakšnem jeziku in naglasu se sporazumeva z okolico, in le tedaj nam z jezika uide, da „ta pa le ni povsem naše gore list“. (Sicer pa je tako od Triglava do Djevdjelije, da najdeš Slovence povsod, Srba povsod, Hrvata in Makedonca povsod ... itd.)

Najrazličnejši nagibi so gnali posameznika, da se je odselil iz rojstnega kraja, iz svoje republike. V Slovenijo jih je veliko prinesel zaposlitveni val. Nekateri so v naši republiki ostali nekaj časa, drugi več let, mnogi so sklenili tu ostati. Ustvarili so si dom in družino in zaživeli, kot jih živi na tisoče v mestih in drugih naseljih. Tako je, podobno kot marsikje v Jugoslaviji oziroma v drugih republikah, tudi na našem območju – govorimo o Dolenjski, Beli krajini in Posavju – prenekateri kraj, celo prenekateri stanovanjski blok (v njem nekakšna Jugoslavija v malem, kjer so „pod streho hiše ene“, kot poje Simon Gregorčič, vsi naši narodi in narodnosti, kjer na grbu 29. november ni le podatek, ki pomeni začetek nečesa novega, ampak temelj za nove in našega človeka vredne odnose – za bratstvo in enotnost.

Z nekaterimi od njih smo tokrat sedeli ob odprti beležnici in poskušali izvedeti kaj več o njihovem življenju, delu in načrtih. Skratka: več, kot lahko da bežen klepet ob kavi ali srečanje na ulici.

Zapise s teh srečanj, ki so jih pripravili Marjan Bauer, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Železnik, objavljamo namesto običajnega uvodnika ob dnevu republike. Prepričani smo, da je tako še bolj neposredno izpričana vsebina, kakršno naj bi le-ta imel.

Inženir z nogometno piščalko

Slobodana Novakovića, inženirja gradbeništva, je prišel k nam – najprej v

Slobodan Novaković

Ljubljano, nato pa na Dolenjsko – radovednost. Njegov sosed v rodnem Novem Sadu je v Ljubljani študiral arhitekturo; kar vseh mu je bilo v Sloveniji in tako se je Slobodan, ki nikoli ni veliko potoval, odločil za študije v navidez daljni Ljubljani. Najprej je bil slovenski jezik za skoraj prav vse, kar dober

študent počne, velika ovira, vendar je srečanje z Ljubljancem Vido, ki se danes piše Novaković, odpravilo tudi to oviro. Danes ne morete Slobodana od zaprišenih rojenih Dolenjcev prav po ničemer razlikovati.

Prav tako pa je bilo naključje, da je novomeška občina razpisala štipendijo za zadnji letnik gradbeništva. Slobodan se je prijavil in tako je še en diplomirani inženir gradbeništva zašel na Dolenjsko. Na tem mestu je treba tudi povedati, da je njegova diplomska naloga o čistilnih napravah za mesto Novo mesto dandanes živa resnica. Novaković je namreč tisti človek, po katerega načrtih so zgradili po vsej Jugoslaviji sloveče čistilne naprave v Ločni, naprave, ki bodo, ko bodo dograjene, za več naslednjih desetletij ohranile Krko skoraj tako, kot se je spominjamo iz detinjstva.

Danes je Slobodan Novaković zaposlen v Cestnem podjetju, njegova žena, Ljubljancanka Vida, pa v „Krki“. Poleg dveh živahnih fantičev imata stanovanje, ki postaja premajhno, vendar Slobodan zamahne z roko, češ: „Bo že kako, važno je, da smo živi in zdravi!“

„Pri vas, oprostite, pri nas mi je kar všeč, ljubim namreč timsko delo, svojih sposobnosti ne cenim ne vem koliko, razen tega pa se mi „dopade“ dolenjska družabnost; ravno tolikšna je, da ni bučna, seveda pa še zdaleč ne mrtvaška.“

Slobodana Novakovića boste srečali tudi v bolj „vehementni“ izdaji. Je namreč zvezni nogometni sodnik, in zanimivo je, da je na piščalko v ustitih pogosto bolj ponosen kot na vse novomeške čistilne naprave.

Naš človek torej, bi lahko rekli.

M. BAUER

„V Brežicah sem kot doma“

Višjo medicinsko sestro Radmilo Arsov samo še na-

Radmila Arsov

glas izdaja, da ni naše gore list. V Brežice je prišla, ko je imela dvajset let. Tedaj se je poročila (pa ne s Slovincem) in dobila zaposlitev v brežiški bolnišnici. Po rodu je Srbkinja in življenjska pot jo je zanesla v Slovenijo iz Kraljeva.

Zanjo je bila to velika sprememba, ki jo je doživlja-

la ne le v službi, ampak tudi v svojem zasebnem življenju. Prišla je v mesto, kjer so bili sosedski odnosi precej bolj zaprti, in kot mlada neizkušena gospodinja v zadregi ni imela koga vprašati, kako naj napravi to in ono v svojem gospodinjstvu.

V službi se je znašla veliko hitreje. Lepo so jo sprejeli in jo od vsega začetka spodbujali k učenju slovenskega jezika. Sestra Mila se je hitro vživela v nove razmere in kmalu obvladala slovenščino. Za strokovni izpit se je pripravljala iz slovenskih priročnikov in ga uspešno opravila pred slovenskimi izpraševalci v Ljubljani.

V Brežicah se že zdavnaj počuti kot doma. Kakor hitro je obvladala jezik, je bila premagana največja pregrada. Potem se je zlahka prilagajala tudi običajem in

navadam. Njena otroka obiskujeta slovensko šolo, hčerka Suzana prvi razred gimnazije, sin Aleksander peti razred osnovne šole. Slovenščine sta se naučila že v vrtcu, materin jezik pa govorita doma.

Tovarišica Arsova se udeležuje tudi v družbeno-političnem življenju Brežic in brežiški problemi so tudi njeni problemi. Postala je občanka kot vsi drugi. Dela v odboru za družbeno aktivnost žensk in v delegaciji samoupravne stanovanjske skupnosti. Po vaseh predava o negi bolnika in opravlja dolžnosti terapevke v klubu zdravljenih alkoholikov. Aktivna je še v organizaciji Rdečega križa ter v Zvezi komunistov. Vse to ji jemlje precej časa, saj ima obveznosti tudi do otrok, katerima se kljub vsem družbenim dolžnostim veliko posveča.

JOŽICA TEPPEY

Ne bo zapustil Trebnjega

Tomislav Henig

Dr. Tomislav Henig deluje v splošni ambulanti trebnjskega zdravstvenega doma že tretje leto, žena pa v otroški ambulanti. Sem je prišel iz Zagreba kot štipendist novomeškega zdravstvenega doma. Ljudem je dobro znan. Med drugim je nepogrešljiv tudi pri Rdečem križu kot predavatelj na raznih tečajih, ki jih pripravljajo v trebnjski občini. Poleg tega je terapevt v klubu zdravljenih alkoholikov. „Trebnjska občina ima še lepo bodočnost, uspešno se razvija iz zaosta-

losti,“ ocenjuje splošni razvoj. „Ljudje so dobri, seveda pa so razmere na terenu težavnejše, saj je veliko vasi in zaselkov hudo oddaljenih od središča občine in njenega zdravstvenega doma, prometnih zvez pa ni. Zato starejši in matere z otroki dostikrat težko pridejo do zdravstvenega doma.“

Upa, da se bo v naslednjem srednjeročnem obdobju tudi v zdravstvu še kaj uredilo. Omenja prostorsko stisko v zdravstvenem domu, pomanjkanje opreme in in-

strumentov, kar onemogoča, da bi lahko več storitev opravili doma. Ceni tudi sodelovanje z občinsko socialno službo. Ta ima seveda težave s kadri in ji nasploh manjka denarja za vse posege, vendar je kljub temu zaradi velike prizadevnosti uspešna. Vesel je uspeha v klubu zdravljenih alkoholikov. „Tisti, ki so se tudi zdravili pri dr. Ruglju ali dr. Jakopiču v Škofljici, se dobro držijo na poti k treznosti.“

Skratka, dr. Henig se je vživel v delo v trebnjski občini. Kot je zatrdil, ne razmišlja o tem, da bi kraj zapustil.

A. ŽELEZNIK

„Pridite na kavo!“

Slobodan Will, inženir strojništva, je že od malega navajen preseljevanja, njegov oče je imel namreč tak poklic, da je moral večkrat spremeniti prebivališče. In tako se je zgodilo, da je bil Slobodan, eden od štirih bratov, rojen v Zagrebu. Nato mesto je tudi sicer ve-

Slobodan Will

zbrskajo tistih nekaj nemških besed, če govore z Nemcem, za govorjenje v srbohrvaščini pa niso posebej navdušeni. Pa kaj bi to, moral sem se pač naučiti jezika, in prav je tako! Veliko huješe je bilo 7-letno podnajemniško potikanje.

Prijatelje in družbo sva z ženo lahko našla, takrat je „Krka“ postajala prava tovarna, od povsod so prihajali prav tako kot midva z enim „kufrcem“ mladi strokovnjaki. Tuje okolje in ustvarjalno navdušenje, ki je takrat prevevalo naš kolektiv, sta nas povezala v eno družino.

Ko je „Krka“ za še enkrat povečala bruto dohodek, sem se med prijatelji tako hvalil, kot da sem ga dosegel samo jaz. Da, bili smo res zagnan kolektiv. S stanovanji pa je bil hudič, kot pravi- jo v Sloveniji. Ko sva z ženo dobila podnajemniško stanovanje s kopalnico, prijateljsem nisva rekla, naj pridejo na kavo, ampak naj pridejo na kohanje. Z leti pa se je tudi to uredilo. Spominjam se, da sva dobila najemniško pravico za trisobno stanovanje ravno na dan republike. Pravzaprav smo ga dobili – takrat smo bili že nekaj časa trije – družina se je povečala za sinčka Mikija, ki zna slovenski in srbohrvaški.

Slobodan Will pravi, da mu je Novo mesto všeč. „Majhno je sicer, vendar ima vse, kar človek potrebuje, tudi prijatelje.“

M. BAUER

„V Kočevju smo iz vseh vetrov“

Irfan Sarkić, višji dentista, je star 35 let, v Kočevju pa je že enajsto leto. Dela v zdravstvenem domu.

Irfan Sarkić

„Po rodu sem iz Banjaluke. Oče je bil oficir in je bil že pred

27 leti službeno premeščen v Ljubljano, z njim pa se je v Slovenijo preselila vsa družina,“ je začel pripovedovati Irfan Sarkić, ki odlično govori slovenski.

„Zaradi narodnosti nisem nikoli zašel v težave in spore. Kočevje je sicer staro mesto, a je hkrati tudi mlado, saj se je velika večina prebivalcev priselila sem šele po vojni. Še prej, že med vojno, pa se je izselilo veliko Kočevjarjev, ki so bili nemškega rodu. Zdaj smo tu ljudje iz vseh vetrov, se pravi vseh republik, držav, pa tudi iz vse Slovenije. Vsi želimo, da bi Kočevje lepo napredovalo, da bi bilo lepo urejeno, da bi bili vsi prebivalci srečni in zadovoljni. Zato tudi dobro sodelujemo.“

Prepričan sem, da tudi drugi niso nikoli čutili sporov zaradi narodnosti, ker je pač tako, da ljudje bolj gledajo, če dobro opravljajo svoje delo in če si dober občan. Nekaj slabih pa najdeš povsod in pri vseh narodnostih.

Pri meni je dobro še to, da nisem prepirljiv, da sem mirne narave in da dobro govorim slovenski. Tako sploh ne prepoznajo, da sem iz Bosne. Zaradi narodnosti sem le enkrat doživel zbadanje, pa še tisto ni bilo namenjeno meni. Zgodilo pa se je takole: Na zobozdravniškem stolu je sedela neka tovarišica in takrat je v ordinacijo prišlo nekaj delavcev, ki so bili v obnašanju res nekoliko nerodni. Ko so odšli, je tovarišica na stolu dejala: „Prekleti, tile Bosanci,“ ali nekaj podobnega. Ko sem končal delo in ji je sestra oziroma asistentka dala listek, kdaj naj spet pride, je tovarišica prebrala moje ime in dejala: „Vi pa niste Slovenci?“ „Ne, Bosanec,“ sem dejal in tovarišico je bilo zelo stram zaradi njene pripombe.

Sicer pa je v zdravstvu in drugod precej zaposlenih iz drugih republik. Štirje zdravniški splošne prakse so Slovenci, štirje pa iz naših južnih republik. Tudi med drugimi našimi delavci jih je pre-

cej, ki niso Slovenci. Podobno je tudi drugod, v delovnih in drugih organizacijah, kjer dobiš ljudi drugih narodnosti na vseh delovnih mestih, od nekvalificiranih do takih, ki zahtevajo visoko izobrazbo.

V Kočevju in kolektivu se dobro počutim, zato ga ne nameravam zapustiti in se ne bi rad preselil ne v rodno Banjaluko in tudi v Ljubljano ne. V Kočevju sem se poročil, ustvaril družino in imam kar dobro stanovanje. Imava hčer, ki je stara 9 let, in sina, ki ima komaj leto dni. Žena je učiteljica in imava kar lepo življenje.

Rodno Bosno obiščem večkrat, saj imam tam veliko sorodnikov. Tudi v Bosni lepo napredujejo in jim gre vedno bolje. Starši so se pred leti spet preselili v Banjaluko, doživeli potres in se nato vrnili v Ljubljano. Tako so bliže meni, pa tudi bratu, ki je v Novi Gorici v Gostolu varilni tehnik.

V Kočevju poznam veliko ljudi in drugi tudi mene. Če nisi vsiljiv in če k človeku lepo pristopiš, potem lahko dobiš veliko dobrih tovarišev in prijateljev, je ob koncu razgovora povedal tovariš Irfan.

J. PRIMC

BUČKA

POZABLJENI NA TROMEJI?

Popotnik, ki je z avtom namenjen po najbližji poti iz Novega mesta v Sevnico, mora skozi Bučko. Poleti se za njim dvigajo oblaki prahu, ob slabem vremenu, posebno jeseni in spomladi, ko se po obronkih gričev vlačijo tudi zoprne megle, pa se mora prebijati po kotanjasti in blatni cesti, za katero ne bi nihče mislil, da je bila še do nedavna republiškega reda. Takšna cesta je gotovo najbolj očiten znak, da nerazvitost temu območju ni prizanesla.

„NESREČNI TRIKOTNIK“

Da cesta dejansko najbolj žuli krajevno skupnost Bučka, so si bili edini domala vsi krajanji, ki so prejšnji teden prišli na „uredništvo v gosteh“, ki smo ga v osnovni šoli na Bučki pripravili novinarji Drago Rustja, Ivan Zoran in Alfred Zelezničnik. Soglasni so bili, da je eden od vzrokov za tako slabo prometnico tudi to, da leži Bučka na stičišču treh občin, sevniške, novomeške in krške, na stičišču, ki mu pravijo domačini kar „nesrečni trikotnik“. Ta „kotnik“ je v njihovih očeh še bolj črn zatogadelj, ker so prepričani, da je matična sevniška občina za njihovo krajevno skupnost storila premalo. Nerazumevanje očitajo občini tudi

spričo načrtov, ki jih imajo za prihodnje leto, ko bodo slavili 35-letnico prvega partizanskega napada na Bučko (od 31. oktobra na 1. november 1941) in 35-letnico množičnega nasilnega preseljevanja ljudi iz teh krajev. Ob tem dvojnem prazniku želijo asfaltirati cesto od škocjanskega klanca do Vejerja pri Dolnjih Raduljah. V ta namen plačujejo krajevni samoprisepek od letošnjega 1. januarja delavci po 1,5 odst. od osebnih dohodkov, kmetje pa po 4 odst. od katastrskega dohodka. Samoprisepek so uvedli za pet let, nekaj zbranega denarja pa bodo namenili tudi za popravilo vaških poti, ki jih ni malo, kar okoli 50 kilometrov. Zavedajo se, da so si s tem načrtom naložili veliko breme in tudi tega, da mu sami ne bodo kos. Pričakovali so, da bo njihova cesta prišla vsaj v občinski načrt za prihodnje leto, pa se to ni zgodilo. To se jim zdi nerazumljivo, še posebno zavoljo tega, ker bi po njihovem mnenju občina morala ne le sodelovati s svojimi sred-

stvi, ampak pripraviti širšo akcijo za rešitev tega problema.

VIDI SE DELO ROK

Zavzetost ljudi iz krajevne skupnosti Bučka oziroma iz vasi Bučka, Dolnje Radulje, Dule, Gornje Radulje, Jarčji vrh, Jerman vrh, Močvirje, Štrit in Zaboršt je bila do zdaj že večkrat izpričana. Tako so že v letih 1970 - 1972 domala s svojimi rokami zgradili vodovoda za Močvirje, Jerman vrh, Bučko in Zaboršt (hkrati sta dobili vodo tudi Stara Bučka in Hrastulje iz škocjanske krajevne skupnosti) ter za Gornje in Dolnje Radulje, Štrit in Dule. Sodijo, da sta oba vodovoda vredna okoli 700.000 din. Pitno vodo ima skoraj sleherno gospodinjstvo v krajevni skupnosti, enako pa tudi električno napeljava, ki je omogočila, da so začeli ljudje uporabljati najrazličnejše stroje. Slednjih je čedalje več, zato je posebno ob večerih električni tok zelo šibak, da se ob žarnici pogostokrat ni

ti časopis ne da brati. Žal je obljuba za dodatni transformator na Jerman vrhu ostala zgolj na papirju. Precej časa so se morali krajanji boriti, da so dobili na Bučki trgovino, kjer lahko kupijo le najnujnejše potreščine. Ne morejo pa kupiti mesa, kajti trgovina nima hladilne naprave. Tudi dobava kruha še ni zadovoljiva. Pred vojno in nekaj let po njej so bile na Bučki kar štiri gostilne, zdaj pa gostišča, kjer bi se ljudje lahko najedli, odžejali in pogovorili, ni. V zadržnem domu, kjer je tudi trgovina, so pripravili prostor za zdravnika, toda sevniški zdravnik jih še ni počastil z obiskom, dasi bi bil potreben. Pripombe so bile izrečene tudi glede pomanjkanja prostorov za družbenopolitično in družabno življenje.

POT DO SLUŽBE JE DOLGA

Vse te pomanjkljivosti so bile in so še razlog, da se domačini odseljujejo,

kraju nimajo možnosti zaposlitve, zato se jih dan za dnevom okoli deset vozi na delo v Sevnico, nad osemdeset pa v Novo mesto, največ v IMV, ki ima za svoje delavce organiziran avtobusni prevoz. Številne prošnje, da bi krajevna skupnost dobila kakršen koli obrat, do zdaj še niso uspeli. Ker Bučka niti avtobusnih zvez nima, se upravičeno počuti odrezana od sveta. Sadovi revolucije, ki so jih soustvarjali tudi krajanji teh vasi, z nemajhnimi žrtvami kajpak, še niso našli vseh ust. Krajanji niso skoparili z besedami, iz katerih je vela misel, da se je za njihove vasi čas tako rekoč ustavil. Nenehno se bojijo, da bodo izgubili še šolo, s tem pa tudi učitelja, ki si prizadevata, da bi kraj ohranil vsaj tako podobo, kot jo ima danes. Kaj bo s šolo, je težko predvideti. Fes je, da se šola, ki je bila dograjena 1896, počasi prazni. Otroci je le za dva združena razreda, za vnaprej pa kaže, da jih bo še manj. Drugače tudi biti ne more, saj se ljudje nenehno odseljujejo. Letos obiskuje šolo, ki nosi ime po prvem partizanu, padlem ob napadu na Bučko, Jožetu Sašku - Deviju, 39 učencev. Po nekaterih predlogih naj bi se otroci v prihodnjih letih vozili v šolo na Studenec, kajpak le prva štiri leta, potlej pa v Sevnico, kot zdaj. To se zdi krajanom popolnoma zgrešeno, saj bi v tem primeru otroke čakalo nekaj deset kilometrov vožnje vsak dan. Popolna osemlletna šola pa je v komaj nekaj kilometrov oddaljenem Škocjanu, toda ta je v novomeški občini. Zato bi z morebitno priključitvijo krajevne skupnosti slednji rešili tudi pereč problem šolstva, saj dandanes šola na Bučki skorajda ne ustreza pouku. Urejene imajo le dve učilnici, telovadnico v opuščnem razredu ali na dvorišču, samo šolsko poslopje pa počasi in vztrajno razpada. Ker se tudi ostale stvari ne premaknejo z mrtve točke, se Bučki ne obeta svetlejša prihodnost. Tega jim zlasti ne omogoča „nesrečni trikotnik“, pa tudi sama sevniška občina najbrž ne, ker ni dovolj bogata. Zato ni malo glasov, ki trdijo, da bi bila najboljša rešitev, da bi se krajevna skupnost Bučka priključila novomeški občini.

Anton Vene Vinko Engelsberger Franc Bukovec Franc Ilaš Jože Kovačič Alojz Šutar Alojz Poljanec Franc Komljanec

FRANC BUKOVEC z Bučke: „Za naš kraj je največja smola, ker smo na meji treh občin. Pred slabim letom smo uspešno izglasovali samoprisepek za asfaltiranje ceste, zato bi morala ta prizadevanja naše šibke krajevne skupnosti sevniška občina odločneje podpreti. Šele potlej bi lahko govorili o morebitnem hitrejšem razvoju kraja.“

ALOJZ KRALJ, kmet iz Štrita: „V naši vasi vemo, kaj pomeni cesta. Po slabi poti še zdravnik ni mogel k nam z avtom. Zato znamo ceniti električno napeljavo in vodovod, ki sta tolikšnega pomena, da si bodo nekateri, čeprav se vozijo na delo na primer v Novo mesto, doma zgradili nove hiše. Kar pet je že predvidenih, to pa ni malo.“

FRANC ŽNIDARŠIČ, pismonoša z Bučke: „Prej je bilo odseljevanje močno, odkar pa so ljudje dobili delo v oddaljenih večjih krajih, raje ostajajo doma. Navezanost na domači kraj bi bila še večja, ko bi imeli asfaltirano cesto in redne avtobusne zveze. Teh zdaj ni, zato je treba pogosto vzeti pot pod nogo, če hočeš kam priti.“

IVAN ČARMAN, zidar z Bučke: „Na Bučki se premalo zida. Tega so

krivi tisti, ki nam mečejo polena pod nogo. Zaman si prizadevamo dobiti zemljišče za gasilski dom, pa tudi lovci niso imeli srečne roke z zemljiščem za dom na Selah. Baje je glavni vzrok za odklonilno stališče do gradnje ta, da gre za vinogradniški okoliš.“

VINKO TOMAŽIN, predsednik PGD Bučka: „Res je, gasilci se že tri leta pulimo za zemljišče; ne je reklo celo vrhovno sodišče Slovenije. Avto imamo pod tujo streho kar 500 metrov stran od opreme. Imeli smo že kupljen material, pa smo morali cement prodati. Brez novega doma bo naša 50-letnica, ki jo bomo praznovali čez dve leti, grenka.“

MARJAN HROVATIČ, učitelj z Bučke in vodja delegacije KS: „Prisluhniti moramo željam krajanov, toda od pristojnih dežujejo samo obljube. Te ljudem nič ne koristijo, zato si želimo, da bi spadali pod novomeško občino, saj jih je tam največ zaposlenih. Zdaj imajo občutek, da so le privesek sevniške občine.“

JURIJ MARJETIČ iz Štrita, delavec v IMV: „Naša krajevna skupnost je na obrobju sveta, saj nima redne avtobusne zveze niti z Novim mestom niti z Sevnico. Prevoz je urejen

le za delavce IMV in šolarje do Sevnice. Pri nas je veliko zanimivosti, ki bi marsikoga pritegnile, na primer jezero na Štritu, pa je turistov in drugih obiskovalcev malo. Slaba cesta...“

Z ODPRTIM SRCEM

JOŽE KRANJC, upokojenec z Gornjih Radulj: „Samoprisepek za asfaltiranje ceste že plačujemo, tudi na prostovoljna zemeljska dela smo pripravljene. Toda to še zmeraj ne bo dovolj, če ne bo segla v „žep“ tudi občina. Kakšnih pomembnejših „stricov“ nimamo, zato se že leta in leta otepamo z nerazumevanjem. Do kdaj še?“

ANTON VENE, kmet z Bučke: „Sem eden redkih, ki živijo samo od kmetovanja. Imam nekaj mehanizacije, toda zelo razdrobljeno zemljo, zato bi bilo treba storiti kaj za združitev. Tudi toča nam ne prizanaša, povrnjena škoda, ki jo naredi divjad, pa ni vredna omembe. Ob vseh težavah se je še najbolj gotovo zanesti na moč lastnih rok.“

VINKO ENGELSBERGER, učitelj z Bučke: „Kakor se obračajo stvari na Bučki, v okviru naše krajevne skupnosti, bi lahko rekli, da so meje med občinami tako trdne, da manjkajo samo še graničarji. To je v

precejšnji škodo tukajšnjih ljudi, ki so v mnogočem odvisni le od Sevnčanov, le-ti pa imajo pogosto prav mačehovski odnos.“

JOŽE KOVAČIČ, kmet z Bučke in predsednik KS: „Za stalno ostajanje na domovih samo še „trmasti“ ljudje. Kljub temu pa je v zadnjem času opaziti živahnije družbenopolitično delovanje, saj se ZSD, ZB, mladina in drugi zavedajo, da bodo le z doslednim izvajanjem ustavnih načel in delegatskih odnosov zakoračili v boljše čase.“

AMALIJA DOLENŠEK gospodinja z Jarčjega vrha: „Z majhno kmetijo komaj shajam. Letos je še posebno slabo, saj je toča vse stolika.“

Teži me še tole: na mojo staro hišo so pritrdili električni vod, ki je pretežak in že podira hišno strešje. Pri DES Krško pa se nič ne pobrigajo za popravilo ali odstranitev. Ko bo nesreča, pa...“

FRANC ILAŠ, predsednik ZB Bučka in predsednik družbenopolitičnega zbora občinske skupščine: „Naši kraji so med vojno veliko pretrpeli. V partizanih je bilo 35 ljudi, okoli 60 pa jih je bilo izseljenih. Ko so se vrnili, so morali vse začeti znova. Obnova je bila težja kot drugje, kjer so ljudje v vojni ohranili vsaj svojo imetje.“

ALOJZ POLJANEC, kmet z Bučke: „Štiri leta in pol sem preživel v Nemčiji kot izseljenec. Ob vrnitvi sem našel vse izropano. Obljubljeno je bilo, da bomo kot izseljenci dobili delež vojne odškodnine, tiste, ki jo mora Nemčija plačati naši državi. Žal do zdaj nisem dobil dinarja. Imam tudi malo upanja, da bi to dočakal.“

ALOJZ ŠUTAR, kmet in predsednik SZDL Bučka: „Ne zahtevamo tovarne, ampak dobro cesto, da se bodo naši delavci vsaj varno vozili na delo. Od vojne sem smo veliko prispevali za skupno stvar, zdaj pa,

ko bi morali kaj malega dobiti, gre do naše zahteve in prošnje mimo gluhih ušes odgovornih. Čas se tu resda čisto ni ustavil, gre pa prepočasi naprej.“

FRANC KOMLIJANEC, delegat krajevne skupnosti, z Bučke: „Naprosali smo nekaj prošnje, da bi v našem kraju odprli kakšen obrat. Kje bi zaposlili ženske, pa se spet ne. Prosilii smo za zdravnika, pa spet nič. Kaj je potem čudno, da ljudje zahtevajo, naj bi se naša krajevna skupnost priključila k novomeški občini, kjer so te stvari bolje urejene?“

JOŽE MARJETIČ, kmet z Bučke: „Potrebujemo javno razvneljavo. Poglejte, vsak malo večji kraj jo že ima, mi še ne. Če zbiramo denar za cesto, biga lahko tudi za svetljava. Prepričan sem, da bi na marsikoga zadržalo doma. Ker imamo zdaj toliko neurejenega, ljudje bežijo.“

BERTOL VAJS, kmet in mlinar iz Dolnje Radulje: „Moj ded je vse življenje mlet, moj oče tudi, jaz pa sem moral obrt vrniti, ker mi ljudje ne nosijo več v mletje. Mislim, da bi izumiranje mlinov nepopravljiva škoda. Spomnimo se, kaj so mlinci pomenili med NOBI!“

Amalija Dolenšek Jože Marjetič Bertol Vajs Vinko Tomažin Marjan Horvatič Ivan Čarmah Alojz Kralj Jože Kranjc

kultura in izobraževanje

BREZ OVINKOV

Neverjetno se sliši, pa je vendarle res: v času, ko bomo o Dolenjski slikarski koloniji same spodbudne besede, o tem, kako je prav letos začela živeti tradicijo in dosegla prelomni in kvaliteten vrh svojega petletnega delovanja, je začel močnejše kot kdajkoli do zdaj nad njo groziti Damoklov meč – negotovost njenega nadaljnega obstoja.

Ali je bojazen, da bi se pretrgala življenjska nit nečemu, kar imamo vsi za dobro, za svoje, na kar smo na koncu koncev ponosni, upravičena ali naj ta plat zvona velja zgolj kot dramilo za tiste, ki so pri vseh petih kolonijah do zdaj stali ob strani in imeli Novoteksovo mecenstvo za samoumevno?

Naj bodo taka vprašanja naslovljena na tega ali onega ali samo retorična, je neizpodbitno res, da so dolenjske slikarske kolonije za Novoteks nemajhno breme. Letos, ko se je ta kolektiv znašel v denarnih zagatah in problemih, ki še posebno močno pritiskajo na tekstilno industrijo, so razmišljanja o tem, ali bo Novoteks kljub temu še nadalje „knjižil“ likovno dejavnost kot svoj „postranski produkt“ ali pa se mu bo moral odreči, še zlasti pereča.

Neizpodbitno je, da trenutno v Novem mestu ni naslednika, ki bi bil do take dejavnosti tako širokosrčen in pripravljen malone v celoti kriti stroške tako same kolonije kot razstave, ki sledi in kakršno bodo odprli jutri v Dolenjski galeriji. Če druge rešitve ne bo, bo morala to dejavnost v celoti prevzeti kulturna skupnost, saj najbrž tudi njej ni vseeno, ali bo Dolenjska slikarska kolonija samo meteor, ki za hip slepeče zažari in v naslednjem trenutku ugasne, ali zvezda stalnica.

I. ZORAN

Sadovi kolonije razgrnjeni

V Dolenjski galeriji bodo jutri odprli razstavo del desetih udeležencev slikarske kolonije

V Dolenjski galeriji bodo jutri ob 18. uri odprli razstavo del udeležencev pete Dolenjske slikarske kolonije. Prof. Andrej Pavlovec bo imel uvodno besedo, po njej pa bodo dijaki novomeške gimnazije izvedli recital pesmi Dragotina Ketteja in klavirskih skladb Marjana Kozine, Dolenjski oktet pa bo zapel nekaj pesmi.

S to razstavo bo pred obiskovalci razgrnjen najzanimivejši, ne pa celoten del vseh stvaritev, ki so jih letos od 1. do 10. avgusta v Novem mestu in seveda kasneje vsak v svojem ateljeju na temo „Novo mesto in njegovi prebivalci“ ustvarili: Marin Berovič, Ejub Begovič, Jože Centa, Pavel Florjančič, Boris Jesih, Janez Kovačič, Evgen Savojic, Damir Smerdel, Branko Suhy in Čoro Škodlar.

Kakor vse dosedanje Dolenjske slikarske kolonije je tudi le-

tošnja, peto zapovrstjo, omogočil delovni kolektiv tovarne Novoteks. Stalno mecenstvo je v Sloveniji redkost, zato kaže v tem primeru še zlasti poudariti izredno pripravljenost novomeških tekstilcev, da z denarjem (in ne samo z besedami) podpro akcijo, ki je v Sloveniji že ocenjena kot bogat prispevek pri oživiljanju krajinskega slikarstva in prav tako pomemben prispevek v zakladnici slovenske likovne umetnosti.

Jalovo opravilo je nekaj predvidevati, načrtovati, hlepeti po nečem, česar je malo ali sploh ni, če se to ne da uresničiti. S kulturo v Posavju (in tudi drugod), kot smo slišali na nedavnem posvetu v Kostanjevici, je tako. Zelja je veliko, vsako leto več, pri denarju pa se vse ustavi. Dogaja se celo, da je v blagajnah kulturnih skupnosti letos znatno

Dediščina tepe

manj tisočakov kot lani. To je seveda nevzdržno in proti smotrom, ki jih je naša družba želela doseči s prehodom na samoupravne interesne skupnosti in nov način financiranja. Toda v tem primeru je logika eno, resnica pa drugo.

Posavci ugotavljajo, da jih tepe predvsem dediščina: kulturna nerazvitost. Kulture prej niso mogli razvijati zato, ker je bil denar proračunsko odmerjen tej dejavnosti. Škarje niso prizanašale, zato so se organizatorji kulturnih akcij zatekali po dodatne denarje v tovarne – k direktorjem. Tako se je le posrečilo ustvariti vsaj znosni start. Ker ti dodatni viri in kanali pri novem načinu financiranja niso obveljali, je bila dejanska in veljavna startna osnova za dogovarjanje precej manjša. Najhuje pa je to, da letos stabilizacija niti že močno okrnjeni kulturi ni prizanšla. To je seveda povzročilo hudo krčenje že tako minimalnih dejavnosti, ponekod zastoj na vsej črti. Valvasorjeva knjižnica v Krškem pa je v takem brezizhodnem položaju izgubila delovno moč.

Škode, ki tako nastajajo, ne bo lahko popraviti. V prisposobi je vse skupaj videti tako, kot poje tista o divjem možu: „... kar storile so roke, to z nogami po-tepta si“.

TRZAČANI NAVDUŠILI

Novo mesto je spet priručno pozdravilo igralce Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, ki so tu 24. novembra gostovali z dramo Antona Leskova „Dva bregova“. V režiji Jožeta Babiča so gostje iz Trsta ustvarili zelo živo predstavo, kar ponuja že sam ekspresionistični tekst, poživljen s songi Miroslava Košute. V eni glavnih vlog je nastopil tudi Stane Starešinič, belo kranjski rojak. Za izredno domiselno in ubrano predstavo so Tržačani doživeli aplavz občinstva, ki je tokrat spet povsem zasedlo dvorano v Domu kulture.

Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 13. ter od 16. do 18. ure, kar bo omogočilo slehernemu obiskovalcu in še posebej šolarjem, da si bodo plod letošnjih prizadevanj slovenskih umetnikov v Novem mestu ogledali pozorno in nemoteno ter si lahko ob tem ustvarili tudi svojo sodbo tako o razstavi kot o koloniji.

AVTORJI „ZLATE SLIKANICE“ PRIDEJO V NOVO MESTO

Mladinski pesniki in pisatelji ter ilustratorji knjig iz zbirke „Zlata slikanica“ bodo v sredo, 26. novembra, obiskali Novo mesto. Ob 18. uri se bodo v Mladinski knjigi na Glavnem trgu pogovarjali s starši in otroki, uro kasneje pa bodo imeli uredniki in sodelavci uredništva za izdaje otroškega in mladinskega tiska v istih prostorih pogovor o kvalitetni slikanici. Novo mesto ni prvo slovensko mesto, ki bo deležno takega obiska.

DRUŠTVO „DUŠAN JEREB“ SLAVI

Z nocojšnjo akademijo, ki bo posvečena tudi dnevu republike, bo novomeško delavsko prosvetno društvo „Dušan Jereb“ proslavilo 30-letnico delovanja. Nastopilo bo vseh pet sekcij, ki delujejo v okviru društva: moški pevski zbor Dušan Jereb, moški zbor Ruperč vrh, Dolenjski oktet, dramska sekcija in salonski orkester.

Bratski korak – naprej!

Adi Gruden je tvorec zveze „Bratstvo in enotnost“

Adi Gruden gotovo ni bil po naključju izbran za prvega predsednika medobčinske kulturno-prosvetne zveze „Bratstvo in enotnost“. Saj je priznan neutruđen kulturni delavec; več kot dve tretjini svojih let – zdaj jih ima sedemdeset – je ob vsakdanjem delu bančnega uradnika posvetil tudi kulturno-umetniškemu snovanju. Nj bil zgolj pevec, igralec ali režiser, ampak tudi duhovni vođa prenekatere, najsi bo pevske, gledališke ali kakšne druge skupine, ki je hotel in zmogla gojiti lepo posem in kleno domačo besedo.

morali zato opustiti precej sekcij, okoli 300 članov pa se zdaj ukvarja največ z glasbo, saj imamo kar celo „šolo“ harmonikarjev, kitaristov, tamburašev in drugih.

Korak vrnitve k nekdanjemu zanimanju oziroma korak naprej vidi Gruden prav v zvezi „Bratstvo in enotnost“, ki je domala njegova zamisel. „Dolenjska je bila zmeraj tesno povezana s Karlovcem, tudi na kulturnem

„Po rodu sem iz Idrije. Od tam me je pot peljala v Gorico, vendar sem jo moral zapustiti že leta 1930. V stari Jugoslaviji sem se že nekako znašel, po zadnji vojni, 1947, pa sem prišel v Karlovec, kjer je že med vojnama delovalo KUD „Triglav“.

Gruden pač ne bi bil to, kar je, če se ne bi precej znašel v njegovi sredini. Društvo je po vojnem „razdejanju“ tako rekoč znova postavil na noge; ustvaril je možnosti za številne kulturne dejavnosti. „Med različnimi prireditvami, ki so jih pripravljale društvene sekcije, so bili dolga leta najbolj obiskani t.i. poletni večeri. Dandanes pa se zdalec ni več takega zanimanja za kulturo, kot je bilo tedaj. To velja tako za publiko kot za kulturne ustvarjalce. V KUD „Triglav“ smo

področju. To tradicijo hočemo s sodelovanjem bratskih občin ob meji z republikama nadaljevati, razvijati naprej v različnih kulturno-umetniških smereh. To je prilika za spoznavanje dveh sosednjih kultur, ki sta si v marsičem blizu, za izmenjavo izkušenj, za temeljitejšo širjenje kulturnih dobrin med ljudske množice, v prvi vrsti pa je to prilika za utrjevanje bratstva in enotnosti.“

D. R.

Novosti preizkušene zbirke

Prešernova družba je te dni razposlala naročnikom knjižno zbirko za leto 1976

Z jesenjo nam je prišel v roke tudi tradicionalni knjižni dar Prešernove družbe: zbirka šestih knjig, dostopnih slehernemu žepu, urejena po preizkušeni načelih. Gre za knjige, tiskane v veliki nakladi, predvsem za leposlovje, ki ga spremljata kolektar in poljudnoznanstveno delo. Na kratko povedano: gre za popularna in vsakemu bralcu ter vsakršnemu okusu prilagojena dela.

Za leposlojni del letošnje Prešernove zbirke je značilno, da prinaša pretežno ponatise, naj gre za Miška Kranjca „Povest o dobrih ljudeh“ ali Frana Milčinskega „Ptičke brez gnezda“ z ilustracijami Boža Kosa. Povsem nova in javnosti do zdaj neznan je le Milene Mohorič „Hiša umirajočih“, podnaslovljena kot „zgodba iz prejšnjega stoletja“.

Poljudno delo oziroma priročnik sta za zbirko z letnico 1976 napisala Ivan Bonač in Manja Pečnik-Vovk z naslovom „Zdravje in lepota – s higieno in kozmetiko“. Knjiga je polna uporabnih napotkov in pojasnil, njeno vsebino dopolnjuje tudi bogato slikovno gradivo, fotografije in skice.

Prešernov kolektar je posvečen stoletnici rojstva pisatelja, pesnika, dramatika in misleca Ivana Cankarja. Osebnost velikega pisatelja „Hlapca Jerneja in njegove pravice“, „Kralja na Betajnovi“, „Belc krizanteme“ in nešteti drugih leposlovnih del trajne vrednosti je prikazana skozi odlomke iz njegovih najpomembnejših del, posebno s citati, ki kažejo Cankarja kot kritika in satirika družbe, sredi katere je živel in

ustvarjal. Novo leposlovje sta za kolektar prispevala le Leopold Suhodolčan in Minka Krvina, oba s krajšima tekstoma. Sicer pa vsebuje knjiga še vrsto poročevalskih in komentatorskih zapiskov, ki hočejo bralcu ponuditi informacijo o družbenopolitičnih in kulturnih dogajanjih zadnjega leta doma in v tujini. Pregledno urejen kolektar, ki ima med vsebino tudi

bogato fotografsko-dokumentarno gradivo, je tokrat likovno opremil slikar Janez Vidic.

V zaključni misli, ki se utrne ob prebiranju knjig Prešernove družbe, ne moremo mimo ugotovitve, da je tudi letošnja zbirka primerna za obogatitev javnih in zasebnih knjižnih polic – posoda duha, ki ponuja že preizkušeno kvaliteten napoj.

I. ZORAN

PEDAGOŠKI KOTIČEK

NEUSPEŠNIM UČENCEM SMO ČESTO KRIVILNI

V naši pedagoški praksi smo vajeni uspešnejše učence tudi bolj nagraditi (z ocenami, pohvalami, pa tudi skromnimi materialnimi, npr. knjižnimi nagradami), s čimer jih neprestano motiviramo za delo. Neuspešne učence, ki so se vsaj v začetku prav toliko trudili, a zaradi jezikovnih in inteligentnostnih primanjkljajev niso bili uspešni, pa neprestano grajamo in kaznujemo (z ocenami, očitki lenobe ali celo s posmehom), zaradi česar jim ubijamo pripravljenost za učenje... Raziskave pa opozarjajo, da je pohvala ustreznejše motivacijsko (spodbujevalno) sredstvo za otroke, ki se težje dokopljejo do uspehov, medtem ko uspešne otroke motivira (spodbuja) tudi graja.

Ker v naši šoli nagradujemo rezultate dela, ne pa vloženo delo (za kar nismo zreli celo odrasli ljudje), otrokov trud, smo nekaterim učencem nehoti krivilni. Namesto da bi jim zaradi inteligentnosti in jezikovne pripravljenosti nudili dodatno pomoč in moralno oporo, so deležni neprestanih očitkov in slabih ocen. Zato se moramo z vso resnostjo vprašati, ali jih smemo obsojati, če so se ti otroci uprli našim vzgojnim prijemom, postali nedisciplinirani in izgubili pozitiven odnos do šole in učiteljev?

Olga Gnamuš
v Sodobni pedagogiki 1975,
št. 3-4, str. 117-118

VELIK POMEN PREDŠOLSKE VZGOJE ZA VSE ŽIVLJENJE

Amerikanec Benjamin Bloom je prišel do presenetljivih odkritij, ki bodo prej ali slej vplivale na naš celotni šolski sistem. Ugotovitev, da je mogoče pri majhnem otroku ob primerni vzgoji dvigniti njegov inteligentni kvocient za 20 točk, ni samo zadala usoden udarec teoriji o konstantnosti inteligentnega kvocienta, temveč pomeni preobrat v celotnem vzgojnem in izobraževalnem sistemu... Natančno je tudi dognal, da je najplodnejše obdobje za razvijanje otrokovih potencialnih sposobnosti med drugim in četrtrim letom otrokove starosti. Česar za razvoj otrokovih potencialnih zmognosti ne storimo v njegovi predšolski dobi, ne bomo mogli storiti nikoli več pozneje, čeprav se bomo še tako trudili.

Anton Mihelič
v reviji Otok in družina 1975,
št. 5, str. 163

Mali kulturni barometer

PREDSTAVILI BODO UNIVERZO – Klub dolenjskih študentov iz Maribora bo 3. decembra v spodnjih razstavnih prostorih Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu pripravil razstavo pod naslovom „Predstavljamo univerzo Maribor“. Zanimivo fotografsko in pisano gradivo o drugi, letos ustanovljeni slovenski univerzi bo na ogled teden dni.

RAZSTAVA OB JUBILEJIH – Ob treh jubilejih, 175-letnici rojstva Franceta Prešerna, dnevu republike in 30-letnici zmage sta Arhiv SR Slovenije in Gorenjski muzej Kranj pripravila razstavo „Nacionalni in socialni programi pri Slovencih“, ki so jo odprli včeraj v Galeriji Prešernove hiše v Kranju.

V severni galeriji razstavlja te dni ornamentiko slikar amater Ivan Razboršek (na sliki). (Foto: Franc Pavkovič)

POVEČANO ZANIMANJE – Ne bi si mislili, pa je res, da je zanimanje za pantomimo na Slovenskem kar precejšnje. Slovenci sicer ne premoremo kaj prida tovrstnih umetnikov, zato pa je toliko uspešnejši poslovenjeni Kubanec Andres Valdes. Slednji je za Festival Ljubljana poleg pripravil zanimiv pantomimični večer, za katerega je bilo toliko zanimanje in povpraševanje, da ga je umetnik ponovil 20. novembra v viteški dvorani Križank v Ljubljani.

VELIKA RAZSTAVA V LJUBLJANI

V počastitev 30-letnice osvoboditve bo od 27. novembra do 14. decembra v Moderni galeriji v Ljubljani razstava, ki jo prireja Društvo slovenskih likovnih umetnikov. Na tej razstavi bo svoja dela pokazalo javnosti 160 umetnikov iz vse Slovenije. Pokrovitelj razstave je predsednik RK SZDL Mitja Ribičič, odprta pa je vsak dan od 10. do 18. ure. Za skupinske ogledne učencev in dijakov je vstop prost.

Obogatitev za knjižne police: Prešernova zbirka 1976.

TOZD
 GRADBENI SEKTOR NOVO MESTO
 GRADBENI SEKTOR KRŠKO
 GRADBENI SEKTOR LJUBLJANA
 GRADBENI SEKTOR ZAGREB
 STROJNO INVENTARNI PARK
 MEHANSKO-KOVINSKI OBRAT
 LESNI OBRAT
 TOGREL
 PROJEKTIVNI BIRO
 DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

★
 GRADIMO VSE VRSTE OBJEKTOV
 OPRAVLJAMO STROJNE STORITVE
 KOVINSKI IZDELKI-AVTOSERVIS
 HARMONIKA VRATA "PIONIR"
 MONTAŽNE HALE IN MONTAŽNI ELEMENTI
 PROJEKTIVNA DEJAVNOST

★
 Za 29. november,
DAN REPUBLIKE,
 čestitamo
 vsem
 delovnim ljudem!

„Vinjeta Barde lucundusa“

Odlomek iz Knauerjevega (1613–1664) stoletnega koledarja s pravim naslovom CALENDARIUM OECONOMICUM PRACTICUM PERPETUUM (Praktičen trajno veljaven gospodarski koledar). Sistem napovedovanja vremena, ki ga je uvedel ta praded sodobnega vremenarstva, ima enako vrednost kot tako imenovana slepa, petdesetodstotna vremenska napoved današnje dobe.

Poglejmo, kaj torej trdi za letošnji december: Oblačno, z meglo in snegom do 9., potem do 12. suho, do 27. pa mrzlo; tega dne dež; 30. in 31. lepo vreme.

slovenski almanah '76

vse, česar še ne veste,
 ali pa se nikakor ne morete
 spomniti

10. decembra izide knjiga, kakršne še nismo imeli. Pripravljalo jo je 800 Slovencev – 100 priznanih strokovnjakov in 700 bralcev. Na 320 straneh velikega formata z barvnim ovitkom vas bo „Slovenski almanah '76“ presenetil s pestro, zanimivo in predvsem poučno vsebino: kako je nastal koledar – sami lahko napovedujemo vreme – stoletna pratika – kateri dan imate leta 2.000 rojstni dan – celotni kitajski horoskop – kaj nam je prineslo letošnje leto – izčrpen pregled vseh statističnih zanimivosti (42.600 podatkov!) – pravnik vas brani – naučite se brati zdravniški recept – opis vseh držav sveta in vseh slovenskih mest – matematični priročnik – podroben opis poteka obeh svetovnih vojn – verjetni in neverjetni rekord – reportaže z vsega sveta in domovine – feljton o znanem Slovencu – domača povest – biseri slovenske poezije itd.

Cena „Almanaha“ v prodaji bo 109 dinarjev, v predplačilu pa le 79 din. Nič čudnega torej ni, če vam svetujemo, da se odločite za slednje.

Izrežite naročilnico, nalepite jo na dopisnico ali vložite v pismo ter izpolnjeno pošljite na naslov: ČGP DELO, prodajna služba, Tomšičeva 1/III, 61000 Ljubljana

IZPOLNITE SEDAJI

ČGP DELO
 PRODAJNA SLUŽBA
 61000 LJUBLJANA
 Tomšičeva 1/III

NAROČILNICA L

Nepreklicno naročam „Slovenski almanah '76“

Preimek in ime _____

Kraj, ulica _____

Poklic _____

Datum _____

Podpis _____

VSE O VSEM – SLOVENSKI ALMANAH '76

Ribničani drugič remizirali

Novomeščani še vedno tesno za ekipo Lesc, o prvaku pa bo odločil dvoboj v Novem mestu, ki ga bosta ekipi odigrali 7. decembra — Ribničani še vedno zadnji

V prvi republiški ligi — zahod so šahisti ponovno odigrali dve koli. Novomeščani so zmagali dvakrat, kočevski šahisti enkrat, Ribničani pa so v 9. kolu dosegli neodločen izid in se predzadnjemu, Nanosu, približali še za točko. V II. ligi so Črnomaljšani enkrat zmagali in enkrat izgubili.

SVOBODA — NOVO MESTO 3:7

V devetem kolu šahovske lige so Novomeščani gostovali v Ljubljani in premagali mlado in neizkušeno ekipo Svobode. Zmagali so Penko, Praznik, Sitar, Praznik-Bucherjeva in Pucelj, neodločeno pa so igrali Šporar, Poredoš, Peterle, Golobič. T. S.

KOČEVJE — SOLIDARNOST 6:4

Kočevjarji so v devetem kolu premagali dokaj močno ekipo Solidarnosti. Zmagali so Cimer, Ivič, Cuk, Kovač, Dulmin, neodločeno pa sta igrala Podkoritnik in Mestek.

KOPER — RIBNICA 5:5

Ribničani so v devetem kolu odšli gostovat k slabši ekipi v ligi in njihove želje so se uresničile: igrali so ne-

odločeno, z malo več sreče pa bi lahko tudi zmagali. Dvoboj so dobili Mikulin, Tanko, Drobnič, Levstek, neodločeno pa sta igrala Jenež in Drobec.

RIBNICA — NOVO MESTO 2,5:7,5

Gostje so pričakovali, da bodo v 10. kolu dosegli ugodnejši rezultat,

in bi tako še lahko upali na prvo mesto. Ekipe Lesc, s katero se bodo srečali v zadnjem kolu 7. decembra v Novem mestu, ima namreč 4 točke prednosti. Novomeščanom bi prinesla uspeh zmaga z rezultatom 7:3.

Izidi: Mohor — Osterman 0:1, Jenež — Penko 0:1, Karničnik — Praznik 1:0, Rakovič — Sitar remi, Golja — Šporar 0:1, Mikulin — Poredoš 0:1, Tanko — Praznik-Bucher 0:1, Drobnič — Peterle 0:1, Levstek — Pucelj 0:1 in Trobec — Golobič 1:0. T. S.

ČRNO MELJ — PONIKVE 6,5:3,5

V devetem kolu druge republiške šahovske lige so v Črnomlju gostovali igralci s Ponikve in prvenstveno srečanje izgubili s 6,5:3,5. Za Črnomelj so zmagali Petric, Zlogar, Kobe, Simon, Bedič, remizirali pa Papež, Vidovič in Popovičeva.

SAVA — ČRNO MELJ 7:3

Vrstni red I. republiške lige — zahod: Lesce 68,5, Novo mesto 64,5, Jesenje 58, Borec 56, Iskra 55,5, Solidarnost 52,5, Kočevje 49,5, Svoboda 44, Borovnica 40,5, Koper 39,5, Nanos 37 in Ribnica 33,5.

Tone Šporar, igralec Novega mesta, uspešno nastopa v najkvalitetnejši republiški ligi, v zadnjih dveh kolu pa je ponovno enkrat zmagal in igral neodločeno.

11. zaporedna zmaga Doklove

V nedeljo je bil v Ljubljani tradicionalni 22. gimnastični dvoboj pionirskih in mladinskih vrst Slovenije in Vojvodine. V republiški reprezentanci sta nastopili tudi dve novomeški telovadki, in sicer Jasna Dokl ter Matejka Kavšek. Doklova je še enkrat dokazala (to je bila njena že 11. zaporedna zmaga na podobnih gimnastičnih prireditvah), da ta čas nima prave tekme. Zmagala je v vseh štirih nastopih. Dobro je nastopila tudi še vedno poškodovana pionirka Kavškova in v skupni uvrstitvi zasedla osmo mesto.

Mladinke — rezultati: 1. Jasna Dokl 36,60; posamezna orodja — parter: 1. Jasna Dokl 9,25; gred: 1. Dokl 8,90; bradlja: 1. Dokl 9,10; preskok: 1. Dokl 9,25; pionirke: 1. Radovič 36,60; 8. Kavšek 33,40.

Z. FAJDIGA

DOLENJA VAS — V počastitev dneva JLA je ribniška garnizija pripravila v novi športni dvorani v Dolenji vasi košarkarski turnir, na katerem so nastopile ekipe iz Kočevja, Dolenje vasi in Ribniške garnizije. Favoriti na turnirju so bili slovenski drugoligaši Kočevci, toda prvo mesto so zavzeli domači košarkarji, drugi so bili vojaki, tretji pa košarkarji iz Kočevja. Tekme si je ogledalo okoli 100 gledalcev. (M. G.)

CERKLJE — Rokometaši Cerklj so uspešno prebrodili še zadnji oviri v prvem delu tekmovalnega v zasavski rokometni ligi. V 8. kolu so na domačem igrišču v zanimivi tekmi premagali ekipo iz Artič (27:17), z Bošnjem pa so igrali 24:20. Naj ob koncu tekmovalnj pohvalimo Cerkljane, ki v prvenstvu niso izgubili niti ene tekme. (B. V.)

LESKOVEC — Marjivi člani TVD Partizan Leskovec so pripravili minul petek ples. Kljub temu da prireditelj ni bila najbolje pripravljena, je uspela. Žal se plesa ni udeležilo veliko Leskovčanov, organizatorji pa upajo, da bo poslej bolje. TVD Partizan bo pripravjal ples ob petkih, in sicer vsakih štirinajst dni, z denarjem, ki ga bodo dobili od plesa, pa bodo Leskovčani nabavili potreben material za razsvetljavo na rokometnem igrišču. (L. S.)

DOLENJSKE TOPLICE — Odkar imajo v Dolenjskih Toplicah novo šolo s telovadnico, je močno zaživelo tudi šolsko športno društvo. V šolskem društvu so vključeni skoraj vsi učenci, najraje pa igrajo namizni tenis, košarko in rokomet, dokaj močna pa je tudi strelska sekcija.

Kaj, kje, kdo?

V zadnjem kolu prve republiške lige — zahod bo najbolj zanimivo srečanje v Novem mestu, kjer se bo domača istoimenska ekipa pomerila z vodilnimi šahisti Lesc. Če hočejo Novomeščani zmagati tudi v končnem seštevku, bi morali 7. decembra srečanje dobiti s 7:3. Prav tako bo zanimivo prvenstveno srečanje v Kočevju, kjer se bosta pomerili Kočevje in Ribnica. Po vsej verjetnosti bodo tekmo dobili bolj izkušeni domači šahisti, ki bodo z novimi točkami poskušali prehiteti igralce Solidarnosti.

V prvi slovenski odbojarski ligi bodo Novomeščanke igralo doma, in sicer z Vičankami. Srečanje bo prav gotovo zanimivo, vendar bodo gledalci skoraj zagotovo videli novo zmago Krkinih igralcev. Novomeščani gredo na Jesenice. V zadnjem srečanju z Gorenjci so Novomeščani zmagali, če pa bodo hoteli dobre Jeseničane premagati v gosteh, bodo morali igrati precej bolje, predvsem pa bolj disciplinirano in mirno.

V II. slovenski odbojarski ligi — zahod nastopajo kar tri ekipe z Dolenjskega. Lestvica po jesenskem delu tekmovalja: 1. Trimo (Trebnje) 11 točk (17:3), 2. Žužemberk 11 (16:5), 3. Ljubljana 10, 4. Koper 10, 5. Mokronog 8, 6. Poljane (Ljubljana) 6 in 7. Zagorje 5 točk. Na sliki so žužemberški odbojkarji. Od leve proti desni stoje: Kosmina, Štor, Mišmaš, Plut, Legan in Mrvar, čepa pa Kolarič, Brulec, Škrbe in Smrke.

Kljub zmagi — zaskrbljujoče

Novi zmagi za novomeško odbojko — Novomeščanke so četrte, in kot kaže, bodo ob koncu prvenstva še boljše

Minuli teden sta dosegli novo zmago obe novomeški odbojarski ekipi: Krkine igralke so nastopile v Kopru in brez težav zinagle, Novomeščani pa so doma premagali slabe Kamničane, a s svojo igro niso navdušili. Po 6. kolu so Krkine odbojkarice na odličnem četrtem mestu in imajo samo točko manj kot prve Fužinarke, na četrtem mestu pa so tudi Novomeščani.

KOPER — KRKA 0:3 (-5, -13, -8)

Kot pove rezultat, so bile Novomeščanke v prvenstveni tekmi prve slovenske odbojarske lige za domače igralke premočne nasprotnice. Zmagale so v slabih urah, predvsem po zaslugi razpoloženihi Filove in Rajerjeve. Domače igralke bi sicer lahko dobile drugi niz, toda pri trinajsti točki se jim je ustavilo in so igrale slabo tudi v tretjem setu.

Krka: Rajer, Forte, Fila, Zevnik, Adamčič, Ba, Pilič in Fabjančič.

NOVO MESTO — KAMNIK 3:1 (4, 8, -14, 4)

V komaj eno uro trajajoči, ležerni in nezanimivi tekmi, ki je bila pravzaprav antipropaganda za odbojarski šport, je v soboto novomeško

moštvo doma pred 50 gledalci premagalo zelo slabo ekipo Kamnika, ki po odhodu najboljših igralcev ni niti senca nekdanjega zveznega drugoligaša. Če smo navzlic temu zmage lahko veselili — saj ima Novo mesto letos že po šestem kolu več zmag, kot jih je imelo v vsej prejšnji tekmovalni sezoni, in se mu torej ni treba tresti za obstanek v ligi — vzbuja skrb, da zdaj novomeško moštvo ne trenira v popolni sestavi in da igralec — to se je zgodilo v soboto — iz jeze zapusti prizorišče tekme, kar je gotovo obsojana vredno.

V Kopru se je Filova še enkrat izkazala z odlično igro na mreži in v polju.

BLAS ZMAGAL

Na rednem hitropoteznem turnirju sevniškega šahovskega društva „Milan Majcen“ je med 12 udeleženci zmagal Rudi Blas, ki je v enajstih srečanjih oddal le pol točke, in sicer drugouvrščenemu Hočevjarju. Vrstni red: Rudi Blas 10,5, Miloš Hočevjar 9,5, Gvido Šorli (Radeče) 8,5, Franc Derstvenček 8, Alojz Knez 6,5, Janez Vec (Radeče) 6, Franc Ašič 5, Rudi Šoper (Radeče) 4, Marjan Zorko 3,5, Viki Košar 2,5, Jože Ašič in Branko Košar 1 točko. Naslednji turnir bo 14. decembra.

ŠPORTNI KOMENTAR

Zatreti „novomeške“ hibe

Po prvih treh kolu v slovenski odbojarski ligi za moške je kazalo, da je dolenjska metropola ponovno dobila dobro, izenačeno in enotno ekipo, vrsto, kakršno je želelo dobiti Novo mesto vsa dolga leta po izpadu svoje ekipe iz prve zvezne odbojarske lige. Nato so nekaj let nazaj prišli na igrišče dokaj zahtevne igre nevesči gimnazijci. Na pogostih treningih z izkušenimi veterani so hitro napredovali, toda vseeno se je pomlajena ekipa reševala iz nevarnih voda v ligi prav v zadnjih tekmah; za eno sezono pa so se fantje preselili celo v drugo republiško ligo. V njej so osvojili prvo mesto in v stari konkurenci napovedali nov vzpon. Toda ekipa je bila za presežnečnja še vedno preslaba,

pač pa je ob koncu prvenstva pokazala dobro igro, ki se je odlikovala predvsem po borbenosti, discipliniranosti in kar pri današnji ekipi gledalci najbolj pogrešajo, enotnosti. Tako so v prvih treh kolu nekdanji mladinci pokazali zobe, toda žal ne za dolgo. Ob prvem porazu so se ponovile stare „novomeške hibe“ in s prepriro so dvema nasprotnima ekipama v naslednjih kolu — bili sta boljše le za enotno in disciplinirano igro — prepustili točke. Na zadnjih dveh tekmah v Novem mestu so ljubitelji odbojke — žal jih na prvenstvene tekme prihaja vse manj — videli kaj čudno sliko novomeške vrste. Brez dvoma bi morali v klubu enkrat za vselej narediti red. J. PEZELJ

Novo mesto: Vernig, Babnik, L. Babnik, Goleš, Graberski, Princ, Zeleznik.

NOVOMEŠKI KOLESARJI IMAJO MENTORJA

Novomeški kolesarji, člani kolesarskega društva Novoteks, so v letošnji tekmovalni sezoni dosegli nekaj lepih uspehov, izkazala pa sta se predvsem Franci Zrimšek in Božo Mijajlovič. Kot kaže, bo o novomeških kolesarjih od 3. novembra še več slišati, patronat nad društvom je prevzel namreč novomeški Novoteks. Tekmovalci upajo, da bodo lahko v kratkem nabavili nova kolesa, opremo in trim kabinet, ki bi jim koristil pri zimskem treningu.

Jesen prinesla uspeh

Kočevski nogometaši so po prvem delu v ljubljanski nogometni ligi na drugem mestu — Bo spomladi bolje?

Minula jesenska sezona je bila za kočevske nogometaše zelo uspešna. Kočevjarji — trenir jih Pavel Komac — so nastopili v ljubljanski nogometni podzvezni ligi in osvojili odlično drugo mesto in zaostajajo le za točko za prvouvršeno Savo (Tacen).

Kot pravi trener kočevske enajsterice, so fantje program, začrtan pred začetkom sezone, celo presegli. Dosegli so sedem zmag, dva neodločena izzida in dvakrat izgubili. V primerjavi z lanskim letom so fantje v jeseni igrali veliko bolje, predvsem na domačem igrišču, kjer so jih spodbujali navijači.

V minulih sezonah je za Kočevje nastopilo 15 igralcev, in sicer Struna, Bolan, Faflek, Merhar, Franc in Jože Nekič, Čilenšek, Dobrič, Palavra, Kozic, Kopač, Briški, Kovač, Müller in Turk. Fantje so najboljše

igrali prav v zadnjem srečanju kola, ko so v gosteh premagali Grosuplje s 4:2.

Prav gotovo so jesenski uspehi sad marljivega, načrtnega dela. Upravni odbor kluba s predsednikom Toneom Briškim je skozi vse prvenstvo dobro delal, in kot kaže, bo mlado in nadarjeno enajsterico res pripeljal v slovensko consko nogometno ligo. Ker imajo Kočevci spomladni ugoden žreb, lahko pričakujemo, da bodo ponovljen in „dopolnjen“ program izpolnili in tudi spomladni dobo igrali. V tekmah v spomladanskem delu ljubljanske nogometne lige se bodo morali izkazati tudi gledalci, na katere računajo nogometaši zlasti v prvih tekmah, ko pridejo v goste nekatere dobre ekipe, ki računajo na prvo mesto.

Bela krajina — Kamnik 6:0

V finalni tekmi pokala na področju TNZ Ljubljana so v Črnomlju gostovali nogometaši iz Kamnika. V hladnem in vetrovnem vremenu se je prvi polčas končal neodločeno. V nadaljevanju pokalnega srečanja je prvi zadetek dosegel igralec Kamnika, ki je zatresel lastno mrežo. Po prvem zadetku so se domači igralci razigrali in v 60. minuti je drugi zadetek dosegel Jankovič, nato še tretjega, mrežo je potresel še Čurk, nato Furkič in tri minute pred koncem srečanja še razpoloženi Jankovič. Tekmo je dobro vodil novomeški sodnik Novakovič.

Bela krajina: Kobe, Štefanič, Fila, Furkič, Šterk, Ferfolja, Grguč, Nedič (Čurk), Jankovič, Weiss, Svajger (Zupančič).

Po tekni je uprava kluba pripravila manjšo slovesnost, na kateri so Črnomaljšem podarili pokal za prvo mesto v prvenstvu TNZ Ljubljana 1974/75. Slovesnosti je prisostvovalo okoli 400 gledalcev.

Jesenski krosi so že za nami. V črnomaljski občini so se teka v naravi udeleževali predvsem učenci osnovnih šol in srednješolci, organizatorji pa so pogrešali vedno „prezaposlene“, občane. Na sliki: najboljša belokranjska ekipa, atleti in atletinje z osnovne šole iz Starega trga ob Kolpi, s svojim mentorjem Vinkom Kobetom. (Foto: fotokrožek OŠ Stari trg ob Kolpi).

V duševni zmedenosti je zažgala

Sodišče je ugotovilo, da Mirtova ni bila prištevna, ko je zažgala kup gorljivih stvari v svojem stanovanju v bloku in v kleti.

Nemalo strahu in škode je nastalo 18. septembra letos v Krškem v stanovanjskem bloku na Cesti 4. julija, ko je v ranih jutranjih urah na dveh krajih začelo goreti. Izkazalo se je, da je bil ogenj namerno podtaknjen, vendar storilka ni bila prištevna.

V 4-stanovanjskem bloku, kjer je 18 družin, je tega dne med 4. in 5. uro zjutraj 62-letna Ela Mirt v svojem stanovanju v pritličju zažgala kup slame, nanj pa nametala posteljnino. Podobno kupček je takoj zatem naredila še v kleti in prav tako pritaknila vžigalice, sama pa je šla proti Savi.

ci pustila na oknu svoje znanke. S požigom je nastalo sicer za 108.385 dinarjev škode, ker je pogorelo 7 kleti stanolincev, na srečo pa so gasilci preprečili še večjo škodo in nevarnost za ljudi.

Do denarja za vsako ceno

Ko ni imel več denarja za pijačo, je začel vlamljati

32-letnega Mija Franiča z Malega Vrha pri Globokem je pijača skoroda uničila. Privedla ga je na zatožno klop novomeškega okrožnega sodišča, tu pa so mu izrekli ukrep: mora v zavod na zdravljenje. Kdo ve kaj bi sicer še lahko naredil.

Franič priznava to, česar se lahko spomni. Psihiater ga je pregledal in ugotovil, da ima od alkohola že take psihične poškodbe, da v času storjenih kaznivih dejanj tako rekoč ni vedel, kaj dela. Ker je bila ugotovljena nepristevnost, je sodišče Franiču izreklo namesto kazni varnostni ukrep: gre v zavod za zdravljenje. Sodba še ni pravno močna.

„Te ni sram?“

Suhljata ženska in bolj okrogla, ki je imela s seboj moža, sta ondan, čakaje na civilni postopek pred novomeškim sodiščem, vpili na glas.

— Te ni sram, da si taka?
— „Mene? Zakaj neki? Ti si pačka, ti. Vsi vedo...“
— Od mene nihče ni nič slabega slišal, ampak ti — te res ni sram?

— Nimaš mi kaj očitati, ampak če boš kričala, bom že povedala, kar vem. Bom, da bodo vsi vedeli!

— „Kar povej...“
Med dvigajoč se ženske glasove, pri katerih je bilo čuti, da se je vročina dvigala kot živo srebro na toplomeru, če ga potopiš v vročo vodo, se je oglašal tudi mož. Tudi on: „Ti? Mene že ne... Sram te bodi...“

Ko so opazili, da jih ljudje poslušajo in se nekateri celo glasno smejijo brezplačni predstavi, so se po hodniku pomikali proti izhodu. Še zmeraj so padale iste besede. In še zunaj so vpili. Zares je kazalo, da si bodo skočili v lase, kar se sicer na sodišču ne bi prvič zgodilo, se pa tudi tokrat ni. Na svežem zraku so najbrž le dobili vase zdravo sapo in so se razšli.

Ne vem, zakaj so se dajali, čeprav je bilo slišati nekaj o meji in premoženju, ampak ta dogodek nam lahko da misliti. Taki nestrpeži, ki niti na sodišču ne morejo obvladati dolgih jezikov in svojega obnašanja, so najbrž tudi na vasi razpohovalci razprtij. Tako sovraštvo se ne neha pri dveh, ampak je tako: če nisi z mano, si z njim. Sprti stranki iščeta somišljenike pri sosedih in znancih, vas je razcepljena in navadno tudi napredka v takem kraju ni.

„Najbolj sovražim pijance“

Alkoholiki pri nas niso redkost, zato je vsak že kdaj videl ali slišal za primer, kako vsak dan pijana surovina tepe ženo, mlati otroke in od sebe ne da dinarja. Vskakve, da je v takih družinah doma revščina, kajti alkoholiku denar ne gre izpod palca. Denar potrebuje za pijačo in še premalo ga je. Ljudje pijance obsojajo, njihove družine se jim smilijo, kaj več pa poprečen občan ne naredi, da bi stvari predrugačili. Kaj menijo o tej problematiki ženske, predstavnice največkrat prizadetege spola, so povedale:

MARIJA ZORAN, gospodinja iz Smarjeških Toplic:

„Smilijo se mi ženske, ki prenašajo mučnice. Dostikrat so otele in pretepe, pa otroci tudi. Ti so še večji teveži. Zena sama si v taki družini navadno ne zna pomagati, ker je še boleha na povrh. Dokler gre, dela in prenaša pa čaka. Zgodi se tudi to, da je nje včasih prej konec kot moža alkoholika. Če ne bi takim družinam pomagali sosedje, bi bilo še huje. So primeri, ko gre mož zjutraj v službo pijan, pride pijan in razgraja. Stokleniče pa ima spravljene kar med potjo v grmovju. Pa mu kdo kaj hoče? Nobeden!“

ZALKA BLAZIC, kuharska vajenka iz Mačkovec: „Imela sem priložnost videti ženske in otroke, ki ponoči bežijo iz hiše pred pobesnelim očetom. To ni enkrat, ampak noč za nočjo. Zunanaj morajo biti toliko časa, da se pijanec umiri. Otroci so zbegani, v šoli ne uspevajo in matere so v takih družinah mučnice. Prav na koncu moči vztrajajo ravno zaradi otrok, ne upajo pa si nagnati takega suroveža. Če je vmes posest, je toliko teže. Kam pa naj gre taka ženska z otroki? Po mojem je premalo praktične pomoči družinam alkoholikov. Pijance bi po mojem morali prisiliti, da bi se zdravili. Delajo škodo povsod, vsi ljudje pa zanje plačujejo, ko so že nesposobni za delo.“

AMALIJA RAJK, delavka v IMV, doma iz Gabrja: „Na svoji koži sem občutila, kaj je oče alkoholik. Nič kolikokrat nas je pijan nagnal iz postelje, pa smo bežali na sosedov vrt. Vsa družina je trpela, mama pa najbolj. Oče je vse zapil, mi pa smo mo-

tali od hiše. Osem let mi je bilo, ko sem šla služiti. Mama se je od vsega huđe zastrupila. Zaradi njega. Komaj so jo rešili. Takih primerov je še veliko. Jaz ničesar na svetu ne sovražim bolj kot pijance. Mislim, da bi morali v podjetju ukrepati takoj, ko opazi, da nekdo stalno pije. Na vasi pa bi morale o tem kaj reči organizacije. Saj ni njihova naloga razpravljati samo o vaških po-tih!“

R. BACER

Dežurni poročajo

BENCINSKI BRIZGANEC — 23. novembra dopoldne so kupci bencina na bencinski črpalki v Metliki kar za povrstjo razočarano ugotavljali, da jim „jekleni konjički“ odpovedujejo. Kaj kmalu so muhaste motorje povezali z nakupom bencina. In res! Izkazalo se je, da so prodajali neuporaben bencin, saj je bil pomešan z vodo. Bencinski „brizganec“ so v Metliki dobili prejšnji dan, kako pa je voda zašla v „kri“ avtomobilov, še ugotavljajo. Kajpak so tudi precej nehali prodajati.

Grabež v „Posavju“

Poslovodja iz Pišec osumljen grabeža za 335.000 din

Okrožno javno tožilstvo v Novem mestu je vložilo zahtevo za preiskavo zoper Jožeta Kosa, rojenega leta 1944, trgovskega poslovodja, zaradi utemeljenega sumu, da je storil kaznivo dejanje grabeža po čl. 255/I v zvezi s kaznivim dejanjem poverbe po čl. 322/I in II ter kaznivo dejanje ponaredbe uradne listine po čl. 319/I in III kazenskega zakonika, s tem, da je v času od 30. maja do 24. oktobra letos kot poslovodja trgovske poslovalnice št. 24 v Pišecah trgovskega gostinskega podjetja „Posavje“ iz Brežic od zaupanega trgovskega blaga in denarja v poslovalnici vzel in si prisvojil gradbeni material, stavbno pohištvo, opremo, gospodinjinske stroje, pohištvo in drugo blago v vrednosti 280.000 din, iz dnevnih iztržkov poslovalnice pa še 55.000 din gotovine, in 26. oktobra dal popisni komisiji lažnive podatke o zalozah blaga v poslovalnici in popisne listke z lažnimi podatki s svojim podpisom tudi potrdil.

Preiskovalni sodnik je za osumljenega Jožeta Kosa odredil pripor.

EDEN ČEZ DRUGEGA

17. novembra dopoldne se je v Brežicah na križišču Tomšičeve in Kettejeve ulice zgodila nesreča, ko sta trčila mopedist in motorist. Oba sta obležala: hudo poškodovanega motorista Vlada Pšeničnika iz Bolšnega so prepeljali v bolnišnico. Do trčenja je prišlo, ko je Pšeničnik pripeljal v križišče, iz nasprotne smeri pa mopedist Darko Košec iz Šentlenarta. Le-ta je hotel zaviti v levo in ga je motorist opazil in zavrl, pri tem pa ga je na mokri cesti zaneslo in je padel. Vanj se je zaletel mopedist in še on odletel z vozila.

Do srede novembra lani je na slovenskih cestah izgubilo življenje 496 ljudi, v enakem obdobju letos, točneje, do 23. novembra pa že 508. Ker so pred nami dolgi zimski meseci, ko bo promet na cestah še bolj oviran, nesreča kajpak ne bo počivala, zato skrajna previdnost vseh udeležencev v cestnem prometu ne bo odveč. Sicer bo še veliko takihle „črnih“ prizorov, kot ga kaže posnetek z naše avtomobilske ceste.

(nadaljevanje)
Poskus storitve tega kaznivega dejanja se začne z uporabo sile ali z grožnjo storilca z namenom, da bi prisilil žensko k spolnemu občevanju, ne pride pa do spolne združitve, ki ni treba, da je popolna. Dokončano pa je kaznivo dejanje posilstva, ko začne moški spolni organ prodirati v žensko spolovilo, ni pa potrebno, da bi prišlo do spolne spol-

10 let.
Naj iz naše sodne prakse navedem dva primera, iz katerih bo razvidno, kako je sodišče po ugotovitvi obstoja oz. neobstoja elementov kaznivega dejanja posilstva odločilo o krivdi obtoženca, obtoženega storitve tega kaznivega dejanja:
G. A. je okrog 21. ure v B., ko je prišel v hišo S. M., katere ni poznal, z namenom, da bo dose-

cestni jarek, da je padla na hrbet, se ulegel nanjo in ji skušal zveliči krilo navzgor in sleči hlačke. Dejanja pa ni dokončal, ker je B. B., ki se je sicer dejansko branila, poklicala na pomoč svojega prijateljsko S. D., ko se je ravno bližala po cesti, zato jo je obtoženec spustil in pobegnil. Javni tožilec je obtoženca obtožil zaradi posilstva kaznivega dejanja posilstva. Sodišče je v dokaznem postopku na glavni obravnavi ugotovilo, da je B. B., ki je bila kot 20-letno dekle telesno dobro razvita in je tudi predtem že imela spolne odnose — sicer ne z obtoženecem, obtoženca že prej poznala — in čeprav je obtoženec s svojim ravnanjem dal jasno vedeti, kakšen cilj zasleduje, ni nudila odločnega odpora, vse dokler se ni v bližino pripeljala njena znanca S. D. Predtem ni B. B. niti kričala niti skušala pobegniti ali se intenzivno braniti, čeprav bi bilo to tudi po njenem opisovanju možno. V neposredni bližini kraja dogodka (5 do 6 m) sta bili dve hiši, katerih lastnica je oškodovanka poznala, pa bi zato bilo logično, da bi s kričanjem skušala koga priklicati, če bi jo obtoženec res poskušal posiliti. Obtoženec poriv oškodovanka na tla pa tudi ni bil storjen s silo, o kateri ona ugotavlja, saj bi se sicer oškodovanka ob padcu na tla bi bile te poškodbe v takšni ali drugačni obliki opazne. Vendar takih po-

škodb ni bilo in tudi sama ne zatrjuje, da bi jih takrat dobila ali čutila. Kakor hitro se je približala S. D., je obtoženec oškodovanko pustil in se s kolesom odpeljal proti domu.
B. B. je naslednjega dne prijavila obtoženca na postaji milice zaradi posilstva posilstva. Po takšni ugotovitvi dejanskega stanja je sodišče obtoženca oprostil obtožbe. V obtoženčevem početju ni bilo najti sile takšne intenzitete, da bi mogla zlomiti odpor napadene ženske, ki ga pri B. B. ni bilo zaslediti vse do prihoda njene prijateljice. B. B. bi se lahko, ker je telesno zelo dobro razvita in ker tudi obtoženčeva sila ni bila večje intenzitete, intenzivno upirala, pa tega ni storila, vse dokler ni zaznala, da prihaja njena znanca, ki bi utegnili oba videti.
Zasledovanje določenega interesa, ki se kaže tako v eventualni prijavi, kot v pričevanju o dogodku ob zaslišanju, je stvar oškodovanke. Sodišče pa mora po resnici in popolnoma ugotoviti dejstva, pomembna za odločitev o obtoženčevi krivdi, in sicer tako tista, ki ga obremenjujejo, kakor tista, ki ga razbremenujejo, in šele po tako ugotovljeni materialni resnici sme odločiti o krivdi obtoženca in mu potem v primeru ugotovitve krivde izreči primerno kazeno.

JANEZ KRAMARIČ

KRONIKA NESREČ

BRŠLIN: MOTORIST NI USTAVIL — 21. novembra zjutraj je šla s petletnim sinom Marija Verček iz Potočne vasi peš proti Novemu mestu. Pred Bršlinom je za njima pripeljal motorist, zadel Verčkovo in odpeljal naprej. Verčkova je s sinom padla na cesto in si zlomila roko. Odpeljali so jo v bolnišnico. Za brezvestnim voznikom poizvedujejo.

z osebnim avtomobilom Stane Kavčšek iz Gorenje Straže. Vozili sta trčili, zato je škoda za 4.000 din.

STAVČA VAS: AVTO JE ZANESLO — Novomešan Ciril Rahne je 21. novembra popoldne vozil osebni avtomobil od Dvora proti Žužemberku. Pri odtepu proti Stavči vasi je v nepreglednem ovinku pripeljal naproti s tovornjakom Anton Urbačič iz Velikih Lašč. Rahne je zavrl, toda avtomobil je zaneslo v tovarnjak. Gmotne škode je za 8.000 din.

MAČKOVEC: V LEVI JAREK — 23. novembra popoldne je Rudi Novosel iz okolice Ozlja pri vasi Mačkovec zapeljal z osebnim avtomobilom v jarek na levi strani ceste. Od tam je avto odbilo, da se je dvakrat prekučnil in obstal na boku. Gmotne škode je za 10.000 din.

GRAM: NEOSVETLJEN VPREZNI VOZ — Franc Vehovar iz Ponikev se je 21. novembra popoldne peljal z osebnim avtomobilom od Metlike proti Črnomlju. Pri Grmu je v mraku opazil neosvetljen vprezni voz, ki ga je vodil Anton Hudorovac iz Gradca. Vehovar je zavrl, avto pa je zaneslo na levo stran, kjer je trčil v naproti vozeči osebni avtomobil Jožeta Gerbca iz Metlike. Škoda cenijo na 25.000 din.

NIČ VEČ OBRAČANJA

V križiščih s semaforom ali v križiščih, kjer ureja promet miličnik, po novem ni več dovoljeno obračanje vozil. Praksa je pokazala, da voznik s takim manevrom zadržuje vozila za seboj, ki zavijajo polkrožno, obenem pa ustvarja nevarnost za voznike in vozila, ki prihajajo naproti po drugi strani ceste.
Na to novost bodo morali biti še posebej pozorni vozniki, dokler v križiščih ne bodo postavljeni ustrezni posebni znaki, kajti prepo-ved obračanja velja z dnevom uveljavitve novega zakonika, se pravi od 20. novembra dalje.

NOVO MESTO: V STEBER IN NAPREJ — Janez Turk z Dolenjih Kamenc je 22. novembra okoli popoldne vozil osebni avtomobil od Glavnega trga proti Cesti komandanta Stane. Na ovinku pri cvetličarni je avtomobil zaneslo v arkadni steber. Turk je po trčenju odpeljal naprej, toda kmalu so ugotovili, da je on sedel za krmilom avtomobila. Gmotna škoda znaša 2.000 din.

V OVINKU V TOVORNJAK

12. novembra popoldne je Jože Gračner iz Krškega vozil osebni avto proti Zdolam. Pri Pleterjih ga je v ovinku zaneslo ravno takrat, ko je s tovornjakom pripeljal naproti Stan-ko Šabeder iz Ptuj. Vozili sta trčili, Gračner je dobil hude poškodbe in so ga takoj prepeljali v bolnišnico. Gmotna škoda cenijo na 10.000 dinarjev.

STRAŽA: PO SREDINI CESTE — 22. novembra popoldne se je Ivan Springer iz Dolenje Straže peljal z osebnim avtomobilom od Novolet proti železniški postaji v Straži. Po sredini ceste mu je naproti pripeljal

Vedno v službi dobrega

Prof. Ivo Zobec je dobil redko priznanje: medaljo jugoslovanskega Rdečega križa

Prof. inž. Ivo Zobec, številni Novomeščani več rodov ga imajo v spominu kot zagretega in priljubljenega učitelja biologije in kemije, je minulo soboto prejel iz rok predsednika skupščine Novo mesto Jakoba Beriča red o priznanje — medaljo jugoslovanskega Rdečega križa.

„Ne živimo samo zase, ampak tudi za skupnost, do zdravja in ljudi nimamo samo pravic ampak tudi dolžnosti.“ je v pogovoru utemeljil svoje življenjsko načelo prof. Zobec, ko se je zahvaljeval za priznanje. Zobec dela v Rdečem križu že petindvajseto leto, po „stažu“ mu je v novomeški občini enako samo Milica Sali, ki je ob isti priložnosti dobila enako odlikovanje.

Ivo Zobec: „Ni je vasi na Dolenjskem, ki je ne bi obiskal.“

ljeval za priznanje. Zobec je tako rekoč v imenu obeh rekkel Zobec, „je bila cvetoča doba Rdečega križa. Prirejali smo tečaje za žensko vaško mladino, predavanja o higieni, zdravju, in podobnem. Dekleta so potem odhajala v mesta, zdravstvena in higienska izobrazba pa z njimi. Upam si trditi, da so ta predavanja — ni je vasi na Dolenjskem, ki je ne bi obiskali — žela velik uspeh, tako moralen kot tudi praktičen. Na vaseh je glede zdravja, higiene in odnosov do soljudi zasvetila nova, svetlejša luč. Velik pomen so imele te

daj tudi tako imenovane male asanacije. Tako smo v tistih časih imenovali urejevanje gnojšč, napajališč, okolja in vodovodov. Skromno menim, da smo že tedaj vzgajali ljudi za dandanašnje akcije, ko cela vas zgrabi za lopate in si s svojimi žulji uredi vodovod ali cesto.“

Sicer pa je prof. Zobec predvsem pobornik zdravja. „Pod besedo zdravje,“ je povedal, „razumem telesno, duševno in socialno blaginjo. Seveda pa socialna blaginja v mojih in še marsikaterih očeh ni samo to, da se človeku dobro godi, nujno je potreben tudi pravilen odnos do soljudi. Pri tem bi morali imeti veliko vlogo tisti, ki odločajo, ljudi se namreč vsaka novost, če temu lahko tako rečemo, težko prime. Odločamo dandanes vsi, posebna dolžnost inteligence pa je, da opozori na tisto, kar je boljše, naprednejše, bolj humano.“

Vzemimo na primer sosedsko pomoč. Naša družba se res pobriga, da dobe upokojenci primerna stanovanja. S tem pa problem ni rešen, redki so namreč tisti, ki se vprašajo, kako se počuti upokojenec v tisti najmodernejši in centralno ogrevani garsonjeri. Ima ali nima družbe, je zdrav? Sobesednik je včasih več kot vsa centralna ogrevanja tega sveta, šopek rož več kot trinajsta pokojnina.

Zdaj, ko smo že tako rekoč na pragu rešitve skorajda vseh socialnih ujm, bi se počasi morali začeti zavedati tudi teh (na prvi pogled) malenkosti.“

Prof. Ivo Zobec ni več Novomeščan. Preselil se je v Ljubljano, kljub letom pa je obljubil, da ostaja po srcu in prepričanju Dolenjec. Še bolj kot to pa je važna njegova izjava, da se bo vedno in povsod boril za načela Rdečega križa, torej načela dobro mislečega in dobronamernega človeštva.

MARJAN BAUER

Prednost zares važnim rečem

Predsedniki krajevnih skupnosti novomeške občine menijo, da je treba pospeševati predvsem razvoj otroškega varstva, zdravstva in kulture

„Programi samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v novomeški občini niso tisto, kar smo pričakovali,“ so minuli teden soglasno menili predsedniki krajevnih skupnosti občine Novo mesto.

To mnenje so utemeljevali s podatkom, da so vsaj nekateri načrti precej pavšalni (tudi srednjeročni), iz njih da ni čutiti vloge krajevnih skupnosti, kar nikakor ni v smislu dosedanjih razgovorov in obetov o vlogi krajevnih skupnosti. Res je, so menili predsedniki krajevnih skupnosti, da je k temu neveseljenemu dejstvu malo pripomoglo tudi nepozno načrtovanje v krajevnih skupnostih, da o precej šibki metodologiji soočanja niti ne govorimo; vendar ni mogoče zanikati, da bi že kratek razgovor s predstavniki krajevnih skupnosti prinesel drugačne, stvarnejše načrte samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Glede osnutka družbenega dogovora o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov in nekaterih drugih osebnih prejemkov ter gibanju, obsegu in strukturi skupne porabe v prihodnjem letu so predsedniki me-

nili, da bodo na zborih občanov razpravljali tudi o tem. Bilo bi namreč nevezdržno, da krajevne skupnosti ne bi bile udeležene pri delitvi dohodka. Krajevne skupnosti so namreč del združenega dela, kjer se ustvarja oziroma zagotavljajo take rešitve interesov, problemov in nalog, ki omogočajo delavcu obnovu njegovih fizičnih in duhovnih moči,

torej tudi produktivnosti.

Gre predvsem za hitrejši razvoj stvari, ki jih posebej poudarja tudi republiška resolucija o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976. Drugače povedano: gre za razvoj zdravstva, otroškega varstva, kulture in infrastrukture (komunala). Skratka: predsedniki so menili, da je treba pri načrtovanju razvoja novomeške občine v prvi vrsti upoštevati in podpreti investicije, ki so resnično pomembne za najširši krog delovnih ljudi.

M. B.

ODLIKOVAL JIH JE PREDSEDNIK TITO

Predsednik skupščine občine Novo mesto Jakob Berič je v torek v Dolenjski galeriji v imenu predsednika republike Josipa Broza Tita podelil odlikovanja osemnajstim delavcem Uprave javne varnosti Novo mesto. Slovesnosti se je udeležil tudi republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen.

Medaljo dela so dobili: Vid

Bauer, Martin Boltes, Angelca Brajer, Franc Cvetkovič, Ivan Gorše, Franc Koren, Florjan Lindič, Ivan Marušič, Alojz Močnik, Ivan Plavec, Miklavž Prišelj, Martin Sintič, Franc Senica, Valentin Zajc in Franc Zunič. Medalja za slug za narod je podeljena Pepcu Ilovar, Stanetu Beceletu in Jožetu Matekoviču pa red dela s srebrnim vencem.

Republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen med nagovorom osemnajstim delavcem novomeške uprave javne varnosti, ki jih je odlikoval predsednik republike Tito.

SOLSKI „ZOBJE“ NISO OSTRI

Častljivo stara osnovna šola v Podgrađu na Gorjančih čedalje glasneje kliče po obnovi. Celo „zobe“ je že pokazala. Zaradi vlage in teže peska, ki je sestavni del stropov, se je v enem od razredov strop upognil. Sprva je kazalo na resnejšo nevarnost za učence, prejšnji teden pa si je za deveto ogledal tudi Pionirjev statik in ugotovil, da ni tako hudo. Dasi še ni njegovoga sporočila, učenci v prizadetem razredu nemoteno nadaljujejo pouk. Sploh pa se podgrajski osnovni šoli obetajo boljši časi, saj je že vse pripravljeno za na pomlad obetan začetek gradnje prizidka.

VEČ KOT POLDRUGI MILIJON ZA ŠOLE

Oktober so krajevne skupnosti novomeške občine nakazale v sklad za graditev šol dobrih 546.000 dinarjev, od tega KS Birčna vas 4.761 din, Brusnice 9.160, Bučna vas 6.899, Dolenjske Toplice 35.514, Gaberje 2.302, Novo mesto 349.738, Orehovica 2.521, Otočec 15.552, Prečna 2.502, Stopiče 9.694, Straža 40.560, Sentiernje 38.481, Uršna sela 2.560 in KS Žužemberk 26.212 dinarjev. Pri spevki delovnih in drugih organizacij so oktobra znesli milijon in 217.000 dinarjev.

NAGRADE OB TEDNU

POŽARNE VARNOSTI

Občinska gasilska zveza Novo mesto je ob tednu požarne varnosti razpisala med učenci osnovnih šol nagrade za najboljše pisane ali risane naloge na temo „Zmanjšanje požarnih škod krepki našo gospodarsko moč in ljudsko obrambo“. Naloge je poslalo 91 šolarjev z 11 šol, med risarji je zmagal Matjaž Gabrijel, prvotalec na Katja Kupena Novo mesto, najboljšo pisano nalogo do četrtega razreda je napisala Mojca Sintič s šentjernejske osnovne šole, med šolarji do osmega razreda pa je bila najboljša Zinka Povše s topliške osnovne šole.

MOTORIZACIJA PRESEGLA SLOVENSKO POVPREČJE

Pred devetimi leti je bilo v občini Novo mesto registriranih 2221 motornih vozil, lani pa že 8.464, kar je, trdijo natančni statistiki, povečanje za 3,8-krat. Zanimivo je tudi to, da beležijo po letu 1969 občutno zmanjševanje števila mopedov, od omenjenega leta do lani se je namreč število osebnih avtomobilov zvečalo s skoraj 3.000 na dobrih 6.000. V Sloveniji je v tem obdobju število registriranih motornih vozil poraslo za 3,7-krat, kar pomeni, da se novomeška občina motorizira hitreje od SR Slovenije.

LETOS 81 ŠTIPENDISTOV

Občinska izobraževalna skupnost štipendira v tem šolskem letu na slovenskih srednjih, višjih in visokih 81 dijakov in študentov, od tega največ na novomeški gimnaziji, tej pa sledijo vzgojiteljska šola, pedagoška akademija in filozofska fakulteta, visoka šola za telesno kulturo, po enega štipendista pa imajo na naravoslovni fakulteti ter zdravstveni šoli.

Suhokrajinski drobiž

V ŽUŽEMBERŠKI KRAJEVNI SKUPNOSTI so pretekli teden imeli zbere občanov v 8 krajih, tako da so se jih lahko udeležili občani iz vseh 42 vasi in naselij. Vendar obisk ni bil tako številčen, kot so pričakovali. Največ besed je bilo spregovorjenih o programih samoupravnih interesnih skupnosti in programih krajevne skupnosti. Sicer pa lahko rečemo, da so občani dokaj živahno sodelovali v vseh vprašanih, ki so bila na dnevnem redu zborov.

Ko so obravnavali osnutek družbenega dogovora o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov in nekaterih drugih osebnih prejemkov ter gibanju, obsegu in strukturi skupne

porabe v letu 1976, so se zavzeli, naj bi podpisale ta dogovor tudi krajevne skupnosti in da se naj bi dogovor dopolnil z določili, po katerih bi bila krajevnim skupnostim zagotovljena sredstva za financiranje skupnih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti.

KRAJEVNA KONFERENCA SZDL ŽUŽEMBERK ima izdelan svoj delovni program, s katerim so bili seznanjeni člani SZDL na celotnem območju krajevne skupnosti. Program obravnava vsa področja dela organizacije SZDL in upošteva posebnost razmer v krajevni skupnosti, kot tak predstavlja tudi smernice za pripravo delovnih programov organizacij SZDL na terenu.

M. S.

Ali veste:

... da pravljica pripoveduje, da naj bi nekoč davno stalo na kraju, kjer je zdaj Novo mesto, velikansko mesto Neostasij, ki naj bi segalo tja do Hmeljnika? Mesto da je Atila, „bič božji“, tako razrušil, da ni ostal kamen na kamnu.

... da je stalo leta 1792 znotraj novomeškega obzidja (to se je že podiralo) 268 poslopj, kar je precej več kot 100 let kasneje, ko je hiše preštevval zgodovinar Ivan Vrhovec?

... da Novo mesto ob ustanovitvi ni imelo svoje fare in da so duhovna opravila opravljali mirnopoški kaplani?

... da stari viri trdijo, kako da je bil novomeški Rotovž leta 1720 z vinom pozidan? Ker Novomeščani takrat Ljubljančanom drugače niso bili kos, so pri gradnji mestne hiše za malto namesto vode uporabljali vino.

... da je bila mestna ječa v kletih Rotovža tako strašna, da je pozimi ječar, ki je bil obenem mestni konjeder, puščal vrata svoje sobe odprta da so se lahko prihajali hudodelci k njemu gret? Tako je bilo še ob koncu 18. stoletja.

... da se novomeški mestni očetje v 16. stoletju niso kdo ve kaj zanašali na državno pošto? Pisanja so gosposkam v Ljubljani in Gradcu raje pošiljali po posebnih kurirjih, ki so na primer za romanje v Ljubljano dobili po 48 krajercjev potnine.

... da je bil Novomeščan Franc Andrej Šega tako sloveč medaljer, da ga je Marija Terezija dala kar dvakrat poklicati na Dunaj, kjer je cesarico upodobil v vosek in nato odličil v bron?

ŽARIŠČU

V časopisih nenehoma bere-mo, da so občani tega in tega kraja prispevali za ureditev vodovoda, ceste, gasilskega doma in podobnih objektov družbenega standarda toliko in toliko denarja, hkrati pa še toliko in toliko sto ali tisoč prostovoljnih delovnih ur. Očitno je torej, da so se krajevne skupnosti v marsikateri dolenjski in slovenski vasi resno in z vso vneto lotile dela, pravzaprav celo več kot z vso vneto, poleg denarja iz samoprispevka so v svoje dobro poprijeli tudi dobesedno z lastnimi rokami.

Govor je o slovenskih in dolenjskih vaseh ter kvečjemu še trgih, če dovolite star izraz za naselje, ki ni niti vasi niti mesto. Za mesta je namreč značilno, in Novo mesto ni pri tem prav nikakršna častna izjema, da njihovi občani nekako samo po sebi pričakujejo, da bodo njihove

Je mesto sprto z lopato?

komunalne težave uredile pristojne službe. „Občina“ naj zgradi vrtec, šolo, asfaltira ulico, z dograditvijo novega transformatorja popravi električno napetost, skratka: „občina“ naj se pobriga za prav vse, kar potrebuje mesto, in kar je v mestu narobe.

Da ne bomo krivični, je seveda treba priznati, da lahko „občina“ vse omenjeno in ne omenjeno zgradi z denarjem, ki ga prispeva redno ali izredno (s samoprispevkom) delovni ljudje, torej tudi tisti godrnjavi, ki hočejo vse zvaliti na občinska ramena.

Toda: ali je v primerjavi z vaščani od meščanov, ki imajo gotovo na voljo več denarja, pravično, da ne moremo v časopisu prav nikoli prebrati, kako so pri urejanju te ali one ulice s svojimi rokami pomagali tudi njeni stanovci, da ne moremo nikoli zaslediti vesti, kako so, recimo, Novomeščani komunalcem pomagali pri urejanju okolja — če sta že lopata in kramp pretežka za njihove roke.

Eni torej lahko pomagajo, drugi pa ne morejo ali nočejo. Morda se bo kaj spremenilo, ko bo Novo mesto dobilo namesto ene deset ali deset krajevnih skupnosti. Do takrat pa žal velja napisano.

MARJAN BAUER

Prizidek delovnih rok

V nedeljo so krajan KS Birčna vas potrdili svojo ustvarjalnost z novim prizidkom osnovni šoli

Dasi se nenehno otepa s finančnimi težavami, je krajevna skupnost Birčna vas nesporno ena najbolj uspešnih v novomeški občini. Dokaz temu je vrsta delovnih akcij, s katerimi so si krajanje že v marsičem olajšali vsakdanjik. Posodobili so precej cest in poti, zgradili dva mosta, napeljali elektriko v pet vasi, uredili peskokop, sanirali studence in uredili vaški vodnjak v Stranski vasi. Tudi v prihodnje ne mislijo stati križemrok, saj je pred njimi velika gradnja vodovoda in urejanje cest. Zadnji uspeh delovnih rok pa so proslavili v nedeljo.

Tedaj so s krajšim kulturnim programom v prisotnosti predstavnikov družbenopolitičnih organizacij občine, krajevne skupnosti in številnih krajanov odprli prizidek podružnične osnovne šole v Birčni vasi. Tako je krajevna skupnost dobila večnamensko stavbo. Velika dvorana bo primerna za razred in priločno telovadnico, za sestanke in družbene prireditve, svojo sobo je dobila tudi

mladina, učenci pa imajo zdaj na voljo sodobno opremljeno slačilnico.

Prizidek so začeli graditi lani, četrdo so imeli le malo denarja. Delovni ljudje in občani, TOZD in krajevna skupnost so zbrali 66.560 din, nekateri pa so darovali tudi les. Zato je v začetku gradnje prišlo do največjega izraza prostovoljno delo občanov. Najbolj so se odrezali mladinci. Krajanje so za prizidek žrtvovali kar 5.743 prostovoljnih delovnih ur. 30.000 din so še dodatno porabili za gradnjo in prizidek je stal okoli 107.000 din. Kajpak y to ni všteto prostovoljno delo posameznikov, sicer bi lahko zapisali, da je prizidek veljal kar 570.000 din. Tako je očitno, da nesebično delo rok še največ zaleže. Naj omenimo, da Jože Kovačič ali Marko Surla nista nič oklevala, ko je bilo treba prostovoljno opraviti vsa plesarska dela oziroma položiti pod v dvorani mladinski sobi.

D. R.

SREČANJE STAROSTNIKOV

Skupnost socialnega skrbstva in krajevna skupnost Novo mesto prirejata jutri ob 16. uri v predverju osnovne šole Grm prijateljsko srečanje starostnikov.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

PRVA DOMAČA POPULARNA ENCIKLOPEDIJA VRTNIH OPRAVIL

POMAGAMO VAM VRTNARITI

1 kako boste uredili vaš vrt

3 kdaj in kako sadimo drevesa, grmovnice, trajnice in enoletnice

6 vse o vrtni trati

8 sobne rastline

9 zelenjadni vrt

11 30 strani drobnih skrivnosti izkušenega vrtnarja

okrog
240 črno-belih in
240 barvnih slik,
130 dvobarvnih
skic,
31 načrtov za ureditev vrtov

2 vrtno orodje

4 vse o vrtnicah

5 vse o gomoljnicah in čebulnicah

7 jagodičje in sadno drevje v vrtu

10 3 kolobarji vrtnin

12 vzgoja zelenjadnic pod steklom, rastlinjak za domače potrebe in mnoga druga poglavja o vrtu

320 strani
format 16 x 20,5 cm
vezano v platno z barvnim
ščitnim ovitkom

Cena do izida samo 220 din
— pod pogojem, da knjigo
plačate vnaprej. Po izidu
bo cena višja.

33 preglednic s podatki o barvi cvetov, višini rasti, legi, času sajenja, o toplotnih in svetlobnih zahtevah rastlin.

IZIDE FEBRUARJA — PRED ZAČETKOM VRTNIH DEL

Izpolnjeno naročilnico odreži in nalepi na dopisnico, ter odpošlji na naslov:

**ČZP KMEČKI GLAS
Miklošičeva 4, 61000 LJUBLJANA**

1 Pregled vseh opravil, ki omogočajo ustvariti vrtnarju strokovno in estetsko dovršen okrasni vrt, pridelati veliko zelenjave, sadja in jagodičja ter uspešno gojiti sobne, okenske in balkonske rastline.

2 Poglavje o orodju, ki ga uporabljamo pri posameznih opravilih v vrtu.

3 Obširno poglavje o presajanju in sajenju iglavcev in listavcev ter saditvi grmovnic, trajnic in enoletnic.

4 Vrtnice — sajenje, gnojenje, zalivanje, obrezovanje in vzimljanje.

5 Značilnosti čebulnic in gomoljnic — sajenje, razmnoževanje, vzimljanje itd.

6 Setev in ureditev vrtno trate, zatiranje plevela v njej, košnja, gnojenje.

7 Sajenje in presajanje jagodičja in sadnega drevja, razmnoževanje, zalivanje, gnojenje, zaščita pred boleznimi in škodljivci.

8 Gojenje, razmnoževanje in presajanje sobnih rastlin.

9 Sajenje, razmnoževanje in druga opravila pri vseh zelenjadnicah, od solate, kapusnic, korenovk, plodovk, do paradižnika in kumar.

10 Vrstenje zelenjadnic v domačem vrtu, prikazano v treh variantah.

11 Poglavje z mnogimi dragocenimi izkušnjami pisca knjige. Z njimi želi vrtnarje brez nepotrebnih težav uvesti v vrtnarsko spretnost.

12 Cvetje v vazi in šopku, lončnice med dopustom, uporaba folije v vrtu, kako zagotovimo zelenjadnice vse leto, kako prezimimo solatnice in plodovke, razmnoževanje s setvijo, s potaknjenci, z delitvijo, z grebenicami, zaščita rastlin pred mrazom in divjadjo, ureditev tople in hladne grede, o ureditvi pokopališč, plošče in kamen v vrtu, živa meja in druge ograje.

IZPOLNI ČITLJIVO • IZPOLNI ČITLJIVO • IZPOLNI ČITLJIVO

NAROČILNICA — DL

Primek in ime:
Natančen naslov:
(ulica)
(kraj)
(hišna številka)
(poštna številka)
pošta
številka osebne izkaznice

Nepreklicno naročam knjigo POMAGAMO VAM VRTNARITI za 220 din, ki jo bom plačal do izida. Pošljite mi jo na dom — v službo — (ustrezno podčrtaj)
Denar nakažite na naslov:
ČZP Kmečki glas, Miklošičeva 4,
61000 Ljubljana ali na žiro račun: SDK
50101-601-15853 s pripombo za knjigo
POMAGAMO VAM VRTNARITI

Do bo prebil led?

Pravilnik o inovacijah
morejo le v trebanj-
skem Trimu

Leto smo v državi
razvijali tudi leto tehni-
čnih izumov in raznih izbolj-
šev. Ker niti akcije pod tem
naslovom niso prinesle kaj
novoga, se ob izteku
letnega leta nekateri
nadajajo, da bi se ta priz-
nanja nadaljevala tudi v
nadaljnjem letu.

Trebanjski občini je
samarostniških kolekti-
vno ni mogoče go-
voriti o čem tako zvanečem,
izum, niti o tehničnih
izjavah. To se po drugi
strani močno tepe z vrsto
institucij, ki vseeno prihajajo
iz samostojnih dvoran. Pre-
jeto smo, da spričo
razmerij dostokrat ne
moremo, da bi kaj imeno-
vali drugače kot prepro-
st izdelek. Sicer pa ni
dvojno, če je tako, saj delov-
ne organizacije nimajo niti
institucij o izumih in iz-
javah. Častna izjema je
letnega poletja dalje
trebanjski Trimu.

Pravda, da morajo priti
do takega dokumenta,
saj sprejeta februarja na
delavce. Pravilnik so
sprejeli. Alfonz Tratar,
ki je pripravil, je potrdil,
da prej marsikdo zamahnil
svojo, če kaj bi, saj ni zna-
l sploh dobiš kakšno
odnosa, kakšen je po-
stopev in podobno. Po no-
vemu izumu, tehnične
izjave in koristne predlo-
žbe obravnavajo kot sestavni
del dejavnosti in pro-
gramov. K ustvar-
janju so poklicani vsi delav-
ci. Cena so pravila igre
imenovano „vredno-
stna“. Če se s kakšno
izjavo da prihraniti na le-
to, pet tisočakov, znaša
odškodnina 15 odst.;
od 50.000 dinar-
ov do 3.000 do 5.000 di-
narov se zap delavca, pač po
tabeli. Zaenkrat še
nisi, ki bi prebil led.

A. Ž.

NAJBOLJE PRVIC

Udeležbe delegatov
občinske skupščine ka-
je bilo najboljše na začet-
ku povprečje udeležbe
krajevnih skupnosti
(zboru združenega
delavca, 5 odst.) in družbeno-
zboru občinske
skupščine (78,4 odst.). V zboru
skupnosti so se vseh
deleželi vedno vsi trije dele-
gati. Sentrupert, delegat KS
in Dobrič; v zboru
delavca so bili tako-
rat delegati Gozdnega
in Brežice-TOZD Pu-
rovskega zdravstve-
nega.

Donitova tovarna tesnil v Veliki Loki, odprta minuli petek, je omogočila zaposlitev bližje doma mnogim delavcem tega dela Temeniške doline. Med 107 delavci, kolikor jih dela sedaj, je tudi precej žensk. (Foto: Železnik)

Programi bolehajo na splošnosti

Prava akcija za stabilizacijo je krenila šele po akciji Zveze komunistov — Vse večje naložbe v gospodarstvo občine so opravljene ali se bližajo koncu

Komisija za družbenoekonomske odnose pri komiteju občinske konference ZK je pripravila za sejo občinske konference ZK poročilo o izvajanju akcije stabilizacije. Člani komiteja in komisije za družbenoekonomske odnose so obiskali posamezne organizacije in se pogovarjali z njihovimi predstavniki, upoštevali pa so tudi druga gradiva, npr. že predhodne ugotovitve občinskega izvršnega sveta.

Skozi sita vse več ajde

Oberstarjev mlin v Dobriču ima zanimivo preteklost

Malokje se še obračajo mlin-
ski kamni, mlini umirajo in po-
stajajo neme priče iznajdljivosti
naših ljudi. Mlin Staneta Ober-
starja v Dobriču vztrajno me-
lje, da je kaj. Gospodar ga je iz-
trgal zobu časa, ko ga je prede-
lal na valje, pred dvema letoma
ga je popolnoma prenovil. Če
ga požene ob 6. uri zjutraj in
melje tja do 11. ure ponoči,
zmelje pet ton zrnja.

Vedno ni bilo tako. Z mli-
nom je to začel padli heroj Jo-
že Slak-Silvo. Pokojni Boris
Kraigher mu je narisal načrt.
Stane, ki se je mlinarstva prijel
v Žužemberku in je dobriški
mlin kupil od kmetijske zadru-
ge, se spominja pripovedovanj
ljudi, kako je Jože Slak ruval in
tolkel kamne za zidove mlina že
ob drugi uri zjutraj. Mlin je bil
pozneje shajališče naprednih
ljudi.

Stanetu pomaga v mlinu že-
na. „Delo je tako, da bi se mor-
al oženiti z mlinarjem, ne z
žensko,“ potoži ob vrečah in
moki, ki pobeli človeka od gla-
ve do pete. Če bi Stane mel le

kasneje le sprejela svoj stabilizacijski
program. Zal vsebinska plat večine
programov bo leha na splošnosti,
manjkajo določila o tem, kdo je za-
dolžen za izvedbo posameznega
ukrepa, roki in podobno.

Manj uspešne na samem štartu
akcije za stabilizacijo so bile samo-
upravne interesne skupnosti in druž-
benih dejavnosti. Značilnost tistih
redkih programov, ki sploh so, je še
prav posebno prevelika načelnost.
Med krajevnimi skupnostmi premo-
re program stabilizacije samo KS
Dolnja Nemška vas.

Se pomembnejše je izvajanje v
programih zastavljenih nalog. V vseh
TOZD, ki imajo programe, so jih si-
cer delavci sprejeli na zborih delov-
nih ljudi, vendar je vse prevečkrat
ostalo samo pri tem, tako da delavci
s posameznimi nalogami niso dovolj
seznanjeni.

Dosedanja akcija se vseeno oce-
njuje kot uspešna, saj je delavce na-
potila k razmišljanju o napakah in
pomanjkljivostih. V preverjanju
sprejetih ukrepov bi se morale mo-
čno vključiti komisije delavske samo-
upravne kontrole, vendar je bilo ob
zadnjih obiskih vse preveč očitno,
da se ti organi ukvarjajo še vedno le
z ugotavljanjem upravičenosti posa-
meznih stroškov, ne pa s težavami in
napakami v kolektivih.

A. Ž.

Oberstarjev mlin v Dobriču pridno melje zrnje. Svoje čase je bil Slakov mlin na paro, Stane pa ga je opremil z valji.

Rdeči križ - blizu ljudem

Rdeči križ v trebanjski občini je po številu krvodajalcev že vrsto let pri vrhu v republiki — Dobro pomlajujejo

Na sobotni skupščini de-
legatov osnovnih organizacij
Rdečega križa iz vse občine
v Trebnjem je bil Rudi Krošl
ponovno izvoljen za pred-
sednika občinskega odbora.
To dolžnost uspešno opravlja
od leta 1969.

Uspešnost organizacije
pripisuje Rudi trudu vseh
aktivistov organizacije, pred-
vsem pa posluhu ljudi za de-
lo te človekoljubne organi-
zacije. S samim delom so
spodnesli nekdanja pojmo-
vanja Rdečega križa kot ne-
kakšne tretjerazredne organi-
zacije. „Nekaj resnice o
naklonjenosti ljudi Rdeče-
mu križu je tudi v značilni
dobrodružnosti doljenjskega
človeka,“ meni Rudi. Seve-
da niso ostali samo pri tem.

Rudi Krošl: „Rdeči križ v
krajevni skupnosti mora de-
lati z roko v roki z vsemi.
Krajevne skupnosti se gredo
pogostokrat preveč gospo-
darstvenike: le za dinar,
metre asfalta in nove poti,
vodovode. Aktivisti Rdečega
križa morajo za tribuno svo-
je organizacije uporabljati
tudi zbere občanov in orga-
nizacije SZDL.“

Pomagali so jim tudi zdrav-
stveni delavci, ki niso okle-
vali reči dobro besedo o
organizaciji niti ob pregledu
bolnikov v ordinaciji ali na
obveznih predavanjih o prvi
pomoči za voznike motor-
nih vozil.

Da bi bilo delo Rdečega
križa v trebanjski občini v
bodoče še uspešnejše, bi
Krošl rad za dejavnost v
organizaciji vzbudil zani-
manje mladih, ki so končali
osnovno šolanje. Mladi so
naklonjeni ciljem organizaci-
je, saj v lepem številu prihajajo
na odvzeme krvi, udele-

žejuje se tudi sestankov in
predavanj, akcij in tudi dru-
ga samostojna dela prevze-
majo. Da bi bilo delo še bolj
organizirano, pripravljajo po
osnovnih organizacijah Zve-
ze socialistične mladine akti-
ve mladine v Rdečem križu.
Kaj mladi predvsem pričaku-
jejo od Rdečega križa, bodo
lahko ugotovili na bližnjih
predavanjih, organiziranih
po osnovnih organizacijah
Zveze socialistične mladine.
„Če hočemo, da bo mladina
ostajala doma, ji moramo
pomagati širiti obzorje tudi s
povsem praktičnimi znanji,“
ocenjuje ta prizadevanja
predsednik Krošl. Pri tem so
že doslej delovali širše: svoja
predavanja so npr. vključili
tudi v krog tečajev, ki jih je
imela kmetijska zadruga.

Rdečega križa zaenkrat še
ne najdemo zapisanega v ob-
činskem statutu ali statutih
krajevnih skupnosti. 16
osnovnih organizacij dobro
pokriva območje vse občine,
na Trebeljanskem delujejo
celo tri organizacije. Krošl
meni, da mora Rdeči križ
imeti pomembno mesto v
krajevni samoupravi. „Še bo
treba vzgajati aktiviste in jih
oborožiti z znanjem. V de-
cembru pripravljamo semi-
nar za predsednike in tajnike
osnovnih organizacij Rdeče-
ga križa posebej o sodelo-
vanju in vlogi naše organiza-
cije v krajevni samoupravi.“

Delegatski sistem tudi v
naši organizaciji omogoča
sodelovanje še večjega šte-
vila ljudi. Ob izvedenih skup-
ščinah lahko z zadovolj-
stvom ugotavljamo, da so
ljudje zaupali dolžnosti pre-
cejšnjemu številu mladih,
prosvetnim delavcem in
zdravstvenim delavcem. V
novih vodstvih ne manjka
tudi delavcev iz neposredne
proizvodnje, kar bo lepa
osnova za bodoče delovanje
aktivov Rdečega križa tudi v
delovnih organizacijah. Sta-
rostni sestav vodstev se je
občutno pomladil tudi po
vseh. Takega sestava še ni-
smo imeli nikoli,“ ne skriva
zadovoljstva predsednik
Krošl. Tudi drugih družbe-
nih dolžnosti mu ne manjka,
lahko jih namreč našteje kar
16!

ALFRED ŽELEZNIK

NABRALI VEČ PAPIRJA KOT SPOMLADI

18. maja je bila v trebanjski
občini akcija Rdečega križa za
zbiranje odpadnega papirja. V
celoti se ga je nabralo 3.200 kg,
letos maja pa ga je bilo 2.800

kg. 500 kg so nabrali samo na
šentruperški osnovni šoli. Do-
bro so se izkazali tudi Mokro-
nožani, ki imajo za to določen
prostor, kamor ljudje v času
med akcijami prinašajo star pa-
pir. Rdeči križ je hvaležen
vsem, ki so pripomogli k uspe-
hu.

Šolstvo izboljšuje uspeh

Šolstvo v minulem šolskem letu najboljše doslej — Načrti šolnikov za naslednje srednjeročno obdobje skušajo zagotoviti najnujnejše

Šolstvo v minulem šolskem letu najboljše doslej — Načrti šolnikov za naslednje srednjeročno obdobje skušajo zagotoviti najnujnejše

Šolstvo v minulem šolskem letu najboljše doslej — Načrti šolnikov za naslednje srednjeročno obdobje skušajo zagotoviti najnujnejše

žave, lahko najbolj pomagajo s po-
daljšanim bivanjem v šoli. Vendar so
bili v minulem šolskem letu na vseh
šolah v občini le trije oddelki (po
eden na Mirni, Trebnjem in Sentru-
pertu), kar je občutno premalo, je
pa posledica pomanjkanja šolskega
prostora in prosvetnih delavcev. Do-
polnilni pouk je obiskovalo 978
učencev, vendar to ni tretjina vseh
šolarjev, kot bi kdo menil glede na
število, zakaj dosti učencev obiskuje
ta pouk pri več predmetih.

STARŠI SE ZANIMAJO ZA OTROKE

Vsako leto je udeležba staršev na
roditeljskih sestankih boljše. Udele-
žba znaša zdaj že 80 odst. Šole pove-
zujejo takšna srečanja tudi z zani-
mivi predavanji. Starši bi se lahko
bolj posluševali govornikov ur z uč-
telji. Nasploh je povezanost šol z
življenjem v okolju, v katerem delu-
jejo, zglebna. Šole so v kraju delo-
vanja prava kulturna jedra kr-
ševnih skupnosti, povezovalce so z
temeljnimi organizacijami združene-
ga dela.

Sole so pravi hrani učenosti in
kulture tudi zaradi knjig, katere pre-
morejo. Na enega učenca pride pribli-
žno 10 knjig. Trebanjska šolska
knjižnica ima že 10.408 knjig. Ra-

zen tega skrbijo šole z izobraževalno
skupnostjo za brezplačne učbenike.
Skupni fond knjig je narastel na
18.026.

KAKO NAPREJ?

Za nadaljnji uspešni razvoj vzgoje
in izobraževanja, opozarjajo sestav-
ljalci programskih osnov za obdobje
1976-1980, je nujno uskladiti oseb-
ne dohodek šolnikov. Njihovi pre-
jemki že leta zaostajajo za dohodki
v gospodarstvu. V občini trenutno
27 prosvetnih delavcev nima primer-
ne izobrazbe, 11 delovnih mest ni
zasedenih. Ni lahko pridobiti nove
učitelje, predvsem zato ne, ker zanje
nimajo stanovanj. Šole imajo težave
s preniko določenimi sredstvi za
kritje materialnih izdatkov. Osip na-
meravajo v prihodnjih letih zmanjša-
ti na 11 odst. Redni program šol na-
meravajo dopolniti z elementi
obrambene vzgoje. Učenci-vozači naj
bi dobili boljše varstvo, tako da bi se
med čakanjem lahko pripravljali za
šolo. Dotrajani vozni park terja nova
vozila. Tako naj bi prihodnje leto
dobila nov avtobus trebanjska
osnovna šola, v naslednjih letih naj
bi uredili prevoz za šolski okoliš
Mirna, zamenjali pa naj bi tudi osta-
le dotrajane avtobuse. Mirenska po-

sebna šola naj bi prerasla v osem-
letno šolo.

NE BO SLO BREZ SREDSTEV REPUBLIŠKE SOLIDARNOSTI ZA GRADNJO ŠOL

Tako pomembna pridobitev kot
celodnevna šola je tesno povezana z
vprašanjem šolskega prostora in uč-
teljev. Sedaj razpoložljive šolske
zgradbe nikjer v občini ne omogoča-
jo prehoda na celodnevno šolo. Ko
bo prihodnje leto v Mokronogu do-
grajena nova šola, bo imela najboljše
možnosti za prehod na celodnevni
pouk. V letu 1977 bi morali zbrati
denar za dogradnjo šole na Mirni, na
celodnevni pouk bi ta šola tako la-
hko prešla leta 1978. V Trebnjem je
to povezano z gradnjo še ene šole.
Na šolah v Sentrupertu in Velikem
Gabru, kjer naj bi pridobili telovad-
nice, naj bi opravili prehod na celo-
dnevno šolo v nižjih razredih. Se-
stavljalci gradiva niso mogli teh na-
log finančno oceniti, vendar se na
podlagi sedanjih izkušenj vsiljuje za-
ključek, da novih šol ne bo mogoče
zgraditi le s samoprispevkom, brez
pomoči drugih občin v republiki.

A. Ž.

Dogovor ni zaradi lepšega

Za zanemarjanje kadrovske politike v občini ni več nobenega opravičila

Uresničevanje družbenega dogovora o kadrovske politiki v brežiški občini je vzela pod drobnogled občinska konferenca ZKS na seji 20. novembra. Dogovor so zdaj podpisale vse organizacije, v sklepih konference pa je zapisano, da so podpisnice dolžne do konca leta sestaviti srednjeročne kadrovske programe. Vsaki dve leti jih bodo morale usklajevati z obstoječimi razmerami in jih po potrebi spreminjati in dopolnjevati, s spremembami pa sproti obveščati kadrovske službe občinske skupščine.

Konferenca zahteva, naj vodstva in družbenopolitične organizacije v delovnih kolektivih temeljito seznanijo zaposlene z vsebino družbenega dogovora o kadrovske politiki, ko bodo ti razpravljali o razvojnih programih. Konferenca je sprejela tudi sklep, da mora občinska skupščina na prvi prihodnji seji imenovati komisijo, ki bo spremljala uresničevanje dogovora o kadrovske politiki in ki bo do konca leta pripravila predlog vsebinskih in drugih sprememb ter ga posredovala podpisnicam. Te so dolžne sodelovati tudi pri oblikovanju in uveljavljanju enotnega programa družbenopolitičnega in ekonomskega usposabljanja

delavcev. Pri izbiri vodilnih delavcev pa naj v prihodnje obvezno izreče svoje mnenje tudi kadrovska koordinacijska komisija pri občinski konferenci SZDL.

Razprava o kadrovske politiki na konferenci ni dopolnila napisanega gradiva z novih zornih kotov. Za temeljitejšo oceno je na voljo premalo primerjalnih podatkov. Kadrovska služba je sama v zadregi, ker se nima na kaj opreti, in tako predvsem ugotavlja le trenutno stanje, pa še to ni popolno, ker dobiva zelo pomanjkljive odgovore ne le od tozgov, ampak tudi od drugih služb. J. T.

Združeni bomo močnejši

V klubu samoupravljalcev naj pride do veljave glas delavcev — Priprave na ustanovitev tečejo

V Brežicah snujejo klub samoupravljalcev. Inicijativni odbor, ki mu predseduje Bruno Potokar, se je konstituiral minul teden in je že sklical posvet s predsedniki delavskih svetov tozgov in OZD, s predsedniki krajevnih konferenc SZDL in predsedniki svetov krajevnih skupnosti ter jih seznanil z osnutkom za podpis samoupravnega sporazuma za ustanovitev kluba v brežiški občini.

Na prvi seji iniciativnega odbora so člani in vabljeni predstavniki družbenopolitičnih organizacij spregovorili o nalogah bodočega kluba samoupravljalcev. Pri tem so poudarili njegovo pomembno vlogo pri družbenopolitičnem izobraževanju občanov, ki ga bo klub lahko izpeljal s pomočjo delavske univerze. V klubu bodo delavci izmenjevali svoje samoupravne izkušnje in organizirali svetovalno službo s tega področja. Pomembna vloga kluba bo tudi obveščanje delavcev.

Sedež bo imel verjetno v Brežicah, toda s tem še ni rečeno, da bo njegovo delovanje omejeno le na središče. Podpisniki sporazuma bodo tudi krajevne skupnosti in tozdi zunaj Brežic, zato se jim bo klub s svojim delom moral približati. V iniciativnem odboru je prevladovalo mišljenje, da bi za sedaj ustanovili le en tak klub, pozneje pa bi po potrebi razmišljali o dveh ali več. Med možnimi kraji je bila namreč omenjena Dobova. Sicer pa bodo o tem odločali delavci, ko bodo na zborih razpravljali o podpisu samoupravnega sporazuma, v katerem se bodo izrekli tudi za financiranje tovrstne samoupravne skupnosti delavcev. J. T.

UREJANJE USTANOVITELJSKE LISTINE ZA RADIO BREŽICE

Občinska konferenca SZDL v Brežicah je včeraj na seji predsedstva obravnavala programske osnove in akt o ustanovitelskih odnosih do lokalne radijske postaje. V Krškem so ta akt sprejeli z nekaterimi pripombami, do katerih je zavzelo svoje stališče tudi predsedstvo v Brežicah. Na seji so predlagali še ustanovitev SIS za požarno varnost, za kategorizirane ceste in komunalno gospodarstvo.

ZBIRALCI PAPIRJA

Prvi trije dnevi v tem tednu so bili na pobudo občinskega odbora Rdečega križa namenjeni zbiranju starega papirja. Odbor je razposlal prebivalstvu po vsej občini pozive, naj zložijo pred vhodna vrata svojih domov v svežnje povezane časopise, revije, knjige, zvezke in papirnato embalažo ter tako pomagajo zbrati denar za obdaritev ostarelih in revnih občanov, za letovanje slabotnih otrok, za sosedsko pomoč in druge humane namene.

OD UPORNE MISLI DO SVOBODE

Jutri bo v prosvetnem domu v Brežicah svečana akademija v počastitev dneva republike. Dijaki brežiške gimnazije so za to priložnost pripravili recital „Od uporne misli do svobode“. To bo osrednja proslava v občini, zato se je bo iz vsake krajevne skupnosti udeležila desetčlanska delegacija. Vabljeni so tudi delegacije iz delovnih kolektivov, člani občinske konference SZDL, pripadniki JLA, člani osnovnih organizacij ZK in vsi drugi občani.

ODLIKOVANCI

Na letni skupščini občinskega odbora Rdečega križa so podelili odlikovanja prizadevnim delavcem in se jim z njimi odločili za vestnost in požrtvovalnost. Odlikovanja so prejeli: Jože Kovačič, Marija Senica, Marija Bosina, Ivica de Costa, dr. Vanda Kostevc, Ivanka Podgoršek, Kambič, Marija Polovič, dr. Slavko Sušin, Marica Strmečki, Ivanka Ostreljič, Marija Vogrin, Pa vla Škoflek, Ljudmila Bem in Damjan Vahen. D. V.

V osnovni šoli na Velikem Trnu, kjer so prvi v občini vpeljali celodnevni pouk. (Foto: V. Podgoršek)

Svojo šolo znajo res ceniti

Zanjo so prispevali vsak svoj delež in zdaj so ponosni na to, kar imajo — Koprivničani kraj, kjer je šola tudi središče družbenega življenja

V koprivniškem okolišju so starši zelo navezani na šolo. Njihovi otroci so zdaj drugo leto pod novo šolsko streho, kjer imajo končno normalne razmere za delo. Ljudje so ponosni na novo šolo in prav nič nestrpni, čeprav vedo, da ji še marsikaj manjka. Učenci najbolj pogrešajo telovadnico, katero jim zdaj nadomešča večnamenski prostor. To je le zasilna rešitev.

Prihodnje leto bi radi dokončali igrišče pred šolo, za asfaltiranje pa bodo potrebovali denarno pomoč. Tudi ureditev okolja jih čaka in to ni majhna stvar. Šola bodo obdali z zelenjem in na pobudo vodstva so učenci že začeli zasajati okoličje z okrasnim drevjem in grmičjem, pri čemer jim pomagata svetovalca Čurin in Petančič.

Za ta oddaljeni kraj je značilna tudi vestnost, s katero starši

poravnava vse materialne obveznosti do šole. Brez obotavljanja pravočasno izpolnijo vse, kar šola zahteva od njih, tako da že v knjigarni povedo: kadar nakupujejo za otroke Koprivničani, tedaj zahtevajo vse najboljše.

V prid staršem in otrokom gre tudi ugotovitev, da je šola brezhibno ohranjena in da pazi nanjo kot na svojo lastnino. V novih razmerah se izboljšujejo učno-vzgojni uspehi. V šoli se veliko posvečajo poklicnemu usmerjanju učencev že od nižjih razredov dalje. Koprivničani na

KRAJEVNA SKUPNOST PLANIRA SVOJ RAZVOJ

Svet brestanjske krajevne skupnosti si pomaga s šestimi komisijami. Pri reševanju krajevnih problemov in načrtovanju razvoja kraja in okolišja vasi sodelujejo: komisija za komunalno gospodarstvo, urbanistični program, varstvo naravnih in kulturnih spomenikov, telesno kulturo in rekreacijo, komisija za zdravstveno in socialno varstvo, komisija za izobraževanje in vzgojo, komisija za kmetijstvo in gozdarstvo, komisija za statut in splošne akte ter komisija za volitve. Od septembra že kroji mrežo občani predlog srednjeročnega razvojnega programa KS Breznica za obdobje 1976 - 1980. Program bo z dopolnitvami sprejet v decembru.

DANES SEJE VSEH ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

V domu JLA bodo danes zasedali družbenopolitični zbor, zbor krajevnih skupnosti in zbor združenega dela. Na dnevnem redu je obravnavo osnutka o družbenoekonomski politiki in nalogah SRS v letu 1976 ter osnutek resolucije o ekonomskem in socialnem razvoju Jugoslavije v prihodnjem letu. Delegati bodo slišali poročilo o delu kmetijske zemljiške skupnosti, o problematiki požarnega arstva ter poročilo stanovanjskega in komunalnega podjetja. Razpravljali bodo tudi o nekaterih družbenih dogovorih.

Koruzja je letos dobro obrodila. Zlati klasi krasijo sleherni kmečki dom in gospodarsko poslopje v Obsotelju. Gornji posnetek je z Bizeljskega. (Foto: Jožica Teppey)

Novo v Brežicah

VSAK ČAS LAHKO ZAGORI. V starejših stanovanjskih stavbah so odstraile napeljene z najrazličnejšimi navlako, s predmeti, ki iz varnostnih razlogov ne sodijo tja. V teh popopjih je tudi električna napeljava otrebna obnove, saj taka kot je, s številnimi dodatnimi priključki, vsak čas lahko povzroči nesrečo. Nič bolje kot na podstrešjih ni v letnih prostorih. Ti so založeni s kurilnim oljem, s plinskimi jeklenkami, bencinom in različnimi odpadki, ki se lahko vnamejo, eksplodirajo ipd. Do njih ne bi smeli biti brezbržni in zlasti Stanovanjsko komunalno podjetje jim bo moralo posvetiti več pozornosti.

KDO NAJ OPRAVLJA STROKOVNO SLUŽBO? Izvršni svet občinske skupščine priporoča, da bi strokovno tehnično delo za stanovanjsko samoupravno skupnost prevzelo stanovanjsko in komunalno podjetje. Po mnenju tega organa ni sprejemljivo, da bi interesna samoupravna skupnost ustanavljala posebno strokovno službo pri sedanjem pomanjkanju kadrov. Seveda pa bosta morala stanovanjsko komunalno podjetje in samoupravna stanovanjska skupnost urediti vsa medsebojna razmerja ter tako pospešiti tudi stanovanjsko gradnjo.

NAJBOLJŠI SPISI. Občinska konferenca ZK v Brežicah je na zadnji seji povabila tiste učence osnovnih šol in šolskega centra, ki so najboljše opisali svoje srečanje s komunistom. Nagradili so jih s knjižnimi darili. Prejeli so jih: Mira Novak iz Artič, Marta Malus z Bizeljskega, Neni Peteline iz Brežice, Jožica Ostrovršnik iz Cerkelj, Karmen Kramar iz Dobove, Ivica Bregar iz Globokega, Slavko Preskar iz Pišče, Jožica Komočar z Velike Doline, ter dijaki Silva Zobarič, Mojca Savnik in Božidar Debevc.

Učijo se brati

Vestni delegati ne izostajajo

„Najbrž je malo delegacij, ki se tako redno in tako polnoštevilno sestajajo kot naša,“ z zadovoljstvom ugotavlja Ivan Robek, predsednik delegacije krajevne skupnosti iz Koprivnice. „Redkokdaj kdo manjka. Tudi sejami sveta krajevne skupnosti od časa do časa prisostvujejo vsi delegati, sam pa sem vsakokrat zraven,“ pojasnjuje.

„Kako pa se prebrijete skozi gradivo, ki ga dobivate za seje občinske skupščine?“

„Obrazložitev navadno sam pripravim in potem vam razpravim, kadar se delegacija sestane. Iz obilice pisanega materiala izberem bistvene stvari, bolj podrobno pa seznanim delegate s problemi, ki zanimajo naše ljudi. Tak sestanek traja uro, največ uro in pol. Delegat, ki gre potem na občinsko sejo, dobi gradivo domov. Če prej pa se dogovorimo, o čem bo razpravjal, oziroma kakšna vprašanja bo postavil.“

„V čem vidite prednost delegatskega sistema pred odborniškim?“

Ivan Robek, predsednik zbora delegatov KS v Koprivnici.

„S problemi občine in širše družbene skupnosti se seznanja večji krog ljudi. Prej je vedel zanje samo odbornik. Priznam, da je za ljudi brez polne osnovne šole gradivo za skupščinske seje pretežko, saj včasih zaradi enega neznanege izraza ne razumejo vsebine celega stavka ali odstavka. Te ovire se dajo premagati. Ljudje se ob teh priložnostih učijo brati in tisti, ki več vedo, so jim dolžni pojasnjevati stvari, katerih ne razumejo.“ J. T.

PRVI USPEH V REŠEVANJU „CIGANSKEGA“ VPRAŠANJA

Po zadnjih podatkih je v krški občini 27 romskih družin, ki štejejo skupaj 133 članov. V prizadevanjih, da bi jih postopno vključevali v normalno življenje, so na jesen občinska skupščina, občinski odbor Rdečega križa in samoupravna izobraževalna skupnost, dosegle prvi pomembnejši uspeh. Uspele jim je vključiti v redno šolanje že 17 otrok med osmim in štirinajstim letom, nekaj pa so jih zajeli v „malo šolo“. Romski otroci imajo pouk v popoldanskem času v Velikem Podlogu, do koder so jim zagotovili reden prevoz, jim dali vsa potrebna učila in redno toplo prehrano, pred pričetkom pouka pa jih tudi umijejo in preoblečejo. Organizatorji te novosti si samo želijo, da bi otroci pri pouku, ki traja štiri mesece, vzdržali do konca in da bi se kasneje vključili v nadaljevalne razrede. Z. S.

Krške novice

SEMINAR USPEL! — Prvi seminar, ki ga je za vodstva osnovnih organizacij po nekaj letih ponovno pripravila občinska konferenca Zveze socialistične mladine, je uspel. V dveh dnevih se ga je udeležilo skupaj okoli 120 deklet in fantov, predvsem iz krajevnih organizacij in šol.

NOV PROSPEKT — Krškemu turističnemu društvu je končno uspelo izdati že dolgo pričakovani prospekt, ki bo pomemben prispevek k vključevanju krške občine v slovensko turistično ponudbo. Vanj so vključili 17 barvnih motivov prirodnih lepot, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti ter turističnih točk iz Kostanjevice, Brestanice in Krškega Skopo, a zadostno besedilo je napisano tudi v nemškem, angleškem in italijanskem jeziku. Dodamo naj, da je slikovno gradivo natisnjeno izredno lepo.

SEDAJ ZARES! — Medtem ko so v drugih zimskih bazenih plavalci pričeli redno trenirati že v začetku oktobra, so krškega (v osnovni šoli Jurija Dalmatina) napolnili 14. tega

meseca. Nekateri najboljše plavalce domačega „Celulozija“ vodijo tudi delno nadoknadili zamujeno vadbo v vodi.

VEČ PROSTORA — Mestni svet so v Krškem, v mestnem občinskem savskem bregu, odprli nove, novljene prostore lokalne ustanove. Poleg tega da so razprostrtemu temeljito prebrali notranjost, pridobili še nov prostor za umivalnik, ki so ga seveda prav tako natančno opremili. Vse to je stalo nekaj več kot 32 milijonov starih dinarjev.

ZNOVA RAZSTAVA — Krški letališčno društvo je pred kratkim sklicalo izredni občinski zbor, ki je potrdilo nova pravila. Ob tej priložnosti so v „Rdečem kotičku“ občinske skupščine odprli razstavo, posvečeno 100-letnici slovenskega Rdečega križa. Razstavo so izdali poseben spominski priložnostni žig, prav tako pa so izdali temo pomembnega žigovskega

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Kaj bi dobili asfalt v sevniški občini še štirje kraji. Cestni delavci so ga minuli četrtek že položili (na sliki), stroje so zatem prepeljali v Pijavice, od koder bodo šli še v Tržišče in na Brezovo. (Zeleznik)

Sklepi, ki niso sami sebi namen

Občinski sindikalni svet v Sevnici je ocenil menjavo dela v SIS, izvajanje stabilizacije, vrneno se je vključil tudi v razpravo o osnutku novega srednjeročnega načrta

Umenjena vprašanja so še kako pomembna za delavce. Sindikalni svet v Sevnici so zato ta vprašanja vključili v aktivnost samih osnovnih organizacij.

Pravim interesnim skupinam predsedstvo občinskega sveta posvetilo dve seji. Ugotovili so, da delegatstva v samoupravnih interesnih skupnostih niso tako razvita kot v občinskem sistemu, ker delegacije v TOZD precej slabo delujejo. Izvoljene imajo delegacije, ki, razumljivo, ne predelajo gradiva vseh skupnosti; gradivo pripravi le v prejemnem pregledih programov in

finančnem ovrednotenju le-teh za prihodnje leto je očitno, da sestavljalci od lani niso popravili napak. Gradivo je sestavljeno še vedno preveč proračunsko, posamezne postavke so narejene tako, da delavci težko dobijo pregled nad izvajanjem. Tudi poročilo o porabi in dejavnosti samoupravnih skupnosti za minuli devet mesecev je bilo preskopo.

Glede stabilizacijskih programov je občinski sindikalni svet prišel do zaključka, da so programi nastali po dovolj široki razpravi med delovnimi ljudmi. V nekaterih sredinah pogrešajo povsem določne zadolžitve (Lisca, Jutranjka, Bohor, Žaga, Jugotani). Stabilizacijski programi bi morali biti sestavljeni po TOZD. Sindikati so proti pojmovanju stabi-

lizacije, ki bi se spreverila v okrnjevanje nekaterih potreb delovnih ljudi. Premalo pozornosti je v programih namenjeno produktivnosti. Zanimivo je, da samoupravna organiziranost, kar bi bilo pomembno za trajno stabilizacijo, v večini programov ni obdelana.

Koliko zares na črno?

Gospodar, ki misli, da bo z zakotnimi pripusti kaj prihranil, se moti

V gradivu o zasebnem in družbenem kmetijstvu v občini je naveden tudi obračun glede škode, ki naj bi nastala zadnja leta v živinoreji zaradi zakotnih pripustov. Izpadli dohodek naj bi znašal 14.486.600 dinarjev (novih, seveda). Nered se naj bi začel s spremembo pobiranja pavšalne skočnine leta 1969, kot je to uvedla veterinarska služba.

Za mnenje o tem smo povprašali dipl. veterinarja Alojza Miheva. Dejal je, da pripravljiva veterinarska služba do 20. decembra poročilo, ki bo vsebovalo točen popis stanja, saj poznajo črno od raznih cepljenj in obhodov dalje. „Prej je skočnino pobirala občina, vendar tudi takrat ni bila pobrana vsa. Mi smo dali kmetu možnost, da jo poravna ob pripustu. Ne rečem, da so nekateri to tudi izkoristili. Tako pripusti so in bodo, celo v krajih tik naše osemenjevalne proge. Naš popis po osmih krajevnih uradih bo pokazal stanje. Kdor gleda skozi 150 dinarjev, kolikor stane osemenjevanje, ne vidi pa ostalega glede kasnejšega slabega prirasta ali molznosti zaradi slabega plemena, se počasi odvaja od stare miselnosti.“

Mislím, da smo v teh letih tudi z našo službo naredili lep napredek. Leta 1969 je bila osemenjevalna proga dolga le 51 km, na tem območju je bilo 700 plemenic; sedaj zajema proga že 127 km, prišli smo v najbolj oddaljene kraje, zajeli pa smo 2.500 plemenic. Tudi to je napredek za živinorejce. V okviru enotne službe pri posavskem veterinarskem zavodu razmišljamo še o razširitvi osemenjevalnih prog. Del proge bi zaokrožili s krško, tako da bi prišli tudi na Bučko, ob Savi bi radi zajeli še Loko. Menim, da so trditve o tolikšnih zakotnih pripustih — zlonamerne!“

A. Ž.

DELNA POKOPALIŠČU

Zemlja, ki jo odvažajo z gradbišča nove proizvodne dvorane v Metalni, prihaja prav za širjenje pokopališča na Gabrijelah. Zaenkrat bo krajevna skupnost na pokopališču izvedla vsa dela, razen gradnje mrliške vežice. Krajevna skupnost bo za kritje stroškov pobrala tudi prispevke od lastnikov grobov: za stare grobove po 200 dinarjev, od novih pa po 400 dinarjev. 39.000 dinarjev za ta dela je krajevna skupnost dobila z natečajem v občinskem merilu.

A. Ž.

Otvoritev Donitove tovarne tesnil je bila še posebno svečana zaradi kulturnega sporeda: razen okteta Jelovica in trebanjske godbe na pihala je sodelovala še medvoška godba, z njo so prišli še godbeniki tovarne Sandrik iz Slovaške, s katerimi so pobrateni. Na sliki: V Veliki Loki so strumno zaigrali pod vodstvom slovaškega kapelnika (na sliki).

Gasilci dosegli zavidljiv napredek

Ob dvajsetletnici občinske gasilske zveze v Trebnjem so odlikovali 90 gasilcev — gostje iz sedmih občinskih zvez

Trebanjska občinska gasilska zveza je 16. novembra slavila 20-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti so gasilci izdali obsežno brošuro o gasilstvu v občini.

Dolgoletni gasilski delavec Franjo Bulc z Mirne (v gasilskih vrstah dela že vse od leta

„Le da imajo kaj od tega“

Tajnik KS Dolnja Nemška vas Ivan Zakrajšek vedno v akciji

„Moraš priti zraven, sicer ne bo šlo!“ sliši dostikrat revirni gozdar Ivan Zakrajšek, tajnik krajevnih skupnosti že vsa leta. Pri raznih organizacijah je tudi blagajnik.

Delo gozdarja ga vedno postavlja med ljudi. Že služba je taka, zakaj ne bi ljudem pomagal? Brez nejevolje ustreže, če le more. Vseeno ocenjuje napredek v vseh 16 vaseh krajevnih skupnosti med 973 volivci kot lep, čeprav vsakdo želi še več.

„Koliko je bilo narejenih le raznih poti! Imenovani odbori za posamezne poti kar dobro opravljajo svoje delo. Sedaj je veliko zanimanja za telefon v Dolnji Nemški vasi. Na spisku je že 49 ljudi. Prispevek bo znašal za vsakega okrog 4.000 dinarjev, krajevna skupnost le posreduje. Radi bi asfaltirali cesto med Dolnjo Nemško vasio in obema Ponikvama. V Češnjevku jim ne manjka več mnogo do močnejšega vodovoda. „To je le nekaj nalog, ki so v teku ali bi jih še želeli izvesti.“

Pred leti so zgradili vodovod v Rodinah, veliko delo je bila gradnja vodovoda Ponikve-Dečja vas-Jordan kal. Stara želja je, da bi slednjic že prišli do nekakšnega doma družbenih organizacij. Ob vsem tem ne pozabljajo tudi na drobne stvari, ki so dragocene za odnose med ljudmi. Danes nameravajo v šoli povabiti medse dva najstarejša občana: 94-letnega Franca Kreva in 96-letno Ano Gačnik, za 8. marec pripravljajo spisek žena. „Vedno se sicer tudi najde kdo, ki nasprotuje kakšni akciji, vendar se da na kraju le pomeniti,“ pravi Ivan, ki ga zlepa ne prime jezva.

A. Ž.

PREDLOGI ZA PRIZNANJA OF

Žiri za podeljevanje priznanj OF pri občinski konferenci SZDL Trebnje poziva družbenopolitične organizacije, samoupravne organe in skupnosti, društva ter posameznike, da pošljejo predloge za podelitev priznanj OF v letu 1976. Predlogi morajo biti obrazloženi z navedbo uspehov posameznikov ali organizacij v družbenopolitičnem, kulturno-prosvetnem, znanstvenem, gospodarskem, samoupravnem delu, razvijanju in krepitvi socialističnih odnosov ter drugih merilih, ki jih določa pravilnik občinske konference SZDL. Rok za sprejemanje predlogov je 30. januar 1976, posebni obrazci so na razpolago v pisarni občinske konference SZDL v Trebnjem.

PREDSEDNICA ŽIRIJE ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ IVANKA PAVLIN

Iz kraja v kraj

NIHČE JIM NE PRISLUHNE — Vaščani Dolnje Dobrave ne morejo v vas pripeljati nobene stvari s tovarnjakom. Skozi propust pod avtomobilsko cesto se s težavo lahko prerine traktor. Na vse kraje so že povpraševali, da bi zadevo kako uredili, vendar ni haska. Imajo preprost predlog, da bi tisti del, kjer teče potok, pokrili, vendar jim plošče ne dovolijo zasidrati v steno.

SUROVINO DRUGAM? — Skladišče trebanjske Surovine naj bi preselili blizu križišča za Podboršt pri Dolnji Nemški vasi. Vaščani bi imeli raje, če bi odpadke spravili na manj vidno mesto. Nimajo ravno strahu pred odpadnim železjem, pač pa pred drugimi stvarmi, ki povzročajo smrad.

NE PRIZANAŠAJU MU — Miren-skemu staremu mostu nihče ne začel starih ran. Vse kaže, da bo moral prebiti v starem stanju tudi to zimo. Na enem mestu so sicer namestili nekaj letov, ki jih vozila vse bolj tiščijo ob ogrado. Ljubitelji te znamenitosti se bojijo, da se bo most pod težkimi tovornjaki še podrli, ker ni nikogar, ki bi kaj popravil.

POGUBILI SO SE — Še dobro, da so cestarji pred snegom zabili ob cestišče kole, zakaj na cesti od Trebnje proti Mirni so smerniki zelo redki. Na razdalji 6,5 km jih je 82, kje bi bilo ob takim pričakovati kakšne vzdolžne črte, če jih v turistični sezoni ni.

NE MANJKA MNOGO — Do Knežje vasi bi pravzaprav že lahko stekla voda po novem vodovodu. Ob polaganju glavnega cevovoda so cevi ponekod ostale nespojene ali pa so ostala kakšna druga drobna dela. Grosupeljski vodovodarji so sedaj druge, stvari, ki so se zdele malenkost, so sedaj kamen spotike.

Ivan Zakrajšek: „V krajevni skupnosti je vedno več dela.“

Bolni in zdravi

V kočevski občini so v prvih devetih mesecih letos zgubili zaradi bolniške 6,8 odstotka delovnih dni, v lanskem letu pa 6,6 odstotka. To pomeni, da je 7.377 zaposlenih izgubilo skupno 117.834 delovnih dni ali da vsak dan ni delalo prek 500 zaposlenih. Toliko zaposlenih pa je približno v LJK. Občina Kočevje ima izmed 18 občin ljubljanskega območja največ bolniških, medtem ko je sosednja ribniška občina s 4,6 odstotka bolnikov na sedemnajstem oziroma predzadnjem mestu.

Največ delovnih dni so zaradi bolniške izgubili v Trikonu, in sicer 10,1 odstotka, sledijo pa LJK in Gozdno gospodarstvo (9,5 odstotka), Tekstilana (9,4), Rudnik (9,2), Inkop (8,6), Itas (8), Kmetijsko gospodarstvo (7,4), Snežnik (7,2) itd. Najmanj dni so izgubili v zdravstvenem domu (2,7) in Mercatorju (3,2).

Neposredna in posredna škoda, ki nastaja zaradi bolniške, je v kočevski občini zelo velika. Po približni, a nič pretirani oceni je tolikšna, da bi s tem denarjem, če bi ga imeli, lahko zgradili že v letu dni novo srednjo šolo in uredili vse potrebno za prehod na celodnevno šolo.

V nedavni razpravi o bolniški v občini so nekateri poudarjali, da je bolniška oziroma ocena, če je kdo res bolan, le stvar zdravnikov. Vendar so pet drugi dokazovali, tudi s praktičnimi primeri, da je marsikdo na bolniški, čeprav je zdrav.

Vsekakor je treba ravnati tako, da ne bi delali krivice bolnim in da zdravi ne bi izkoriščali bolniške. Velik bolniški stalež pa gotovo tudi dokazuje, da je med „bolniški“ precej zdravih. To pa pomeni, da nekateri člani kolektiva neupravičeno izkoriščajo druge in da bi torej treba ostreje ukrepati proti tistim, ki so na bolniški, pa „šušmarijo“, oziroma sami nedvoumno pokažejo, da so v resnici zdravi.

J. PRIMC

POLNO IN PRAZNO

Pred kratkim je imel predstavnik lamskega kluba Vasja Belšak dve predavanja o jamah na Kočevskem. Na predavanju v Mozlju, kjer so ga poslušali člani kluba zdravljenih alkoholikov, je bila udeležba precejšnja, v Kočevju pa zelo slaba. Predavanja je bilo spremljano z 200 diaprojektorji iz kočevskih jam, nekaj pa tudi iz Kočevske jame pri Divači.

V soboto, 22. novembra, so v Kočevju svečano sprejeli v pionirsko organizacijo 158 cicibanov. Starejši vrstniki so jim pripravili lep kulturni program in jih tudi pogostili. (Foto: Brus)

„Ne moti nas hrup, ampak tišina“

Tako je poudarila Marija Volf na zadnji seji izvršnega sveta kočevske občine v Vasi-Fari, ko so razpravljali o razvoju tega območja

Kovinski obrat v Vasi-Fari bi sicer res lahko povzročal nekaj hrupa, vendar so ga domačini pripravljeno sprejeti z odprtimi rokami. „Nas ne moti hrup, ampak smrtina tišina,“ je v nedavni razpravi poudarila domačinka Marija Volf, ki se skupaj z ostalimi občani že leta in leta prizadeva, da bi ta kraj dobil kakšen industrijski obrat, kjer bi se domačini zaposlili. Tako bi namreč vsaj zavrlji, če ne preprečili izseljevanje iz teh krajev in s tem propadanje tega dela kočevske občine.

Predstavniki ITAS, ki so se tudi udeležili sestanka, so povedali, da snujejo nov proizvodni program in da so del proizvodnje pripravljeno prenesti v Vas-Faro. Po približnih podatkih bi ta obrat zaposloval okoli 30 ljudi, po neki analizi pa je na območju Vasi-Fare okoli 50 ljudi, ki bi se zaposlili, na širšem območju od Kužlja do Banja loke pa okoli 180 ljudi. Obrat bi kasneje širil in zaposlovali nove ljudi.

Sklenjeno je bilo še, da je treba pregledati, če po starosti in kvalifikaciji ti ljudje odgovarjajo za tako proizvodnjo, ker jih bo sicer treba pri ITAS izobraziti. Nadajše bo treba začeti usmerjati v kovinsko stroko mladino, ki končuje osemletko v Fari. Kmalu pa se bo treba odločiti tudi, kje bo novi obrat stal. Domačini so povedali, da je zemlje dovolj in da sploh ne bo ovir za prostor.

Udeleženci v razpravi (se pravi člani izvršnega sveta in drugi), ki so prišli iz Kočevja, so opozarjali domačine na nevednost, ki jih tak obrat lahko prinese. Potrebno bo zgraditi, oziroma dopolniti transformatorsko postajo. Kovinski obrat povzroča hrup, kar ne bo vseh domačinom, lahko pa bo tudi ovira za razvoj turizma. Primeren je za moške, medtem ko bi bil za ženske primernejši konfekcijski ali lesno-predelovalni obrat. Nadalje so povedali, da bi se vsi ljudje s tega območja po novi asfaltni cesti lahko

Rekli so:

Alojz Petek, predsednik IS: „Z besedami smo za stabilizacijo in tako delitev dohodka, da bi gospodarstvu ostalo več, v resnici pa delamo drugače.“

vsak dan vozili na delo v Kočevje, saj se že v Ljubljano in v druga industrijska središča po svetu vozijo ljudje iz še bolj oddaljenih krajev. Sploh ljudje vedno raje stanujejo izven mest, kjer je narava čista, v mesto pa se vozijo le v službo.

Domačini pa so opozorili, da le obrat lahko zavre izseljevanje in propadanje tega območja, oziroma celo prinese novo življenje v te kraje. Tu so hiše, stanovanja in je treba zgraditi le obrat; medtem ko bi morali v mestu za nove delavce zgraditi tudi stanovanja. Z vožnjo na delo v mesto ljudje ne bi izgubili le uro na dan, ampak precej več, čas pa je tudi doznar. Kar pa se tiče drugih obratov

(lesnih, konfekcijskih), izbire ni, saj je doslej edino ITAS pokazal pripravljenost, da bi kje na nerazvitem območju občine odprl svoj obrat.

J. PRIMC

V nedeljo, 16. novembra, je v Izolo prvič priplula ladja Splošne plošbe Piran, ki nosi ime mesta ob Rinzi – „Kočevje“. Ob tej priložnosti so ladjo obiskali predstavniki družbenopolitičnih organizacij kočevske občine in pionirji odreda Ljubo Šerčer osnovne šole Kočevje. Svečanosti ob prvem prihodu „Kočevja“ v Izolo, se je udeležil tudi podpredsednik IS SRS Zvone Dragan. Na fotografiji je v sredini poveljnik „Kočevja“ kapitan Danijel Groznik. (Foto: France Brus)

Spet šahovska šola

Pred dvanajstimi leti je začel učitelj glasbe učiti šah – Pripravil je šahovski učbenik

Predmetni učitelj glasbe Ive Stanič, ki dela na osnovni šoli Kočevje, se poleg glasbe ukvarja še z vrsto drugih dejavnosti, tudi z načrtnim poučevanjem šaha.

Letošnje šolsko leto je pričel poučevati šah v štirih oddelkih petega razreda, ki štejejo skupno okrog 120 učencev. Učni program je izdelal sam, prav tako tudi priročnik, ki ga že dalj časa pripravlja za izdajo. Upa, da bo to uresničil še v tem šolskem letu.

Ive Stanič obravnava šah kot učno-vzgojni predmet in ne le zgolj kot igro. Snov za učbenik je črpal iz raznih virov, največ iz zapiskov s šahovskega seminarja, ki je bil lani v Vrnjački Banji, kjer sta predavala ruska šahovska pedagoga Judovič in Kotov. Delno pa je črpal snov tudi iz Marovičeve knjige „Škola šahovske igre“.

Z vzgojo šahistov je imel v zadnjih dvanajstih letih Ive Stanič veliko dela, ki pa je bilo poplačano z uspehi kočevskih šahistov na raznih tekmovanjih. Po dolgi letih vzgoje in truda se je Stanič odločil, da se bo

načrtno ukvarjal le z vzgojo mladih šahistov, ne pa več z vzgojo za tekmovalni šah. Zato tudi pouk, ki ga je uvedel, traja le eno šolsko leto.

Ive Stanič

Ob 12-letnici poučevanja šaha mu želimo še veliko uspehov pri vzgajanju mladih.

VILKO ILC

SLABE ULICE

Novo naselje stanoanjskih hiš pri Strelišču v Kočevju dobiva vedno lepše lice. Glavna pot, Streliška ulica, je sicer utrjena, vendar že polna jam ali luž. Podobno je tudi na ostalih cestah in ulicah tega naselja. Ljudje, ki so se tu naselili, nestrpnost čakajo na popravilo in asfaltiranje.

Ponovno ustanovljajo DPD Svoboda

Kočevski kulturniki amaterji pod eno streho

Vsi starejši prebivalci Kočevja se spominjajo delavskega kulturno-umetniškega društva Svoboda, ki je bilo ustanovljeno kmalu po prvi, obnovljeno pa kmalu po drugi svetovni vojni, vendar je zaradi objektivnih težav lahko delovalo le nekaj let in je nato razpadlo.

Ker je v zadnjih nekaj letih v Kočevju nastalo precej amaterskih kulturno-umetniških skupinic, ki pridno razvijajo vsaka svojo dejavnost, se je pokazala potreba, da bi se vse te sekcije združile v večje društvo s skupnim imenom Svoboda.

Za naziv in obnovo smo se odločili zato, ker letos praznujemo 30-letnico osvoboditve in bi tako kulturni delavci ta jubilej še posebno lepo počastili.

O združitvi amaterskih kulturno-umetniških skupin se je pravzaprav razpravljalo že nekaj časa, zato je Julij Plut, predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev oziroma obnovo Svobode, 17. novembra sklical sestanek, na katerega so bili vabljeni vodje vseh skupin, ki v Kočevju že delujejo, vendar so preveč razdrobljene. Tako bi pod Svobodo sodile: pevka sekcija, folklorna sekcija, lutkovna sekcija, klub kulturnih

delavcev, pa tudi likovni salon in dramska sekcija.

Na sestanku smo se zmenili, da bomo imeli ustanovni občni zbor Svobode 5. decembra, to je v petek ob 19. uri v gimnazijski dvorani. Sklicatelj občnega zbora je ZKPO. Na ustanovni občni zbor so vabljeni vsi člani naštetih sekcij, pa tudi vsi, ki jih privlači kakršnakoli dejavnost s področja kulture.

MARJANCA COLARIC

Krajevna skupnost Kočevje je po mestu postavila nove koše, ker so bili stari premajhni in polomljeni. Tudi sedaj nekateri mejejo papirčke in druge odpadke po tleh, pridni otroci pa v koše, kot Urška na fotografiji. (Foto: Tanja Primc, Fotokrožek)

DOPOLNITI KAZALCE

Na nedavnem sestanku z gospodarstveniki je bilo ponovno sporočeno, naj delovne organizacije pošljejo nove, stvarnejše kazalce svojega razvoja. Ugotovljeno je namreč, da stari kazalci ne drže, saj gospodarstvo ne dosega takšnih rezultatov, kot so jih načrtovali. Stvarni kazalci so potrebni zato, da bo načrt razvoja občine do leta 1980 res dobro pripravljen, se pravi, da bo stvarjen in da se bo torej dalo nanj zanesti. Kazalci tudi ne smejo upoštevati inflacije, oziroma je načrtovati, ampak je treba upoštevati lanske cene.

Kako je padel Bračič

Ančko je presunil komandantov ukaz

Med borci 14. divizije je bila tudi Ančka Škrl iz Begunj pri Cerkljici, zdaj poročena Švigelj, ki živi v Kočevju. S sobojevniki je decembra 1943 napadala Kočevje. Med vsem, kar je doživela v vojni, jo je tedaj najbolj presunil neki ukaz komandanta divizije Mirka Bračiča. Kmalu nato pa je bila priča njegove junške smrti.

Ančka se je rodila 7. julija 1924 v Begunjah. Vsa številna družina je od začeta NOB delovala v OF, zato so jo Italijani požgali dom, vsi drugi so zaprti in odgnani v internacijo, kjer je oče umrl. Po italijanski kapitulaciji je Ančka odšla v partizane. Bila je v bataljonu Toneta Tomšiča, v 14. diviziji. Sodelovala je v vseh bojih, nje enote in pomagala mnogim ranencem. Udeležila se je tudi boja za osvoboditev Kočevja od 9. do 12. decembra 1943.

Njen bataljon je šel v boj na Rudniku in ga tudi onespobil ter nekaj objektov požgal. Korak za korakom so potiskali Nemce in belogardiste proti središču mesta.

Prvič ni bilo za nekaj strašnega, ampak najhujšega, kar sem doživela. Spominja partizanka Ančka. Naravnali smo hišo za hišo ter se

dokopali do levega brega Rinže, kjer sta zdaj gostilna Rog in župnišče. Bila sem v stavbi župnišča, v prostori, kjer je zdaj trgovina Peko.

Najhuje so kosili po nas iz cerkvenih zvonikov. Imeli so razgled na vse strani, hkrati pa so bili skriti za debelimi zidovi. Toda tudi od tam so jih naši preganili.

Najtežje je bilo prvim partizanom, ki so morali prebresti leno in ledeno mrzlo Rinžo, da so se dokopali na njen desni breg, ves zastražen in zavarovan z bodočo žico. Prvič sem videla topove, ki so jih partizani pripeljali k Rinzi, od koder so kašljali v nevarne zgradbe čez reko in na grad.

Dva bataljona partizanov 13. brigade je planilo v naskok čez most proti cerkvi. Prvič so jih sovražniki zadržali, nato pa so se prebili. Peče-

tova zgradba, kjer je zdaj trgovina Non-stop, je bila kmalu očiščena sovražnikov. Tudi kavarna in hotel „Trst“ sta bila v partizanskih rokah, pa tudi hiše za cerkvijo. Skoraj vsi sovražniki so bili že nagnani v grad. Strojnice so navzkrižno škropile po prehodih in oknih. Mesto se je streslo ob eksplozijah bomb, min in granat. Komandant posadke Nemcev in belogardistov kapetan Guth je obupavala in neprestano po ridjski vezi klical Ljubljano in prosil generala Roesenerja za pomoč, hkrati pa je skušal pridobiti čas s pogajanjem. V gradu so imeli zaprtih veliko frontovcev, ki so jih aretirali belogardisti. Vse so hoteli pobiti, a jim tega ni dovolil kapetan Guth. Mislil je, da ga bo to rešilo, če pade v roke partizanom.

Boji so trajali že tri dni in tri noči. Obojimi je primanjkovalo streliva. Partizanski topničarji so svarili, da jim morajo iz zaledja čimprej pripeljati granate. Tedaj pa so se na nebu pojavila nemška letala, ki so letela čisto nisko, obstreljevala, bombardirala partizanske položaje, svojim pa odmetavala municijo na grajsko dvorišče. Precejšen del streliva pa je zletel mimo, da so ga dobili partizani.

Prvič, da je Bračič odlično pripravil načrt za napad na Kočevje in po njem uspešno vodil boj. Vzemerjali da so ga le debeli grajski zidovi, za katere niti topovske gra-

nate niso bile dovolj, a že teh je začelo primanjkovati. Vedel je, da v gradu ne bodo več dolgo vzdržali, a je hkrati predvideval, da bi utegnili prispeti pomoč. Zato je bil nenehno na prednjih položajih in priganjal borce vseh treh brigad, da so stisnili sovražnika in obkolili grad. Za miriranje gradu je izbral najpogumnejša minerja: Mlinarja in Ronka.

Ko je Ančka dospela do mostu pred župniščem, se je zagledala v topove in slišala roje krogel, ki so sikale iz strelnih lin nad tunelom, ki

Ančka Švigelj, rojena Škrl, je videla, kako je bil Mirko Bračič smrtno zadet v boju za Kočevje.

general z odlikovanjem ter ga obesil za vrat kapetanu Gothu.

„Dobro ste se držali!“ je vzkliknil general.

„Se nikoli nisem doživljal take groze,“ mu je odgovoril kapetan Goth. Tako mi je pripovedoval ujeti partizan gozdar Franc Lavrič, ki je bil tedaj v gradu in je bil priča dogodka.

Na koncu Podgorske ulice, pod gozdom, je podzemna jama. Tam se je med napadom skrivalo kakih sto ljudi iz mesta. Po napadu so jih belogardisti prijeli in zahtevali od Nemcev, da je treba vse moške postreliti. Kapetan Goth pa tega ni pustil. Generalu je menda dejal, da ti ljudje niso ničesar krivi.

Med bojem je bilo na obeh straneh veliko mrtvih in ranjenih. Mizar Franc Artač mi je pripovedoval, da so Nemci ukazali, naj napravi za njihove mrtve štirideset rakev.

Po tem napadu je partizanka Ančka nadaljevala svojo vojno pot s 14. divizijo do konca vojne. Udeležila se je slavnega pohoda čez Hrvaško na Stajersko. Prvič je bila ranjena v roko v Planini pri Rimskih Toplicah, drugič si je hudo poškodovala ramo v bojih pri Ribnici na Pohorju in tretjič je bila 23. marca 1945 hudo ranjena v koleno. Kot pogumna in z služna borka je petkrat odlikovana, med drugim tudi z redom za hrabrost in redom bratstva in enotnosti II. stopnje.

TONE OŽBOLT

Ali že veš...

... da se bo prvotno načrtovana letošnja izguba v govedoreji ZKGP zmanjšala od 9 milijonov dinarjev na 5 do 6 milijonov, in to predvsem zaradi novih republiških premij?

... da namerava ZKGP število krav znižati za 20 odstotkov.

... da se kljub temu količina proizvedenega mleka ne bo bistveno zmanjšala, ker računajo, da se bo mlečnost krav od sedanjih 4.500 l zvečala na 5.500 l?

... da bo družbeni sektor kmetijstva (govodoreja) spet dal prednost cenejši domači krmi (travi itd.) pred močnimi krmili?

... da bodo v govedoreji postopno zmanjšali število zaposlenih od sedanjih 219 na 101 v letu 1980?

... da nameravajo govedorejo strniti v okolici Kočevja in jo opremiti s sodobnimi stroji, kar bo zahtevalo okoli 45 milijonov dinarjev investicij?

... da se bodo zaradi vseh teh ukrepov zmanjšali proizvodni stroški za liter mleka za okoli 15 do 20 odstotkov?

... da vse to pomeni tudi, da govedoreja ne bo poslovala več z izgubo, ampak bo donosna?

... da bo zaradi teh ukrepov treba postopno zaposliti odvečne člane kolektiva v drugih tozidih pri ZKGP oziroma v občini?

... da bo treba v kooperaciji z zasebnimi kmeti zagotoviti, da bodo zapuščene površine ZKGP obdelane, ker bi jih sicer postopno zarastlo grmičevje in gozd?

... da imajo torej ti ukrepi razen dobrih strani (cenejša proizvodnja, nič izgube), tudi slabše (odpuščanje zaposlenih, siromašenje podeželja in opuščanje kmetijskih površin), za kar bi morali prevzeti odgovornost tudi razni pristojni in prizadeti republiški organi.

Za mladinski klub

Predsedstvo občinske konference ZSM Kočevje je na zadnji seji obravnavalo srednjeročni plan razvoja krajevne skupnosti Kočevje-mesto. Predlagalo je nekatere spremembe, ki se nanašajo predvsem na življenje in delo mladih v tej krajevni skupnosti.

Tako so predlagali, da se v srednjeročni program vnese ureditev mladinskega kluba, za katerega doslej še ni nikjer prostora. Izdelali naj bi tudi analizo, ki bi prikazala potrebe mladincev KS Kočevje-mesto na področju kulturne dejavnosti, rekreacije in zabave. Ta analiza bi bila izhodišče pri reševanju perečih problemov mladine v Kočevju.

Predsedstvo je predlagalo osnovni organizaciji ZSM Kočevje-mesto, naj v kratkem izvede razpravo o načrtu srednjeročnega razvoja KS ter poda priporobe nanj. To je naloga te organizacije, saj prav njeni člani živijo v tej KS in je načrt razvoja KS tudi njihov načrt.

Nobenih bistvenih razlik

Odmevi na vprašanja o šoli v Podpreski

Marjan Klun, učitelj iz Drage v kočevski občini, nam je poslal nekaj dopolnil v zvezi z vprašanji in odgovori o šoli v Podpreski, objavljenimi v Dolenjskem listu 30. oktobra.

Iz kopije pisma Komunalnega zavoda za zaposlovanje, ki nam ga je poslal tovariš Klun, povzemamo, da ne drži očitek (izražen v vprašanju, podpisanim s „starši iz Drage“), da

se šolarji iz Podpreske v prejšnjem številu vključujejo v nadaljnje šolanje oziroma srednje šole. To razmerje je v resnici zelo blizu občinskemu povprečju. V nadaljevanju dopisa, ki ga je podpisal psiholog Andrej Smole, piše še: „... predvsem delu pedagogov v tem in v podobnih področjih gre za slabo, da resnično ne prihaja do bistvenih in kritičnih odstopanj... pri vključevanju v nadaljnje šolanje v primerjavni z ostalo občino.“

Marjan Klun nam je poslal še zapisnik sestanka staršev šoloobveznih otrok, ki je bil 6. novembra in na katerem so med drugim obsodili starše, ki niso obvestili šolskega vodstva, da nameravajo otroke prešolati, ki so dajali drugod neresnične podatke, in tudi pisca vprašanj, ki se je skrival pod imenom „starši iz Drage“.

Nadalje smo iz zapisnika razbrali, da ukinitev šole vsi nasprotujejo, saj je kulturno središče tega območja.

POZABLJENA JUNAKINJA

V Ribnici imajo razne ulice, ki spominjajo menda na ribniško zgodovino, tako: Vrtnarsko, Vrvarsko, Čolnarsko itd. Nekateri pa menijo, da bi gotovo zaslužila svojo tudi narodna junakinja Majda Šilc, ki je bila doma z Gore nad Sodražico.

POZABLJENA JUNAKINJA

V Ribnici imajo razne ulice, ki spominjajo menda na ribniško zgodovino, tako: Vrtnarsko, Vrvarsko, Čolnarsko itd. Nekateri pa menijo, da bi gotovo zaslužila svojo tudi narodna junakinja Majda Šilc, ki je bila doma z Gore nad Sodražico.

NOVICE IZ FARE IN OKOLICE

DANES OTVORITEV - Glavna in najlepša novica iz Kostelske doline je, da bo danes, 27. novembra, ob 10. uri v Petriini otvoritev nove ceste Brod na Kolpi-Kočevje. Z njo se odpira novo poglavje v knjigi življenja in razvoja Kostelskega. Iz srca smo hvaležni vsem, ki so kakorkoli pomagali pri tem velikem delu.

Najprej jasno, zdaj pa ne

Usklajujejo društvena pravila z ustavo

Kakor smo že poročali, je do konca leta čas za vložitev novih pravil društev in organizacij pri oddelku za notranje zadeve pri občinski skupščini Kočevje.

Drobne iz Kočevja

STUDIJSKI ZAŠPORT - Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani obiskuje kar 8 študentov iz Kočevja, med njimi eno dekle. Po letnikih so razporejeni tako: 2 sta v četrtem letniku, 1 v drugem in 5 v prvem, 1 pa je že absolvent. Telesna kultura v Kočevju se bo, kot je predvideno v kratkoročnem načrtu, precej razmahnila, zato bo primanjkovalo strokovnjakov. Sedanja študentje bodo postopoma polnili vrzeli. Nekateri imajo štipendijo Titovega štipendijskega sklada. Pri študiju so se usmerili za atletiko, smučanje, gimnastiko, plavanje, odbojko in košarko. Šolati bomo morali še nove, ki pa bi se morali usmeriti tudi v nogomet in rokomet.

OBCINSKIM NE SMRDI - Količine bodo dosegle, da ne bo v Kočevju vzkipek upor zaradi smrada, kakor je v Gruntovcih. Pri nas ne gre za teleta, ampak za prašiča. Pri nas tudi nimamo Dudeka, da bi prijavi, da na Ljubljanski cesti smrdi po prašiču, za katerega rejec niti svinjaka nima. Sosedje se razburjajo in čudijo, da tega smrada še niso zavohali na občini. Pujsek se kljub vsemu lepo redi nedaleč od občine, samo čez cesto. Velja tista stara: Kjer ni tožnika - ni sodnika.

POCASNA MATEMATIKA - Veliko reklame je bilo, naj starši naročijo knjigo o novi matematiki, da bodo lahko pomagali otrokom pri domačih nalogah. Ob naročilu je bilo rečeno, da bo knjiga izšla najkasneje do konca septembra. Novembra je že skoraj konec, knjige pa še ni. Morda jo bomo do konca šolskega leta le prejeli, da se bomo lahko na počitnicah učili za drugo leto...

STUDIJSKA KNJIZNICA - Studijska knjižnica bi bila v Kočevju potrebna in koristna, prav tako tudi urejena arhivska služba. Občani večkrat potrebujejo razne krajevne podatke, ki so samo v arhivskih spisih, strokovnih knjigah, koledarjih, kronikah in podobnem. Vendar ne vedo, kje naj to iščejo, kateri arhivi so na razpolago in kje so hranjeni, kam in na koga naj se obrnejo. Sedaj se bo sprostil nekaj prostorov v Kočevju, pa bi lahko uredili tudi to. O novem Kočevju imamo malo zbrana in napisana, razen podatkov iz NOB. O ostalem podatki niso zbrani in tako gre polagoma marsikaj v pozabo.

Tudi na kočevski osnovni šoli imamo kemijski krožek. Vodi ga tovarišica Dora Majerle. Pri krožku delamo predvsem poskuse, ki jih ne moremo narediti pri rednem pouku. Obiskuje ga 40 učenk in učencev. Razdeljeni smo v dve skupini. (Foto: Tanja Primc, Foto-krožek)

Kdo naj financira radioklub?

Na nedavni letni skupščini ribniškega Radiokluba je bil med drugim razrešen dolžnosti predsednika Edvard Grobler, ki je vrsto let zelo uspešno vodil ta klub, zdaj pa odhaja na novo službeno dolžnost izven Ribnice.

Že v poročilu je bilo omenjeno, da je bilo delo kluba težavno predvsem zato, ker ni bilo urejeno njegovo financiranje. Tudi razprava je potekala predvsem okoli vprašanja, kdo je dolžan delo kluba financirati. Nekateri so menili, da je to dolžnost temeljne telesnokulturne skupnosti, drugi pa, naj bi mu pomagala predvsem narodna obramba, ker z njo klub najtesneje sodeluje. Vsi so se kon-

čno strinjali, da je treba denarno pomoč za klub iskati tudi drugod, predvsem pri Tehnični skupnosti, ki je bila ustanovljena pred kratkim.

V poročilu o delu je bilo poudarjeno, da je klub sicer dobil nekatere nove aparature, vendar mu še manjkajo posamezne tehnične naprave, ki so potrebne za uspešno delo. V zadnjih nekaj letih so organizirali tudi več tečajev za vzgojo telegrafistov.

V Sodražici imajo nekaj aparaturo in naprav, vendar radiokluba še niso ustanovili, ker je med mladimi premalo zanimanja za to dejavnost. Končno je bilo sklenjeno, da je klub treba ustanoviti tudi v Sodražici.

V poročilu je bilo prikazano, da je radioklub dosegal na tekmovanjih in vajah lepe uspehe, za kar je dobil tudi več priznanj. Zelo uspešno je deloval med vajo „Jesen 74“, ko so nje-

govni člani neprestano skrbeli za zvezo med raznimi enotami. Za še uspešnejše delo pa je potrebno za to dejavnost najprej zainteresirati mladino. Zato si je treba prizadevati, da bi mladi dobili osnovno znanje o radio-amaterizmu že v osnovni šoli, med poukom tehnične vzgoje.

Sklenili so še, da bodo sodelovali na raznih republiških tekmovanjih in da bodo sodelovali z okoliškimi radioklubi. Ob zaključku so podelili priznanja in nagrade posameznim članom za dolgoletno in uspešno delo.

M. GLAVONJIČ

ZBOR NARAŠČA

Pevski zbor „Lončar“ iz Dolenje vasi v ribniški občini, ki ga vodi Andrej Petek, je od lanskih 14 članov narasel že na 16. Zvedeli pa smo, da zbor še sprejema nove člane. Tako je spet osem ljubiteljev petja resnih kandidatov za stalne člane zbora.

Pa še res je

Za udeležence sestanka vseh komunistov Donita Medvode, Svita Kamnik in Melamina Kočevje, ki je bil 14. novembra v dvorani DC-16 v Dolenji vasi pri Ribnici, so privedli člani KUD France Zbašnik iz Dolenje vasi krajši kulturni program, v katerem so nastopili domači pevci in recitatorji.

Kasneje, med razpravo o predlogu za združitev vseh teh treh delovnih organizacij, so se udeleženci razprave spominjali tudi kulturnega programa. Ko so se prizadevali, da bi zgladili nekatere nesporazume, je nekdo izmed razpravljalcev dejal:

„Pevci so nam malo prej tako lepo zapeli „Delo nas druži“ in „V slogi je moč“. Vidite, tovariši, od njih bi se lahko marsičesa naučili!“

Toda do uskladitve mnenj klub večurni razpravi le ni in ni prišlo. Nekdo, ki je uvidel, da soglasnosti ne bo, se je spet spomnil dolenjskih pevcev in v razpravi dejal:

„Kaže, da se od pevcev nismo ničesar naučili in da smo si zapomnili le tisto: „Rega, rega, rega, kvak, kvak.““

JOŽE PRIMC

Poklicni predsednik?

Tudi na nedavni tretji seji predsedstva ZSM občine Ribnica udeležba ni bila zadovoljiva. Zato so sklenili, da je treba opraviti v predsedstvu kadrovske spremembe, saj zdaj večina članov ne prihaja na seje zaradi obveznosti na delovnih mestih, pa tudi iz neupravičenih razlogov.

Sedanje predsedstvo šteje 11 članov, ki so iz mladinskih organizacij Sodražica, Loški potok, Grčarice, Dolenja vas in Ribnica. Po sedanjem predlogu naj bi predsedstvo štel 20 članov; posledica tega bi bila večja udeležba na sestankih, boljše delo in uspešnejše izpolnjevanje sklepov. Sklenili so tudi, da bodo prav zato povečali tudi število članov v vodstvih mladinskih organizacij.

Izdali so tudi bilten z vestmi in poročili iz vseh delovnih organizacij. To je prvi bilten, ki je bil izdan, odkar obstaja mladinska organizacija. Ker je precej zanimivosti, bodo že v decembru izdali drugo številko.

V taboriški organizaciji je vključena mladina, zato ta organizacija tesno sodeluje z mladinsko. Zdej pripravljata mladina predavanja za bodoče taboriške, na katerih bodo predavali predstavniki republiškega taboriškega vodstva.

Menili so tudi, da je za uspešno delo mladinske organizacije potrebna slikovita in vabljiva propaganda. Zato so se dogovorili z AMD, da bodo v ta namen lahko uporabljali polovico nj-

hove oglasne omarice, ki je pred združenim domom v Ribnici.

Precejšen del razprave pa je bil posvečen predlogu, da bi tudi v ribniški občini imela mladinska organizacija poklicnega predsednika. Na območju vseh občin ljubljanske regije namreč le občini Kamnik in Ribnica nimata poklicnega predsednika. Sklenjeno je bilo, da bodo predlagali, naj bi predsednik mladine čimprej opravljal svojo dolžnost poklicno.

M. GLAVONJIČ

REŠETO

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

Kdo naj financira radioklub?

Na nedavni letni skupščini ribniškega Radiokluba je bil med drugim razrešen dolžnosti predsednika Edvard Grobler, ki je vrsto let zelo uspešno vodil ta klub, zdaj pa odhaja na novo službeno dolžnost izven Ribnice.

Že v poročilu je bilo omenjeno, da je bilo delo kluba težavno predvsem zato, ker ni bilo urejeno njegovo financiranje. Tudi razprava je potekala predvsem okoli vprašanja, kdo je dolžan delo kluba financirati. Nekateri so menili, da je to dolžnost temeljne telesnokulturne skupnosti, drugi pa, naj bi mu pomagala predvsem narodna obramba, ker z njo klub najtesneje sodeluje. Vsi so se kon-

čno strinjali, da je treba denarno pomoč za klub iskati tudi drugod, predvsem pri Tehnični skupnosti, ki je bila ustanovljena pred kratkim.

V poročilu o delu je bilo poudarjeno, da je klub sicer dobil nekatere nove aparature, vendar mu še manjkajo posamezne tehnične naprave, ki so potrebne za uspešno delo. V zadnjih nekaj letih so organizirali tudi več tečajev za vzgojo telegrafistov.

V Sodražici imajo nekaj aparaturo in naprav, vendar radiokluba še niso ustanovili, ker je med mladimi premalo zanimanja za to dejavnost. Končno je bilo sklenjeno, da je klub treba ustanoviti tudi v Sodražici.

V poročilu je bilo prikazano, da je radioklub dosegal na tekmovanjih in vajah lepe uspehe, za kar je dobil tudi več priznanj. Zelo uspešno je deloval med vajo „Jesen 74“, ko so nje-

ZBOR NARAŠČA

Pevski zbor „Lončar“ iz Dolenje vasi v ribniški občini, ki ga vodi Andrej Petek, je od lanskih 14 članov narasel že na 16. Zvedeli pa smo, da zbor še sprejema nove člane. Tako je spet osem ljubiteljev petja resnih kandidatov za stalne člane zbora.

Pa še res je

Za udeležence sestanka vseh komunistov Donita Medvode, Svita Kamnik in Melamina Kočevje, ki je bil 14. novembra v dvorani DC-16 v Dolenji vasi pri Ribnici, so privedli člani KUD France Zbašnik iz Dolenje vasi krajši kulturni program, v katerem so nastopili domači pevci in recitatorji.

Kasneje, med razpravo o predlogu za združitev vseh teh treh delovnih organizacij, so se udeleženci razprave spominjali tudi kulturnega programa. Ko so se prizadevali, da bi zgladili nekatere nesporazume, je nekdo izmed razpravljalcev dejal:

„Pevci so nam malo prej tako lepo zapeli „Delo nas druži“ in „V slogi je moč“. Vidite, tovariši, od njih bi se lahko marsičesa naučili!“

Toda do uskladitve mnenj klub večurni razpravi le ni in ni prišlo. Nekdo, ki je uvidel, da soglasnosti ne bo, se je spet spomnil dolenjskih pevcev in v razpravi dejal:

„Kaže, da se od pevcev nismo ničesar naučili in da smo si zapomnili le tisto: „Rega, rega, rega, kvak, kvak.““

JOŽE PRIMC

Poklicni predsednik?

Tudi na nedavni tretji seji predsedstva ZSM občine Ribnica udeležba ni bila zadovoljiva. Zato so sklenili, da je treba opraviti v predsedstvu kadrovske spremembe, saj zdaj večina članov ne prihaja na seje zaradi obveznosti na delovnih mestih, pa tudi iz neupravičenih razlogov.

Sedanje predsedstvo šteje 11 članov, ki so iz mladinskih organizacij Sodražica, Loški potok, Grčarice, Dolenja vas in Ribnica. Po sedanjem predlogu naj bi predsedstvo štel 20 članov; posledica tega bi bila večja udeležba na sestankih, boljše delo in uspešnejše izpolnjevanje sklepov. Sklenili so tudi, da bodo prav zato povečali tudi število članov v vodstvih mladinskih organizacij.

Izdali so tudi bilten z vestmi in poročili iz vseh delovnih organizacij. To je prvi bilten, ki je bil izdan, odkar obstaja mladinska organizacija. Ker je precej zanimivosti, bodo že v decembru izdali drugo številko.

V taboriški organizaciji je vključena mladina, zato ta organizacija tesno sodeluje z mladinsko. Zdej pripravljata mladina predavanja za bodoče taboriške, na katerih bodo predavali predstavniki republiškega taboriškega vodstva.

Menili so tudi, da je za uspešno delo mladinske organizacije potrebna slikovita in vabljiva propaganda. Zato so se dogovorili z AMD, da bodo v ta namen lahko uporabljali polovico nj-

hove oglasne omarice, ki je pred združenim domom v Ribnici.

Precejšen del razprave pa je bil posvečen predlogu, da bi tudi v ribniški občini imela mladinska organizacija poklicnega predsednika. Na območju vseh občin ljubljanske regije namreč le občini Kamnik in Ribnica nimata poklicnega predsednika. Sklenjeno je bilo, da bodo predlagali, naj bi predsednik mladine čimprej opravljal svojo dolžnost poklicno.

M. GLAVONJIČ

REŠETO

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

REŠETO

Se en politični seminar je bil te dni zaključen v motelu Jasnica. Kot udeleženci prejšnjih seminarjev tako so se tudi zadnjega srečali z vojniki ribniške enote. Udeleženci seminarja so si ogledali njihovo orožje in opremo, razen tega pa so se vojniki pomerili na športnem področju, in sicer v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, streljanju in rokometu. Na svečanosti ob zaključku seminarja je orkester ribniških vojakov igral v motelu Jasnica za zabavo in gipal.

Približuje se zima in z njo zimske nevšečnosti. Predvsem delavci, delavke in gospodinjice, ki so vezani na avtobusni promet, upajo, da bodo letos „avtobusarji“ bolj redni, kot so bili lani. Čakanje na mrazu in v dežju prav gotovo ni prijetno. Na sliki: dokler je sonce močno, dolgčas ob čakanju prežene klepet . .

Poslej tudi ukrepati

Stabilizacijske programe so sprejele skoraj vse organizacije, niso pa jih izpolnjevale — Preveč bolniških

Prejšnji četrtek so se na drugi redni seji sestali člani občinske konferenca SZDL Črnomelj in med drugim ocenili dosežanje aktivnosti, dosežene uspehe in nadaljnjo usmeritev na področju ekonomske stabilizacije v črnomaljski občini.

Ugotovili so, da z rezultati družbenopolitične akcije zaenkrat ne morejo biti zadovoljni. Stabilizacijske programe so do konca avgusta sprejele skoraj vse TOZD, OZD in SIS (v jesenskem delu so sprejele programe tudi krajevne skupnosti), toda marsikje so jih „napisali“ zgolj zaradi akcije. Da načrtov — veliko so jih popravili in ekonomsko ovrednotili po nasvetu izvršnega sveta — niso najbolje uresničevali, pričajo številni podatki. Tako so po nekaterih organizacijah zaloge vse večje, pada celoten dohodek, izvoz, organizacije so poslovale z izgubo itd. Veliko besed so člani občinske konference posvetili slabemu izkoriščanju delovnega časa. Le malo organizacij se lahko pohvali z dobrim izkoristkom. V devetih mesecih je bilo na primer v Iskri prisotnih na delu 75 odstotkov zaposlenih, kar pomeni, da je z dela izostalo vsak dan 270 delavcev in delavk. Zato so poudarili, da bi morali poslej zmanjšati bolniška izostavanja, nadurno delo, povečati produktivnost, zboljšati organizacijo dela, informiranje med delavci in zagotoviti, da bo sleherni občan sodeloval v stabilizaciji. Nadzorovati bi morali izvajanje stabilizacijskih programov. Izvršni svet občinske skupščine bo poslej poglobljeno spremljal uresničevanje programov in odpravil, kolikor bo v njegovi moči, vse nepravilnosti. V krajevnih skupnostih bo stabilizacijski boj vo-

Črnomaljski drobir

KADAR KOLI organizira krvoločna akcija črnomaljski Rdeči križ, akcija uspe. Na novomeški razpisni postaji pa ugotovljajo, da se akciji udeležujejo v glavnem člani delovnih kolektivov, gospodinjice in kmetje. Morda ne bi bilo slabo, ko bi se aktivni Rdečega križa na črnomaljskih srednjih šolah pogosto bolj izkazali in organizirali več akcij. Saj končno ne bi šlo samo za „spiciranje“ pouka, ali ne, srednješolske?

KOSARKARJI SE BODO udeležili turnirja, ki ga bodo v počastitev

NOV LOVSKI PLEN

Minulo soboto dopolodne so lovci LD Loka pri Črnomlju ustrelili okoli 140 kilogramov težko medvedov, trije že precej odrasli mladinci pa so pobegnili. Medvedja družina se je nahajala v gozdu nedaleč od naših šol in osnovne šole Loka.

Črnomaljski poročevalec

Bela krajina: za uspeh zaslužni vsi

V zadnjem kolu jesenskega prvenstva v slovenski conski nogometni ligi-zahod so nogometaši Bele krajine sicer igrali neodločeno, a so kljub temu dosegli zelo lep uspeh. Uvrstili so se na tretje mesto in le malokdo je pred prvenstvom pričakoval, da bodo Črnomaljši tako uspešni. O dobrih igrah svojih varovancev je trener Bele krajine, Stane Movrin, povedal naslednje:

„Bržkone gre zahvala za osvojenost mesto predvsem mojim fantom. Lani smo igrali v ljubljanski nogometni podvezni ligi in se po osvojenem prvenstvu uvrstili v dokaj zahtevnejše tekmovalje. Na težke tekme smo se resno pripravili, sad našega dela pa so bile številne zmage. Prav gotovo gre veliko zaslug za dobre igre tudi gledalcem, saj nas je skoraj na vsaki tekmi spodbujalo okoli 500 Črnomalčanov in Črnomaljk. Kaj načrtujemo za prihodnjo sezono? Če bomo še naprej igrali tako dobro, bomo najmanj peti in če bo res prišlo do reorganizacije slovenskih lig, se bomo potemtakem uvrstili v najkvalitetnejšo slovensko ligo. Spomladi nas zapuščata dva igralca (Anton Weiss in Kobe gresta k vojakom), toda kljub temu bomo še vedno izenačena ekipa, ki se bo bojevala za čimboljše uvrstitve.“

Za Belo krajino so v jesenskem delu tekmovalja nastopili: Mitja Kobe, Anton Sterk, Stane Filak, Tahir Furlič, Hinko Kobe, Anton Ferfolja, Boris Grguraš, Anton Weiss, Milorad Jankovič, Andrej Švaiger, Bogdan Zuparič, dres s črnomaljskim grbom pa so nekajkrat oblekli tudi Iztok Stefačič, Drago Kobe, Simeun Medič, Jože Čurk in Boris Butala.

MOST GROZI

Občani, ki so se vozili po republiški cesti na odseku Kanižarica-Dobličje-Bistrica, so večkrat tarnali, da je cesta slaba in za promet nevarna. Pred kratkim pa jo je črnomaljsko podjetje dobro popravilo. Uporabniki ceste so zadovoljni, upajo pa, da bodo popravili tudi leseni most čez Dobličico, ki je močno dotrajan in grozi, da bo na njem prišlo do nesreče. Prav bi bilo, ko bi ga popravili še pred zimo.

Pravo rokodelstvo izumira

Četrtnina vseh zasebnih obrtnikov se ukvarja s prevozništvom, medtem ko zdaj zdaj ne bo nikogar več, ki bi opravljal storitve

Številke sicer kažejo, da je v zadnjih petih letih v črnomaljski občini število obrtnikov naraslo za 11 odstotkov, vendar se je v zadnjem letu stanje močno poslabšalo. Povečalo se je število avto-prevoznikov, medtem ko uslužnostna obrt izumira.

V vsej občini je 127 zasebnih obrtnih delavnic, od tega je 15 gostinskih lokalov, 38 avtoprevoznikov in traktoristov, vseh ostalih obrtnikov pa je 73. Zanimivost črnomaljske obrti je tudi v tem, da se je na Preloki ohranila še ena zasebna prodajalna. Glavna obrtnikova dela v Črnomlju ali okolici, in če pogledamo, s čim se ti ukvarjajo, je nedvomno, da občan kmalu ne bo imel kam nesti delat obleko po meri, da ne bo nihče popravil čevljev, da bodo konji bosi itd.

Predelava kovin je s 17 obrtniki kar dobro zastopana, v nasprotju s tem pa ima nad 17.000 občanov samo 4 popravilnice gospodinskih strojev in 7 obrtnikov, ki opravljajo storitve.

Če odštejemo avtoprevoznike in gostilničarje, potem ima vse adlešiško območje enega samega obrtnika, Dragatuš ima 2, Semič 8, Stari trg 2 in Vinica 7. Vsi zasebni obrtniki skupaj zaposlujejo okrog 40 delavcev in imajo v uku 20 vajencev, nihče pa ni tako „močan“, da bi zaposloval 5 oz. 7 ljudi, kot to dovoljuje zakon.

Podobno kot pri redni obrti izumira tudi legalna popoldanska obrt. Pred petimi leti je bilo 194 popoldancev, zdaj jih je le še 170. Med temi prevladujejo zidarji in predelovalci lesa, ni pa ljudi, ki bi opravljali strankam drobna popravila. O tem bi kazalo resno razmisliti, zakaj? Vemo, da stranka, ki ji pušča pipa ali se ji odlepi podplat na skoro novem čevlju, rada plača popravilo, ampak dogaja se, da kdor ne zna na pamet knjige „Naredi si sam“, lahko obupa. Ne pozabimo pa tudi tega, da spada ravno uslužnostna obrt prav tako k splošnemu standardu občana.

Pozabili 5 km regionalne ceste

Pripombe k osnutku družbenega načrta bodo sprejemali do 31. decembra — S pomočjo krajevnega samoprispevka gradili cesto Metlika-Draščiči

Minuli petek so se zbrali na skupni seji delegati vseh treh zborov pri metliški občinski skupščini in med drugim razpravljali o osnutku družbeno-gospodarskega načrta o razvoju metliške občine v obdobju 1976 — 1980.

Ze v uvodni besedi je predstavnik metliškega izvršnega sveta povedal, da je osnutek nepopoln in da bodo delegacije te dni dobile drugi del materialov. Kljub temu so delegati prvi del zastavljenega načrta ocenili in ugotovili, da je dobro sestavljen, a morda preveč podroben. Dali so tudi nekaj pripomb, v sklepu o osnutku pa so poudarili, da mora izvršni svet pri oblikovanju dokončnega programa upoštevati pripombe, ki so jih dali na seji in priporočila, ki bodo do 31. decembra 1975 prihajala

la iz gospodarskih organizacij, krajevnih skupnosti in od drugih.

V razpravi o srednjeročnem programu cestnega gospodarstva v Sloveniji je izvršni svet skupščine dal pet temeljnih pripomb in delegati so jih soglasno podprli. Tako naj bi republiško cestno gospodarstvo poskrbelo za posodobitve ceste I. reda, ki naj bi razbremenila promet skozi Metliko, v prihodnjem letu pa naj bi poskrbelo za popravilo ceste in mostu v Trnovcu, kjer je prišlo letos do številnih hudih nesreč, v prejšnjih letih pa tudi do smrtnih žrtev. Sestavljali srednjeročnega načrta republiškega cestnega gospodarstva so pozabili na nadaljnje posodobitve regionalne ceste Metlika-Draščiči (sedaj je zgrajena do konca Draščič in je dolga 5,4 kilometra), ki jo je gradilo republiško cestno gospodarstvo tudi s pomočjo krajevnega samoprispevka. Prav tako so v programu

spustili cesto Podzemelj-Adlešiči, v peti točki pripomb pa piše, da bi lahko cesto Metlika-Radovica zaradi posebnega pomena (povezava Slovenije s Hrvaško) prekatégorizirali v republiško cesto.

VEČ ČESANE VOLNE

Ob praznovanju metliškega občinskega praznika so slavili novo delovno zmago tudi delavci in delavke metliškega Novoteksa. Tokrat so povečali proizvodnjo predilnice, ki bo v enem letu dosegla 1.000 ton česane volne. Nova nalozba je stala 360 milijonov dinarjev in tako so se sedaj bistveno povečale zmogljivosti obrata, skoraj za 350 ton česane volne. Razen tega bo v metliškem Novoteksu našla nova delovna mesta precej občanov iz občine, ki so dosedaj hodili na delo v Črnomelju ali celo v Novo mesto. Pred rekonstrukcijo je bilo v predilnici zaposlenih 225 delavcev, zdaj pa jih bo bližje 320.

S prihodnjim prvim januarjem bo Metliški Mercator po vsej verjetnosti prenehal s priljubljenim nedeljsko prodajo. O svojem sklepu — trgovski kolektiv ga je sprejel na pobudo svojega sindikata na zboru delovnih ljudi 12. novembra — je Mercator seznanil družbenopolitične dejavnike v Metliki in pričakuje, da mu bodo v kratkem odgovorili. In kaj menijo o ukinitvi nedeljske prodaje nekateri občani?

Darinka Medek, učiteljica: „Razumljivo je, da se ne strinjам s trgovci, čeprav jih tudi razumem. Mislim, da bi Metlika morala imeti trgovino, v kateri bi lahko kupovali tudi ob nedeljah. Velikokrat mati, gospodinja in delavka povrhu, ko nabavlja, ne nakupi vsega, kar si je zamislila. Pozabljivosti botruje naglica in skrb za dom, zato marsikatera Metličanka nakupi potrebna živila za prve dni v tednu prav v nedeljo. Prav bi bilo, ko bi naš Mercator pristal na srednjo pot. V nedeljo naj bi prodajal še naprej, omislil pa naj bi si nov obratovalni čas. Jaz predlagam, da bi imeli trgovino odprto vsaj uro ali dve.“

Občani so za srednjo pot

Milan Predovič, poslovodja v Kraševcih prodajalni čevljev: „Sem trgovec in zato želje Merkatorjevih prodajalk razumem. Menim kot potrošnik, da ne bi bilo slabo, ko bi nedeljsko delo obdržali. Trgovino naj bi imeli odprto od 7. do 9. ure, delavkam, ki bi ob nedeljah delale, pa naj bi zvečali osebni dohodek. Morda bo le tako upravičena jeza „nedeljskih“ prodajalk splahnela, zadovoljne pa bi bile tudi Metličanke in ostale gospodinjice.“

Jožica Kraševc, gospodinja: „Pa kaj si bodo še izmislili! Njihova dejavnost je v Beli krajini nerazvita in namesto da bi jo pospeševali, razmišljajo o ukinitvi nedeljske prodaje. Kaže, da ne marajo zaslužiti, ne zavedajo pa se, da s takim ravnanjem izgubljajo kupce. Kadar koli sem v Novem mestu — poznam še veliko gospodinj, ki ravnavo podobno kot jaz — kupim veliko živil, ki bi jih lahko v domači trgovini. Verjetno zaradi jeze, pa tudi iz strahu, da v Metliki vsega, kar potrebujem, ne dobim. Upam, da so govorice o ukinitvi nedeljske prodaje izmišljene!“

Kristina Lilič, snažilka: „Nisem slišala, da bodo po novem letu ukinitvi nedeljsko prodajo. Mene novi trgovski ukrep ne bi prizadel, ker sem z Radovice. Mislim pa, da bi bilo bolje, če bi Mercator ostal pri že vpeljanem načinu prodajanja. Le zakaj se trgovke bojijo nedeljskega dela? Saj se lahko menjajo, ali ne?“

Franc Kobe, direktor TOZD Mercator, Metlika: „O ukinitvi nedeljskega dela — po Sloveniji so ob nedeljah zaprte skoraj vse trgovine — smo pri nas večkrat govorili, na zadnjem zboru pa smo zapisali: Ob nedeljah bodo trgovine zaprte! O sprejetem sklepu smo obvestili občino in družbenopolitične organizacije. Upamo, da bodo o naši odločitvi v kratkem razpravljali in nam svetovali, kako se naj dokončno odločimo. O „zaprtih vratih“ je razpravljal tudi republiški odbor sindikatov trgovskih delavcev in bil je mnenja, da je nedeljsko delo glede na dobro trgovsko mrežo skoraj nepotrebno. Najvažnejši razlog: v trgovini je zaposlenih okoli 60 do 80 odstotkov žena. Pri nas jih dela okoli 70 odstotkov in skoraj vse tarnajo, da bi bile ob nedeljah rade doma. Ker imamo dokaj dobro organizirano sobotno dežurno službo — od 14. ure dalje sta odprti dve trgovini, in sicer Samopostrežba in Bife-Delikatesa — smo se odločili, da s 1. januarjem ob nedeljah ne bomo prodajali. Zato vabimo gospodinjice, naj poskušajo spremeniti nakupovalne navade in naj po novem letu nabavljajo ob sobotah in že prej. Z malo dobre volje bo bržkone tako, kot je bilo do sedaj.“

V petek zvečer je metliški sindikat v domu Partizana pripravil mikaven večer športa in glasbe. Žal je izredno zanimivemu programu prisostvovalo le okoli 200 Metličanov, predvsem delavcev-sportnikov, ki so nastopili na letošnjih enajstih delavskih športnih igrah. Večer glasbe in športa je vodil Toni Gašperič, občinstvo pa so zabavali črnomaljski Abadoni. Ob koncu dveurnega programa je vsem športnikom in športnicam, ki so za uspehe prejeli priznanja, čestital Jože Malič, sekretar republiškega odbora za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri republiškem svetu. Na sliki: Maks Koležnik in Anton Pezdirc pri podeljevanju pokalov, diplom in medalj. (Foto: Janez Pezelj)

Sprehod po Metliki

AKCIJA RDEČEGA KRIZA za zbiranje starega papirja je naletela pri Metličanih na lep odziv. Ponovno se je pokazalo, da imajo prebivalci na tej strani Gorjancev veliko razumevanja, kadar je treba kaj prispevati v humanitarne namene.

spominjali pomembne partizanske zmage, ko so uničili belogradistično postojanko. Krajevni praznik so začeli praznovati 23. novembra, ko se je Suhorjanom predstavil pevski zbor Viktorja Mihelečiča iz Kamnika, 26. novembra pa so na suhorškem pokopališču odkrili spomenik padlim partizanom.

V PROGRAMU PRAZNOVANJ občinskega praznika je bil tudi ogled posodobljene ceste Metlika — Draščiči. Gotovo odgovorni niso samo gledali, ampak tudi razmišljali, kako v bodoče to prikupno vas turistično zaposliti. Ne bi bilo slabo, ko bi razmislili o Vatorjevi akciji „Gremo v zidanice“, ki je vzbudila v preteklosti veliko zanimanja.

DOM PARTIZANA JE BIL prejšnje dni, ko so bile v njem številne prireditve ob občinskem prazniku, popolnoma zasedene. Gostje so opazili, da je skromna telovadnica pretensna in da so v njej kulturne prireditve le bolj izhod v sili. Prav bi bilo, ko bi začeli razmišljati o popolni preureditvi doma, saj na podobno skromnost naletiš le malo kje v Sloveniji.

TISKARSKI SKRAT IN IZSELJEVANJE

Tiskarski skrat ne pozna usmiljenja. Tako se je večkrat prikradel tudi v osnutek družbeno-gospodarskega načrta o razvoju metliške občine v obdobju 1976 — 1980. In kako je sestavljalcem načrta zagodel? Trdi, da se nekateri prebivalci izseljujejo zaradi ukivanja podružničnih šol. Prav gotovo je obratno: podružnične šole zapirajo zaradi izseljevanja.

SUHORJANI SO večeraj, 26. novembra, praznovali prvič svoj krajevni praznik, s katerim se bodo poslej

metliški tednik

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

TO-MO-DI

uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

TOPLI MONTAŽNI DIMNIK Z GIBLJIVO KISLOODPORNO OGNJESTALNO ŠAMOTNO CEVJO

INFORMACIJE — STROKOVNI NASVETI:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13
Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP
IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

KRVODAJALCI!

Vse krvodajalce obveščamo, da v torek, 2. decembra, na novomeški transfuzijski postaji ne bo odvzema krvi.

Občinski odbor
RK Novo mesto
Splošna bolnica
Novo mesto

PROSTO DELOVNO MESTO!

Avtopromet, gostinstvo in turizem

Gorjanci

NOVO MESTO—STRAŽA

Na temelju določila 50. čl. statuta temeljne organizacije združenega dela Tovorni promet odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem „GORJANCI“ Novo mesto — Straža objavlja javni razpis za vodilno delovno mesto

DIREKTORJA
TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA
DELA TOVORNI PROMET

Kandidat za razpisano delovno mesto mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da ima višjo ali srednjo strokovno izobrazbo prometne, ekonomske, strojne ali pravne smeri,
— da ima 5 let prakse na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih v naštetih strokah,
— da je moralno-politično neoporečen,
— da predloži program nadaljnjega razvoja temeljne organizacije Tovorni promet.

Kandidati morajo dokazati, da niso v postopku zaradi kaznivih dejanj, naštetih v zakonu o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovem vpisu v sodni register.

Informacije o nalogah na razpisnem delovnem mestu direktorja TOZD Tovorni promet dobijo kandidati v splošnem oddelku podjetja.

Kandidati naj dostavijo pismene ponudbe z dokazili v splošni oddelku podjetja v 15 dneh po dnevu objave tega razpisa. Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 15 dneh po zadnjem dnevu razpisnega roka.

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu
OZD „GORJANCI“, Novo mesto—Straža

PROSTO DELOVNO MESTO!

Osnovne šole
Novo mesto
— TOZD Milka Šobar-Nataša
razpisujejo prosto delovno mesto

KUHARICE ŠMK s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoji: KV delavka gostinske stroke — smer kuharica.

Nastop dela 1. 1. 1976.

dolenjka

OBRATOVALNI ČAS TRGOVIN V PRAZNIČNIH DNEH

Cenjene potrošnike obveščamo, da bodo 29. in 30. novembra vse prodajalne zaprte. V ponedeljek, 1. decembra, pa bodo od 7.30 do 11. ure odprte naslednje prodajalne:

— v občini Novo mesto:
Market na Ljubljanski cesti, Market na Cesti herojev, Sadje na Glavnem trgu, Delikatesa na Glavnem trgu, Prodajalna kruha na Glavnem trgu, Špecerija na Glavnem trgu, Samopostrežba pri mostu, Market v Kristanovi, Ekonom na Zagrebški c., Market v Straži, Market v Šentjerneju in Grad Žužemberk;

— v občini Črnomelj:
Samopostrežba v Ulici Staneta Rozmana, Samopostrežba pod lipo, Market v Semiču in na Vinici;

— v občini Trebnje:
Preskrba v Trebnjem, Grič na Mirni in Živila v Mokronogu.

Našim kupcem čestitamo za dan republike!

PROSTA DELOVNA MESTA!

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA
V SR SLOVENIJI
PODRUŽNICA KRŠKO

objavlja 2 prosti delovni mesti

KNJIGOVODIJ V ODSEKU DRUŽBENEGA
RAČUNOVODSTVA IN STATISTIKE — za
nedoločen čas;

Pogoji: ekonomska srednja šola ali gimnazija in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj.

Pismene ponudbe naj kandidati pošljejo najkasneje v 15 dneh po dnevu objave na naslov:

Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, podružnica Krško.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po preteku roka za prijavo.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

PROSTO DELOVNO MESTO!

Kadrovski odbor
TOZD Tovarne stavbnega pohištva
„INLES“
Ribnica

razpisuje naslednje prosto delovno mesto:

TAJNIK TOZD TSP RIBNICA

Pogoji:
1. višja strokovna izobrazba — 1. stopnja pravne fakultete ali višja upravna šola z najmanj dveletno prakso, s poznavanjem psihologije dela z ljudmi in vodenjem ter usmerjanjem samoupravljanja v TOZD. Kandidat mora biti moralno-politično neoporečen in aktiven v družbenem političnem delu.
2. Na razpis se lahko javi tudi kandidat, ki v celoti ne izpolnjuje zahtevanih pogojev. O tem in o imenovanju bo posebej odločal delavski svet TOZD.

Razpis ni formalen.

Osebnih dohodkov ni stimulativni.
Stanovanje trenutno ni na razpolago.
Prijave sprejema DS TOZD TSP RIBNICA do 10. 12. 1975 oziroma do zasedbe delovnega mesta.

PROSTO DELOVNO MESTO!

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA
vabi k sodelovanju za potrebe
SERVISNE DELAVNICE
V PREKOPI PRI KOSTANJEVICI

VODJO SERVISNE DELAVNICE

za vodenje servisne delavnice in servisiranje elektroakustičnih izdelkov, gospodinskih aparatov in televizijskih sprejemnikov črno bele in barvne tehnike.

Pogoji:
— končana tehniška elektro šola — šibki tok ali končana poklicna šola in izpit za VK RTV mehanika
— 5 let prakse
— odslužen vojaški rok
— izpit za voznika B kategorije
— 3-mesečno poizkusno delo

Cenjene ponudbe pošljite v 10 dneh po objavi na naslov: ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA, kadrovsko-socialna služba, Topniška 58.

PROSTO DELOVNO MESTO!

ŠOLSKI CENTER KRŠKO —
odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

razpisuje
naslednji prosti delovni mesti:

1. UČITELJ PRAKTIČNEGA POUKA ELEKTRO
STROKE

Pogoj: končana poklicna in tehniška šola elektro stroke (za zelena kombinacija šibki — jaki tok).

2. ADMINISTRATORKA

Pogoj: dveletna administrativna šola. Obvezno znanje strojepisja.

Kandidati naj pošljejo prošnje s kolkom za 2 din in ustrezna spričevala na naslov: Šolski center Krško, Hočevarjev trg 1, 68270 Krško.

Razpis velja 14 dni po objavi.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev „MERCATOR“ Ljubljana, n.sub.o.
— TOZD „STANDARD“ Novo mesto, o.sub.o.

razglašja prosta delovni mesti za

2 MESARJA SEKAČA V POTROŠNIŠKEM
CENTRU V NOVM MESTU

Pogoj za sprejem: kvalificiran mesar-sekač

Nastop dela: takoj ali po dogovoru.
Pismene prijave pošljite do vključno 5. 12. 1975 splošni službi TOZD „Standard“, Novo mesto, Glavni trg 3.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Strojna industrija in gradbeni material
„Sigmat“
Brestanica

objavlja prosta delovna mesta:

1 SKUPINOVODJA

Pogoj: mojstrska šola in 5 let prakse ali KV delavec in 5 let prakse
Poskusna doba: 3 mesece

5 KLJUČAVNICARJEV

Pogoj: poklicna šola z zaključnim izpitom in 3 leta delovnih izkušenj
Poskusna doba: 1 mesec

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe na „Sigmat“, Brestanica, v 30 dneh po dnevu objave.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

LICITACIJA!

DES Ljubljana, n. sub. o., TOZD Elektro Krško, Krško, b.o.,

razpisuje

JAVNO PRODAJO

rabljenega osebnega avtomobila Jeep, ki bo dne 2. 12. 1975 ob 12. uri v prostorih garaž TOZD Elektro Krško, Krško, Cesta 4. julija 32. Licitacija bo ustna. Izključna cena je 15.000,00 din.

Pravico do licitacije imajo vse pravne in fizične osebe, ki položijo 10-odstotno varščino od začetne cene. Varščina se plača neposredno pred licitacijo. Vozilo je treba plačati in prevzeti v petih dneh po dnevu prodaje. Ogled je možen uro pred začetkom licitacije.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija za medsebojna razmerja
delavcev ŠOLSKEGA CENTRA BREŽICE

razpisuje prosto delovno mesto

STROKOVNEGA SODELAVCA PSIHologa-
PEDAGOGA

pogoji:

1. visoka izobrazba (filozofska fakulteta – pedagoška smer)
 2. moralno-politične kvalitete
- Pismene prijave sprejemamo 15 dni po dnevu objave.

V ponedeljek odprto!

Kmetijska zadruga
„Krka“, Novo mesto
– TOZD KTM „Oskrba“

obvešča cenjene kupce, da bo imela vse trgovine s specerijskim blagom in mesnice na območju občine dne 1. 12. 1975 odprte od 7.30 do 11. ure.

Za nakup se zahvalujemo.

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

PROSTO DELOVNO MESTO!

Razpisna komisija pri SUKNU,
industriji volnenih izdelkov Zapuže,

TOZD Tekstilna tovarna JURJEVICA

razpisuje vodilno delovno mesto

VODJA PROIZVODNJE TEMELJNE ORGANIZACIJE.

Za zasedbo tega mesta je potrebno, da izpolnjuje kandidat poleg splošnih pogojev še naslednje:

1. da ima srednjo strokovno izobrazbo tekstilne smeri s 15-letno prakso, od tega 8 let na vodstvenem delovnem mestu;
2. da ima organizacijske in vodstvene sposobnosti;
3. da je moralno-politično neoporečen;
4. da ima aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Rok za prijavo je 15 dni.

PLIN!

NOVOTEHNA
NOVO MESTO

OBVESTILO
POTROŠNIKOM BUTAN-PROPAN PLINA

Cenjene potrošnike butan-propnan plina obveščamo, da smo na podlagi 5.8.3.3. člena Pravilnika o gradnji naprav za tekoči naftni plin in o uskladiščenju in pretakanju tekočega naftnega plina (Ur. list SFRJ št. 24/71) uvedli kontrolo plinskih trošil v gospodinjstvih.

Plinska trošila morajo biti pregledana najmanj vsaki 2 leti, prvi priključek plinske jeklenke na trošilo pa mora obvezno opraviti za to usposobljena oseba.

Stroške pregleda in prvega priključka plača uporabnik plina. V slučaju, da kupci plina ne dopustijo pregleda ali prvega priključka, ne morejo biti več potrošnik plina in se bo pogodba o dobavi plina med dobaviteljem in njimi razdrila.

Prosimo, da naše obvestilo z razumevanjem sprejmete in kontrolorju omogočite pregled, kar je vsekakor v vašo korist.

„NOVOTEHNA“
NOVO MESTO

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame, stare mame in tašče

ANGELE FINK

iz Irče vasi pri Novem mestu

se iskreno zahvalujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vašanom, ki ste pokojnico v tako velikem številu spremili na zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje. Posebna zahvala organizaciji ZB, ZVVI, društvu upokojencev za pomoč pri organizaciji pogreba, moškemu pevskemu zboru Dušan Jerč iz Novega mesta za lepo in ganljivo zapeti žalostinki, novomeški godbi in govornikoma Tonetu ing. Horvatu in Rudiju Mrazu za poslovlina govora. Iskrena zahvala tudi vsem, ki so nam v kakršnikoli obliki izrazili sožalje.

Zalujoči: hčerka Zinka poročena Hrvatini z družino, sin Milan z družino in hčerka Pavla.

ZAHVALA

Ko se je v 80. letu starosti tiho od nas poslovil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat, tast in stric

FRANC REŽEN

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so od blizu in daleč prišli v tako velikem številu, da se še zadnji poslovijo od našega ata. Posebno zahvalo izrekamo ZD Trebnje, dr. Kranjcu, dr. Vilfanovi in dr. Hengu ter g. Lavrencevi za ves trud. Nadalje lepa hvala tovarni Trimo Trebnje, ZB Dol. Nemška vas, GSC Ljubljana za podarjene vence in spremstvo. Zahvaljujemo se dekanu za lep govor in opravljeni pogrebni obred. Še enkrat vsem in vsakemu posebej iskrena hvala za prekrasno cvetje in izraze sožalja.

Zalujoči: žena Angela, otroci Angelca, Marjanca, Drago, Pepca in Franci z družinami Gregorič, Kolenc in Mivšek, brat Janez in drugo sorodstvo

Gradišče pri Trebnjem, 27. novembra 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dobrega moža, očeta in starega očeta

JANEZA SUŠE

se iskreno zahvalujemo dobrim sosedom, sorodnikom in znancem za tople izraze sožalja, za podarjeno cvetje in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala zdravniškemu osebju iz Trebnjega, sodelavcem tovarne Krka in tovarne IMV Novo mesto. Enako se zahvaljujemo župniku in pevčemu iz Trebelnega. Posebna hvala ZB Trebelno in gasilskemu društvu Statenberg. Poveljniku GD Dragu Gorencu pa srčna hvala za ves trud in poslovlina besede pri odprtem grobu. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoči: žena, hčerki Ani in Milka, sinova Ivan in Lojze z družinami ter drugo sorodstvo

Cerovec, Novo mesto, Kranj, Canada

ZAHVALA

Po težki boleznici nas je v 81. letu starosti za vedno zapustila naša ljubljena mama stara mama, tašča in sestra

ANA MURGELJ

roj. Lokar
iz Daljnega vrha št. 20

Iskrena hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Zahvaljujemo se dekanu za obred in poslovlina govor, dr. Vodniku za lajšanje trpljenja, kolektivu osnovne šole Bršlin, kolektivu hotela Metropol, kolektivu kmetijsko-veterinarskega zavoda Nova Gorica za podarjene vence in izraze sožalja.

Zalujoči otroci: Jože, Tone, Fani, Mara, Milka z družinami ter Anica, sestra Zalka in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustila stara mama

MARIJA FINK

Stare žage

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, tovarišem iz NOV, vsem sosedom za pomoč, pogrebnikom, vsem, ki so jo spremili na zadnji poti in ji darovali vence. Zahvaljujemo se SZDL Poljane, ZB Dol. Toplice, obema govornikoma za poslovlina besede, godbi iz Straže, pevskemu zboru Maks Hengman iz Dol. Toplic ter Antonu Strniši za pomoč pri organizaciji pogreba. Posebna zahvala vsem, ki so nam ustno ali pisмено izrekli sožalje, enaka zahvala tudi Edvardu Kardežu in njegovi soprogi za žalno brizjavko.

Zalujoči:

hčerka Kristina in vnuk Henrik z družinama

ZAHVALA

Ob prerani, boleči, težki in nenadomestljivi izgubi naše drage ljube mame

JOŽEFE RANGUS

iz Gor. Vrhpolja št. 24

se iskreno zahvalujemo sorodnikom, vašanom in vsem, ki ste nam stali ob strani ter nam v težkih trenutkih lajšali bolečine. Hvala za podarjene vence in cvetje. Hvala tudi vsem tistim, ki ste jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala Iskri Sentjerneji, gozdnemu obratu Kostanjevica in dr. Baboriču.

Zahvaljujejo se zalujoči: hčerki Angelca in Pepca, sinovi Franc, Tone in Stanko z družinami ter drugo sorodstvo

NOVA
PRAVILNOVA
PRATIKA
KOLEDAR IMENA * SLOVENCIJA *
MARSIKAJ O zelenjavi *
NAS VETI UGANKE *
RECEPTI *
HOROSKOP
RANJE ZA VSE LETO!

VAŽNO SPOROČILO NA 2. STRANI PRATIKE!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 27. novembra – Virgil Petek, 28. novembra – Jakob Sobota, 29. novembra – Dan republike
Nedelja, 30. novembra – Andrej Ponedeljek, 1. decembra – Natalija Torek, 2. decembra – Blanka Sreda, 3. decembra – Franc Četrtek, 4. decembra – Barbara

LUNINE MENE

3. decembra ob 1.50 – mlaj

KINIO

BRESTANICA: 29. in 30. 11. jugoslovanski barvni film Sutjeska.
BREZICE: 28. in 29. 11. italijanski barvni film Skrij se. 30. 11. in 1. 12. ameriški barvni film Američani in puščica. 2. in 3. 12. ameriški barvni film Zdravniki in njihove žene.
CRNOMELJ: 28. 11. angleški barvni film Rome in Julija. 30. 11.

francoski barvni film Stanje redovno.

KOSTANJEVICA: 30. 11. španski barvni film Noč nasilja.
KRŠKO: 29. in 30. 11. jugoslovanski film Derviš in smrt. 3. 12. francoski film Sex – shop.
METLIKA: Od 27. do 30. 11. ruski barvni film Komandir srečne ščuke. Od 28. do 30. 11. angleški barvni film James Bond – diamanti so večni. Od 28. do 30. 11. jugoslovanski barvni film Krava bajka. 3. in 4. 12. ameriški barvni film Veliki valček.
MIRNA: 29. in 30. 12. film Bomba ob 10.10 uri.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 28. do 30. 11. italijanski barvni film Od ardenov do pekla. 1. 12. francoski barvni film Obsedeno stanje. Od 2. do 4. slovenski barvni film Strah.
RIBNICA: 29. in 30. 11. ameriški barvni film Skorpijon ubija.
SEVNICA: 29. in 30. 11. angleški film Bitka za Anglijo. 3. 12. ameriški film Moja neumna glava.
TREBNJE: 29. in 30. 11. jugoslovanski barvni vojni film Bombaši.

PRODAM negovan vinograd v velikosti približno 8 arov. Dostop z avtomobilom, blizu asfaltne ceste. Primerno tudi za gradnjo vikenda. Cena po dogovoru. Ivan Galič, Velike Malence 37, Krška vas pri Brezicah.
PRODAM vinograd in zidanico v Straži. Ponudbe pod „RESEN KUPEC“.
PRODAM 20 arov vinograde in zidanico ob avtocesti nad Sentjurjem pri Mirni peči. Naslov v upravi lista (2835/75).

RAZNO

OSAMLJEN VDOVEC, upokojenec, 55 let, s hišo, želi spoznati dobro srčno žensko do 50 let zaradi skupnega življenja. Anton Germ, Stranje 19, Blanca.
PSICEK TERIER, črnorjave barve z belo liso, se je izgubil. Najditelja prosim, da sporoči na telefon 22-975 ali na postajo milice Novo mesto.
POROČNI PRSTANI! – Tudi pri nakitu se moda spreminja: iz starega vam naredi nov prstan Otmar Zidarič, zlatar v Ljubljani, Gospoška 5. – Z izrezom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!
GOSTIŠČE NA TRATI vabi na praznovanje s plesom ob DNEVU REPUBLIKE dne 29. in 30. novembra 1975.

OBVESTILA

IZDELUJEM vse vrste rolet, opravljam montažo in vsa popravila. Cene ugodne, dobavni rok po dogovoru. Naročite jih lahko pri Lojzetu Medletu, Zaba vas 47 (pri transformatorju). Novo mesto.

IZJAVA

PODPISANI HERMAN MUSEC, sin pokojnih staršev Franca in Ivane Musec, izjavljam, da se ni upoštevala želja mojih pokojnih staršev ter da je zato njihov dom prešel v last ljudi, katerih niti poznali niso. Sedanjih lastnikov zato tudi ne priznavam. Herman Musec, 63000 Celje, Oblakova 18.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden od 9. 11. do 22. 11. 1975 so v brežiški bolnišnici rodile: Mira Jakševac iz Brdoveškega Kriza – dečka, Marjeta Kostevc iz Sevnice – Urško, Ivančica Sudnik – Unukč iz Samobora – dečka, Terezija Vrbancič iz Klokočevca – dečka, Branka Lenič iz Krškega – Ivana, Anica Blažević iz Samobora – Martino, Alojzija Zorenč iz Trebče – Jožico, Ana Rak iz Lugaškega Brega – Tomislava, Milena Pirc iz Brezine – dečka, Terezija Lenart iz Bestovja – deklico, Ivanka Vintar iz Sevnice – Katjo, Ana Pustak iz Bračne vasi – deklico, Jožica Šeler iz Gaberja – Romama, Ana Pušič iz Ključa – Jozota, Vera Muženič iz Nedelje – dečka, Vera Ketjš iz Loke – Sento, Vida Kozole iz Sremiča – Damjana, Ida Stopar iz Sevnice – Lejo, Terezija Bašnec iz Bestova – dečka, Jožefa Žučko iz Crešnjevca – Sonjo, Đarda Benič iz Klokočevca – Dušanko, Jožica Gerjevič iz Skopje – Aleša, Barica Pogačič iz Kapelskega vrha – dečka, Marija Paučević iz Bregane – dečka, Terezija Kopina iz Smečca – Marka, Zdenka Zorič iz Sutne – dečka, Ljubica Jambrešič iz Novih dvorov – deklico, Marija Pavlič iz Zabukovja – Boštjana. CESTITAMO!

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

TAKOJ ali kasneje zaposlim dva delavca za priučitev kovinske stroje, kakor tudi ključavničarja. Plača po tarifnem pravilniku ObS Trebnje ali po dogovoru. Ivan Tori, ključavničarstvo, Mokronog, telefon 82-787.

MALA DRUŽINA brez otrok išče deklo za pomoč v gospodinjstvu. Dobra plača, hrana, ugodni pogoji. Možnost priučitve šivanja in obiskovanja tečaja. Nastop takoj ali po dogovoru. Ponudbe Fr. Škof, 61000 Ljubljana, Rožanska 8.

ZAPOSILIMO KV kuharico, 7-urni delavnik, plača 2.800 do 3.000 din, dve nedelji prosti. Gostišče Pavlin, Mačkovec 31, Novo mesto.

IŠČEM starejšo žensko za pomoč v gospodinjstvu pri vdovcu na kmetiji. Naslov v upravi lista (2822/75).

STANOVANJA

ODDAM neopremljeno sobo. Gotna vas 40, Novo mesto.

MAJHNA SLOVENSKA DRUŽINA išče dvo ali večsobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici takoj ali do aprila. Plačam vnaprej. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „MIRNI“.

USLUŽBENKA išče sobo v Novem mestu. Ponudbe po telefonu 22-400.

NUJNO potrebujem opremljeno sobo ali garsonjero. Nada Bautič, Jerebova 6, Novo mesto.

Motorna vozila

POCENI prodam dobro ohranjen moped na štiri prestave, registriran do junija 1976. Jože Plantan, Koroška vas 25, Stopiče.

PRODAM traktor Ferrari (30 KM) s priključki. Jože Kočman, Vavta vas 59, Straža.

PRODAM škodo 1000 MB, letnik 1967, v voznem stanju. Cena ugodna. Martin Šiško, Mirna peč 94.

PRODAM FIAT 1300, letnik 1970, registriran do oktobra 1976. Cena 15.000,00 din. Franc Učman, Na Tratah 17, Novo mesto.

PRODAM ŠKODO 1000 MB, letnik 1967, neregistrirana, v voznem stanju za 4.500,00 din. Ogled popoldne. Martin Remih, Marjana Kozine 59, Novo mesto.

PRODAM

PRODAM kosilnico BCS z vozičkom ter 100 l goriva za kosilnico. Naslov v upravi lista (2791/75).

PRODAM malo rabljen trifazni hidrofor. Kraševac, Jelše 4, Otočec.

PRODAM kravo s teličkom ali brez njega, sivo rjave pasme. Naslov v upravi lista (2802/75).

PO UGODNI CENI prodam skedenj. Ogled vsak dan popoldne. Naslov v upravi lista (2804/75).

UGODNO prodam harmoniko Melodija Travata III (72 basov, 5 + 2 registra) in povečevalni aparat UPA 5. Informacije na telefon 21-477 vsak dan od 17. do 19. ure ali na naslov: Majde Šile 20, stanovanje 27.

PRODAM 4 skoraj nove zimske avtomobilske plašče 6.40-13.

Anton Baškovec, 68270 Krško, CKZ 87.

PRODAM električni štedilnik Gorenje. Hrastar, Dol. Dobrava 11, Trebnje.

UGODNO prodam otroško posteljico 140 x 70 z vložkom. Godnik, Trdinova 5 b.

PRODAM nov 12-, 13- in 15-colski gumi voz. Delamo tudi po naročilu. Stane Bulc, Jurčkova pot 73, Ljubljana – Rakovnik.

PRODAM črno-bel televizor. Ogled in informacije vsako popoldne pri Hermi Vukoslavovič, Ragovska 10, Novo mesto, telefon 22-928.

KUPIM

KUPIM rabljen betonski mešalnik. Ignac Tomažič, Velika Loka 39.

STANOVANJSKO HIŠO kupim v Novem mestu ali bližnji okolici. Ponudbe pošljite na upravo Dolenjskega lista pod šifro „GOTOVINA“.

POSEST

PRODAM in travnik v skupni velikosti 1 ha in 60 arov blizu avtoceste v Cučji mlaki. Jarkovič, Čadraže 4, Šmarješke Toplice.

PRODAM vinograd z zidanico (19 arov) ob asfaltni cesti na lepi sončni legi, 350 tri, rodnost četrti letnik, ostalo zriholano. Električna in voda na parceli. Ogled vsak dan. Naslov v upravi lista (2797/75).

CESTITKE

MARJANU SINKOVCU iz Žihovega sela pri Otočcu za praznik vse lepo in da bi bil še mnogo let zdrav in vesel! Enako želimo za praznik tudi Mariji Sinkovec iz Velenja. Vsi njuni iz Žihovega sela in Velenja.

PREKLICI

ANTONIJA BRAJER, Vel. Bučna vas 12, prepovedujem hojo po moji njeni ob Cestnem podjetju v Vel. Bučni vasi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

VIRAG – VRHOVŠEK ALOJZIJA FRANCISKA, Leskovec 172, opozarjam vse, da nisem plačnica dolgov, ki bi jih naredil moj mož Virag – Vrhovšek Stefan. Obenem mu prepovedujem prodajanje kakršnihkoli premičnin.

MARIJA PODLOGAR, Trstenik 15, Mirna, prepovedujem hojo kokoši

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

ZAHVALA

Ob tragični izgubi naših najdražjih očeta in mame

JOŽETA IN ALOJZIJE GORENC

ter moza, očeka in brata

TINETA UDOVČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, vsem družbenopolitičnim organizacijam, lovskim društvom, združenju šoferjev in avtomobilnikov, vsem delovnim organizacijam, govornikom in pevcem. Posebno zahvalo dolgujemo kolektivu tovarne IMV Novo mesto za vso skrb v naših najtežjih trenutkih.

Zalujoča:

hčerka in žena Olga z otrokoma Brigito in Robijem ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Po težki bolezni je v 90. letu starosti umrla naša dobra, ljubljena mama, stara mama in prababica

ANA ROZMAN

iz Mirne peči

Pokopali smo jo v sredo, 19. novembra, na domačem pokopališču. Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo v življenju cenili in imeli radi ter jo spremili k večnemu počitku. Sorodnikom, sosedom in prijateljem naša zahvala za podarjeno cvetje, pomoč in sočustvanje. Hvala zdravnikom za obiske na domu, duhovnikom za tolažbo in opravljeni pogreb ter pevcem za žalostinke. Vsem ponovno iskrena hvala!

VSI NJENI!

Mirna peč, Ljubljana, Novo mesto, ZDA

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega in nepozabnega moža, očeta, sina, brata in strica

JANEZA BALKOVCA

gostilničarja iz Malega Nerajca

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v tako težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Enako se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste pokojnika tako številno pospremili na zadnji poti in darovali vence ter cvetje. Hvala sodelavcem-uslužbenecem rudnika Kanizarica in krajevni skupnosti Dragatuš za podarjene vence ter Jožetu Perku za poslovilne besede, pevcem in župniku za opravljeni cerkveni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: žena Ana, sin Andrej in hčerka Tatjana, oče in mama ter sestri Majda in Kristina z družinama

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni je v 13. letu starosti doživel naša ljuba hčerka

DARJA KREVS

iz Velike Bučne vasi

Vsem, ki ste jo obiskovali v času njene bolezni in lajšali njene bolečine, hvala. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju zdravstvenega doma Novo mesto, posebno dr. Janezu Janžekoviču in dr. Miroslavu Šmigovcu. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Zahvaljujemo se vaščanom, posebno Potočarjevim, Zagorčevim in Škufčevim, sodelavcem tovarne Novoteks Novo mesto, še prav posebno pa župniku Jožetu Lapu za lepo opravljeni obred.

Zalujoči:

očka, mamica, stara mama in drugo sorodstvo

V SPOMIN

5. decembra mineva žalostno leto dni, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož in dobi oče ter brat

FRANCE RIFELJ

iz Ždinje vasi 12

Čas beži, ne izbriše pa bolečine in žalosti naših src. Vsem tistim, ki se ga kakorkoli spominjate, se lepo zahvaljujemo. France, nikoli te ne bomo pozabili.

Zalujoči: žena, sinova in sestre

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brezice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Splichal (urednik priloge), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsa mala oglasa do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za več druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOCI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavke, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00. Pisan glasbeni spored od 8.30 do 8.00.

CETRTEK, 27. NOVEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.35 Zonovska glasba iz dobe čitalnic. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Uganite, pa nam zaigramo po želji. 12.10 Predstavljamo vam... 12.30 Kmetijski nasveti - Janez Čop: Gozd in divjad. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Iz glasbenih šol - Ribnica. 15.45 Vrtljak... 16.45 Jezikovni pogovori. 18.20 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 18.35 Vredne melodije. 19.40 Minute z ansambлом Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Prenos predvide jugoslovanskih radijskih postaj. 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 28. NOVEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.05 V središču odločanja. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Revija orkestrorov in solistov. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tončka Berlič: Letošnji uspehi kmetovanja - poljedelcev v obdobjevanju. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci

NEDELJA, 30. NOVEMBER: 10.30 Napoved in EPP I. del - 10.45 dan republike - 11.00 najmlajši republikani... - 11.15 EPP II. del - 11.25 Tisoč in en nasvet - 11.35 po domače - 11.50 naš razgovor - 12.10 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 3. DECEMBER: 16.00 Napoved in EPP - 16.20 Tisoč in en nasvet - 16.30 poročila - 16.40 po domače - 16.50 povedali ste nam... - 17.05 disko klub brez knjižnice - 17.25 novosti iz občinske knjižnice - 17.45 Športni leksikon (vlogomet) - 18.00 zaključek spore-

SOBOTA, 6. DECEMBER: 16.00 Napoved in glaba (1+1) - 16.10 enajmimo se! - 16.15 pet minut... - 16.20 EPP I del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.40 Nasveti za vsakdanjo rabo - 16.45 mini anketa - 16.50 mlada pesem - 17.00 na svidenje...

Jesenko: Koliko vpliva na nesnost kokoši in koliko drugi vplivi. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Skladbe za mladino. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V terek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansambлом Mojmir Sepeta. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.31 Zvočne kaskade. 22.20 Nova avstralska glasba. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 3. DECEMBER: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Zapojno pesem. nasveti - ing. Jelka Hočevar: Novejši herbicidi v poljščinah. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto - vrtljak“. 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana. 18.05 Po poteh odločanja. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert orkestra RTV Ljubljana. 22.20 S festivalov jazz. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

NEDELJA, 30. NOVEMBRA: 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.05 Marko Zorko - Svetloba prihaja iz dela. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 17.50 - 18.26 Radijska igra: Razorožitev skozi stoletja. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Za ples in razvedrilo. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Polnočni koncert slovenske komorne glasbe.

PONEDELJEK, 1. DECEMBER: 8.07 Otok in domovina. 8.35 Mladim za praznik. 9.05 Ob pesmi in veselih zvokih. 10.05 Partizanske tehnike. 10.35 Moški zbor RTV Ljubljana poje partizanske pesmi. 11.03 Praznični koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. 12.10 Iz jugoslovanske lahke glasbe. 13.30 Trideset minut s slovenskimi majhnimi ansambli. 14.05 „Gozdovi so peli“. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Godala v ritmu. 17.05 Vlado Barabaš: Trideset let mednarodne uveljavitve Jugoslavije. 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom. 18.20 Pesmi s festivalov JNA. 19.40 Minute z ansambлом Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Portret Lade Uroševiča. 21.10 Od melodije do melodije. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Za ljubitelje jazz.

TOREK, 2. DECEMBER: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol - Glasbena šola Franca Šturma - Ljubljana. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Popevke brez besed. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Franc Je senko: Koliko vpliva na nesnost

kokoši in koliko drugi vplivi. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Skladbe za mladino. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V terek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansambлом Mojmir Sepeta. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.31 Zvočne kaskade. 22.20 Nova avstralska glasba. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 3. DECEMBER: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Zapojno pesem. nasveti - ing. Jelka Hočevar: Novejši herbicidi v poljščinah. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto - vrtljak“. 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana. 18.05 Po poteh odločanja. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert orkestra RTV Ljubljana. 22.20 S festivalov jazz. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

NEDELJA, 30. NOVEMBRA: 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.05 Marko Zorko - Svetloba prihaja iz dela. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 17.50 - 18.26 Radijska igra: Razorožitev skozi stoletja. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Za ples in razvedrilo. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Polnočni koncert slovenske komorne glasbe.

PONEDELJEK, 1. DECEMBER: 8.07 Otok in domovina. 8.35 Mladim za praznik. 9.05 Ob pesmi in veselih zvokih. 10.05 Partizanske tehnike. 10.35 Moški zbor RTV Ljubljana poje partizanske pesmi. 11.03 Praznični koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. 12.10 Iz jugoslovanske lahke glasbe. 13.30 Trideset minut s slovenskimi majhnimi ansambli. 14.05 „Gozdovi so peli“. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Godala v ritmu. 17.05 Vlado Barabaš: Trideset let mednarodne uveljavitve Jugoslavije. 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom. 18.20 Pesmi s festivalov JNA. 19.40 Minute z ansambлом Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Portret Lade Uroševiča. 21.10 Od melodije do melodije. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Za ljubitelje jazz.

TOREK, 2. DECEMBER: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol - Glasbena šola Franca Šturma - Ljubljana. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Popevke brez besed. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Franc Je senko: Koliko vpliva na nesnost

CETRTEK, 27. NOVEMBRA: 8.10 TV v SOLI (Zg) - 14.10 TV V SOLI - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 17.15 BISTROOKI - oddaja TV Zagreb (Lj) - 17.45 TV OBZORNIK (Lj) - 18.00 MOZAIK (Lj) - 18.05 TRETJI SVETOVNI MIR (Lj) - 19.10 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.20 CIKCAK (Lj) - 19.30 TV DNEVNIK (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 BITKA ZA RANJENCE - barvna nadaljevanka TV Zagreb (Lj) - 21.00 CETRTKOVI RAZGLEDI (Lj) - 21.30 PO BELIH IN CRNIH TIPKAH (Lj) - 22.00 TV DNEVNIK (Lj) - 22.15 GOLI EVROPE - reportaža (Lj)

PETEK, 28. NOVEMBRA: 10.00 TV V SOLI (do 11.05) (Bgd) - 17.20 KUHNJA PRI VIOLINSKEM KLJUČU: O klavirju, barvna odd. (Lj) - 17.50 OBZORNIK (Lj) - 18.05 SREČANJE OKTETOV, barvna oddaja (Lj) - 18.35 MOZAIK (Lj) - 18.40 SVET, KI NAS OBDAJA; Atomi (Lj) - 18.55 GOZDOVI (bazična ekologija) (Lj) - 19.10 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.20 CIKCAK (Lj) - 19.30 TV DNEVNIK (Lj) - 19.50 TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 REVOLUCIJA IN GLASBA - prenos iz Ajdovščine (Lj) - 20.40 KOMUNISTI - barvni film (Lj) - 22.20 625 (Lj)

SOBOTA, 29. NOVEMBRA: 9.40 ZDAJ ZAORI PESEM O SVOBODI (za JRT) (Lj) - 10.10 POROČILA (Lj) - 10.15 PO POTEH SPOMINOV - barvna oddaja (Lj) - 10.40 KAKO RASTE DOMOVINA (Otroški zbori) (Sk) - 11.10 DOLINA MIRU - igralni film (Lj) - 12.40 625 - ponovitev (Lj) - 13.15 POROČILA (Lj) - 14.55 CAROBNA NOČ V PRODAJALNI INSTRUMENTOV, otroš. glasb. oddaja (Lj) - 15.15 S. Makarovič: HIŠA TETE BARBARE, mladinska igra (Lj) - 15.55 KAKO SE JE KALIL JEKLO - barvna oddaja (Lj) - 16.55 POROČILA (Lj) - 17.00 ROKOMETNI TURNIR AVNOJ - prenos (Sa, Lj) - 18.15 PREČUDEN CVET JE V GRAPU CRNI - barvna oddaja (Lj) - 19.15 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.20 CIKCAK (Lj) - 19.30 TV DNEVNIK (Lj) - 19.50 TEDENSKI ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 SLOVENSKE ROMANCE IN BALADE (šanson po naše) (Lj) - 20.35 SVATBA - barvni film (Lj) - 22.10 TV DNEVNIK (Lj) - 22.25 BESEDA ZA BESEDO - oddaja TV Beograd (Lj)

NEDELJA, 30. NOVEMBRA: 9.05 POROČILA (Lj) - 9.10 R. Bratny: KOLUMBOVCI - TV nadaljevanka (Lj) - 10.05 BARVNA PROPAGANDNA ODDAJA (Lj) - 10.10 KLOVN

FERDINAND IN ZIVALSKI VRT, Znameniti živalski vrtovi (Lj) - 11.10 MOZAIK (Lj) - 11.15 KMETIJSKA ODDAJA TV NOVI SAD (Bg) - 12.00 POROČILA (do 12.05) (Lj) - NEDELJSKO POPOLDNE: Otroški spored, G. Urban: SINJEMODRI PETER, Akademski pevski zbor „Vinko Vodopivec“. Za konec tedna, Prodali so jih milijon - barvna oddaja. Močnejši živijo dalje - 18.20 PIONIRJI LETALSTVA - barvna serija (Lj) - 19.10 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.20 CIKCAK (Lj) - 19.30 TV DNEVNIK (Lj) - 19.50 TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 M. Kerstner: GRUNTOVCANI - oddaja TV Zagreb (Lj) - 21.05 S. KAMERO PO SVETU: Hvar - I. del (Lj) - 21.55 ŠPORTNI PREGLED (Bg) - 22.15 TV DNEVNIK (Lj)

PONEDELJEK, 1/12 10.05 POROČILA (Lj) - 10.10 REVOLUCIJA IN GLASBA (za JRT) (Lj) - 10.40 OTROŠKI SPORED: Ježeva hišica, glasbena oddaja (Lj) - ... POROČILA (Lj) - 15.50 NEVIDNI PLASČ - otroška oddaja (Lj) - 16.05 CAROBNA ZOGA - barvna risanka (Lj) - 16.20 TO JE GODBA (Trbovlje), barvna oddaja (Lj) - 16.50 MOZAIK (Lj) - 16.55 HOKEJ OLIMPIJA : DYNAMO WEISSWASSER - prenos (Lj) - 19.15 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.20 CIKCAK (Lj) - 19.30 TV DNEVNIK (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 I. Cankar: HIŠA MARIJE POMOCNICE - TV drama (Lj) - 21.00 PRVI KORAKI V MEDNARODNO ZIVLJENJE (Lj) - 21.40 MOZAIK KRATKEGA FILMA (Lj) - ... TV DNEVNIK (Lj)

TOREK, 2. DECEMBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (Bg) - 11.20 TV v šoli (do 11.50) (Sa) - 12.55 Nogomet Budućnost: Partizan-prenos (do 14.50) (Ti) - v odmoru rezerviran čas 14.50 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.00 TV v šoli - ponovitev (do 16.30) (Sa) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) - 17.10 Kokoši in piščanci - barvni film (Lj) - 17.20 Erazem in potepuh - I. del (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Znameniti živalski vrtovi - barvna oddaja (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Kulturna oddaja (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Mi med seboj (Lj) - 21.05 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.15 G. de Maupassant: Lepi strček, barvna nadaljevanka (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 3. DECEMBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 10.35) (Bg) - 16.25 Smuk za ženske - barvni posnetek iz Val d'Isera (Lj) - (do 10.35) (Bg) -

posnetek iz Val d'Isera (Lj) - za mlade - oddaja TV Beograd (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Družinski gnezdo - barvna oddaja TV Titograd (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Film tedna: December, barvni film (Lj) - 21.30 Gorenje novosti, propagandna oddaja (Lj) - 21.35 Miniature: Elgar: Serenada za godala v e-molu (Lj) - 21.30 TV dnevnik (Lj)

CETRTEK, 4. DECEMBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 10.35) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 16.15 Veselolom za ženske - barvni posnetek iz Val d'Isera (Lj) - 17.15 Cvetje - barvna nadaljevanka Bistroomki (Lj) - 17.45 Obzornik (Lj) - 18.00 Mozaik (Lj) - 18.05 Tretji svetovni mir: Evropa čudežev (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cickak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Bitka za ranjence - barvna serija TV Zagreb (Lj) - 20.50 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.00 Cetrtkovi razgledi: TV v šoli, barvna oddaja (Lj) - 21.30 Po belih in črnih tipkah - IV. del (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

RADIO BREŽICE

CETRTEK - 27. novembra: 16.00 - 16.35 - Napoved programa. Povejmo na glas, Poročila, Nove plošče RTB - 16.35 - 16.45 - AKTUALNOST TEDNA - 16.45 - 17.00 - Obvestila in reklame - 17.00 - 18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI

SOBOTA - 29. novembra: 9.00 - 9.30 - Napoved programa - OB DNEVU REPUBLIKE - Z mladimi proslavljamo - 9.30 - 10.00 - Obvestila in reklame - 10.00 - 12.00 - ČESTITKE DELOVNIH KOLEKTIVOV

NEDELJA - 30. novembra: 10.30 - 12.00 - Napoved programa - UVODNIK radia Brežice - DOMAČE ZANIMIVOSTI - Za naše kmetovalce - Nedeljski magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00 - 15.30 - OBČANJ ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK - 2. decembra: 16.00 - 16.30 - Napoved programa - Iz produkcije RTV Ljubljana - Iz naše matične knjižnice - 16.30 - 17.00 - Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - Sportni pregled - Obvestila in reklame - Ta teden v kinu Brežice - 17.00 - 18.00 - MLADI ZA MLADE - IZ ŽIVLJENJA V JLA

labod labod labod labod

F. S. FINZGAR 21

PREROKOVANA

„U, si priden.“

„Ne verjamem,“ je odgovoril France in zamahnil s koso. Jera je spet zasadila motiko. France se je komaj premagal, da ni udaril z jezo na dan.

Kosil je in brusil in razmišljal, dokler ni dokončal in dobil preudaril, kako se znosi. Na smeh ni bil tako, da je bil samega sebe vesel. Obričeno, ki je obesil na češnje in sedel na debelo klopčevala. France je izvlekel mehur in se začel svarjati s tobakom. Ko je dal prve dime, je začel:

„Jera, pojdi no sem!“

Jera se je ozrla in se namuznila:

„Če ne da nič!“

„Če gospodar vabi, naj posel uboga. Pomali.“

„Saj mi je resnično že vroče,“ je spustila Jera motiko v razor, si otrla pot in šla na konec njive, kjer je imela pod plevelom skrito malico. Nato je klopčevala, ki je molela iz zemlje. Jera je pridno svarjati s tobakom. Ko je dal prve dime, je začel:

„Jera, pojdi no sem!“

Jera se je ozrla in se namuznila:

„Če ne da nič!“

„Če gospodar vabi, naj posel uboga. Pomali.“

„Saj mi je resnično že vroče,“ je spustila Jera motiko v razor, si otrla pot in šla na konec njive, kjer je imela pod plevelom skrito malico. Nato je klopčevala, ki je molela iz zemlje. Jera je pridno svarjati s tobakom. Ko je dal prve dime, je začel:

„Jera, pojdi no sem!“

Jera se je ozrla in se namuznila:

„Če ne da nič!“

„Če gospodar vabi, naj posel uboga. Pomali.“

Dekla je obstala z zibajočo se brado in ga pogledala. Nato je prikinknila zalogaju suhega kruha, da ga je spravila skozi grlo, in rekla:

„Nikoli ne. Zakaj vprašaš?“

„Zato, ker ne razumem, zakaj jo ti meni delaš.“

„Bog ve, France, da je nisem nikoli.“

„Bog ve, da si jo, in jaz tudi vem.“

„Ni res,“ je vzkipela Jera.

„Nič se ne bova prepirala. Jaz sem danes zidane volje. Na,“ France je segel v zep, „Tu je hranilna knjžica - le poglej, do vinarja je vse naloženo - tu je poselska knjžica in tu za en mesec naprej plača. In sedaj, Jera, zbogom in pojdi, če hočeš, koj k župniku in mu še kaj povej.“

France ji je vrgel knjžico v naročje in vstal. Jera je padel kosce kruha s pipcem vred iz rok in se zakotalil po bregu. Široko odprta usta so zevala za Francetom, suhe prsi so se ji vzdigovala, dokler ni planila še ona kvišku, pahnila obe knjžici s kronami vred iz naročja in začela z jokom:

„Lažeš! Narejeno ti je, od tiste babe ti je narejeno! Nikoli te nisem tožila, njo pa sem in še jo bom.“

Nato je izlila jezo v glasen jok in se namerila proti domu. Potoma je ugovarjala:

„Enajst let sem trpela kot kamen na cesti, sedaj me mečeš pod kap, jeseni, ko ni služb, za zahvalo! Le spravi tiste knjžice, jih ne maram!“

France se je pasel nad njeno jezo in jokom. Puhal je mogočne dime, pregledoval po nepotrebnem koso in njen klop.

„Saj je vseeno!“ je zakričal za njo. „Pri županu dobiš vse,“ je dodal, ko se je sklonil po bukvice in pobral krone. Spet je sedel pod češnje, gledal Jero, ki je tekla proti domu, in bil ves srečen.

Jera je prijkala domov in zatožila Franceta:

„Ah, Lojza, spodil me je, zaradi tiste babnice grde! Taka krivica! Bo že videl.“

Lojza je naglo priprla kamro, da bi Jera ne zagledala Francke, ko je busknila v sobo.

„Zakaj si ju obrekovala?“ je rekla čisto mirno Lojza.

„Franceta nisem nič. To je vse ona naredila, ta kača!“

„Jera, ne tako. Kaj vidiš pezdir v očesu svojega brata -“ je rekla Lojza resno in ji požugala.

Jera je ihtela in si brisala solze in nič ni odgovorila.

„Če hočeš, grem, da ga pogovorim.“

Jera jo je proseče pogledala.

„Saj ga ne boš, ko je tako sam svoj. Uh, kakšno sramoto mi naredi!“

„Bom ga. Toda enkrat za vselej si zapomni, da si ne izmisliš še česa takega.“

„Ne bom, ne,“ jo je Jera gledala še vedno proseče.

„Pojdi torej v zelnik in oberi gosenice, jaz grem k Francetu.“

Jera si je brisala solze. Lojza je šla k njivi, kjer je France še vedno sedel v senci.

„Ali je šla?“ je izpregovoril že od daleč sestri.

„V zelnik sem jo poslala.“

„Kam? Pri nas ne bo!“

„Ne, ne, France. Saj je dobila, kar si ji nameril. Sedaj odpusti. Je bilo čisto zdravo zanjo in zate.“

„Zakaj zame?“

„Saj sam dobro veš. Brez nič tudi ni.“

„Kaj mi brez nič?“

„Ne taji! Nič ni, res je, in vendar je nekaj. Zato imej pamet, ko se ni prepozno. Jera pa naj ostane in mir naj bo pri hiši.“

Vtem je na nasprotnem bregu prišla na njivo ženska. France je vedel takoj, da je Jančarica. Nasmehnil se je skrivaj v daljavo, da bi ji povedal: „Ali sem jo, kakor je zaslužila!“ Nato je pa zinil na glas, kakor jezen:

„Ti držiš z njo.“

A Lojza je vedela, da France ni več jezen.

X

Lojza je skomizgnila z rameni.

„Upam da. Ne ve se pa ne. Je čuden, saj ga poznaš.“

Jera se je sklonila spet k zelnatim glavam in nič upanja ni imela. Preudarjala je, kam bi šla. „Do svetega Jurija grem gostovat, saj imam denar. In kako dnino tudi še ujamem. Ali pomnita naj me, če pojdem. Še jima bom stavila sive lase v glavo.“

Jera je polagoma zašla od žalosti na pot maščevalnih misli in je trla gosenice, da ji je zelenkasta voda brizgala izpod palca.

Vtem je prišel mimo zelnika tudi France, ki je bil še posebej pod češnje in opazoval Jančarico na nasprotnem bregu. „Ali se ji bo zdelo, ko zve, kako sem zapodil Jero!“ je razmišljal in se veselil tiste ure, ko ji to sam razodene in mu ona hvalično poreče: „Prav si imel, France.“ Šele ko je Jančarica oprtala koš, se je dvignil tudi France s korenine in šel proti domu.

Ko je zagledal Jero v zelniku, ga je nekaj ustavilo. Njegove vesele misli so se zmračile. S silo se je pognal, da je šel dalje. Gledal je v tla, ali kljub temu je dobro videl, kako mu Jera obrača hrbet, in zdelo se mu je, da vsa togotna šari med zeljem. To ga je speklo in še bolj ga je zabolela misel, da bi mu utegnula Jančarica očistati, češ ugnala te je. Sunkoma je okrenil glavo proti zelniku, poprijel trje za kosišče in zavpil nad Jero:

„Kaj imaš opravka v našem zelniku? Izgubi se! Imam že drugo dečko.“

Zamahnil je z roko in postavil koso na ramenu kvišku, na boj.

Jera je zbežala na nasprotni strani zelnika in potoma sunila z nogo nekaj glav, da so se nagnile na zemljo. Sključena je stekla po stezi, za streljaj pred Francetom se je ustavila, zapretila mu s pestmi in zagrozila: „Boš že videl, prešustnik!“

France se je nagnil, da bi skočil za njo in jo udaril po umazanih ustih. Toda sram ga je postalo, premagal se je ter zaživžgal. Celo tako moški je bil, da je obesil koso na plot in šel v deset minut oddaljeno opalno h Korenčku po tobak.

Jera je priburila domov prav tedaj, ko je Francka pomagala Lojzi nositi vodo za opoldnasko vardejo. „Ta je ta nova,“ je presunilo Jero.

IZ NOVOMESKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden od 13. do 19. novembra so v novomeski porodnišnici rodile: Veronika Mojstrovic iz Orehovca - Sonjo, Stanka Vintar - Dolnjega Mokrega polja - Matejo, Milka Vinovski iz Metlike - Nena, Marjana Prosenjak iz Gradca - Darjo, Ljerka Mihelič iz Črnomlja - Natašo, Slavka Kovač iz Zdol - Sijano, Antonija Matkovič iz Kvasice - Dušana, Danica Stolič iz Štefana - Zorana, Marica Gortan iz Klostra - Bernardko, Tončka Grabnar iz Podhoste - Darjo, Dragica Oberstar iz Soteske - Natašo, Kristina Bevc iz Gorenje vasi - Jožeta, Jožica Konda iz Jurke vasi - Klemenca, Marija Bregar iz Velikih Brusnic - Natašo, Joža Breznik iz Trebnjega - Petro, Fanika Strcelj iz Stranske vasi - Dušana, Marija Komljanec iz Zloganjca - Ireno, Rozalija Bale iz Šentjanža - Melito, Slavka Pucelj iz Gornjega Kronovega - Boštjana, Stefa Hren iz Ločne - Tadeja, Marija Pavlič iz Orehovice - deklico, Terezija Kobe iz Dolža - dečka, Jelka Semčar iz Praproč - deklico, Tončka Grubar iz Dobravice - dečka, Jožica Cesar iz Velikega Kala - deklico. - ČESTITAMO!

Posameznik je le kolesce

S trinajstimi leti brezdomec, pregnanec, s šestnajstimi partizan, z dvajsetimi aktivisti Osvobodilne fronte, nato pa trideset let družbenopolitični delavec, taka je življenjska pot Vinka Jurkasa, letošnjega oktobrskega nagrajenca občinske skupščine v Brežicah.

Do leta 1941 sta bila njegov svet kmečki dom v Selih in osnovna šola v Dobovi. Oktobra 1941 je družina morala v izgnanstvo. S transportom so jo Nemci poslali v Slezijo in od tam na Poljsko. Spomladi 1943 je oče z materjo in dvema hčerkama pobegnil domov, kjer seveda ni mogel ostati, zato si je poiskal zatočišče onstran Sotle, na Hrvaškem. Kmalu za njim, bilo je konec maja, je zbežal še Vinko z dvema mlajšima sestrama. V Selih so jih pričakovali in nekaj dni so se zadržali pri Francu Zorku in Martinu Novaku.

Od tam se je Vinko s sestrom Minko napotil k znanec v Kremen pri Krškem. Živela in delala sta vsak pri drugem kmetu. Vinko se je kmalu sprijateljil s tamkajšnjimi mladinci, ki so bili prek aktivistov OF povezani s terenskimi delavci. Tako je spoznal odpor. Spomladi 1944 je že delal v mladinski skupini z brati Založniki z Vidma. Narodnoosvobodilno gibanje se je v tem času zelo razmahnilo, in zandarmerija je vedno huje pritiskala. Fantje so bili v nevarnosti, zato so prek javke na Bučarici odšli v partizane. Od tam so po kurirskih zvezah prišli do Kozjanskega odreda, ki je tedaj taboril pri Zabukovju.

Tako je šestnajstletni Vinko postal borec Kozjanskega odreda. Sodeloval je pri akcijah za osvoboditev Pilštajna, Žusma, v bojih na Dobjem, na Planini in na Bohorju. Julija 1944 so ga

sprejeli v SKOJ. Septembra istega leta je prišel v sestav Štirinajste divizije, v Trinajsto udarno brigado Mirka Bračiča, v kateri je bil do osvoboditve. V JLA je ostal do 1947. leta. Potem je delal najprej na okrajnem sindikalnem svetu v Krškem, nato v gospodarstvu in spet v vodstvih političnih organizacij. 1948. leta je končal mladinsko politično šolo, dobro desetletje pozneje pa srednjo politično šolo.

Aktivističnemu delu se ni nikoli izogibal. Enako zavzeto je delal kot član vaških, občinskih, okrajnih in republiških organov. Z izrednim poslušom za probleme sodelavcev in občanov se je uveljavil kot vesten in vztrajen borec za napredek, za socializem. Pridobil si je zaupanje delovnih ljudi, zato so mu zaupali številne odgovorne družbenopolitične dolžnosti, od predsednika občinske organizacije SZDL do sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov in predsednika občinske skupščine v Brežicah.

Delo z ljudmi ga je vedno veselilo. Zaradi svoje neposrednosti ni imel nikoli težav, o vsem se je lahko sporazumel, zato je prepričan, da dobri medsebojni odnosi lahko veliko prispevajo k napredku. Vinko pozna vsako vas, pozna večino ljudi v njej, pozna njihove želje in probleme, zato ni nikoli v zadregi, kje naj začne. Zadovoljen je, da se je v teh tridesetih letih toliko spremenilo, da je občina doživela napredek, za kar pa sebi ne pripisuje zasluge. Po njegovem prepričanju se posameznik ne more hvaliti z uspehi, čeprav dela na odgovornih položajih; je samo kolesce v procesu družbenega razvoja in nič več.

JOŽICA TEPPEY

Na fotografiji je prizor iz filma „Frača“ FKK osnovne šole Kočevje.

Bron za film „Frača“

Na dvanajstem festivalu amaterskega filma Slovenije so člani FKK Kočevje dobili bronasto medaljo

Foto-kino zveza Slovenije, mestna Zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana ter amaterski kino klub Minifilm iz Ljubljane so v počastitev 30-letnice osvoboditve in 70-letnice prvih amaterskih posnetkov dr. Karla Grosmana organizirali v Križankah v Ljubljani 12. republiški festival amaterskega filma.

Ziriji je bilo predloženih 49 filmov. Kljub razmeroma majhnemu številu prispelih filmov je imela dovolj dela, ko je ocenjevala članske, mladinske in pionirske filme. Največ uspela so imeli letos člani FKK „Gorenje“ iz Velenja. Dolenjsko so na republiškem festivalu zastopali kinoamaterji iz Sevnice in člani FKK osnovne šole Kočevje, ki so za

svoj film Frača prejeli bronasto medaljo Janeza Puharja.

FRANCE BRUS

KK OBUTEV VABI NA KOŠARKARSKI TURNIR

Pod pokroviteljstvom novomeške „Industrije obutev“ bo košarkarska vrsta „Obutev“ tudi letos pripravila v počastitev dneva republike in 30-letnice osvoboditve turnir in sicer v telovadnici osnovne šole v Bršljinu. Tekme se bodo pričele v soboto, 29. novembra, ob 8. uri zjutraj, nastopile pa bodo ekipe iz Črnomlja (KK Črnomelj) in Novega mesta (KK Novoteks, Loka 74 in KK Obutev).

Buča - dvojček

Za nameček pa še pol metra dolg koren

Anton Androjna iz Stare cerkve 15 pri Kočevju nam je sporočil, da ima doma bučo-dvojčka. Dejal je, da kaj takega doslej še ni pridelal niti videl, čeprav je star 63 let.

Terezija Androjna nam je pokazala bučo-dvojčka in še pol metra dolg koren. (Foto: Primc)

Med našim obiskom pa Anton Androjna ni bilo doma. Terezija Androjna nam je pokazala bučo-dvojčka, ki ima dva peclja in dve „srci“, le sami buči sta zraščeni. Povedala je, da tudi ona doslej še ni slišala za kaj takega. Buča je zrastle na listnem delu njive, kjer so imeli prej gnoj za raztresanje po njivi. Na takem mestu vedno sade buče in lepo uspevajo.

Nato nam je pokazala še koren, ki je bil tudi izredno velik. Čeprav mu je ob pukanju odkrnila korenino, je bil še vedno dolg skoraj pol metra. Povedala je, da takega korena doslej še ni pridelala niti videla. Precej se je namučila, preden ga je dobila iz zemlje. Zrasel ji je na vrličku pri hiši.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

Za uboj dobil šest let zapora

Pravnomočnost sodbe bo Rozman pričakal v priporu, kjer je že od dneva uboja

Drago Rozman iz Kočevja, ki je 18. avgusta letos s pištolo ubil 28-letnega Milana Tekstarja, je bil 18. novembra pred okrožnim sodiščem v Ljubljani obsojen na šest let strogega zapora, izrekli pa so mu še varstveni ukrep obveznega zdravljenja alkoholizma. Sodba še ni pravnomočna.

Kot smo že avgusta poročali, se je uboj zgodil v gostilni Lovc v Kočevju. Med igranjem kart je prišlo do prepira pa tudi

do prerivanja med Tekstarjem in Rozmanom, zaradi česar so posredovali tudi miličniki.

Kazalo je, da se bo vse mirno končalo, saj je Rozman že odšel iz lokala. Vendar se je potem vrnil in ga še nekajkrat zapustil ter se spet vrnil. Ob zadnji vrnitvi pa je izvel pištolo in

streljal na Tekstarja, ki je bil takoj mrtev.

Psihiater, ki je Rozmana pregledal, je dal mnenje, da je bil Rozman v času dejanja bistveno manj prišteven. Pregled je pokazal tudi znake nevrotske motenosti.

J. P.

Namesto poroke - smrt

Po ženini smrti se je hotela ubiti še nevesta

Te dni so pripeljali v Avto Kočevje enega izmed njihovih tovarnjakov, ki je bil 14. novembra v prometni nesreči pri Novski tako poškodovan, da je na njem za okoli 200.000 do 250.000 din škode. V tovarnjak Avta, ki sta ga vozila Tone Krajc in sovoznik Janez Sluga, se je zaletel avto Zastava 101. V nesreči sta izgubila življenje voznik in sopotnik v osebnem avtu, njun avto pa je bil tudi popolnoma uničen. Poškodovan pa je bil tudi Tone Krajc.

Pri članih kolektiva Avta, ki jih je ta nesreča pretresla, nismo zvedeli za imeni obeh smrtno ponesrečenih v osebnem avtu, pač pa za naslednjo tragično zgodbo.

Eden izmed obeh smrtno ponesrečenih je bil tik pred poroko, ki bi morala biti še naslednji dan v Vukovaru. Ko je nevesta zvedela za ženinovo smrt, jo je zelo pretreslo. Sedla je v avto in se z njim, kot trdijo,

zanalasč, oziroma ker ni vedela, kaj počena, zaletela z vso hitrostjo v mestno hišo v Vukovaru, kjer naj bi se naslednji dan, se pravi v soboto, poročila. V nesreči se je hudo poškodovala in leži v kritičnem stanju v bolnišnici.

Od članov kolektiva Avta, ki so z varilnim aparatom 19. novembra rezali dele poškodovanega tovarnjaka, smo zvedeli, da je tudi njihov voznik Tone Krajc pred poroko in da je pred nesrečo kupil poročna prstana, ki sta ostala verjetno kje v razbitinah tega tovarnjaka.

J. P.

Športnik - invalid Martin Gorenc iz Hudega Brezja je letos spraval pod streho svojo hišo.

LEP USPEH NOVEGA MESTA POTRJEN

Pred kratkim nam je Atletska zveza Slovenije poslala vseokipni vrstni red za jesenski „Kros 75“, ki je bil deseti po vrsti in na katerem je za pokale ljubljanskega „Dela“ nastopilo kar 39 občinskih ekip. Uradni vrstni red: 1. Kranj 183 točk, 2. Novo mesto 167, 3. Ptuj 156, 4. Tolmin 146, 5. Maribor 140, 6. Velenje 137, 7. Celje 137, 8. Murska Sobota 118, 9. Cerkljica 114, 10. Ravne na Koroškem 113, 19. Krško 86, 20. Ribnica 85, 2. Trebnje 84, 29. Brežice 46, 38. Kočevje 20 in 39. Pitan 3 točke.

Okraden v Teheranu

Šoferju Avta Kočevje ukradli denar, bencinske bone in devize - Nevarni Bližnji vzhod

Matija Glad iz Kočevja, ki je že 24 let zaposlen pri Avtu Kočevje in je prevozil vso Evropo in precejšen del Azije, nas je obiskal 17. novembra in povedal, da je prav na zadnji vožnji doživel hudo neprijetnost.

Ko je v Teheranu v Iranu razložil cigarete in šel v pisarno uveljaviti mednarodne tovarne liste, so neznanci vlomili v kabino tovarnjaka in mu ukradli denarnico, v kateri je imel 1.420 din, za 2.500 din bonov in 300 DM. Razen tega so mu odnesli še 1.200 dolarjev, last podjetja Avto. Povedal je, da je bil odsoten le 15 minut. Tatvino je takoj prijavil policiji. Tudi zdaj ima zaradi nje veliko potov, vendar je malo upanja, da bi dobil denar nazaj. Po kraji je bil tako pretresen, da tisti dan sploh ni bil sposoben za delo.

Matija Glad pravi, da je prevozil že veliko sveta, a najbolj nevarno je na Bližnjem vzhodu, kjer vdirajo v avtomobile, krađejo, grozijo na cestah in tudi mečejo kamenje v avtomobile.

J. PRIMC

KJE JE PA ČLOVEK?

Na zadnji seji izvršnega sveta občine Kočevje, ki je bila pred kratkim v Vasi Fari, so med drugim razpravljali o osnutku zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju z lovišči. V razpravi se je oglasil tudi domačin tovariš Jurjevič z Vrha in dejal:

„Lepo je vse opisano, kako je treba uskladiti rastlinsko naravo in živalsko naravo, vprašam pa vas, kje je tukaj človek oziroma človeška narava?“

Vprašanje je bilo upravičeno, saj je znano, da na Kočevskem dela divjad veliko škode in da tudi zaradi nje kmetje opuščajo poljedelstvo in se tudi hitreje izseljujejo, kot bi se sicer.

Bliže je svoji strehi

Invalid Martin Gorenc uspešen tudi pri gradnji

Delovni invalid Martin Gorenc iz Hudega Brezja je letos številnim medaljam z mednarodnih tekmovanj iz prejšnjih let dodal še bronasto medaljo v metu kopja z Dunaja. Najbolj pa je, kot kaže, vesel drugega mesta z republiškega prvenstva v Kranju, kjer je v metu diska izpolnil normo za prihodnjo olimpiado. To jesen pa je spraval pod streho lastno hišo.

Po treh mesecih je bila hiša pod streho, sedaj pa razmišlja, kako bi s sosedi prišel do vodovoda. Družina Gorenčevih je znana kot složna, vseh otrok je bilo 11. Bratej in oče so krepko poprijeli, pri vlivanju plošče so seveda pomagali tudi osta-

li sosede. Martin si bo hišo uredil tako, da bo lahko s svojim invalidskim vozičkom prišel kamorkoli. „Ne pozabite, hvaležen sem svojim stanovaljski skupnosti za 100.000 dinarjev posojila, sicer ne bi vedel kako,“ poudari Martin.

Martin Gorenc želi, da bi se v našem društvu invalidov, ki bo nedeljo imelo občni zbor, se bo razmahnila športna dejavnost. Trenutno oblikujejo v našem društvu košarkarsko ekipo. Vse štiri šoli so že imeli en trening. Takoj, ko bodo imeli več, skuša stoniti hišo v prid invalidskemu športu.

KAMERA ODKRIVA - Jesen je čudovita paša za oči in čas, ko se zelo radi odpravljamo na sprehode. Zal se naravi ne znamo najbolje oddolžiti, kar kaže tudi današnji posnetek. Okolica klopi na Zupancičevem sprehajališču ob Krki v Novem mestu je namočena v listjem posuta s časopisnim papirjem. Podobnih „kotičkov“ v Novem mestu žal še veliko. (Foto: Janez Pezelj)

PRODUKTIVNOST PO REPIŠKO

Jožič Repič, doma seveda iz Repičeve drage, je neposredni proizvajalec z dušo in telesom. Opravlja pa fizično delo. Od jutra do večera drži v roki koso in reže travo, ki jo kot krmo uporabljajo za prehrano živini tam v zadrudnih hlevih. Je navaden priden delavec in kosa mu poje v rokah, da ga je lepo gledati.

Pa si je domislil zadrudni direktor, ko je tako iz dolgega časa neko rosno jutro opazoval Repiča pri košnji, da je ta premalo obremenjen in bi mu

lahko namestili zadaj še grablje, s katerimi bi ob košnji hkrati vlekkel pokošeno travo na kup. In direktor z mislijo - Repič z dejanjem.

Toda zadrudni direktor je razmišljal dalje. Takole je skombiniral: ako bi Repiču namestili na čelo baterijo, bi lahko kosil tudi ponoči in ne bi časa uporabljal tja vendar. Tako bi lahko povečal produktivnost, ki je bila že tako na psu, da so na vseh sestankih javno s prstom kazali na zadrudnega direktorja, ki je

edini imel čas sedeti v zakajeni sobi občinske skupščine. Na njegovo osebnost so se spravili tistega dne, ko je vzel hudič zadrudne vinograde, ki so rodili namesto grozdja plevel in drugo neveljavno rastlino.

In Repiču so iz skupnih sredstev kupili baterijo, ki je ponoči metala svetlobo z njegovega nagubanega, z znojem oblitega čela. Zadrudni direktor se je zadovoljno smehljaj, na sestankih pa je imel odlej dalje mir in je lahko mirne

duše prebiral mastne in popoprane vice iz sumljivih in republiškega davka oproščenih revij.

Poleg zadrudne trave se je zelenila kmetova trava. Lastniku travnika ni nihče natakil grabelj na hrbet, a tudi baterije mu ni nihče nabil na čelo, kljub temu pa je bil njegov mnogo večji travnik pokošen prej od zadrudnega.

Kmeta je namreč srečala pamet in si je kupil motorno kosilnico.

TONI GAŠPERIČ

PROSVETI TELJSTVO, POEZIJA, REVOLUCIJA

PROSVETI TELJSTVO, POEZIJA, REVOLUCIJA

27. XI. '75

52

PRILOGA

KAJ JE NOVEGA

ENAJSTA OBRT

HIŠA, TROJNI
SPOMENIK

V seriji POMNIKI REVOLUCIJE objavljamo danes reportažo o znameniti viniški hiši, kjer so pritrjene kar tri spominske plošče: pesniku Otonu Župančiču, rojenemu v tej hiši, učitelju in prosvetitelju ljudi v tem delu Bele krajine Franju Lovšinu in prekomorskim brigadam, ki so aprila 1945 vkorakale iz Hrvaške v Slovenijo. Tako se spomini ljudi na hišo in na prebivalce v njej posrečeno združujejo: ljudje se spominjajo človeka, ki jim je prizigal luč napredka — jim

delil znanje v šoli, jim dvigal narodno zavest in jim pomagal tudi pri umnem kmetovanju; prav tako se ljudje hvaležno spominjajo pesnika, ki je v slovensko poezijo vnesel tenkoliste breze, številne belokranjske narečne izraze in sploh Belo krajino; v najbolj svežem spominu prebivalcev teh krajev pa so seveda borci prekomorskih brigad, ki so jih aprila 1945 domačini navdušeno pozdravili, saj so jim borci oznanili tako težko pričakovano svobodo.

KRI NI VODA

Včasih je bil sejem dogodek prve vrste, svojo pomembnost je izpričeval tudi s tem, da je še pred stoletjem sam cesar s svojim pečatom določil dan, v katerem je zaživelo mesto: prašiči in govedo, suha roba in lončarski izdelki in še marsikaj drugega je bilo postavljeno na ogled. Potem so prišli kupci in so barantali s prodajalci in s pomočjo sposobnih posrednikov, mešetarjev, je šla cena dol pa gor, dokler ni obtičala nekje na pol poti in za zadnje dinarje so se pogajali mnogo bolj zavzeto kot prej za tisočake in desetisočake. „Udari, zdaj ti luč gor!“ je kričal tisti, ki je priganjal kupčijo; po starih šegah so prodano žival privezali za ograjo, kupec, prodajalec in mešetar pa so odšli potrdit kupčijo in pogasit žejo v bližnjo oštarijo. Odtlej so minila desetletja in zadnja leta so seji vse bolj revni. Ob ponedeljkih je na primer na novomeškem sejmu, porinjenem iz mesta, naprodaj komaj še kaj več kot 300, 400 prašičev... Sejmarska strast in mešatarska zagnanost ugašata — a ugašnila ne bosta! Kri namreč ni voda, sejemska zagnanost se ne seli drugam. Še se sklepajo kupčije, še udarja

dlan ob dlan, še nastopajo mešetarji — in še vedno barantajo za konje. Le da so prej mešetarili za enega konja, za vsako žival posebej, zdaj pa je naenkrat postavljeno na ogled nekaj deset-tisočev konj in pod enim pokrovom se jih skriva nekaj deset, včasih nekaj sto. In če so bili nekdanj najbolj mogočni sejmji sredi največjih in najbogatejših kmečkih ozemelj, pottlej je treba priznati, da se je miselnost tudi v tem pogledu spremenila; kot se mladi selijo iz vasi v mesto, tako se je tudi novi sejem preselil v prestolnico. Tako vsako nedeljo nekaj sto prodajalcev potrpežljivo čaka na kupce, ki so navadno skriti med številnejšimi zijali. Številni položeni avtomobili, ki jim lastniki skušajo v popoldnevih pred sejmsko nedeljo prikriti starost z večjo vztrajnostjo kot najbolj vztrajna lepota, zasijejo na nedeljskem ogledu v zadnjem izbruhu svoje lepote in mogočnosti. Na sejmu so namreč v veliki premoči stari, izmzgani in zgarani avtomobili. Zato ni nič čudnega, da se okrog novih avtomobilov ali pa okrog športnih lepotcev nabere

zija kot včasih na živinskih sejmih okrog najlepšega žrebca. Nikogar ne moti, da skoraj nihče nima dovolj denarja za nakup takega avtomobila — hrepenenje po njem je brezplačno. In tako je bil neko novembrsko nedeljo najbolj občudovan avto med nekaj sto pločevinastimi posodami, ki so zaman čakale na kupce, mercedes 450 D z reško registracijo, za katerega je bogati lastnik zahteval nič več in nič manj kot 220.000 dinarjev in prav toliko mark — ali v dinarje preračunano okroglih 37 milijonov starih dinarjev. Hrabri Rečan, ki je zbral toliko poguma, da je avto pripeljal na sejem, in ki je bil hkrati tako naiven, da je pričakoval, da ga bo prodal, je moral ničkolikokrat odpreti vrata in dvigniti pokrov avtomobila. Kupci in mešetarji, še bolj pa poklicni sprehajalci pa so imeli množično zabavo, ko je Rečan pripovedoval vse prednosti avtomobila. Spraševali so ga po tem in onem in ponosno je odgovarjal, dokler ga ni nekdo zabil: „Hudiča, tako je drag, a nima niti brisalcev za luči!“ In nič ni pomagalo, ko je mercedesar vneto

razlagal, da ima v avtu televizor in radijski aparat, ki velja celo 26.000 dinarjev; samo radio je bil dražji od velike večine fičkov, ki so bili na ogledu. Najdražji in najcenejši so vedno najbolj občudovani; prvi zaradi lepote, drugi zaradi tega, ker jih je celo mogoče kupiti. In tudi pri fičkih ali spačkih, ki jih je rja že tako načela, da jih niti najboljši loščilci ne morejo več zlikati, so se zbirali številni ljudje. A take avtomobile je potrebno gledati le od daleč, ker bi jih lahko že lahek dotik huje poškodoval. Prodajalcem pogodb, formularjev, na katere se podpišeta prodajalec in kupec, gre v mošnjiček najmanj denarja. Več zaslužijo tisti, ki prodajajo na sejmu kranjske klobase, žganje in kuhano vino. Ker kri ni voda, sejem mora biti, čeprav ne daje prav otipljivih rezultatov! Ker ni več konj, govedi in prašičev, prodajamo pač avtomobile. Tako sejmske strasti ostajajo, mešatarski poklic še ne bo izumrl, Ljubljančani pa imajo prijetno nedeljsko dopoldne, prijazen sprehod pred kosilom...

MIKIN GOZD JE DVORIŠČE

Nič nenavadnega ni, videti pri hišah na vasi psa, mačke, kokoši in druge živali, ki jim rečemo domače. Neobičajno pa je, če po dvorišču hodi in se igra z otroki — srna.

Sredi Velike Doline, zraven gostilne, te na vходу k hiši Antona Bukovinskega opozarja napis „Pozor, hud pesl“, da ni varno stopiti naprej. Najprej človek pogleda, kje je ta nevarna zverina, zagleda pa nežno, vitko gozdno lepoticco, kako v ogradi skupaj z domačim zajčkom skaklja naokoli.

„Oh, naša srnica Miki je pa že večkrat fotografirana kot cela Velika Dolina skupaj,“ prijazno pove Matilda Bukovinski. „Tu okoli pride veliko turistov, ki v miru preživljajo dopust na Mokricah in si krajšajo čas z jahanjem. Skoraj redna postaja na njihovi poti je naše dvorišče in njegova glavna zanimivost — naša Miki.“

Gospodar Anton Bukovinski je povedal, kako je srnica prišla k njim. „Še čisto majhno in slepo je našel kmet Požgaj s Koritnega na travniku, kjer je kosil. Njegovi otroci so najdenko ohranili pri življenju z mlekom, ki so ji ga dajali po dudki. Proti zimi so prišli k nam in prosili, naj jo vzamemo, češ da pri njih nima kje prezimiti. Tako je že dve leti pri nas.“

Srnica se je pri Bukovinskih tako privadila, da je svobodno hodila po velikem dvorišču; rada pa se je lotila tudi rož in povrtin, zato so ji ogradili večji prostor in postavili krmilnico s streho, kamor se lahko zateče pred dežjem in kjer tudi spi. Še sedaj ima najraje otroke, ker pa teh ni vedno, so ji v ogrado za družbo dali zajčka, s katerim sta velika prijatelja.

Miki bo ostala pri Bukovinskih, saj pravijo, da raje dajo prašiča iz svinjaka kot pa srno.

'GUBEC-BEG' GRE NA TUJE

Ko so prišle na dan prve govornice, da jugoslovanski pevec in skladatelj Karlo Metikoš ter pisec besedil Ivica Krajač pripravljata prvo jugoslovansko rock opero „Gubec beg“, ni bilo malo dvomljivcev, ki so že v naprej napovedovali polom. Mnenja o tem, ali gre res za delo, ki upravičeno nosi naziv opera, ali pa gre samo za vrsto muzikala, so sicer še danes deljena — dvoma o uspehu ni več.

„Gubec beg“ je doživel že petdeseto izvedbo na naših tleh. Ustvarjalci rock opere žanje pohvale z vseh koncev, po zadnjih vesteh si naš prvi tovrstni dosežek uspešno utira pot tudi na tuje.

Gotovo je za ustvarjalce pomembno mednarodno priznanje, ki ga vidijo v tem, da so že podpisali pogodbe o izvedbi „Gubec bega“ na Dunaju in v Torinu. Skoraj povsem zanesljivo pa je tudi, da bodo Američani rock opero uprizorili na Broadwayu, Meki vseh piscev muzi-

kalov in podobnih zvrsti. Američani se ogrevajo tudi za veliko ploščo s posnetki opere.

Uspešni „Gubec beg“ ni samo prva jugoslovanska rock opera, svojevrsten rekord ima tudi v številu nastopajočih in v razsežnosti scenarije. V dvorani zagrebške koncertne dvorane „Vatroslav Lisinski“ je režiser Vlado Stefančić izbral ves prostor, ki ga veliki oder, med največjimi v Evropi, nudi, ter nanj postavil do dvesto vseh nastopajočih.

Opera je, po vsem tem sodeč, dovolj kvalitetna in privlačna, vendar so njene razsežnosti take, da je uprizoritev „Gubec bega“ vezana na velike odre, s tem pa na ozek krog velikih mest. V manjših dvoranah opere skoraj ni mogoče uprizoriti. Kljub temu ustvarjalci obljublajo, da opere ne bodo videli samo v naših največjih mestih in v tujini, ampak da bo našla pot tudi do občinstva, ki ne živi v republiških središčih.

DOMAČA LEKARNA: MELISA

To je 30 do 100 cm visoka rastlina iz družine ustnatic, ki je sicer doma v Prednji Aziji, vendar jo najdemo tudi pri nas, ker jo ljudje precej goje po vrtovih. Stare knjige o domačem zdravilstvu vedo o melisi povedati vrsto dobrih stvari. Na vinu kuhana melisa je dobra za ženske v času menstruacije, zdravi pa tudi naduho.

Pravijo tudi, da se ni treba bati smrti tistemu, ki ga je ugriznil stekel pes, pa je kmalu pil vino, na katerem so se kuhali listi melise. Kuhati liste na vodi in piti ta čaj, liste pa položiti na glavo, je dobro zoper hud glavobol. Komur teče iz ušes, pa naj nanje deva melisne liste.

da skuhamo 1 veliko žličko melise na skodelico vode. Čaj naj pije bolnik dvakrat ali trikrat na dan. Pomagalo bo pri živčnih boleznih, pri živčnih bolečinah v želodcu in na sru, pri motnjah v prebavi, napenjanju, živčnih zobobolih in glavobolih, pri migreni in sploh pri obolenjih živčnega izvora.

Melisin čaj pripravimo tako,

R. B.

ČEZ 'TRENČ' GA NI

Moda za moške zaradi današnjega hitrega načina življenja vse bolj upošteva poslovnega človeka, ki se mu vedno mudi. Tak mora imeti brezhibno, pa vendar udobno obleko, v kateri bo samozavestno nastopal v službi, mimogrede bo šel na nekaj sestankov, kosil bo v gostišču in se zvečer utrujen vrnil domov. Obleka ne bo vsa zmečkana in ženi je ne bo potrebno likati, da bi jo lahko drugi dan spet oblekel.

Jesen naj bi taki moški doživljali v oblekah športnega kroja iz volne, flanele, meda ali reb-rastega žameta. Vzorcji blag so lahko pepita, karirasti ali črtasti. Kroj take „poslovne“ obleke pa naj bo rahlo oprijet. Še vedno ima obleka tri dele: hlače, suknjič in brezrokavnik, nikakor pa ni nujno, da je vse iz istega blaga. Prav posre-

čene so kombinacije, ki pa morajo biti dobro izbrane.

Novo je, da so moške hlače okrog stegen postale malo širše in niso več tako oprijete. In plašč? Pravijo, da za poslovnega človeka ni boljšega kot stari in preizkušeni trenčkot. Je ohlapen, primeren za vitke in okrogle linije, le vitki ga bodo zavezali s pasom, bolj okrogli pa bodo tak plašč samo zapeli na dve vrsti gumbov. Ovrtnik je kajpak velik, žepi so vrezani, dolžina do kolen.

Če boste k športni obleki pod trenčkot oblekli puli namesto srajce s kravato, ne bo nič narobe, pa še šala vam ne bo treba nositi.

R. BAČER

TARHONIJA DOBRA JED

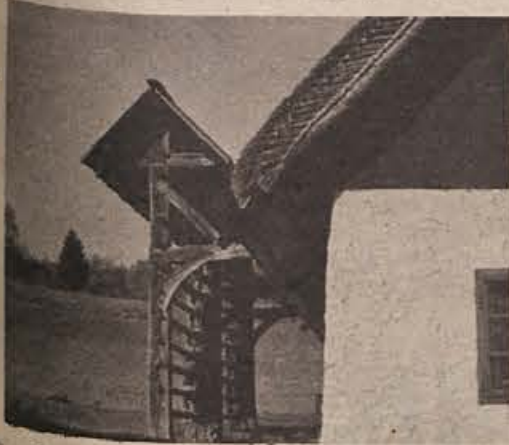
Valči Vovk, kvalificirana kuharica iz gostišča Na trgu v Novem mestu, je povedala recept za malo znano jed, ki pa je izdatna in je ni težko pripraviti. Dobrodošla bo gospodinjam, saj večkrat tarnajo: „Ne vem več, kaj skuhati, da ne bi bilo vedno isto.“ Poizkusite jed po nasvetu

Vovkove. Imenuje se tarhonija z mesom in korenjem. „Na vročem olju in čebuli prepražimo malo zmletega mesa, dodamo nariban rdeč korenček in ribano kašo. Vse skupaj še pražimo, da kaša malo zarumeni, potem zalijemo z vrelo slano vodo in dušimo približno

25 minut. Tarhonija je lahko samostojna jed, ponudimo jo kot prilogo ali pa jo pripravimo za večerjo s solato.“ Jed ima sicer nenavadno ime, zveni tuje, ampak iz sestavin boste lahko razbrale, da najbrž ustreza tudi našemu „kranjskemumu“ okusu.

R. B.

L. LESAR LESENE HARFE DOLENJSKE

SMOLARJEVA DOMAČIJA OB AVTOCESTI

Postali smo mestni ljudje, tovarniški delavci in uslužbenci. Čeprav je slovenske zemlje v primerjavi z drugimi deželami le za borno pest, je naše podeželje skoraj prazno. Posebno nekatera področja dajejo prav žalosten videz, ko se v nekdanjih imoviti in cvetoči vasi nahaja le nekaj ostarelih ljudi, starih, z mahom obraslih dreves in pa napol razpadajočih stavb. Kmetje, ki so bili med NOB ekonomska podlaga bojujočega se naroda, postajajo socialni problem in čakajo na tisto skromno pokojnino, ki jih bo odrešila zdaj na stara leta, ko je uvedeno v deželi socialno starostno zavarovanje tudi za kmeta.

„Ni velikol“ pravijo nekateri kmetje. Toda tistih trideset starih tisočakov je pa le bolje kot nič, saj smo navsezadnje garali celo življenje. Ne samo po osem, temveč tudi po dvanajst in šestnajst ur. V poletnih dneh od vida do vida, ponoči pa je bilo potrebno postoriti še pri živini. V vasi se vračamo na vikend. Posebno jeseni, ko odnašajo ozimnico ali pa za hip postojimo ob spominih

davnega otroštva, ko smo pasli živino, grabili seno in sekali drva.

Toda tu se začneja novo poglavje. Dolenjska vas in pokrajina sta zaznamovani z vikendarji. Veliko hiš je prezidanih in skaženih tudi zaradi nevesče roke samih kmetov, ki se hočejo postavljati s tridelnimi okni, križčimi fasadami in slavimi betonskimi ploščami. Ko rušijo stare stavbe, zidajo nenačrtno, kakor pride komu na misel, kakršen okus ima in kolikor ima denarja.

Enotno grajena vas je bila arhitektonsko zaključena celota pokrajine, a tak arhaičen videz je le malo kje ohranjen. Poleg tega je poplava vikendov ogrozila najlepše dele pobočij, ravnin in rečnih bregov. Tudi gozdnih jas in pa vinskih gorc. Namesto dobrih, starih zidanic in hramčkov se pojavljajo nekakšna skrpučala s kičastimi barvami. Pomislimo samo na Trško goro, nekdanji biservinske gorice na Dolenjskem, zdaj pa spominja na bahate „vilice“, kar kazi elementarnost in pristnost.

Kako drugače ravnajo drugi narodi, npr. Angleži. Ti znajo ohranjati arhitekturo davnih stoletij, poleg tega pa jih izkoriščati tudi v turistične namene.

Ob zgornjem toku Krke, ko se ta lepota Dolenjske še vsa razigrana in čista peni čez lehnjak in se zajeda v temne tolmune, bomo nekaj minut od Zagradca ali Fužin v nekdanji Krajini v vasi Breg v neposredni bližini avtomobilske ceste naleteli na domačijo, ki nosi letnico 1882 in je od tistih časov nespremenjena. Sedanji lastnik Dinko Gregorin, dipl. pravnik iz Ljubljane, je znal prislusniti staremu ljudskemu stavbarskemu izročilu in jo je samo oplemenitil z novo slamnato streho in apnenim beležem. Ohranil pa je do potankosti vse značilnosti, kot so: črna kuhinja, majhna okenca in vrata in linica za zračenje v kamri.

Domačija je idealen primer, kako se da iz stare hiše in drugih poslopj pričarati iluzija davnine v skomercializiranem okolju in kako se da iz te do-

mačije napraviti prijetno bivališče, ki je človeku, ko jo vidi, pravo doživetje.

Dinko in Milena Gregorin pravita: „Ko sva kupila tisto podrtijo, so ljudje zmajevali z rameni, še bolj pa so bili presenečeni, ko sva začela popravljati, namesto, da bi podirala. Stara smolarna – podomače se je reklo pri Smolarju – je bila najprvo pozidana ob dvojnem stegnjenem kozolcu, kar se še danes lepo vidi (del tega kozolca pa je še zmerom naslonjen na hišo), čeprav je bil pozneje postavljen na novo. Vse te prvine smo pustili nedotaknjene, ker se nama zdi, da je samo v tem dragocenost naše domačije na Dolenjskem. Tudi otroci so se navdušili in ni ga denarja, ki bi odtehtal prijetno bivanje v tem okolju.“

„Ko sem kot sedemnajstleten partizan v Gubčevi in XII. brigadi prvič prepotoval Dolenjsko, mi je ostala v neizbrisnem spominu prav ta mehko in arhaičnost s starimi, s slamo kritimi stavbami in kozolci.“

Sporočilo, ki je vredno posnemanja.

a. bartelj
**DOBER
DAN,
DOLENJCI**

FRANCE MIHELICH

Narava, njene lepote, skrivnosti, milina, njena neuničljivost in večnost lahko močno prevzamejo že otroško dušo. To otroško dojemanje sveta okoli sebe lahko postane odločilno za vse kasnejše delo zrelega človeka, zlasti umetnika.

„Že od malega me je narava močno privlačila. Se kot otrok sem nadvse rad hodil po gozdovih; zbiral sem metulje, hrošče, celo kače,“ pripoveduje znani umetnik, slikar in grafik France Mihelič. To otroško in mladostno doživljanje narave se je kasneje preneslo tudi v številna dela zrelega umetnika. Neki kritik je pred leti zapisal, da je narava in flora naravnost vdrla v Miheličevo grafi-

„Rodil sem se v Virmašah pri Škofji Loki, to je tam, kjer je mačka sv. Duha snedla,“ se pošali in pove, da se je ta zabavljica ohranila do današnjih dni. Tako je bilo: da bi župnik dosegel s svojo ob dolgotrajnem trenutku skozi lino na vrhu cerkve spuščati belega goloba – sv. Duha. In ko so „golob“ klicali sv. Duha, se je iz line oglašil mežmar: „Ga ni, ga je mačka snedla!“

Miheličeva družina se je kmalu preselila v Ribnico, kamor je bil prestavljen oče, železniški dela-

vec. „Čeprav smo živeli v veliki revščini, kajti v službi je bil samo oče, otrok pa je bilo osem, imam na tista leta zelo lepe spomine. V meščanski šoli v Ribnici sem dobil tudi prve osnove risanja. Takrat je bil učitelj Janko Trošt, vsestransko razgledan mož in dober pedagog; tudi sam je rad risal in večkrat je nas dijake peljal v naravo, kjer smo se po svojih močeh poskusili v glavnem s pastelom,“ obuja spomine umetnik.

Mladi Mihelič je že takrat pokazal, da ima za risanje dar, ki ni dan vsakemu. V meščanski šoli je že delal paste za takratne ribniške mogotce: v glavnem tihožitja in romantične pokrajine. „Marsikaj sem prerisal z razglednic,“ pove. Njegove lovke motive so radi kupovali tudi lovci.

„Ljudje so sicer opazili, da imam dar in da zelo rad rišem, vendar še sam nisem vedel, kaj hočem; vsi otroci radi rišejo, zavest in odločitev, da bom krenil na trnovo pot umetnika, pa je prišla precej kasneje.“

Kljub revščini so vsi štirje bratje Miheliči študirali. Seveda niso mogli od doma pričakovati pomoči... France se je vpisal na učiteljsko, da bi čimprej prišel do kruha, čeprav do učiteljskega poklica ni čutil nobenega veselja. „Seveda nisem

imel nobene štipendije. Precej časa sem se v Ljubljano vsak dan vozil z vlakom iz Virmaš, kjer sem stanoval pri dveh starih, revnih, a dobrih ženah v leseni hišici. Hrano pa mi je priskrbel prof. matematike Marolt, tudi Dolenjec, v zavetišču za onemogle...“

V Ljubljani se je vpisal na večerno slikarsko šolo „Probuda“, kjer sta poučevala Matej Sternin in Mirko Šubic. Bolj ko se je šolanje na učiteljsko bližalo koncu, bolj je bila Miheličeva odločitev, da bo študiral na slikarski akademiji, trdna. In jeseni 1927 se je brez sredstev podal v Zagreb na akademijo za umetnost in umetno obrt. „To so bili težki časi,“ se spominja. „Stanoval sem v baraki na dvorišču dijaškega doma; po trideset se nas je stiskalo v eni.“ Kar se hrane tiče, pa je prišel na boljše: v Ljubljani jo je dobival v zavetišču za onemogle, v Zagrebu pa v – porodnišnici. Priskrbel pa mu jo je Slovenec Dolinšek, ki je bil tam zdravnik. „Pa mi je niso dajali kar tako; tisto košilo in večerjo sem moral odslužiti: iz knjig sem prerisoval in povečeval razne slike o porodništvu, ki so jih študentje rabili pri študiju. Tako sem v porodništvu kmalu postal doma in bi šel lahko za babico,“ se zasmije. V revščini in

pomanjkanju se je Mihelič prebijal skozi študij. Po končanem študiju je moral še tri leta čakati na prvo službo – zaradi svojih političnih nazorov. Med drugim je bil pri takratnih oblasteh slabo zapisan tudi zato, ker je ilustriral Klopčičeve pesmi. „Ni mi ostalo drugega, kot da grem domov v Dolenje Laze pri Ribnici, kamor sta se preselila oče in mati. Moje tedanje stanje še najbolj ponazarja znana Petkovškova slika ‚Doma‘: slikar se je vrnil iz tujine brez sredstev in vsi domači povešeni oči sedijo okrog mize. V Dolenjih Lazah sem si na podstrešju iz desk zbil nekakšno izbo. Bil sem precej obupan, tudi delal sem zato bolj malo; sicer pa sem lahko le risal, saj tudi za barve nisem imel.“ Končno je dobil mesto suplenta risanja na gimnaziji v Kruševcu, po nekaj letih pa je bil premeščen v Ptuj. „Za pusta sem šel v neko vas v okolici Ptuja in tam prvič videl kurenta. Prevzela me je elementarnost teh likov, ki imajo tako globoko vsebino. Kurent je postal eden od pomembnih elementov v mojem slikarstvu; jaz sem ga transformiral v simbol elementarnosti narave in ga povezal s svojim mladostnim dojemanjem narave. Ta lik kurenta od takrat razširjam in poglobljam, tako da dobiva nove razsežnosti,“ razlaga Mihelič.

Na Miheličevo slikarstvo je močno vplivala tudi vojna s svojimi strahotami, vojna, ki je uničevanje in zanikovanje življenja. Takoj po razsulu starojugoslovanske vojske se je vključil v OF, 1943 pa odšel v Podhosto v partizane. Precej časa je preživel na Rogu, delal je v grafičnem ateljeju v Starih žagah, konec vojne pa je dočkal pri Slovenskem poročevalcu, za katerega je naredil tudi ciklus 40 linorezov – Krvava bratovščina. „Na Rogu sva se srečala z Novomeščanom Jankom Jarcem, s katerim sva se spoznala že pred vojno v Ptuj; v Srednji vasi pa smo z Jalcem, Piratom in Klemenčičem postavili temelje kasnejši likovni akademiji, ki je zaživela takoj po osvoboditvi.“

Do 1970 je bil Mihelič redni profesor na akademiji, dvakrat je bil tudi njen rektor, deset let pa je že redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. „Sedaj delam več kot kdaj prej. Cele dneve preživim v ateljeju. Poletja pa že skoraj dve desetletji preživim na Dolenjskem, kjer sem si v Žihovem selu postavil hišico nad Krko, blizu gozdov, ki se raztezajo tja v Gorjance. Vrnil sem se v gmajrno, kjer sem tudi začel. Hudo pa mi je za Krko; saj se človek sploh ne more več kopati v njej, tako je umazana, pa tudi rib je vedno manj.“

V Žihovo selo pa seveda ne hodim le počivat; manjše stvari tam tudi delam, medtem ko lahko večje le tu v ateljeju. Dolenjska pokrajina me zelo privlači, v tej pokrajini je veliko lirčnosti, ima svoj značaj,“ pripoveduje umetnik, ki mu je znani umetnostni zgodovinar Brion v knjigi Fantastična umetnost namenil poglavje z naslovom Začarani gozd. Brion prišteva Franceta Miheliča med največje fantastične likovnike modernega časa.

ENAJSTA OBRT

Iz Ribnice so od nekdaj hodili v svet ljudje z oprtanimi krošnjami in ponujali ljudem v prodajo lesene izdelke, ki so jih delali v dolgih zimskih večerih, ko je delo na poljih spalo. Krošnjarji so ponujali po nekdanjih krajih avstrijske države predmete desetih ljudskih obrti; poznali so jih do Budimpešte in Dunaja in v hrvaške dežele.

Na današnjih cestah komaj še kdo s krošnjo na rami meša prah, tisti krošnjarji, ki so še ostali zvesti poklicu očetov, se zvečine vozijo z avtomobili. Tudi prodaja se je spremenila, saj suhe robe nič več ne ponujajo kot včasih, ampak jo prodajajo trgovskim podjetjem.

Ob desetih suhorbarskih obrteh v Ribniški dolini živi v vasi Kračali na Gori, na poti med Sodražico in Loškim potokom, še enajsta obrt, ki se ukvarja z lesom: našla sva jo v delavnici bratov Krže, 48-letnega Jožeta in štiri leta mlajšega Janeza.

Tudi onadva, kot je značilno za suhorobarje, nadaljujeta očetovo obrt. Oče je bil njun prvi učitelj, vodič v skrivnosti rezljanja lesa in estetski vzgojitelj. Žal so časi drugačni, okus ljudi se je spremenil, potrebe so tudi druge in tako brata Krže namesto lesenih skled, sit in drugih krošnjarskih predmetov iz lesa izdelujeta turistične spominke, ali kot jim po naših trgovinah učeno pravijo – souvenirje.

Med skrinjicami, pepelniki, vazami, obežilniki z živalskimi figuricami, okviri za ogledalca, med vsa to leseno robo, ki meji ali pa je že pravi kič, se še najdejo izdelki, v katerih je moč začutiti izviren navdih iz vsakdanjega kmečkega življenja, kot je na primer čedra v obliki bikove glave, izrezljana iz češnjevega lesa. V delavnici obeh rezbarjev nastajajo tudi volovske vprege, seveda močno pomanjšane, pa tudi nabožni liki.

V Kračalih nastaja vse, za kar brata Kržeta menita, da ljudje želijo imeti in kupiti.

od ribnice do morja

„Veva, da je večina najinih izdelkov tako imenovani kič. Ampak midva ne delava iz umetniških nagibov, ampak za tržišče. Tu pa je odločilen okus širokih množic,“ pravita Jože in Janez. „Tudi midva bi rada naredila kaj res lepega, edin-

stvenega, ampak veva, da ljudje tega niso pripravljeno niti ceniti niti kupiti. In če že hočete: tudi s temi stvarmi, ki jih zdaj delava, je veliko dela. Čeprav izdelava po enem vzorcu več predmetov, gre veliko ur, preden dobijo zaželeno obliko. Na stroj se skoraj nič ne da narediti, samo prvi del postopka, „rezanje osnovnih kosov“, narediva z žago. Potem je vse treba narediti s posebnimi noži, ki sva jih dobila iz Nemčije. To je dolgotrajno in natančno delo.“

Še dobro se brata spominjata časov, ko ni bilo ne strojev ne elektrike in je bilo vse treba narediti na roke. Kmetija je bila majhna in zato je šel Janez za sedem let na Jesenice k Višnarju, rezbarskemu mojstru. Ko so se možnosti za delo na Gori povečale, se je tudi Janez vrnil domov. Brata sta po očetu rezbarju pododevala talent in delavnico.

Spominke, ki sta jih pozimi in spomladi izrezljala iz lipovega, hruškovega, češnjevega, javorovega ali bukovega lesa, pozno spomladi razpeljeta po Sloveniji. Pot ju vodi v bližnjo Ribnico, v Ljubljano, v obmorske turistične kraje, najboljši kupci pa so v Postojni, kjer pred vhodom v slavno Postojnsko jamo turisti radi segajo po njihnih izdelkih. Povpraševanje je tolikšno, da bi lahko prodala znatno več, kot moreta narediti.

„Spominkov iz Indije, Srbije in Bosne ter še od marsikje drugod so ljudje naveličani, ker se iz leta v leto ponavljajo isti motivi. Midva pa poskušava vsako leto narediti tudi kaj novega, zato nimava težav s prodajo. Uživava pri delu: vedno, kadar narediva kaj novega, sva vesela. Najraje bi videla, če bi delala samo unikate, samo potlej nama kupčija ne bi šla, ker bi bili predmeti predragi. Lahko pa rečeva, da najini izdelki niso dragi. Dostopni so za povprečen žep.“

Pogovarjali smo se v delavnici, kjer sta brata že naredila lepo zalogo za prihodnjo sezono, vendar sta potarnala, da sta v zaostanku zaradi preureditvenih del v domači hiši. Rada sta pokazala že izdelane stvari in tudi nekaj novih osnutkov. Ogledala sva si še nedokončana dela, kjer se je najbolj videlo, koliko truda je potrebno za en sam izdelek.

Janez je ob tem pomoderoval: „Tole ponavljajne motivov in večurno neprekinjeno delo me kar utruja. Razmišljal sem že, da bi se zaposlil, vendar pa v bližini domačega kraja nimamo nobenega obrata. Če bi bil zaposlen, bi se z rezbarjenjem ukvarjal res iz veselja v prostem času. Takrat bi delal samo tisto, kar bi mi narekovalo srce, in se ne bi uklanjal okusu drugih.“

M. MARKELJ
J. SPLICHAL

Jože Krže

Janez Krže

POMNIKI M. Markelj J. Splichal ZGODOVINE

HIŠA, TROJNI SPOMENIK

Vsak kraj je po svoje lahko pomnik zgodovine. V svojih izročilih ali v spomenikih hrani spomine na dogodke iz daljne in bližnje preteklosti. Ko sva razmišljala, kateri kraj bi bil primeren za zapis o pomnikih zgodovine, sva se spomnila na Vinico; predvsem zaradi hiše s tremi spominskimi ploščami: te na poseben način podajajo tri plasti viniške zgodovine.

Prva plošča govori o Franju Lovšinu, učitelju, ki je na Vinici deloval 41 let, širil prosveto in kulturo med Belokranjci, jim pomagal odkrivati zaklade njihove kulturne tradicije in narediti prve korake iz zaostalosti.

Druga plošča govori o težkih dneh naše revolucije, o borbi za osvoboditev naših krajev – posve-

čena je prekomorskim brigadam, ki so aprila 1945 pri Vinici vkorakale iz Hrvaške v Slovenijo. Tako naj bi simbolično predstavljala tisti majniški zgodovini slovenskega naroda, ki je bil najbolj pomemben in ki je Slovincem dal svobodo in samostojnost, o čemer je naš narod stoletja hrepelno rodil veliki mojster slovenske pesniške besednice Oton Župančič, in na ta način lahko beleži kulturni vzpon Slovencev. Od 1951. leta je hiša postala urejena v spominski muzej, na vrtu pa stoji spomniški kip Otona Župančiča. Prav te ploščice ponovno potekajo preureditvena dela v hiši, ki je že odkupljena, denar za odkup pa so zbrali s pomočjo akcije „Župančičev dinar.“

Berta Kravos

Matilda Alič

Belokranjski prosvetitelj

Čeprav je od Lovšinove smrti minilo že skoraj tri desetletja, se ga starejši prebivalci Vinice še dobro spominjajo. Po naključju sva na cesti srečala Matildo Alič, 75-letno Viničanko. „Ko sem hodila v osnovno šolo na Vinici, je bil moj učitelj Franjo Lovšin. To je bil dober človek lepe postave, ki je bil sicer z nami otroki strog. Prav je bilo tako, saj smo se le tako lahko kaj naučili. Na šoli je bilo veliko otrok, deklet pa manj, kot jih je danes videti v šolskih klofeh. Lovšin nas je učil vsega do domače zemlje in tega, da je tudi bela krajina nekaj vredna. Začel je obujati stare načine in v šoli smo se učili vesti pravi belokranjski vez. Zanimali pa so ga tudi drugi ljudski običaji in navade.“

Zares je bil Franjo Lovšin v prvi polovici tega stoletja pravi belokranjski prosvetitelj, ki je štiri desetletja svojega življenja žrtvoval napredku Vinice in širše okolice. Ne samo da je kmete učil novih obdelovalnih postopkov, da se je zavzemal za obnovo vinogradov po tistem, ko je trsna uščačila stare nasade, celo tako daleč je šel, da je kupil vinograd in potem z lastnim delom dokazal prednosti novih sort in novih pogledov na obdelovanje vinogradov. Kmetov je tudi odprl pot v novo sadjarstvo: hodil je po vaseh in kmetom pokazal, kako naj rastejo sadjarstva.

Še več: bil je organizator kulturnega življenja v kraju. Ustanovil je knjižnico, sokolsko društvo in župniško društvo. Vedel pa je, da morajo ljudje najprej vzljubiti tudi svojo poreteklost in spoznavati, iz katerih so zrasli, če hočejo kaj doseči. S tem namenom je mnogokrat popotoval po okolišnih vaseh, zbiral etnološko gradivo: stare noše, tkanine in si zapisoval razne šege in navade tamšnjih prebivalcev. Marsikateri že skoraj pozabljeni običaj je spet obudil k življenju. Viniška kmetija so na njegovo pobudo spet začele gojiti nekdanje običaje, kot je na primer petje kresnic. Sodeloval je s prof. Sičem, ki je v tistem času zbiral slovenske etnološke predmete; Lovšin mu je bil zvest sodelavec za Belo krajino in tako je v njegovem muzeju prišla v naš etnografski zemljevid.

Prigodba o Zupančičeve družini

Čeprav živi v Ljubljani, vendar pa je tako navezana domača kraj Lovšinova hči Berta, poročena Kravos, da ima na Vinici majhno leseno hišico. Spominja se svojega očeta in tudi Otona Zupančiča: „V naši družini je bilo pet otrok: štirje mlajši in jaz. Želja po znanju je bila v vseh nas, vendar pa nas oče s skromnimi sredstvi ni mogel študirati. Težave smo uredili tako, da smo vsi otroci preselili v Ljubljano, z nami pa je šla mati, da nam je kuhala. Tako smo se lahko vsi študirali od očetove plače do plače. Oče mi je bil strog — vendar pa je bil tak tudi do sebe, ne da bi bil do drugih. Pod plaščem te strogosti se je skrivala mehka in čuteča srca. Lovšinov rod je prišel iz Belo krajino iz Ribnice; Zupančičevim rodom ni veže samo to, da je Lovšinova teta svoj oče odkupila hišo, v kateri se je rodil Zupančič, ampak so se mnogo bolj tesne vezi spletle z znanstvenim prijateljstvom z Zupančičevimi. V Ljubljani smo Lovšinovi redno obiskovali v bližini starega Zupančičeve.“

Tako se spominja 72-letna Berta Kravos. V mladih letih je večkrat videla Otona in se kajpak pogovarjala z njim.

Oton je študiral, zato ga ob naših ljubljanskih prijateljih pri očetu in materi nismo kaj pogosto videli. Čeprav so se Zupančiči kmalu izselili z Vinice v Dragatuš, se je Oton redno vračal na dom ob počitnicah, še potem, ko je študiral na univerzi. Naša teta, ki je kupila Zupančičevo hišo in imela v njej trgovino, je bila zelo zvesta srca, zato je zelo rada sprejemala na svoj dom tudi Otona. Mislim pa, da se po njegovi smrti ni več vračal na Vinico. Sicer pa bo o teh njegovih letih našega pesnika in tudi o mojem očetu, ki se mu je Oton večkrat potožil, kadar je bilo hudo — pa najsi bo to s pismom ali pa s kmetom — kmalu izšla pri Mladinski knjigi knjiga o našem bratu Evgenu Lovšinu, ki bo nosila naslov „Oton in mladost Otona Zupančiča.“

Od vseh srečanj z Zupančičem mi je najbolj všeč spominu doživljanj iz drugega razreda osnovne šole.“

Čeprav je, da ga zapiševa. To se je zgodilo v Ljubljani okrog 1910. leta. Berta Lovšin je takrat hodila v drugi razred osnovne šole; njena učiteljica je bila Ana Kessler, ena izmed znanih Kesslerjevih učiteljic (mimogrede bodi omenjeno, da je drugo ime Mici v zrelih letih rad pogledal Ivan Cankar). Pri uri risanja so morali narisati limono. Še danes se Berta spominja, da ji risanje limone nikoli ni šlo od rok; toliko časa se je mučila z deževno, da je skoraj zradirala zvezek. Končno ji je pomagala učiteljica, ki je z enim samim zamahom limono narisala to, kar se mali učenki nika-

kor ni posrečilo. Po pouku je stekla iz šolske stavbe in zunaj zagledala Otona Zupančiča. Bila je vsa vesela, saj je bila prepričana, da jo bo spoznal in ogovoril. Vendar je bil Oton zamišljen in njegova pozornost v Šentjakovski šoli t dan ni bila namenjena njej. Čakal je na njeno učiteljico Ano Kessler. Iz te ljubezenske idile se je kasneje rodila tudi zakonska skupnost, mala Berta pa je takrat tekla domov in potožila mami: „Veš, Oton je bil na šoli, pa me ni niti pogledal!“

bela krajina v pesmi

Čeprav je Oton Zupančič živel na Vinici le malo časa, komaj dve leti, se je raje vračal v ta kraj kot v Dragatuš, kamor so se Zupančičevi preselili z Vinice. K temu je nedvomno odločilno pripomogla dobrota Lovšinove tete Marije Simonič, rojene Malič. Njena dobrota je bila še večja, ker ni imela lastnih otrok. Bertina mama Frančiška je bila sestrična Zupančičeve mame. Zupančičev oče Franc je bil doma z Uršnih sel. Od tam se je preselil v bližnjo Belo krajino, kupil na Vinici hišo z nekaj zemlje in v njej odprl trgovino. Poročil se je z domačinko Ano Maličevo. Dve leti po Otonovem rojstvu se je družina preselila v Dragatuš.

Oton je bil drugi otrok v družini: Otokar je imel tri hčere in sina, najmlajša, Marica, pa je zgodaj umrla.

Že v mladih šolskih letih je Zupančiča bolj kot v šolo vlekel v naravo. Klatil se je po poljih, vinogradih, steljniških, hodil med šelestečo praproto, iz katere sese dvigale vitke tenkolase breze. Srkal je vase lepoto belokranjske pokrajine, znal je prisluhniti besedam preprostega belokranjskega človeka in še potem, ko se je vračal na počitnice in ko je že živel mestno življenje, mu je narava veliko pomenila.

Odsev vsega tega najdemo tudi v njegovih pesmih. Rad je uporabljal prav belokranjske besede in tako nekatere narečne posebnosti uvedel v zakladnico slovenskega knjižnega jezika.

Globoko ga je pretreslo težko življenje belokranjskih kmetov. Zgodaj je odkril veliko socialno rano — izseljevanje. Prav z Vinice in okoliških vasi je odšlo v svet s trebuhom za kruhom, pred prvo vojno in še potem, med obema vojnama zlasti v Ameriko, ogromno ljudi. Še danes je iz teh krajev nekaj sto ljudi na delu na tujem. Žal ni več peresa Zupančičevega kova, ki bi znalo tako pretresljivo in umetniško polno razkriti vso bedo in nesrečo takega življenja.

iz isker plamen

Lovšin se je spopadal z zaostalostjo, Zupančič je odkrival lepoto in tragiko, toda priti je moralo do korenitih sprememb. Bela krajina je trzala; v njej se je nakopičilo toliko krivic in gorja, da je moralo priti do izbruha!

Prvi poskusi tega kraja za lastno upravo, sodstvom in grbom, na katerem je upodobljen ptič z razprostrtimi krili in grozdom v krempljih in ki je devet stoletij veljal za simbol Vinice, da bi si priborili boljše življenje, so stari več stoletij.

Znano je, da so se leta 1848, v letu revolucij, uprli tudi viniški kmetje. Zažgali so kozolec svojemu župniku, ker je oznanil odpravo podložništva v prazni žezeljski cerkvi namesto v viniški.

Ob žigosanju denarja 21. aprila 1919 so kmetje z Vinice in okolice pod vplivom prevratnih idej vojni povratnikov v zahtevi po ljudski oblasti proglasili Viniško republiko. Ta prva ljudska oblast je trajala samo tri dni, vojska jo je krvavo zadušila, a iskra upora je tlela naprej.

Požar je izbruhnil 1941. leta. Čeprav se je na Vinici naselil po zlomu stare Jugoslavije italijanski strojnični bataljon in obdal kraj z žico in bukerji, se je že 15. avgusta 1941 ustanovila Oslobojilna fronta. Okupatorji so mnogo Viničanov in kmetov iz okoliških vasi odpeljali v taborišča, svojem znanih partizanov pa so požgali strehe nad glavo.

Vse to ljudi ni moglo streti. Po kapitulaciji Italije je življenje na Vinici začela urejati komanda mesta. V mestu so delale centralna tehnika, kurirska postaja, čevljarstva in krojaška delavnica, etapna kuhinja, bolnišnica, postaja za rekonvalescente. Tu je bil tudi sedež rajonskega odbora OF.

Oktober 1943 so partizani tri dni junaško odbijali nemške napade čez Kolpo. Vinica je bila tudi bombardirana: 30. aprila 1944 so nemški bombniki porušili šolo, dve hiši, kapelico, več senikov in ubili eno žensko. Najhujša noč za Vinico je bila 27. avgusta 1944, ko so Nemci in ustaši napadli Vinico s strojnimi in minometalci, vdrli vanjo, jo izropali in odgnali 43 moških. Ob tem napadu je padlo tudi sedem partizanov.

Ena hiša je zato pomnik bogate viniške zgodovine. Spominske plošče Franju Lovšinu, Otonu Zupančiču in partizanskim prekomorskim brigadom govore o zgodovini, o časih prepodročnosti in ljudeh, ki so prinašali napredek Beli krajini; o pesniku, ki je zapisal v zakladnico naše poezije tenkolase breze in dobre ljudi pa grenko izseljevanje; o številnih znanih in nezanih junakih, ki so živeli in umirali za eno samo, a tako veliko besedo — svobodo!

ko je ljudski glas

Srednji vek pogosto imenujejo temna doba, pa tudi obdobje, ki mu je sledilo, večkrat ne zasluži boljšega imena. Nečast mu dela verovanje v vraže, duhove, skrivnosti, čarovnije in čaravnice, ki se je razpaslo po Evropi in obsedlo vse, od najpreprostejših ljudi do najhujših moralistov.

Posebno huda in več stoletij neizkoreninjiva je bila vera v čaravnice. Bila je tako trdna, da so nastale debele knjige o nekakšni nadčloveški moči teh nesrečnih žensk. Mimo tega mračnega pojavnosti ni mogel niti Valvasor, eden največjih izobraženecv svojega časa na Slovenskem, in je v svojo „Slavo vojvodine Kranjske“ vtikal prenekatero čarovniško zgodbo.

Ženskam, ki jih je ljudski glas proglasil za čaravnice, so pripisovali razne nesreče: točo, boleznijo pri ljudeh in živini, smrti, slabo letino in druge — z današnjimi očmi gledano — povsem naravne pojave. Take sirote so preganjali, trpinčili, zapirali in jih obsojali na smrt.

Najstarejši letopis Krškega — latinska kapucinska kronika piše med drugim takole: „V začetku 18. stoletja je spravilo naše mesto na sramoten glas čarovništvo. Za časa župnikovanja Ivana Jurja Tratnika so 20 do 30 oseb, po drugih poročilih celo 40 oseb, ki so jim dokazali čaranje, vrgli v ogenj. Med temi so bile tudi hčere in soproge meščanov in mestnih svetovalcev.“ Stari zapisi posebej omenjajo soprogo Matije Juriše, ki so jo usmrtili 1709 in o kateri so pravili, da je bila duhovna voditeljica (mater spiritualis) očetov kapucinov. Njeno hčer Marijo Colarič so najprej izpustili iz ječe, potem pa so jo obsodili in jo v dveh dneh sežgali na grmadi. To je bilo približno leta 1714, ko je bil njen oče Matija Juriša mestni svetovalec. Kriminalni sodnik je bil doktor Weinacht iz Ljubljane. Ko so ženske peljali na smrt, sta jih spremljala dva spovednika.

Po nekem izročilu naj bi bila čarovništvo v Krško zanesla čaravnica iz Laškega. To so menda med mučenjem druga za drugo priznavale ženske, ko so jim dokazovali „zvezo s hudičem.“

O že omenjeni soprogi Matije Juriše so še dolgo po njeni smrti med ljudmi krožile prav srhljive zgodbe in nekaj jih je tudi zapisanih. Tako trdi ena, da je Juriševa nekoč poslala nekemu fratru kosilo, ko pa se je pobožni mož spravil k mizi in odkril skledo, je v njej namesto pričakovanih rakov zagledal žabe in namesto ptičev krastače.

Čaravnice naj bi bile po tem izročilu oznanjale, da nevihte lahko prežene zvonjenje. Zato so ljudje kapucinske očete večkrat prosili, da so ukazali zvoniti pred hudo uro. V navadi je še dandanes, da zvonovi, zlasti v hribovskih krajih, „odganjajo“ točo.

Sodnijske izvršitve nad čaravnicami so opusti-

li, saj so ti stroški za časa enega samega mestnega sodnika narasli že na 1.348 goldinarjev.

Stare kronike trdijo, da leta 1717 o čarovnicah v Krškem ni bilo več slišati. Že šest let prej so vicedomu (cesarskemu namestniku) poročali, da je mesto povsem obubožalo zavoljo protičarovniških procesov. Zapisano pa je tudi, da so ženske, ki so jim „dokazali“ čarovništvo, obglavljali na Krškem polju ob Savi proti Leskovcu (ob potoku Žlapovec).

Krško, ki je bilo povrh vsega že od nekdaj znano prometno križišče in so se tudi v njem zbirali ljudje iz vseh vetrov, kajpak ni moglo preprečiti vdora verovanja v čaravnice, ki se je takrat širilo po Slovenskem, po mestih, trgih in vaseh. Kadar ni bilo opravkov s „čarovnicami“, je prebivalstvo obiskala kuga. Skoraj stalne spremembe življenja so bile povodnji, draginja in lakota. Krško in okolišne kraje so nekajkrat pretresli hudi potresi. Posebno hud je bil potres leta 1628. Sporočilo pravi, da so se tla tako majala, da so zvonovi v Leskovcu kar sami zvonili. Če dodamo še, da so bili to časi, ko turški vpadi še niso povsem ponehali in ko je v ljudeh še vedno živel spomin na krvave kmečke punte, takratnemu prebivalstvu res ne gre zavidati.

Veliko zgodb iz te dobe je zamikalo prenekatero literarno pero. Mračno obdobje verovanja v čaravnice na Slovenskem je obdelal Ivan Tavčar. Njegova „Visoška kronika“ je morda najbolj znana, nikakor pa ne edino delo s tako tematiko. Starejši ljudje se prav gotovo še spominjajo povesti „Zadnja na grmadi“, ki jo je najprej v podlistkih, potem pa še v knjigi objavil Fran Jaklič. Prav neutruđen je bil pri zbiranju in pisanju „čarovniških“ zgodb dolenski bard Janez Trdina.

Ali je verovanje v vraže, duhove, čarovnije in druge oblike prazne vere danes še živo? Čeprav vprašanje najbrž ne sodi v leto 1975, ko človek globoko prodira v vesolje in je medicina že tako napredovala, da ni nobena umetnost več prišiti odtrgano roko na njeno mesto, smemo vendarle reči, da le še ni docela izkoreninjeno in da so se nekatere oblike, močno omiljene in včasih prav otroško naivne, ponekod, zlasti v odročnejših krajih (na kmetih) še ohranile. Nedavno smo lahko brali, kako onstran Gorjancev soseda še verjame, da ji soseda „copia“, pred kratkim pa smo slišali, kako se je v okolici Sevnice neka ženska prav oddahnila ob smrti sosede, češ: „Pa ne bo zvečer več letala nad našo domačijo!“

Naj čarovništvo med ljudmi živi ali ne, bodo zgodbe o njem vedno zanimive, vredne tako novinarskega kot pisateljskega peresa.

I. ZORAN

obsojal na grmade

GRUDA DOMACA

Počasi je stopal po zavutih kamnitih stopnicah v peto nadstropje, kjer sta stanovala z Marijo. Hiša je bila stara, nemške družine so se že davno izselile iz nje. Zdaj je bila pribežališče revnim priseljencem, ki so si vsak po svoje uredili začasno bivanje v njej.

Bil je utrujen; za seboj je imel dolg delovni teden in še praznovanje odhodnice v domovino. Nekateri so mu zavidali, drugi so se širokoustili, da se še ne bodo vrnili. Vsem pa je na proslavi vzbudil otožne misli na domovino.

Pet let sta z Marijo trdo delala ter si počasi zidala hišo v vasi nekje v Beli krajini. Vsa leta sta hrepenela po dnevu, ko se bosta vrnila, ponovno začela delati na zemlji, kot bi kmetovanja nikoli ne prekinila, ko bosta živela med znanci v mirnem sožitju.

Takih misli je stopil v stanovanje. Začudil se je. Nič ni kazalo, da se pripravljata na potovanje. Vse stvari so bile na svojih mestih, kot bi Marija ne vedela, da mora pohiteti in pripraviti vse potrebno za pot. Pohitel je v kuhinjo, kjer je Marija hranila Gašperja. Enoletni otrok se mu je nasmehnil in zakrilil z rokicami v pozdrav.

„Kaj je? Za pot nisi še nič pripravila?“ je vprašal.

„Ne bom šla!“ je trdo rekla. „Ti lahko greš, če hočeš. Jaz sem se odločila: z Gašperjem bova ostala tukaj!“

Vzkliknil je: „Saj sva se vendar dogovorila! Odpovedal sem službo, poslovil sem se od prijateljev. Ne morem ostati tukaj, četudi bi hotel. Le kaj te je vendar prijelo?“

„Nikoli nisem bila za to, da bi se vrnila,“ je Marija hladno rekla. „Ti si govoril, kako nama bo lepo, a nikoli me nisi vprašal, če se strinjam, če si tudi jaz želim vrniti se na kmete. Tudi ko sva odšla v Nemčijo, me nisi vprašal, ali si želim iti. Izruval si me kot rožo iz zemlje in zdaj, ko sem se privadila življenju v Nemčiji, me misliš spet presaditi. Toda zdaj sem starejša, poznam življenje. Ne, nikoli več ne maram na kmete! Navadila sem se na mesto.“

Strmel je v svojo ženo. V tem trenutku mu je bila tuja. Vsa leta je mislil, da želi in misli enako, da si želi zgraditi dom na domači zemlji. Ni mogel razumeti njene sedanje odločitve. Vsi upi in želje so se v hipu zrušili v prah. Vedel je, da bo

brez nje življenje puho, kjerkoli že bo.

„Zakaj si mi potem pomagala pri zidanju?“ jo je skrušeno vprašal.

„Sem mar imela kaj izbirati? Prenašala sem tiste redke obiske pri tvojih starših, katerih nisem nikoli marala, kot tudi oni ne mene. Zdaj sem trdno odločena: za stalno se nikoli ne bom vrnila. Tvoja mati bi mi uničila življenje. Trda, samo-svoja ženska je. Nikoli bi se ne razumeli.“

„Potem,“ je s težavo premagoval bes, „boš pač razumela, da ti Gašperja ne morem pustiti. Moj sin je, toliko kot tvoj. Preveč ljubim rodno vas, da bi pustil, da bi sin odrasel v tujini. Morda ga niti materinega jezika ne misliš učiti?!“

„O njem bova govorila kasneje,“ je rekla. „Premajhen je, da bi ga vlačila kot kos pohištva iz kraja v kraj. Zaenkrat bo ostal pri meni. Lahko ga boš videl, kadar boš hotel. Nisem slaba mati. Otroka ti vendar ne morem pustiti!“

Čez čas je tiho vprašala: „Kdaj odideš?“

„Jutri zjutraj s prvim vlakom,“ je negotovo dejal. Želel je, da bi ga prosila, naj ostane z njo. Toda nič takega se ni zgodilo. Ravnodušno ga je spraševala malenkosti, on pa je odgovarjal, ne da bi vedel, o čem govori.

„Zvečer bova z Gašperjem odšla,“ je končno rekla. „Bolje bo, da naju ni doma, ko boš odhajal. Manj ti bo hudo.“

Ko je zjutraj vstal, je bilo stanovanje prazno. Marija se ni niti poslovila, ni mu želela srečne poti, ni dala pozdraviti staršev. Odšla je kot tujka, ki jo srečaš, se ji nasmehneš in jo izgubiš. V tem trenutku je lahko razumel svoje starše, zakaj Marije niso nikoli marali, čeprav so se trudili, da bi tega ne opazil.

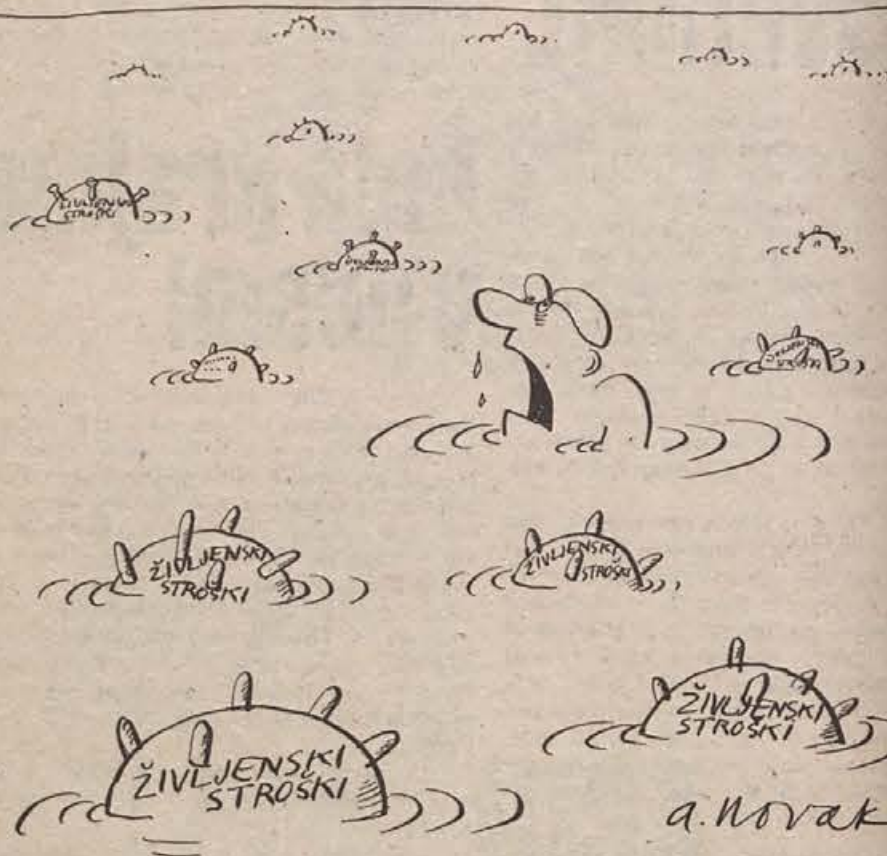
Toda kljub vsemu mu je bilo toplo pri srcu.

Ko se je vlak bližal meji domovine, se mu je v prsih nabirala radost in potisnila grenkoba odhoda v pozabo. Ko pa je čez čas ugledal polja, ki so dehtela v pomladi, in drevesa, ki so se prebujala iz zimskega spanja v nežno zelenilo prvih listov, mu je bilo, da bi iz dna srca zavriskal. Če Marija ni mogla razumeti pesmi domačih polj, potem mu res ni treba biti žal, da jo je izgubil.

Globoko v srcu je upal, da se bo tudi ona nekoč vrnila ter nadaljevala delo njenih dedov in pradedov na domači grudi.

JOŽI PETRIČ

andrej novak: s flomastrom

toni gasperič POGOVORI

— Halo, krajevna skupnost vasi S.?
 — Kaj bi? Pohiteti boste morali, kajti klican sem na občino.
 — Zanima me samo nekaj malenkosti. Mi poveste, kako je pri vas s pitno vodo?
 — Še do pred kratkim smo vlekli vodo iz kapnic. Vse prošnje, da bi tudi naša vas S. dobila vodovod, so bile, kot bi metal bob ob steno. Potem smo zavihali rokave, pljunili v roke, skopali jarke, zbrali za cevi in zdaj je ni hiše, ki ne bi imela pitne vode.
 — Lepo. Slišal sem, da imate težave z električnim tokom. Pravijo, da je tako slab, da gospodinjinski stroji crkavajo.
 — Nič več, tovariš. Vidi se, da malokdaj zavijete v našo vas. Res se nisi včasih mogel niti z električnim brivnikom briti, toda danes je drugače. Pod vasjo smo vaščani zgradili transformatorsko postajo. Vsaka hiša je prispevala skoraj pol starega milijona, les za drogove smo posekali v naših gozdovih, a tudi za ves drug material

smo zbrali cvenk. Zložnih ovac gre veliko v hlev.
 — Prav imate. Toda ceste in vaških poti, še vedno nimate urejenih!
 — Motite se. Poti smo posuli z gramozom, ki smo ga sami plačali. Valjar je to zbil v zemljo zastonj, ker je valjarist iz naše vasi. Glavno cesto skozi vas pa imamo že asfaltirano. Pridite pogledat.
 — Nemogoče! Kako vam je pa to uspelo?
 — Zemeljska dela smo opravili vaščani prostovoljno. Celotni otroci so pomagali. Vse je bilo na cesti: ženske, starci in otroci.
 — Pa denar za asfalt? Zadeva je zelo draga.
 — Enostavno. Zaposleni so se odpovedali dvodnevneemu zaslužku, obrtniki so dali denar, prav tako kmetje. Ponosni smo na naš asfalt.
 — Kaj pa občina?
 — Kako, prosim?
 — Mislim: kaj je prispevala skupnost? Občina?
 — Prav zato grem na občino. Sem vam povedal, mar ne?
 — Bodo sredstva za utrditev bankin?
 — Bliža se naš občinski praznik. In želja vaščanov je, da bi v počastitev praznika odprli novo asfaltirano cesto skozi našo vas. Vaščani bi radi videli, da bi govoril tovariš župan.
 — Pa bo?
 — Ne vem. Vesté, je zelo zaposlen. Bi pa zelo zelo radi.

SOVA IZVALILA PISCANCA

Pred desetimi leti sem bil še na kmetiji; ležala je na samotni, obdana z gozdom. Ponoči smo zato dostikrat slišali sovo, ki nam je s svojim vpitjem motila nočni počitek. Prihajala je do najbližjih dreves domačije, dostikrat pa smo jo slišali tudi letati po skednju, kamor se je rada zatekla ob zgodnjih jutranjih urah.

Starejši brat je spomladi nosil krmo iz skednja v hlev. Neko jutro je opazil, da je iz skednja zletela sova. Takoj se je splazil noter in v senu kmalu našel gnezdo, v njem pa štiri še topla jajca. Kazalo je, da je sova že pričela valiti.

Ko je brat povedal, kaj je našel, smo se domenili, da sovja jajca uničimo, sovi pa podtaknemo kokošja jajca. Mati je menila, da bo nočna ptica zamenjava opazila in da bo gnezdo zapustila. Kljub temu je brat svojo zamisel izvedel.

Sova se je čez čas že tako privadila bližine ljudi, da ni odletela iz gnezda niti takrat, ko je brat čisto blizu nje odmetaval seno. Zamenjave sova ni opazila. Vztrajno je valila kokošja jajca, samec pa ji je nosil hrano.

Čez kake tri tedne smo iz skednja zaslišali veselo čivkanje. Sovini mladiči so se izlegli. Mati me je poslala na senik, da bi pobral izvaljene piščančke. Ko sem se približal gnezdu, je sova zbe-

žala in me ni napadla, kot sem se bal. Pobral sem piščančke in jih odnesel. Doma smo jim pripravili toplo ležišče in jih hranili, dokler niso samostojno capljali po dvorišču.

Sova in njen soprog sta še nekaj dni letala okoli skednja, potem pa za vedno izginila.

Od štirih izvaljenih piščancev je tri odnesla lisica. Kokoška, ki je edina ostala pri življenju, je dobila ime Sova v čast ptici, ki jo je izvalila.

Nekega dne pa je tudi Sova odšla — v naše zelodce...

Alojz Ljubi

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen jurič

Srečal sem ga v Ljubljani, postaval je pred izložbami.
 „Kaj pa ti tukaj? Si prišel po nakupih?“ sem ga vprašal. Pa se je posmešnil:
 „Zdaj sem meščan. Dovolj dolgo sem bil na kmetih. Tu sem v službi, mesto je čisto nekaj drugega...“
 Spomnim se ga izpred nekaj let. Spoznala sva se v kmečki gostilni nekje na Dolenjskem. „Rad sem na kmetih,“ mi je dejal, „tu je vse kaj drugega kot v mestu...“
 Premišljeval sem o njem in se spomnil čudovite, morda najčudovitejše človeške lastnosti, ki se ji pravi — prilagodljivost.
 Učitelj visoko v hribih, bogu za hrbtom, mi je dejal:
 „Lepo mi je tu gori. Ta čudoviti mir, to preprosto življenje!“
 Prodajalec v veliki mestni trgovini:
 „Brez mesta bi umrl. Potrebujem to gnečo, to človeško mravljišče, ta hrup, ta promet... Tu sem srečen.“

KJE JE NAJLEPŠE?

Gozdni delavec:
 „Najlepše mi je v gozdu, ko sem sam, le ptički pojo.“
 Miličnik sredi križišča:
 „To je življenje, vonj po bencinu...“
 Dekle s podeželja, ki je prišla v mesto:
 „To je življenje! Vsak dan grem lahko v kino, vsako soboto na ples.“
 Zdravnik, ki je šel na kmete:
 „Tu sem srečen. Nobenih zabav, nobenega hrupa, tu se sprostim.“
 In tako smo vsi srečni, vsak tam, kjer pač je.
 Ob prostih dneh pa zdravijo meščani na kmete, kmetje v mesto, iz miru v hrup, iz hrupa v mir. In ko potem sedejo k poličemu in prigrizkom, meljejo:
 „Povsod je lepo, doma je najlepše.“
 Pri tem pa gledajo k sosedu, kajti ni prav, da bi bilo tam še lepše. Nel Vse bomo storili za to.
 Lepo je živeti.

MESČAN NA DOLENJSKEM

KAJ JE

KNJIGE

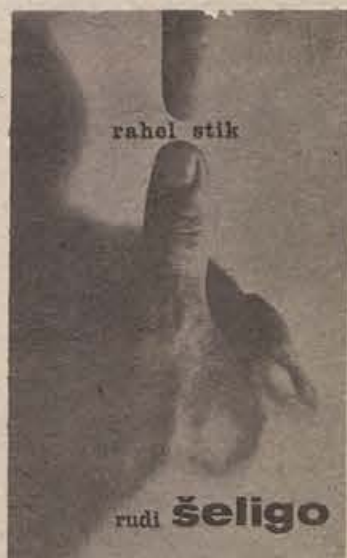
ONOVELI IN 'IZVIRIH'

Slovenci veljamo za „narod pesnikov“, ne moremo pa se pohvaliti tudi pri pisanju literarne zgodovine, sploh pa ne literarne teorije. Je že res, da tovrstno vrzel raje zapolnjujemo s spremnimi besedami, kritičnimi pregledi ali študijami ob izdajah posameznih del, pri čemer je kajpak očitno, da samostojne publikacije, še posebej literarnoteorične, odtehtajo vsaj ducat prej omenjenih. Zato ne smemo iti mimo dveh knjig Matjaža Kmecla, docenta za zgodovino slovenske književnosti na ljubljanski slavistiki, ki sta ju pred kratkim izdali založbi Obzorja in Mladinska knjiga.

„Novela v literarni teoriji“ je temeljita raziskava in hkrati opredelitev te literarne vrste, ki jo včasih težko ločimo od romana. Ob pregledu različnih tipov teorij novele je prišel Kmecl v marsičem do podobnih dognanj kot že pred pol stoletja ruski formalizem ali v našem desetletju strukturalizem. Dopolnjeno s primeri in pojasnili je Kmecl podal tudi „predlog za konkretno literarno-zgodovinsko raziskavo“ novele, s posebnim oziranjem na povojno slovensko tovrstno prozo.

Druga Kmeclova knjiga nosi nekoliko nenavaden naslov „Od pridige do kriminalke“. Tokrat so v ospredju njegovega zanimanja „izvirni“ slovenske proze sredi 19. stoletja. Prej je bila po Kmeclovem mnenju slovenska proza, kolikor je je pač bilo, vključena v pridigarske opone, prebujenje narodne zavesti pa je spontano navrglo tudi podobnejše mišljenje in obnašanje slovenskega življa. Zavel je nov duh, utrip tedanjega življenjskega sploh; utrip, ki ga pogojuje vsem o vsem, le o lastni prepričanosti ne, je najbolj očiten v književnosti. Vznikle so literarne vrste, ki jih Slovenci prej nismo poznali, denimo povest, roman, novela, pravcata sodobnost pa je prišla še najbolj do zraza ob koncu prejšnjega stoletja, ko se je na straneh slovenskih časnikov pojavila celo tako tipična buržoazna literarna vrsta, kot je kriminalka. Ta dovela skokoviti vzpon slovenske proze je Kmecl osvetlil s pronicljivim opozorilom na cel niz okoliščin, ki so bile pogosto odločilne tudi za razvoj slovenske kulture sploh.

D. RUSTJA

Rudi Šeligo velja gotovo za enega najbolj uspešnih sodobnih slovenskih pisateljev. S prvima knjigama („Stolp“ in zbirka novel „Kamen“) je sicer šele napovedal precej novatorskih potez, z romanoma „Triptih Agate Schwarzkobler“ in „Ali naj te z listjem posujem?“ pa je to napoved uresničil. Slovenska literarna kritika se je ob Šeligo začela spraševati o novem romanu francoskega tipa, nekaterim pa je veljal za reista, celo pojma hermetičnost se niso izogibali. Tudi v naslednjih delih je pisatelj ostal zvest lastnemu, za slovensko literaturo neobičajnemu pisanju. To potrjuje njegovo zadnje delo, roman „Rahel stik“, ki ga je izdala Mladinska knjiga. Tokrat Šeliga zanima svet delovnih ljudi, ki jih omrežijo celo izkoriščevalski socialni odnosi, hkrati pa se dotakne najrazličnejših plasti življenja, od postopanja zdolgočane mladine do tabujev, ki jih slovenski življenj še ni preživel.

Literarno delo zadnjega velikega pisca grške antične tragedije Evripida je po izročilih obsegalo 92 dram, od katerih se je do danes ohranilo 18 tragedij in ena satira. V slovenščino smo imeli prestavljenih že sedem njegovih del, pred kratkim pa je

založba Obzorja kot 19. knjigo zbirke „Iz antičnega sveta“ izdala Evripidovo tragedijo „Trojanke“, ki jo je prevedel Marijan Tavčar. Nekako nenavadno se sliši, pa je vendarle res, da so „Trojanke“ še po poltretjem tisočletju od nastanka aktualno delo, ki po motiviki močno spominja na dejanske „tragedije“ našega časa, na primer vietnamsko ali bližnjevzhodno vojno. Gre za pripoved o Troji, o grškem neusmiljenem uničevanju tako mesta samega kot njegovih prebivalcev. V ospredju je usoda vojnih ujetnic, do katerih zavojevalci ne poznajo usmiljenja. Tako je Evripides eden prvih evropskih literatov, ki je obsodil nečlovečnost vojne.

Pohod španskih konkvistadorjev v srce stare Mehike in propad skoraj bajeslovnega Montezumovega cesarstva je snov, ki je pritegnila že marsikateriga pisatelja. V slovenskem prevodu smo pred več leti dobili roman „Beli bogovi“, zdaj pa je Pomurska založba izdala roman Laszla Passutha „Bog dežja objokuje Mehiko“, v katerem avtor na napet in barvit način opisuje ves pohod; v pripoved vpleta stare azteške povesti, lirične opise narave, ljubezensko zgodbo Corteza in njegove ljubice Indijanke Marine. Vsekakor gre za branje, ki bo v dolgih zimskih večerih prijetno razvedrilo.

brvarjeve pesmi

V Mariboru je v samozaložbi izšla knjiga Andreja Brvarja in Zmaga Jeraja z naslovom „Pesmi“. Gre za delo, ki prinaša v likovno posrečeno oblikovani knjigi Brvarjeve pesmi in Jerajeve fotografije. Zbirka, če jo smemo tako imenovati, prinaša tekste, kakršnih običajen bralec ni vajen, saj so vse „pesmi“ enovrstične, njihovo sporočilo pa

„Dokler bom videl in dokler bom zdrav, bom slikal. Še danes popoldne bom vzel svoje slikarsko orodje in se odpravil v naravo.“ je v začetku novembra pripovedoval 83-letni upokojenec Franc Mlakar iz Žužemberka. Čeprav Mlakarja ne izdaja značilni žužemberški dialekt, zatrjuje, da je pravi Žužemberčan, in tega mu tudi prebivalci tega kraja, ki se je razvil iz mogočnega gradu, ki na visoki skali kraljuje nad brzicami, mlini in slapovi v tem delu še čiste Krke, ne odrekajo. Sicer pa Mlakar že skoraj pol stoletja živi v Žužemberku in pol stoletja tudi s čopičem prenaša na platno vso lepoto tega kraja in njegove okolice.

Mlakar se je rodil v Senožečah na Primorskem, da pa je prišel v Žužemberk, je delno „kriva“ tudi njegova žena, tukajšnja domačinka. Sprva se je po šolah v Ljubljani vrnil in domači kraj, ki je bil v tistih časih pod Italijo. Tam je imel restavracijo. Zaradi svojega neomaj-

PREDSTAVLJAMO VAM

Pri založbi Mladinska knjiga je izšel že tretji krog knjig iz zbirke „Humor“. Ta zbirka si je pridobila že lepo število prijateljev, saj ljudje radi posegajo po duhovitih, veselih pripovedih. Tretji sveženj prinaša pet knjig, s katerimi se predstavljajo veliki tuji in domači humoristi. Od tujih so izdali „Podpovesti“ Karla Čapka, „Težave v raju“ sodobnega humorista in satirika Arta Buchwalda in „Jenki iz Connecticuta na dvoru kralja Artura“ najsloviitejšega mojstra te zvrsti pisanja – Marka Twaina. Od jugoslovanskih avtorjev sta predstavljena Branislav Nušić s svojo „Avtobiografijo“ in slovenski pisec Rado Murnik z delom „Ženini naše Koprnele“. Tudi teh pet knjig je opremljenih enako kot prejšnje.

NOVEGA

je dostikrat povsem konkretno, kar potrjujejo tudi fotografije, ki so podnaslovljene kar z njimi. Zdi se, da sama zamisel pretehta vrednost tako teksta kot fotografij.

V zadnji svetovni vojni so bile žrtve nacistične doktrine tudi naši otroci. Nad 10 tisoč slovenskih otrok je okusilo grozote nemških taborišč, 512 jih je tam umrlo, za mnogimi so se zabrisale vse sledi. Ni malo tudi takih, ki so po sklepu ameriških sodišč ostali v Nemčiji pri krušnih starših. Ta genocid opisuje

v knjigi „Ukradeni otroci“ Stane Terčak, znani slovenski pisatelj in publicist. Knjiga je sicer izšla že pred leti, vendar se je avtorju nabralo še precej gradiva, ki ga je vključil v drugo izdajo. Knjigo je ponovno mogoče dobiti v naših knjigarnah.

novejša zgodovina

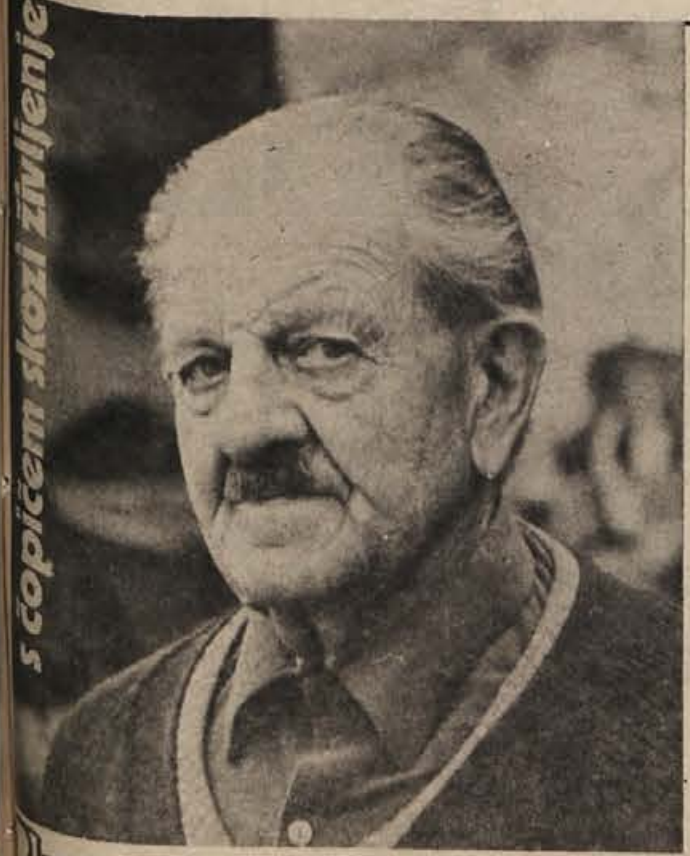
V začetku letošnjega junija je bilo v Ljubljani znanstveno posvetovanje, posvečeno temi „Revolucionarno delavsko gibanje v Sloveniji v letih 1921 do 1924“. Na posvetovanju so slovenski in tudi zgodovinarji iz drugih jugoslovanskih republik prebrali več zanimivih referatov, ki pomenijo pomemben prispevek k zgodovinsko-polpretekle dobe. Inštitut za zgodovino delavskega gibanja in založba Borec sta izdala knjigo, ki prinaša referate s posvetovanja.

VELIKI DIKTATOR

Soditi velikega umetnika zgolj po mladostnih delih, tega si ne dovolji vsak. Na Jugoslovanskem pa je bilo tudi to mogoče, saj smo ob redkih izjemah gledali lahko le filmske burleske velikega Charlesa Chaplina. Šele letos je jugoslovanskim distributerjem uspelo dobiti licenco za predvajanje celotnega njegovega filmskega opusa, ki zajema tudi precej celovečernih filmov. Tako v Ljubljani že vrtijo enega najbolj znanih Chaplinovih filmov, „Velikega diktatorja“, duhovito parodijo na nemški nacizem. Film je bil posnet že leta 1940, se pravi na začetku nečloveške morije, kljub temu pa, dasi še ni mogel zajeti končnih posledic zadnje vojne, izzvani v najhujšo obtožbo slednjega. Ob Chaplinu, režiserju in igralcu obeh glavnih vlog, nastopajo še Paulete Goddard, Jack Oakie, Reginald Gardiner in drugi.

S čopičem slovenskega življenja

negativnega slovenskega življenja je imel vedno več sporov z Italijani. Dokončno se je odločil, da bo zapustil Senožeče, ko so morali otroci v šolo. „V italijansko šolo moji otroci ne bodo hodili,“ je prabil in se preselil v Žužemberk ter odprl gostilno. Že kot dijak je pokazal veliko nadarjenost za slikarstvo. Ljudje, ki so se na te stvari bolj spoznali, so nagovarjali njegovo mamo, naj da Franca na slikarsko akademijo. Pa ni bilo denarja, mati pa je še mislila, da so vsi umetniki pijanci in bohemi. Tako se je Mlakar na klasični gimnaziji v Ljubljani vpisal v slikarski tečaj, kjer je dobil solidno podlago. Od takrat ga je na vseh potih spremljala skicirka. Še danes hrani tisto, ki jo je imel s seboj na ruski fronti v prvi svetovni vojni. V strelskem jarku je v akvarelu narisal tudi svojo pešadijsko uniformo. „Vsakozi sem zakrknjen realist. Vedno slikam le tisto, kar vidim in tako kot vidim. Preprosti ljudje, ki imajo najraje

moje slike, pogledajo celo to, če je na sliki res toliko šip v oknih, kot jih je v resnici na hiši...“ Mlakar se je poskusil že v mnogih slikarskih tehnikah, najraje in največ pa dela v olju, temperi in pastelu. Najbolj ga privlačijo jesenski motivi. „Vsako leto komaj čakam jeseni, ker je tako razgibana in barvno tako bogata,“ pravi. Prav gotovo je Mlakar slikar, ki je največkrat naslikal žužemberški grad. Na njegovih platnih kaže svojo mogočno podobo v časih, ko je bil še cel, s čopičem je spremljal njegovo propadanje in sedaj tudi obnovo. Prav tako je Mlakar ohranil predvojno podobo marsikaterih suhokrajinskih vasi. Kot ribič pozna upokojeni cestni nadzornik vsak kotiček. Pa ga na teh njegovih tihih sprehodih ne spremlja le ribiška palica, ampak tudi slikarsko stojalo. „Slikanje mi pomeni vse; če ne bi smel več slikati, bi bil to zame konec življenja. Kadar slikam, nisem ne lačen ne žejen;

zame se čas takrat ustavi,“ pojasnjuje ta vneti ljubitelj. Mlakar je že od začetka član likovne sekcije pri ZKPO Novo mesto. Večkrat je razstavljal z drugimi člani te sekcije, prirejal pa je tudi samostojne razstave. Prav zdaj pripravlja razstavo svojih del, ki jih bo občinstvu pokazal v novomeškem Pionirju. V svojem dolgem življenju, ko je res vsak prosti čas posvetil slikanju, je Mlakar naredil na stotine slik. Samo doma jih po stenah visi kakih sto, od katerih se ne more ločiti, sorodniki, znanci in Žužemberčani, ki živijo v tujini, pa so jih kot spomin na domači kraj raznesli skoraj po vsem svetu. „Lahko rečem, da me Žužemberčani cenijo in imajo moje slike radi. V večini hiš imajo kakšno. Zdaj, ko sem že star, se zanje še bolj zanimajo – morda zato, ker mislijo, da ne bom več dolgo slikal,“ se pošali.

A. BARTELJ

FANTAZIJSKA ZGODBA

SKALA JE OBJELA ZAKLAD

Med ljudmi so se do današnjih dni ohranile pripovedi o zakopanih zakladih. Te govoriče od nekaj burijo domišljivo ljudi in nemalokrat se zgodi, da se zelo resni ljudje popolnoma usmerijo v iskanje takih zakladov. Najbolj znan med vsemi je primer Schliemann, nemškega navdušenca za grško zgodovino, ki je zgolj po natančnem branju Homerjeve Iliade in Odiseje odkril temelje stare Troje in našel Priamov zaklad.

Tudi v naših krajih je precej ljudi, ki so iskali zaklade, vendar doslej ni še nihče ničesar našel. Na Mehovem je nekdo kopal dva tedna, da bi našel zaklad, o katerega bajnem bogastvu se govori v podgorskih vaseh, a zaman. Razen starih ustnih izročil, ki se večkrat prepletajo s pravljicami in legendami in so tako medla, da ni več mogoče določiti natančnega mesta zaklada, so znani še nekateri drugi znaki, s pomočjo katerih se dajo odkriti zakopane dragocenosti: modrikast plamen, ki na kresno noč šviga iz zemlje; zabodeni rogovi belega jelena (zelo dvomljiv znak, ker ti rogovi že naslednje jutro razpadejo); nenavadni zvoki ob datumu, ki je povezan s smrtjo lastnika zaklada; stari pergamenti, ki govorijo o zakladu v skrivnostni govorici.

Že dolga leta je naša ekipa zbirala vsa poročila in podatke o zakladih. Tako smo naredili zemljevid vseh zakladov v nekdanji Kranjski. Od vseh smo imeli največ podatkov in tudi znakov o tistem, ki ga je pred stoletji zakopal hmeljniški gospod v strahu pred Turki. Odločili smo se, da zaklad dvignemo in podarimo muzeju.

Dokončno nas je prepričal Jožef K., ki je iskanju hmeljniškega zaklada posvetil skoraj celo življenje. „Prepričan sem, da zaklad je. Lahko celo določim krog s premerom nekaj sto metrov, kjer je bogastvo zakopano. Videl sem plav plamen, zjutraj sem našel ostanke rogov belega jelena in slišal skrivnostne glasove — vendar kaže, da meni ni dano, da bi prišel do zaklada.

Zdi se, kot da je urok zame premočan.“

Naša ekipa je večkrat šla pod hmeljniški grad in raziskovala ozemlje, ki nam ga je pokazal prejšnji iskalec. Zelo skrbno smo preiskovali to območje in upoštevali vse znake, ki bi nam lahko pomagali dvigniti zaklad, vendar brez uspeha. Že smo skoraj obupali: prepričani smo bili, tako kot Jožef K., da je urok tudi za nas premočan, čeprav smo se proti njemu namazali celo s česnovim sokom in si okrog vratu obesili ogrlice iz posušenih netopirjevih krempljev, kot to zahtevajo čarovniška navodila.

Ker ne znaki ne borba proti uroku niso pomagali, smo poklicali na pomoč pamet. Takole smo sklepali: hmeljniški gospod je gotovo zaklad skril ponoči, da ga ne bi pri delu kdo videl. Vendar je nekaj svetlobe moral imeti pri delu; prav gotovo je bilo bolje, da bi delal v mesečni noči kot pa v popolni temi, kjer bi si moral svetiti z baklo, kar bi ga spet izdajalo.

Odločili smo se, da gremo še enkrat pod hmeljniški grad, ko bo sijala polna luna. Po natančnem proučevanju hmeljniških dokumentov smo bili enotnega mnenja, da je najbolj verjeten čas, ko urok popusti, le enkrat v letu, in sicer takrat, ko polna luna vzide najbliže polnoči. Pregledali smo letošnji koledar in ugotovili, da je v letu 1975 to 18. novembra. Prejšnji terek smo se torej odpravili na Hmeljnik, dobro smo bili opremljeni z orodjem za izkopavanje.

In res. Ko smo dočakali vzhod polne lune — bilo je natančno ob 23. uri in 28 minut — smo presenečeni opazili, da je lunina svetloba zarisala ostro senco najvišjega hmeljniškega dimnika na obod območja, v katerem je kopal že Jožef K.

Nismo prav nič pomišljali — prepričani smo bili, da smo premagali urok in da nam je pot do zaklada odprta. Takoj smo označili prostor in začeli mrzlično kopati.

Izkopali smo komaj en meter zemlje, ko se je nenadoma precejšnja plast zemlje v pobočju vdrla. Posvetili smo v luknjo in zagledali malo večjo, obokano in dobro izolirano podzemeljsko sobo. Previdno smo se spustili vanjo in ostrmeli: tolikšnega bogastva na tako majhnem prostoru ni videl še nihče izmed nas.

Zadnja stena je bila vsa obložena s kilogram težkimi zlatimi palicami. Po tleh so bile položene dragocene perzijske preproge, ob stene so bili naslonjeni sloviti francoski gobelini s prizori kraljevega lova s sokoli, po tleh so bile zložene zlate jedilne posode in pribor, na preprogah so bile najfinejše vaze iz kitajskega porcelana, kozarci iz bavarskega beneškega stekla, dragocene slike starih mojstrov. Ko smo odprli še dve veliki okovani skrinji, nam je skoraj vzelo dih: v eni skrinji je bilo do roba zlatnikov, v drugi pa so bili diamanti, smaragdi, safirji, rubini, biseri in raznovrsten nakit iz dragega kamena.

Od vsega tega smo vzeli samo majhno železno blagajnico, ki smo jo tudi odprli in v kateri smo našli stare zapiske, ki so nosili naslov „Zakladi na Kranjskem in kako jih izkopati“, ker se nam je zdelo, da je potrebno ta stari pergamentni zvitek takoj shraniti pred vlažnim nočnim zrakom.

Hitro smo odšli v mesto, vzeli kombi, da bi lahko dragocenosti naložili in jih odpeljali v muzej, ter fotografske aparate, da bi zaklad fotografirali, kakor smo ga našli.

Ko smo drugič prišli, se je že daniilo: kakšno je bilo naše presenečenje, ko smo čisto pri vходу v izkopano jamo naleteli na živo skalo! Do zaklada nismo več mogli ...

Tolažili smo se z mislijo, da imamo rokopis, ki nam bo odkril vse druge kranjske zaklade. Odprli smo skrinjico, a namesto pergamentnega svitka smo videli samo še kupček drobnega prahu.

M. MARKELJ

„Kjer bog roko ven moli“
A. BARTELJ
J. SPLICAL

bratec moj, ne hodi mimo

Med najstarejšimi novomeškimi gostilnami, če ni celo najstarejša, ki ima še danes odprta svoja gostinska vrata, je prav gotovo gostilna na Bregu. Kot jata prestrašenih piščancev se stiskajo drobne hišice z značilnimi lesenimi hodniki pod kokljo — mogočno kapiteljsko cerkvijo. To je motiv, ki ga je nešteto krat upodobil tudi Božidar Jakac. Na strmi skali stoječe hišice se ogledujejo v zeleni Krki; to je bilo nekdanje naselje revnejših slojev novomeškega prebivalstva in tu so se najdlje ohranile lesene hišice.

In v tem okolju je leta 1808 zrasla hiša, ki je deset let pozneje postala znana Brunnerjeva gostilna. Od tedaj je gostilna večkrat zamenjala lastnika, v Novem mestu pa še živi potomka prvih lastnikov, v gostilni na Bregu rojena Mimči, 84-letna Novomeščanka, poročena z dr. Ivanetičem.

Takole se spominja zgodovine gostilne: „Hišo je sezidal moj stari oče Simon Brunner, ki je prišel iz Kočevja. Po poklicu je bil glavničar in tudi v novi hiši je najprej odprl glavničarsko obrt. Ko pa se je poročil z neko Majerjevo, ki je prišla z Bavarskega na hmeljniški grad za hišno, je 1818 odprl gostilno in opustil glavničarstvo. Vzrok za to odločitev je bil preprost: žena Roza je odlično kuhala in gospodinjila in gostilna je dobro cvetela.

Vsi ti podatki so zbrani v rokopisu dr. Leopolda Picigasa, Novomeščana po rodu, ki je bil na Dunaju ravnatelj gimnazije Theresianum; v teh spominih je najti dosti podatkov o takratnem novomeškem življenju.“

Po Simonovi smrti je gostilno dolgo časa vodila Roza, za njo pa jo je prevzel sin Maks Brunner. Ta je bil hkrati zadnji lastnik gostilne iz te rodbine. Za goste ni bilo nikoli hudo: obiskovalcev je bilo vedno dovolj, ne samo v predpustnem času in okrog novega leta, ko so imeli zaradi razvitega družabnega življenja največ obiskovalcev. Ivanetičeva se tistih dni takole spominja: „Navada je bila, da smo zapirali gostilno okrog 11. ure zvečer. V predpustnih dneh pa se je redno dogajalo, da je bila gostilna odprta znatno dlje, saj so prišli obiskovalci tudi potlej, ko je bila luč že ugasnjena ... Takrat smo imeli na jedilniku vedno tudi krofe in purmane ...“

Iz tistih dni je povedal žalostno zgodbo njen mož dr. Franjo Ivanetič, z 92 leti najstarejši prebivalec Novega mesta: „Ljudje so imeli navado hoditi v maskare. Eden od takih veseljakov se je našemil v medveda in odkolovratil po ulicah proti vojašnici. Stražar ga je opozoril, ker pa šema ni dala nobenega glasu od sebe, je stražar v prepričanju, da je zares prihlačal medved, ustrelil in ga ubil.“

V Brunnerjevi gostilni je bilo največ prometa na prelomu stoletja, to se pravi v tistih letih, ko so gradili dolensko železnico, vodovod in most čez Krko: takrat so se v mestu zbrali številni strokovnjaki tudi iz drugih krajev in v glavnem so bili na hrani pri Brunnerju.

Mimči pripoveduje: „Ob otvoritvi dolenske železnice je oče zaradi številnih gostov naročil tudi več ljubljanskih natakarkarjev. Ti so hudo goljufali in ljudje, vajeni naših cen, so se pritoževali. Takoj je oče vse te natakarkarje, ki so goljufali za svoj žep, odslovil. Pri Brunnerju je bilo vedno doma poštenje! Tudi jaz, ki sem bila edinka v hiši, nisem bila prav nič razvajena. Vzgojili so me skromno, da sem se znašla v

vseh okoliščinah.“

Sicer pa so bili pri Brunnerju abonenti meščani, oficirji, profesorji, ki so imeli tam tudi konference.

Oba Brunnerja, lastnika gostilne, sta bila zavedna Slovenca. V Brunnerjevi gostilni je bila ustanovljena tudi novomeška čitalnica, ki so jo Slovenci ustanovili kot odgovor na nemški Kazino. „Moj oče je prispeval za ustanovitev čitalnice 500 goldinarjev in tudi pozneje je vedno pomagal pri gradnjah, obnovah ali priditvah,“ pove Ivanetičeva.

Dr. Franjo, ki je prišel v novomeško gimnazijo leto po tistem, ko je stekla dolenska železnica, se spominja, kako so hoteli okrog leta 1900 socialni demokrati v Brunnerjevi gostilni pripraviti svoj zbor: „Prišli so iz Ljubljane, na ustanovni zbor pa je prišlo tudi več Novomeščanov. Spominjam se, da je bil med njimi Adam, potein Osterman in še drugi. Vsi so imeli rdeče kravate. Ko je vodstvo klerikalne stranke izvedelo, da snujejo socialni demokrati zbor v Brunnerjevi gostilni, je sklicalo klerikalce v rokodelski dom. Prišli so tudi iz okolice in so onemogočili zbor. Postal je tako vroče, da so morali poklicati žandarmerijo. Stražmojster Brlec je socialne demokrate z dvignjeno sabljo peljal na kolodvor in počakal, da jih je vlak odpeljal proti Ljubljani. Tako je preprečil večje nerede. Sicer pa je bil Brlec znan po tem, da je v prostem času pasel koze in bral Schopenhauerja.“ Dr. Ivanetič, takratni gimnazijec, je vse to opazoval.

Kulturno življenje je bilo takrat zelo razvibano. V čitalnici so prirejali različne igre in prireditve, med njimi na primer Rokovnjake, Desetega brata, silvestrovanje in pustovanje. Vsako jesen je hodil iz Trsta plesni mojster Giulio Mortera, ki je učil tudi balet. V mestu je bilo 75 klavirjev. Hladnik je imel v čitalnici pevske vaje; predsednik je bil takrat Albin Poznik, ki je tudi delal drugo nadstropje. Dr. Franjo se spominja: „To je bila lepa dvorana z velikimi zrcali, krasnimi lestenci in zofami.“

Dijaki pa so imeli pravico — samo dijaki zadnjih dveh letnikov — obiskovati nekaj gostiln. Hudo priljubljena je bila Brunnerjeva, se zlasti zato, ker so imeli kegljišče. Sem je zahajal tudi takratni dijak gimnazije Dragotin Kette, pri Brunnerju je posedal Trdina, tu se je rodil Božidar Jakac, sem je večkrat prišel tudi organist in skladatelj Ignacij Hladnik, ki so ga vabili tudi na Dunaj za profesorja na konzervatoriju, a je imel tak strah pred potovanjem, da si še v Ljubljano ni upal. Vsi štirje imajo v današnjem gostišču na Bregu svoje sobe.

(Nadaljevanje prihodnjice)

